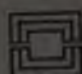
HISTORICKÝ ARCHIV
ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ
ČÍSLO 32.

PROKOPA PÍSAŘE NOVÉHO MĚSTA PRAŽSKÉHO

PRAXIS CANCELLARIAE.

K TISKU UPRAVIL A ÚVODEM OPATŘIL

FRANTIŠEK MAREŠ.

V PRAZE.
NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ
1908

Publikace od I. třídy České Akademie dosud vydané:

V Rozpravách:

ROČNÍK I.

Číslo 1. Dr. František Laurin. Pokrevenství a švakrovství jakožto překážky manželství rozlučující . . . . . Cena K 1·50
» 2. Ferdinand Tadra. Kanceláře a písaři v zemích českých za králů Jana, Karla IV. a Václava IV. z rodu Lucemburského . . . . . » 4·60
» 3. Frant. Dvorský. Albrecht z Valdštejna až na konec r. 1621. . » 3·40
» 4. JUDr. Karel Kadlec. Provozovací právo k dílům dramatickým a hudebním. . . . . . » 1·80

ROČNÍK II.

Číslo 1. František Mareš. České sklo. . . . . . » 4·50
» 2. Josef Konstantin Jireček. Poselství republiky dubrovnické k císařovně Kateřině II. V l. 1771—1775. . . . . . » 2·—
» 3. Dr. František Laurin. Nařízení papežské kongregace »Auctis admodum«, ze dne 4. listopadu 1892 . . . . . » —·40

ROČNÍK III.

Číslo 1. Josef Kalousek. O staročeském právě dědickém a královském právě odúmrtném na statcích svobodných v Čechách i v Moravě. . » —·90
» 2. Dr. Čeněk Zíbrt. Seznam pověr a zvyklostí pohanských z VIII. věku. » 2·80
» 3. Josef Smolík. Pražské groše a jejich díly . . . . . » 2·60
» 4. Ferdinand Menčík. Volba Papeže Innocence X. . . . . . » 1·—
» 5. František Čáda. Noetická záhada u Herbarta a Stuarta Milla. . » 2·80

ROČNÍK IV.

Číslo 1. Frh. von Helfert. Gregor XVI. und Pius IX. Ausgang und Aufgang ihrer Regierung October 1845—November 1846 . . . . . » 3·20
» 2. Dr. Frant. Storch. Vyručení obviněného z vazby vyšetřovací. . » 2·20
» 3. Dr. Josef Pekař. Dějiny Valdštejnského spiknutí . . . . . » 7·80
» 4. František Krejčí. Element psychologický . . . . . » 1·30

ROČNÍK V.

Číslo 1. O. Hostinský. Jan Blahoslav a Jan Josquin . . . . . » 5·20
» 2. Josef Smolík. Denary údělných knížat na Moravě . . . . . » 1·60
» 3. Cyrill Horáček. Počátky českého hnutí dělnického . . . . . » 2·20

ROČNÍK VI.

Číslo 1. Dr. Karel V. Adámek. Příspěvky k dějinám selského lidu z okolí Hlinska v XVIII. věku. . . . . . » 1·40
» 2. Dr. Frant. Krejčí. Zákon associační. (Pokus psychologický.) . . » 2·—
» 3. Josef Smolík. Nález denárů v Chrášťanech u Českého Brodu. . » 1·—

ROČNÍK VII.

Číslo 1. Dr. Lubor Niederle. Starověké zprávy o emĕpisu východní Evropy se zřetelem na země slovanské. . . . . . » 2·—
» 2. Josef Smolík. Denary Boleslava I., Boleslava II., Boleslava III. a Vladivoje . . . . . . » 2·—

ROČNÍK VIII.

Číslo 1. Alfons Žák. Listy Oldřicha, probošta Steinfeldského, do Čech a na Moravu zaslané. . . . . . » —·80
» 2. Frant. Mareš. Prokopa písaře Novoměstského česká »Ars dictandi«. . . . . . » —·80

ROČNÍK IX.

Číslo 1. Dr. Miloslav Stieber. K vývoji správy. Vliv českých živlů na správu v Dolních a Horních Rakousích a její význam pro rakouský exekuční proces. . . . . . » 3·80
» 2. Gustav Friedrich. O zakládací listině kapituly Litoměřické. . . » 1·-

ROČNÍK X.

Číslo 1. Dr. August Miřička. O formách trestné viny a jich úpravě zákonné. » 2·70
» 2. František Čáda. Hynovo duševloví . . . . . » 2·30
» 3. Dr. Karel Kadlec. Verbőczyovo Tripartitum . . . . . » 5·30

ROČNÍK XI.

Číslo 1. Dr. Jan Heller. Svépomocný prodej zboží dle práva obchodního na základě práva obecného . . . . . » 2·20
» 2. Dr. Karel Chytil. O junkerech Pražských. . . . . . » 2·-

» 34. JUDr. M. Talíř. K dějinám rakouského taxovnictví . . . . . » 2.50
» 35. Josef Smolík. Zlaté mince s domnělým opisem *ΠΕΓΝΑΖΕ*. . . » —·50
» 36. Dr. Karel Chytil. Malířstvo pražské XV. a XVI. věku a jeho cechovní kniha staroměstská z let 1490—1582 . . . . . » 6·40
» 37. Dr. Viktor Dvorský. Ekonomickogeografické studie z Černé Hory . . . . . . » —90

Pokračování viz na třetí straně obálky.

HISTORICKÝ ARCHIV

VYDÁVÁ

I. TŘÍDA ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA

PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ V PRAZE.

PÉČÍ

HISTORICKÉ KOMMISSÍ PŘI NÍ ZŘÍZENÉ.

ČÍSLO 32.

PROKOPA PÍSAŘE NOVÉHO MĚSTA PRAŽSKÉHO

PRAXIS CANCELLARIAE.

V PRAZE.
NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.
1908.

Procopius of Prague

PROKOPA PÍSAŘE NOVÉHO MĚSTA PRAŽSKÉHO

PRAXIS CANCELLARIAE.

K TISKU UPRAVIL A ÚVODEM OPATŘIL

FRANT. MAREŠ.

V PRAZE.
NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.
1908.

TISKL ALOIS WIESNER PRAZE,
knihtiskař České Akademie císaře Františka Josefa
pro vědy, slovesnost a umění.

Předmluva.

Pro poznání a studium literární činnosti Prokopa, nejvyššího písaře Nového města Pražského, utvářily se poslední dobu potřebné podmínky velice příznivě. V časopise Musea království Českého na rok 1904 uveřejnil Dr. J. Kapras[1]) krátký popis rukopisů zámku Děčínského. I dle stručného popisu anonymního rukopisu č. 212 bylo nám hned jasno, že máme před sebou universitní čtení našeho Prokopa. Na naši žádost a odporučení J. J. panujícího knížete Adolfa Josefa ze Schwarzenbergu ráčil Jeho Excellence vysoce urozený p. hrabě František z Thun-Hohensteinu dovoliti, by rukopis ten k prozkoumání nám do archivu Třeboňského zaslán byl, a když v ustanovený čas s opisováním jsme nebyli hotovi, prodloužil nám blahosklonně lhůtu. Za tuto liberálnost, bez níž nebylo by nám možné bývalo tak obsáhlou kopiaturu provésti, vzdáváme Jeho Excellenci své povinné díky. Opisem tím přesvědčili jsme se nejen, že jest to hledaný spis Prokopův, nýbrž že, jak jsme dle známých incipit a explicit hlavních dílů rukopisu kapitulního K. 34 rozpoznati mohli, zhruba s právě řečeným rukopisem kapitulním se srovnává. I obrátili jsme se na Jeho biskupskou Milost světícího biskupa pana Dra. Frant. Krásla, bedlivého strážce knihovny kapitulní, se snažnou prosbou, by nám rukopis ten, jejž p. dvorní rada prof. Dr. Emil Ott, chystaje k tisku část jeho: Praxis et cursus cancellarie civilis, u sebe choval, k potřebnému porovnání na krátký čas zapůjčen byl. Což když nám dobrotivě povoleno bylo, vydal nám ve své známé laskavosti p. dvorní rada prof. Dr. Ott hned ochotně nejen řečený rukopis, nýbrž zapůjčil nám i svuj opis chystané části k tisku, čímž, ježto se to týkalo asi třetiny rukopisu, porovnání obou textů velice se nám usnadnilo. Mimo to vzdal se řečený pán, jsa toho času příliš zaneprázdněn jinou literární prací a nechtě zamýšlené vydání protahovati, úmyslu svého edičního. Cenu takové vzácné oběti dovede oceniti jen ten, kdo v podobných případech s opakem jejím se již setkal. Proto musíme s nelíčeným uznáním ochotu a obětavost p.

[1]) Rukopisy Děčínské, str. 423—430.

dvorního rady Dra. Otta veřejně vytknouti. Přinášíme *celé* dílo Prokopovo. Přibráním a porovnáním ještě stručného rukopisu c. k. universitní knihovny v Praze I. F. 16. skončily se naše rukopisné studie textu. Tak se stalo, že téměř po 6ti letech obnoviti jsme mohli svou práci o Prokopovi a že tuto nejdůležitější část jeho čtení universitních vydáváme pod společným názvem Summa cancellarie, jak Prokop spis svůj častěji nazývá.

By se pravidla, vysvětlivky a vlastní text Prokopův od příkladů k dokladu uvedených náležitě lišily, dali jsme je vytisknouti ležatým písmem.

Na několika místech podává Prokop v latinském textu také české terminy, jak to většinou po česku vedené úřadování vyžadovalo. Jiného druhu jest meziřádkový český překlad listin v rukopisu Děčínském i kapitulním. Překlad jest pozdější, nepochází od autora samého aniž přiléhá věrně k latinskému textu; ale ježto pro právnickou terminologii není bez významu a leckdes ku porozumění textu napomáhá, přinášíme i tuto versi za textem latinským pohromadě. Stejnému účelu má sloužiti slovník reální latinsko-český a česko-latinský, jejž jsme k obyčejnému indexu osobnímu a místnímu připojili.

Latinský text upravili jsme podle pravidel, nyní také ve Fontes rerum bohemicarum dle Monumenta Germaniae přijatých.

Všem, kdož nás v práci naší jakýmkoliv způsobem podporovali, vzdáváme povinné díky.

V Třeboni, dne 3. prosince 1905.

Frant. Mareš.

Rukopisy.

Universitní čtení Prokopovo zachovalo se nám, pokud dnes víme, ve 3 rukopisech.

1. Děčínský rukopis č. 212 jest papírový kodex 16 *cm* široký a 22·5 *cm* vysoký. Nejstarší jeho signatura G. 2. pochází ještě z 15. století; pozdější T. 62. Rukopis má původní koženou vazbu s mosazným kováním z 15. věku. Pěkné velké pravidelné písmo z polovice 15. věku s pozdější českou meziřádkovou versí plní listy 1—177, při čemž folia 119'—122' popsána jsou písní Marianskou: Maria dux errantium.... cum sanctis tuis merear. Od zadu nachází se 11 prázdných listů. Na začátku větších oddílů necháno prázdné místo pro iniciálky, které však provedeny nebyly. Na zadním listu nalezá se poznámka drobným písmem a jinou rukou psaná než rukopis sám: Anno domini MCCCCLVI comparavi, čímž jest nám dáno datum rukopisu. Proti textu kapitulnímu má méně o založení a vedení knih psanců, o zapsání města Chotěbuze Šternberkům a přípis br. Jana Niedra a Jana Mülenbrunského z r. 1437, více o list cís. Karla IV. z 1. listopadu 1352 a krále Václava z 4. února 1415 na 13 masných krámů pro klášter Slovanský. Písař užívá forem emtor, velud, capud, prosecutores, Werona, karissimi, maiestatis, exortu. Podle marginální noty f. 6. Domino abbati in resignatione, quem non habent, unde regantur a f. 27. Domino abbati posite in resignatione consequentie dalo by se souditi, že kniha ta patřila nějakému klášteru.

2. Kapitulní rukopis K. 34 jest rovněž na papíře psán s moderní jednoduchou vazbou velikosti 16·5 cm. : 21·5 cm. s listy 154—246. Z toho, že rukopis počíná hned se stránkou 154 a vazba za dob kanovníka a správce knihovny kapitulní † Dr. Ant. Frinda byla pořízena, dá se souditi, že máme zadní část celého původního rukopisu po jeho rozdělení ve dví před sebou. Text na listech 154—211' jest totožný se zněním rukopisu Děčínského; k tomu sluší dodati zápisky f. 219' o založení knihy psanců a menší poznámku na listu 222 o rozdílném významu adverbií od stejného kmene tvořených. Vše ostatní zdají se nám býti cizí přídavky, třeba že dílem stejnou rukou a současně jako předešlý text psané. Tak f. 211'—214': Johannes de Erkingen alias Sidenmeier, sacri Lateranensis palicii, regalis aule ac imperialis

consistorii comes palatinus, legitimuje Jana syna Jana Hackenbora diecese Pražské ddto. v Římě dne 21. června 1437 s vsutým listem krále Zikmunda, daným v Kostnici dne 5. února 1418.[2]), jímžto Jana de Herkinghem alias Syden, měšťana Kostnického a syna jeho Jiřího jmenuje hrabaty paláce Lateránského. F. 214': Císař Zikmund jmenuje Petra Lva, měšťana Nového města Pražského, veřejným notářem (v Praze dne 5. září 1437). F. 215 list královny Johanny nedatovaný ad probationem se fore in curia ipsius. F. 215' Král Jan dává faráři Přibislavovi v Kostelci desátky ze mlýna pod tvrzí od Hynka Berky z Dubé vystaveného. F. 216—218 a 220 přinášejí nám výňatky z Prokopova čtení o rhetorice, o nichž dole obšírněji budeme jednati. F. 218 Sequuntur forme tabularum terrestrium regni Bohemie, f. 218' traditio dotalicii, contractus fori seu venditionis. F. 219 venditio census, quittantia dominorum consulum de perceptis in librum rationum scripta. Až f. 220 *psáno vše stejnou rukou*. F. 220' jest list o člověka psáti do královského města z roku 1520. F. 221 forma testamenti, litera promotoria et conservatoria unius clerici ex parte civitatis psané opět starší rukou. F. 221' Emancipatio Franczeplucz in Zacz filio eius facta. Potom střídají se poznámky z první polovice 16. věku s jinými staršími. F. 237—238 přináší mathematické pojednání. Rukopis, zdá se, pořídil si některý písař Nového města Pražského a připisoval si stále nové a nové příklady z praktického života. Že ještě roku 1481 kniha ta takovému písaři patřila, ukazuje usnesení obce z téhož roku f. 235 o poplatcích, jež smí písař za své práce bráti. Naproti tomu měl rukopis ten v 16. století již některý klerik patřící ke kapitole svatovítské, jak ze zápisů církevního obsahu souditi můžeme. Na čas původního sepsání rukopisu můžeme souditi z listu 61; tu písař při listu kardinálů z roku 1447 zapomněl se a napsal maně běžící právě rok 1455 a v nově zvoleného papeže Kalixta III., ale spozorovav svou chybu, přetrhl to a opravil. Písař tohoto rukopisu užívá forem: emptor, velut, prosequtores, Verona, carissimi, magestatis, exhorta, honera, conswetudo.

Oba rukopisy Děčínský i kapitulní jsou od sebe neodvislé; že tento není odvozen od onoho, vysvítá z toho plus, jež má K. proti D. Ale ani Děčínský nepošel z kapitulního, maje jiný pořádek a také citát Boecius liber 3., jenž K. schází.

3. Kodex c. k. universitní knihovny Pražské I F. 16, jenž patříval klášteru Třeboňskému před jeho zrušením, obsahuje na listech 1—31' celé universitní čtení Prokopovo, tedy nejen to, co rukopisy D. a K. přinášejí, nýbrž i pohřešovanou prvou část Viaticus rhetorice, ale v písmě a způsobu velmi zkráceném a s vynecháním vlastních úvodů, úvah a upomínek Prokopových. Na listu 17'—31 stojí pak to, co D. a K. obsahují.

---

[2]) Altmann Wilhelm, Urkunden Kaiser Sigmunds, č. 2051 s datem 6. února r. 1417.

Jediný tento rukopis má nauku o zakládání a vedení knih psanců na svém místě; K. i D. patrně ji úmyslně vynechali, aby snad tím psaním nějaké úhony na cti neutrpěli; K. ji aspoň v dodatcích přinesl, kdežto v D. vůbec není. U. nemá úvodu, vynechává, co jest právo — užitek práva, všechny příklady z knihy manuální, 2. a 3. příklad testamentů a celou stať o appellací a s kratičkým Notabile bonum pro notario u knih psanců končí se vůbec, tak že ani zakončení nauky o psancích nemá. Text universitní má o tři malé příklady více, vynechává za to celé odstavce, jak již malý rozsah jeho dostatečně ukazuje, a upravuje příklady podle svých vlastních poměrů. Tak vynechává všechny zmínky o gubernatoru Jiřím Poděbradském, o Praze, Berounu a klade za ně Přibíka z Klenové, někdejšího držitele města Stříbra, Plzeň, kde byl napřed písařem — quem ad modum ego feci, ut essem Plzne — aneb Stříbro, kamž přišel potom v stejném povolání — sicut in ista presenti civitate Stříbro; magister civium .... civilii Misensis. V Praze hlasovali páni v radě podle místa v lavicích — iuxta ordinem in scamnis, v Stříbře podle pořádku domů — iuxta ordinem domorum; místo in monte Zizkonis, klade in Dubravia. Není více pochyby, že rukopis ten sepsal si nějaký písař městský, jenž napřed byl v Plzni, potom ve Stříbře. Dle laskavé zprávy p. prof. J. Strnada byli v Plzni v druhé polovici 15. století tito písaři: Prokop 1445—1493; 1461 Pavel Juniš a 1477—1492 Martin. Bylo by tedy možno mysliti na Pavla Juniše. Severovýchodně od Stříbra stojí nyní o samotě kostelík sv. Petra, u něhož ještě r. 1418 ves Doubrava se nacházela, která v husitských válkách zašla. Vyvýšenina ta není značná, ale vždy jest to vršíček. Také u Plzně jest ves Doubravka, v starších pramenech Doubravou zvaná, — vrch nad ní, vroubící pánev Plzeňskou, k severovýchodu sluje nyní Chlum.[3]) I tato lokalisace ukazuje na krajinu Plzeňsko-Stříbrskou. Vsuté listiny datuje tento písař obyčejně 1433 Nativitatis s. Marie. S oběma předešlými rukopisy není U. v žádné odvislosti neb příbuzenství.

Za základ svého vydání vzali jsme co do znění i rozsahu text Děčínský, jejž jsme svědomitě s kapitulním rukopisem porovnali, jen tu, kde, jak obyčejně, K. klade celé jméno, kde D. má jenom začáteční písmena, pojali jsme vypsané jméno do textu. Také vsuté 3 příklady textu U. podáváme. Naproti tomu doufáme se potkati se souhlasem, že jsme listiny textu K. na listu 220 a násl. jakož ani v D. ani v U. zastoupené a do soustavy Prokopovy se nehodící pominuli. To platí též o listu kr. Karla IV. na masné krámy pro klášter Slovanský ze dne 1. listopadu 1352 a ztvrzení jeho kr. Václavem IV. dne 4. února 1415., které se jenom v D. nacházejí. Také by k jich vydání teprve originály jich musily vyhledány býti. Pro úpravu textu o vedení knih psanců a zařadění jeho do celku vodítkem byl nám z uvedených již příčin text universitní.

---

[3]) Laskavé zprávy p. prof. J. Strnada v Plzni, p. prof. J. Schmidta v Stříbře a p. řed. Dra J. Juritsche v Plzni.

Prokop Pražský.

První část universitních čtení Prokopových zachovala se nám, jak již praveno, toliko v rukopisu I F. 16 c. k. universitní knihovny Pražské a to ve formě tak zkrácené ba zkomolené, že, dokud se nenajde nějaký nový text, k rozboru se nehodí, tím méně k vydání. Za to šťastnou náhodou napsal si písař rukopisu kapitulního K. 34 f. 216—218 a f. 220 větší úryvky z nich; ba, nemýlíme-li se, máme tu začátek přednášek těch před sebou. Z nich dostáváme nejen celou řadu nových dat a podrobností k životopisu Prokopovu, nýbrž i rozvrh a prameny a poněkud i způsob provedení jeho práce. Ježto Prokop dne 22. ledna 1410 pod mistrem Janem z Husince bakalářem se stal a k dosažení té hodnosti stáří nejméně 17 let se požadovalo, narodil se kolem r. 1393. Ze svých studií připomíná, jak za času svého mládí u mistrů té přeslavné university rhetorice se učil. Bakaláři mohli některé přednášky a cvičení držeti, měli při disputacích důležité úlohy, mohli v bursách jako pomocníci mistrů aneb jako správcové burs své zaopatření míti aneb jako písaři neb učitelé měšťanská zaměstknání dosíci.[4]) Prokop, jak víme, vstoupil jako písař do služeb Nového města Pražského. V rhetorice své vypravuje, že v praksi kancelářské přes 20 let se nachází; to by odpovídalo r. 1432. Tomek zjistil jej v tom postavení teprve r. 1434. Avšak ne navždy zřekl se přednášek na universitě; jakým způsobem r. 1452 jal se přednášeti, vypravuje sám takto: Jhesu Christi, filii dei vivi, intemerateque virginis Marie michi gracia suffragante, pro cuius honore atque laude ad instanciam et requestam quorundam insignium virorum dominorum amicorum et sociorum ianuam noviciis et minus eruditis cupiencium aperiri dictatorie facultatis, horum eciam, qui ad notariatus officium anhelant promoveri, precibus annuens consideransque, quod nonnulli adolescentulorum figuras alphabeticas exarare in scribendo secundum magis et minus et maternum ydioma legere scientes, quidam eorum principia huius artis rhetorice vix cognoscentes scissa veste ipsius et arreptis ab ea particulis totam sibi cessisse arbitrantes, ad tabellionatus, id est notariatus promoveri officium non festinant. Cum autem talibus litere

4) Kaufmann: Geschichte der deutschen Universitäten II., 304—5.

legitime formande vel exponende proponuntur, in talibus deficiunt et hanc presentem artem et periti notarii, uti veluti quondam fuerat, non curant nec appreciantur taliter, ut deceret. Cupiens igitur cum dei auxilio et reverendissimorum huius alme universitatis magistrorum meorum prestantissimorumque dominorum informacione benigna nec non prosecucione favorosa, horum eciam, qui a cunabulis seu iuventute in hac arte sunt studiose ac feliciter enutriti, hiis defectibus, quantum ex alto fuerit concessum, succurrere non in proprio ingenio, cuius vena ad votum dictandi non semper respondet, .. sed in ipso prelumine, a quo est datum omne optimum et omne donum perfectum omnisque sapiencia desursum descendens, qui sperantes in se non deserit, plenissime confidens honus laboris istius subire et assumere dignum duxi et, quia, sicut dicit Aristoteles: „Doctrina indiget tempore et experimento", ideo prout iuventutis mee tempore a magistris huius preclarissime universitatis in hac inclita urbe Pragensi et alias nec non in praxi cancellarie ultra XX annos sine intermissione perdurando in studendo capere potui, omni caritatis studio libentissime recitabo. Primo igitur eximii *magistri Dibini*, qui eorum fuit istius universitatis de gremio, *Viaticum* ex diversis libris, privilegiis, articulis Tullii et aliorum rhetorum collectum pro fundamento legere propono, 2. deinde *praxim cancellarie civilis*, quantum ad literas et privilegia et prescripciones librorum civilium cum ceteris ad hoc pertinenciis reserabo. 3. Postremo *literas et privilegia* cum ceteris authenticis de forma *cancellarie apostolice*, videlicet et *imperialis* nec non alios cirographos ac contractus ... magis arduos circa magnificas partes currentes. 4. Cum hoc eciam *literas* et privilegia circa humana negocia hoc in regno pro presenti currentes et currencia in diversis materiis tam spiritualibus quam secularibus secundum exigenciam audiencium, vel sicut opportunitas temporis expostulaverit aut permittit, per dei graciam declarabo, omnes istas materias fere *in maternis ydiomatibus* planius exponendo. Et sic deo favente finis huius operis erit, quod volente domino multum utilitatis conferre poterit cuilibet notario in eo diligencius practicanti. Ymmo ipsum reddet promtum, habilem efficaciter et peritum ac suis dominis vel domino gratum pariter et acceptum, qui eciam in solario servatis servandis, id est ceteris paribus pre aliis notariis premiabitur habundanter.[5]) Nedomýšlí prý se míti sílu udatného Samsona, vysokou známost hvězd ni divnou výmluvnost trouby a jenom na svůj rozum se spoléhaje, chce vstoupiti v rozličných písemnostech do zahrádky rhetoriky divně vyzdobené vloženými barvami rozličných předmětů.[6]) Zná sám svou nedostatečnost a proto prosí zkušené písaře v radách knížat a pánů, našli-li by, co by se mělo změniti, by to sepsali v knize pamětní k užitečnému poučení.[7]) On že spoléhá toliko na toho, jenž každému uděluje dle libosti, jenž ústa němých otvírá a jazyky dětí činí výmluvnými. Na to apostrofuje rhetoriku slovy Písně písní

---

[5]) K. XXXIV., f. 216. — [6]) Ibid. 220. — [7]) Ibid. 216.

IIII.: Tota pulcra amica mea et macula non est in te, což hned dle způsobu kostelních kázání do podrobna rozebírá. Pak vyvinuje dle Tullia, Aristotela, Horáce, Ovidia, Boecia, Jana Janovského Katholikon, Jana de Gallandria rhetoriky a j. pojem této discipliny, vypisuje potřebné vlastnosti rhetorovy a vynáší neskonalý užitek tohoto umění. A proto obrací se opětně k svým posluchačům s tímto napomenutím: Qua propter, amici carissimi, et signanter vos novicii, caritatem vestram ultra, quam dici valeat, deprecor et exoro et vos precipue, qui tepido lacte grammatice et loyce cibo solido estis contenti, quatinus, si pretorianis uti forsitan fascibus affectatis vel fungi cupitis officio notario, absque officio matris rhetorice nullatenus presumatis.[8]) Proto prý nunc mecum accedite ad hanc facundissimam copiosam donariis superhabundantem [artem], ymmo letanter accurrite, ipsam studio amplectentes; potens enim est ignarum, imbecillem de pulvere paupertatis elevare et ad latera regum et principum splendide collocare, *quod clare quotidiana evidet experiencia.*[9])

Z toho, co Prokop ve svrchu uvedeném programu ve prospěch svých posluchačů probrati přislíbil, schází v rukopisu Děčínském a kapitulním jenom první část: Viaticus rhetorice magistri Dibini; v universitním kodexu jest sice i tato část, ale tak stručně, že z toho, co stojí z ní na listech 216—218 a 220 rukopisu kapitulního, a z čehož jsme nahoře malé ukázky podali, tam není nic. Tibinus neb Dibinus, jehož Viaticus rhetorice Prokop ve svých přednáškách napřed četl a jejž výtečným mistrem nazývá,[10]) byl prý členem gremia university Pražské a sebral prý onu nauku z rozličných knih, privilegií, článků Tulliových a jiných rhetorů v příručku. I nepřestává ho velebiti a stále naň poukazovati.[11]) Tím stává se Tibinus, vlastně Mikuláš z Dybina zajímavou osobností a nebude od místa, uvedeme-li aspoň spisy jeho, jež dosud známe. Postrádaný jeho Viaticus rhetorice a Viaticus dictandi zachovaly se ve dvou rukopisech c. k. universitní knihovny Pražské V. H. 12 f. 1 b — 39a = VIII. G. 29 f. 62 — 73 b. z konce 14. století. První kodex má závěrek: Explicit Dybini Viaticus pie memorie. Rukopis XII. B. 12 téže knihovny obsahuje tato díla Tibinova: f. 1a-42a: Tibini Commentarius in Godefridi de Vito Salvo Poetriam novam. Konec zní: Expliciunt dicta Tybini Nove Poetrie, finita et reportata Prage per manus Johannis de Monthabur anno domini 1375 in vigilia Laurenci. F. 43a-70a Eiusdem Commentarius in Eberhardi Bethuniensis Labyrinthum. F. 70b-83b Commentarius in Tibini Compendium sive Breviloquium rhetoricae orationem de s. Dorothea exponens. Rukopis gymnasia kláštera Marián-

[8]) Ibid. 217. — [9]) Ibid. 220. — [10]) Eximii magistri Dibini, qui fuit istius universitatis de gremio. Magister Dibinus alme universitatis Pragensis. — [11]) Dei gratia Viatico rhetorice iam finito, qui pro fundamento huius artis positus est. — Sic similiter poteris formare quascunque literas credenciales, prout doctus es per Dibinum. Diligenter ergo et sepius eius Viaticum pro usitacione perutili ruminabis. — Divine maiestatis presidio libro eximii magistri Tibini . . . expeditis. — De privilegiis autem habuistis sufficienter in Dibinio (str. 2., 43., 57., 79).

ského v Štětíně č. 5. obsahuje Pražské kollejní sešity asi z r. 1380: Excerptum de Viatico Tibini per manum Bruning. Pragis. Regule nominum et partium orationis. Constructiones et regimina Tibini.[12]) Ve dvorní knihovně Vídeňské jsou tyto jeho spisy[13]): č. 3774 Correctoria Tibini i. e. Liber formularis epistolas et diplomata continens Viennam et Bohemiam concernentes et tempore Caroli IV. collectas; č. 5218 Ars dictandi et correctorium a č. 5194 1. Summa dictaminis 3. Correctorium sive liber formularis excerptus. Také Třeboňský rukopis C. 2. obsahuje Correctoria mag. Dybini.

Bližší prostudování těchto spisů a porovnání jich mezi sebou určí teprve význam a důležitost jich a vykáže spisovateli Tibinovi mezi spisovateli rhetoriky a formulářů 14. století náležité místo. Tolik však vysvítá již z pouhého vyčtení, že již kolem r. 1380 na universitě Pražské byly čteny. Dle Dra. Burdacha žil Tibinus v druhé polovici 14. věku v Drážďanech. Ježto Tibínův Viaticus rhetorice v jiném rukopise se zachoval, není ztráta části té v Prokopových přednáškách věcně tak citelná, ale pro osobní jeho poznámky dosti veliká.

Na vyzvání příznivců svých na universitě a, ježto Prokop byl pouhým bakalářem svobodných umění, s prominutím požadavků, jež ke čtení na universitě předepsány byly, ujal se tento roku 1452 přednášek svých. Ale taková čtení nehrála v ordinariu fakulty a při předepsaných zkouškách žádné úlohy; záleželo jen na dobré vůli posluchačů, chodili-li tam čili nic. Také postavení takového docenta bylo podřízené; při slavnostních aktech universitních obdržel poslední místo, nestal se ani děkanem ani zkušebním kommissarem neb rektorem.[14]) Školní rok universitní počal v říjnu a trval bez přetržení do podzimku příštího roku. Rozdělování řádných předmětů ku přednáškám dálo se hned na počátku roku, třeba již v 15. století rozdělení školního roku na dvě pololetí, dva semestry, se vyskytuje.[15]) Tibinův Viaticus rhetorice přednášel Prokop v zimním pololetí. Začínaje čísti o své Praxis et cursus cancellarie civilis, porovnává se se Sareptánskou vdovou v „dnešním" evangeliu, jíž olej a mouka na přímluvu Eliášovu rozmnoženy byly. Evangelium to (Luk. IV. 26.) čte se v kostele v pondělí po Oculi, což bylo roku 1452 dne 22. března, kdy tedy své přednášky v druhém semestru počal. Že v pondělí své přednášky míval, vysvítá také z druhé poznámky: Feria II. (v pondělí) proxima continuabitur in rhetorica; zda také v jiné dni, není známo. Čtení svá odbýval v hodinu XXII., či dle našeho počtu asi v 5 hodin odpůldne.[16]) Vědom si jsa své těžké úlohy, prosí své posluchače, aby, pokleknouce a obrátíce se tváří k farnímu kostelu sv.

[12]) R. Wolkan. Der Handschriftenkatalog der Prager Univ.-Bibliothek S. A. Mittlg. des österr. Vereins für Bibliothekswesen IX. Jhg. (1905) str. 17 sub. No. 15. Upozornil nás laskavě p. řed. Dr. V. J. Nováček. — [13]) Vypsal mi laskavě p. kustos Ferd. Tadra. — [14]) Kaufmann, Geschichte der deutschen Universitäten II., 329, 331. — [15]) Ibid. II., 266. — [16]) Alme deitatis presidio Procopius de civitate Karoli hora XXII. continuando lecciones (57).

Havla této ctihodné kolleje, pobožně za něj se modlili, aby je a budoucí čtenáře tohoto díla účinnou písařskou vědou dostatečně nasytil k jich a celého tohoto slavného království prospěchu. Jinde opět je prosí, aby jej hříšníka v modlitbách svých měli sobě poručeného.[17]) Podle toho čítával v jedné kolleji v Karolinum. Čest a slávu království Českého a jeho koruny měl při tom stále na zřeteli. Proto volil při výkladu papežské diplomatiky takové bully, jež zcela jasně znějí ke cti, chvále a slávě jeho; výmluvnost jejich latiny cení mudrci nad čisté zlato, topas a jiné drahé kameny, ano i nejvzácnější perle.[18]) Právě v tom pořádku, jak v úvodu slíbil, pojednal Prokop v přednášce své thema: napřed probral Praxis et cursus cancellarie civilis, potom písemnosti kanceláře papežské a císařské a konečně litere. Naše část označuje se v rukopisu universitním jako traktatus quintus, jelikož předcházející pojednání o rhetorice rozpadalo se na 4 oddělení: o rhetorice vůbec, o částech řeči, o barvách řeči, a o řeči v dopisech.

Nejstarší formuláře obsahují toliko vzory pro dopisy a listiny, buď smýšlené neb skutečné. Teprve v 11. století vyskytují se napřed v Italii v souvislosti s tamními písařskými školami nové formuláře s theoretickým více méně obšírným návodem k zachování pravidel při spisování listů a listin, což se na četných připojených příkladech doličuje. Jsou to známé spisy pod titulem: Rationes dictandi, Ars dictandi, Summa dictaminis. K nim třeba přičísti svrchu uvedené spisy Tibinovy a dílem i Prokopovy. Poněkud odchylnou skupinu tvoří spisy, které ne tak návod ke spisování listů a listin, jako spíše rukověť pro budoucí notáře podávají, jak své veřejné listiny vyhotovovati mají. Zoveme je ars notaria.[19]) Žádný z dosud známých velmi četných spisů obojího druhu nekryje se úplně s přítomným dílem Prokopovým. Jeho rhetorica a nauka o papežských, císařských (královských) listinách a o listech upomínají na ars dictandi; Praxis et cursus cancellarie civilis jednajíc o soudním řádu městském, zvláště o zřízení a vedení knih městských v Čechách, jest určen pro nastávající písaře městské a mohl by k ars notaria přičten býti; liší se však od nich tím, čím se liší městský písař od veřejného notáře. Nejblíže, ale také jenom dle jména, stojí k němu spis Rolanda Passageria „De officio tabellionatus in villis et castris" z r. 1258[20]), podávaje návod a příklady pro zvláštní potřeby notářů při venkovských obcích.

Co se pak listů uvedených jako vzorů dotýče, podotýká sám Prokop, quod fiat ad tempora, prout currunt, že jsou to listy a listiny současné a skutečné. A těch jest největší část. Jmenování královského registratora připisuje se králi Ladislavovi, ale shoduje se téměř doslovně s podobným listem císaře Karla IV.[21]) Záměna kanovnické prebendy a jmenování veřejného písaře nacházejí se již ve formuláři krále Václava IV. Krom

---

[17]) Praxis 2, 59. — [18]) Ibid. 57, 59. — [19]) H. Bresslau, Urkundenlehre 624—630. — [20]) Bethmann-Hollweg, Civilprocess des gemeinen Rechts VI., 184. — [21]) F. Tadra, Summa cancellariae 81.

toho přináležejí ještě 4 kusy 14. století, z nichž dva z roku 1373 a 1393 zřejmě datovány jsou 1451 a 1455. Že rukopis universitní obyčejně klade datum 1433, o tom zmínili jsme se již. Jména osob a datum jsou aspoň v rukopise kapitulním vypsány, tak že o správnosti listů i jinak se můžeme přesvědčiti. Několik kusů vydáno již bylo od Palackého; hojně také čerpal z rukopisu kapitulního pro své dějiny Prahy V. V. Tomek, který první zprávy o něm podal v Č. česk. Mus. 1844 str. 566 a n.

Když písař Prokop přednášel o vedení knih městských, nebude bez zajímavosti pozorovati, v jakém poměru knihy Nového města Pražského od něho vedené jsou k těmto přednáškám, či jak se u něho theorie má ku praxi. Při tom třeba na zřeteli míti, že namnoze našel již knihy založené a vedené a že musil prostě v nich pokračovati, že tedy neměl možnosti své theorie uplatniti. Krom toho se celá řada knih nezachovala, tak že nemůžeme říci, jak si počínal. Ku porovnávání nauky o zřízení a vedení manuálů slouží městské knihy č 88 (1446—51) a 89. (1451—53). Podobně, jako Prokop učí, stojí v manuále 89. f. 20. co úvod ročních zápisů: Anno Domini MCCCCLI feria IV. die conceptionis s. Marie generosus dominus dominus Georgius de Cunstat et de Podiebrad gubernator locavit consules infrascriptos. Jednotlivé záznamy stojí pak vždy pod záhlavím, pod kterým purkmistrem se to stalo, jako f. 168' Přibiko braxator effectus est decimus magister civium per resignationem Mathie Obesslonis f. V. in crastino assumptionis s. Marie anno domini MCCCCLIII. A jako Prokop učí, že manuál může obsahovati akta všech městských knih, která se potom v příhodný čas do patřičné knihy přepisují, tak stojí u některých kusů poznámka: non scribatur aneb R. na znamení, že to bylo do té které knihy přeneseno aneb jako manuále č. 89. f. 193. Istud manuale rescriptum est ad librum autenticum mayorem. Tak, bychom při listinách Prokopa samého se týkajících zůstali, zápis na dům Křisty z r. 1448 stojí v manuále č. 88 f. 173 a v pamětní knize 2084 f. B., na louku Anny Vítkovy de Prato z r. 1450 v manuále č. 88 p. 444-8 a v pamětní knize 2084 f. C. 43', na rybník Maříka Selika z téhož roku v manuále č. 88 f. 521—22 a v pamětní knize 2084 f. D. 16', a p. v. Ale titulu, jak ho Prokop ve svých přednáškách žádá, knihy ty nemají.

Pamětní kniha (liber memorialis seu authenticus) zachovala se nám pod čís. 2084 pro léta 1445—1455. Titul její zní: In nomine Domini nostri Jhesu Christi Amen. Anno nativitatis eiusdem MCCCCXLVI per mortem felicis recordii serenissimi principis et domini domini Alberti Romanorum, Hungarie et Bohemie regis sede regia Bohemie vacante presentibus consulatus officio discretis viris .... *presens liber est ordinatus pro actis consilii Nove civitatis Pragensis memorialibus consignandis* Johanne Bielecz iudice, Procopio de Praga prothonotario existente, při čemž vyznačené místo doslovně s výkladem Prokopovým o titulu manuálu se shoduje. Potom uvádí se purkmistr a hned za ním jednotlivé zápisy, jako f. B. 4. Valentinus Kaba effectus est magister civium per resignationem Pauli,

qui equitare debet ad regem Romanorum in legacione cum ceteris civibus. Actum f. III. ante Mathei (MCCCCLII); slova vyražená objevují se doslovně ve výkladech Prokopových. Při každoroční změně městské rady vsouvá rád písař Prokop události časové: f. B. 39: Hic mutata est fortuna, nam generosus dominus Georgius de Cunstat alias de Podiebrad cum exercitu suo expugnata civitate Pragensi f. III. post festum s. Egidii in crastino videlicet f. IV. locavit consules infrascriptos, cui idem consules et tota communitas promiserunt obedientiam et fidelitatem usque ad futurum regem, qui legittime eligetur et rationabiliter ad hoc regnum. Wenceslaus Czwok magister primus. . . . Jiný zápis D. 17. huius incliti regni Bohemie *calici divino adherencium et favencium* locavit consules infrascriptos jest městským knihám a přednáškám Prokopovým společný. Kniha č. 2096 obsahuje testamenty z let 1455—94; ale nejdou podle abecedy, nýbrž secundum locacionem et variacionem consulum. V městské knize č. 2096 jsou opsány odpovědné listy zaslané městu a testamenty z let 1440—1455. Rovněž tak vedeny jsou rozličné smlouvy v knihách č. 2082, 2083, 2084 a 2085 pro léta 1432—1463.

Účetní knihy, v nichž se zapisovaly příjmy městské za jednotlivých purkmistrů, nezachovaly se.

Z knih, jež přináležejí k dobrému, knihy dědické, berní, činžovní a osobní, zachovala se summární kniha berní č. 989 z let 1411—1610, v níž berníci kladou účet ze svých příjmů a svých vydání a dává se jim absolutorium, et dimissi sunt per . . . liberi, quitti penitus et soluti. Osobní kniha nejspíše ani nebyla vedena; v pozdější době vyskytuje se udělení měšťanství v manuálu č. 10 (1463—72): Johannes pellifex dictus Ludwig suscepit ius civile f. II. in die Marthe hospite domini, Johanne linicida magistro civium existente anno domini MCCCCLXV.

Z knih odpovídajících spravedlivému zachovala se kniha soudní č. 2081 z let 1419—1467. zcela dle přednášek Prokopových vedená. Kniha ortelní (senteciarum) patrně ani vedena nebyla a zapisovaly se výroky práva městského do knih pamětních. Při známé aversi Prokopově proti vedení knih psanců jest vysvětlitelno, že žádná taková kniha nás nedošla. Jenom v knize 2071 Starého města Pražského jsou zapsáni psanci z let 1377—1417. V městské knize 2096 nalézají se mezi jiným výpovědi zločinců z let 1440—1455.

V celku možno tedy říci, že v městských knihách a přednáškách Prokopových jest v jednotlivostech totožnost autora zřejmá, avšak absolutní shody mezi nimi nenajdeme. Není pochyby, že zásluhou Prokopovou knihy Nového města Pražského důkladněji byly vedeny než na Starém městě.

Zbývá, abychom dodali několik dat životopisných o Prokopovi, jež se mezi tím v nově objevila. Na straně 6. naší Summy podává Prokop sám list, jímž jmenován byl r. 1451 od nejmenovaného měšťana, jenž z domova

musil odcestovati, poručníkem dětí a statku jeho pro případ, že by se živ nevrátil. Také koupil dle téhož pramene dne 30. března 1451 pro sebe, svou ženu Markétu a jejich děti od kramáře Petra dům na náměstí, ležící mezi domy Štěpána zlatníka a Jakuba sládka za 70 kop grošův, jichž příjem mu tento potvrdil. Ale, ježto trhu toho v městských knihách jsme nenašli a dům ten také mezi majetkem jeho se neuvádí, klonili bychom se k tomu mínění, že jest to příklad vymyšlený. Herain uveřejnil v Jansově Staré Praze německé dva listy knížete Opavského Václava. V prvním, daném v Hradci dne 16. září 1444 slibuje řečený kníže Prokopovi, že ten, kdo by do Opavského domu se vstěhovati chtěl, jemu náklad na opravu toho domu vedený nahraditi musí. Potom žádá Prokopa, aby mu s mistrem Křišťanem Prachatickým vyhledal a co možná nejdříve poslal schopného písaře, jehož nutně potřebuje. Konečně omlouvá se, že mu nepíše česky, nemaje písaře českého u sebe. V druhém listu, daném v Hradci v sobotu před sv. Hedvikou [10. října 1444] děkuje mu za odeslaný dar. Potom ho ubezpečuje, že knížata Opavská jsou první dědici toho domu do života a že teprve po vymření jich děditi jej budou knížata Ratiborská; že nepotřebuje tedy od těchto žádného upsání.[22]) Dne 12. října 1446 postoupila darem Alžběta Hlavová, měšťanka Starého města Pražského, svému krevnímu příteli Prokopu písaři Novoměstskému pusté městiště na rohu za kostelem sv. Antonína u domu a městiště koželuha Jana Chanického.[23]) Také koupil Prokop od Jana Holého zahradu s chmelnicí, políčkem a městištěm pustého domu, což dříve dědu jeho patřilo, a ježto zahrada byla zpustošena, znovu v ní chmel nasázel. Vše to prodal Prokop Jakubu Maškovu ze Psář s tím závazkem, by tento úrok z toho odváděl kostelu sv. Petra na Vyšehradě za spásu duše Prokopovy. Když pak děkan Vyšehradský M. Jan Šindel dotyčný list na onen úrok vyhotovil, prodal Jakub proti vůli Prokopově zahradu tu Danielu Crlíkovi. Spor z toho vzniklý porovnal purkmistr řezník Příbek v lednu 1450 v ten smysl, aby Daniel onu zahradu podržel, z ní však kostelu Vyšehradskému do pěti let na sv. Havla platil 20 gr., po pěti létech půl kopy ročně; též zavázal se Daniel dáti Prokopovi $2^1/_2$ kopy grošů dne 15. března a vystavěti znova dům na zdech tam stojících.[24]) Dle toho *byl již Prokopův děd v Praze osedlý.* Marně jsme také pátrali, jaké služné měl Prokop u obce a jaké taxy bral za své práce. Náhradou za to budiž zápis usnesení obce ze dne 16. ledna 1481.[25]): Anno domini 1481 feria III ante festum s. Anthonii communitas magna cum consensu dominorum magistri civium et consulum tunc temporis existencium est decretum, quod prothonotarius modernus et futurus sit infrascriptis contentus. Primum a prescripcionibus sive contractibus domorum, quitanciarum et sentenciarum sive aliis quibuscunque, sint magne vel parve, capiat

[22]) Stará Praha 100 akvarelů 247, 248. — [23]) Novoměstská kniha 2084 f. A. 17. — [24]) Novoměstská kniha 2084 C. 48. — [25]) Rukopis kapitulní K. 34 f. 235.

tres grossos misnenses. Item dum ipse vel suus ingrossator transit ad infirmum super testamentum, capiat duos grossos misnenses. Item a testamentis originalibus in pargameno a maximo septem grossos albos, a minori sex et sic deinceps descendendo. Item a literis missilibus, sint qualescunque, unum grossum album. Domino Wenceslao Paral pellifice, magistro civium existente Nove civitatis consensus.

Konečně budiž podotknuto, že zbytky rýmovaných kronik o roku 1419 a 1420: „Ale oni na beránku" a „Lid z Prahy i s Vyšehradem" po bedlivém studiu poznány jsou co části větším dílem ztracené „Nové kroniky Prokopa písaře Novoměstského."

***Incipit*[a] *tractatus quintus et ultimus de cursu civili, quantum ad notarii pertinet periciam.*[a]**

[J]hesum[b] *Christum, dominum nostrum, fontem sapiencie et intellectus, fontem et originem omnium bonorum, quem cor dei patris altissimi eructavit de sue profunditatis inpenetrabili abisso, vita vitam, lux lucem, deus deum, eternus eternum, immensus immensum et per omnia sibi*[c] *equalem pro auxilio humiliter exorando, ut dignetur michi sua inestimabili et clementissima bonitate ac bonissima clemencia graciose assistere, quatinus hoc opus possem fine laudabili et debito terminare et ydoneo pro utilitate audiencium declarare, cum non proprie seu private, sed communi utilitati,*[d] *quantum michi ab eius bonitate concessum fuerit, intendo in eo fideliter deservire ad honorem ipsius dei omnipotentis et eius gloriose genitricis intemerate virginis matris, postulans horum, si in quibus errare me quacunque occasione contigerit, veniam et piam informacionem magistrorum et horum,*[e] *qui in hac sciencia sunt periti, quoniam omnium habere memoriam et penitus in nullo peccare divinitatis est magis quam humanitatis seu mortalitatis. Divine enim res sunt perfectissime, humani vero iuris condicio semper in finem decurrit. Sine cuius auxilio nichil omnino agere possum*[f]*, ipso teste*: sine me nichil potestis facere,[1] quia ego brutaliter in terra gradior; ipse vero manet celorum in arvis. *Ego difficilime terrena cog[n]osco, ipse autem disciplinam cognoscit aut*[g] *comprehendit omnipotenter. Ego gravissime parvulo intellectu meo mensuro, sed ipse sua potencia metitur infinita, eius actus simplex, mea accio multiplex, eius opus perfectum, meum opus defectuosum, ille creat aliquid ex nichilo, ego assumo operacionem presuposito subiecto, ille creator, ego formatus, ille meus factor, ego factum*[h] *factoris, ille mei operis opifex, ego opificis opus, ille mirabilis, ego mutabilis, ipse eternus, ego transitorius, cuius rei gracia meum posse dico impos, meum effectum*[i] *protestor defectum, meam fortitudinem prohibeo debilitatem et intuitu ipsius meam solerciam fateor inerciam, meum intellectum perpendo neglectum et licet in hiis omnibus mea racio langueat,*[k] *ipsius tamen omnipotentis alme virginis et omnium sanctorum me-*

---

aa) toliko U. — b) Od Ihesum — spiritus nemá U. — c) nemá K. — d) utilitate K. — e) eorum K. — f) possem D. — g) cognoscit aut nemá K. — h) factor D. — i) profectum K. — k) langwet K.

[1]) Io. 15. 5.

ritis intervenientibus[l] supplere dignetur. In cuius confisus auxilio hoc opus in nomine ipsius sum agressus[m], petens auxilio[n] vos, carorum carissimi domini et amici, ut me peccatorem sacris vestris oracionibus adiuvetis, quoniam in domo mea non est panis, panis videlicet doctrine, qui sufficere poterit huic reverendo auditorio competenter, quemadmodum deficiebat farina et consequenter panis huic paupercule vidue Sareptane, de qua in hodierno[2] ewangelio, cui vir sanctus Helias[o] auxit farinam panem et oleum. Elias[o] enim interpretatur deus dominus meus, qui fuit fervens spiritu, qui, cum invocaret nomen domini, descendit de celo ignis super holocaustum. Ideo vos domini, qui, ut video[p], estis spiritu ferventes, vestris devotissimis oracionibus, rogo humiliter ct hum:lime deprecor, michi peccatori hunc panem doctrine augeatis, quo caritatem vestram et ceteros lectores futuros huius mei laboris possem sufficienter saturare ad profectum vestrum et tocius huius incliti regni nostri per notariorum scienciam efficacem. Pro quo quidem assequendo cogitatum meum et spem firmam ad ipsum piissimum dominum dirigo confidenter; nam sequitur in graduali hodierno, in quo illa[q] vidua benedicta panibus auctis saturata, et in persona ipsius sancta mater ecclesia dicit: Iacta cogitatum tuum in domino et ipse te enutriet,[3] scilicet tali[r] pane doctrine, quo possis aliis proficere utiliter et secure, quod, ut sua ineffabilis bonitas facere dignetur, petens rogo, rogans humiliter peto, non tedeat reverencias vestras curvatis poplitibus et inclinatis capitibus versus ecclesiam parochie sancti Galli huius reverendi collegii coram reverendissimo[s] venerabilissimo[t] sacramento corporis dominici, ubi quasi in templo sanctissimo manet verus deus et homo sua naturali existencia, devocius exorare; placeat, rogo, dicere Pater noster cum salutacione angelica et una antiphona: Veni sancte spiritus.

[D]ei[u] gracia viatico rethorice iam finito, qui pro fundamento huius artis positus est, restat procedere ad[v] superedificium iuxta intimaciones et ea, que in lec:ionis principio sunt premissa; praxim igitur et cursum cancellarie civilis, invocato primum divino auxilio, quo sine nullum rite fun:atur exordium, quantum ad notarii pertinet scienciam, reserrabo, que quidem sciencia a quolibet notario nedum in memoria, verum eciam et in scriptura

---

l) interventibus K. — m) aggressurus K. — n) nemá K. — o) Helias K. — p) ut firmiter teneo K. — q) ipsa K. — r) nemá K. — s) nemá K. — t) venerabili K. — u) Odstavec následující zní v U: *Quoniam ea, que in fine dicuntur, fecimus memorie commendari, quare in hoc tractatu ultimo et finali de cursu civili, quantum ad notarii spectat scienciam, consequenter est agendum, qui vice speculi a quolibet notario nedum in memoria, verum et in scriptura est habendus. Hic enim tractatus docet novellum notarium, quid eum facere oporteat, qualiter conversari et quid facere et quod fugere debeat; que maxime reddunt notarium amabilem et famosum. Hic tractatus continet numerum librorum civilium cum formis eorundem, similiter conversacionem notarii tam in pretorio quam extra in publico, de quibus omnibus et aliis pluribus in nomine domini consequenter prosequimur.* — v) nemá D.

[2]) O vdově Sareptanské čte se v pondělí po Oculi, což bylo r. 1451 dne 29. března a r. 1452 dne 13. března. Luk. IV. 26. — [3]) Žalm 54. 23.

pro speculo est habenda iuxta metristam: Vox audita perit, littera scripta manet. *Hic enim volo docere notarium novellum, quid eum scire oporteat, qualiter*[w] *conversari, id est*[w], *quid facere et quid fugere debeat, que maxime reddunt notarium amabilem et famosum. Insuper declarare volo numerum librorum civilium cum formis et prescripcionibus eorundem, similiter conversacionem notarii tam in pretorio quam extra in publico, prout inferius hic patebit.*

Quid[x] *sit ius.*

Sed ex quo primum loqui intendimus de iure, videndum est, quid sit ius in generali, quia infra dicetur de iure in speciali; tamen ius est ars equi et boni, hoc est sciencia, per quam discernitur bonum a malo, equum ab iniquo [ff. de iure et iusticia libro primo].

Species iuris quot sunt.

Species iuris due sunt, scilicet ius naturale et positivum[y]. *Ius naturale inter omnia primatum obtinet et tempore et dignitate. Cedit*[z] *enim ab exordio racionalis creature, nec variatur tempore, sed permanet inmutabile et est plenum et perfectum, cum sit factum a deo, qui inperfeccionem non novit* [Dis. IIII naturale ius]. *Ius positivum est constitucio hominum, imperfectum quidem ac mutabile, unde frequenter mutatur.*

Quot modis dicitur[a] *ius naturale*[b].

Ius naturale pluribus modis accipitur, quandoque enim dicitur ordo quidam vel instinctus nature, secundum quem similia ex similibus procreantur. Secundum hoc dicitur ius naturale, quod natura docuit omnia animancia, ut institucione I[c] *de iure naturali. Quandoque ius naturale dicitur licitum et approbatum, nulla constitucione prohibitum, unde Ambrosius*: Cuncta michi licent iure nature, nisi decreto vel lege vetentur[d]. *Quandoque, quod*[e] *continetur in lege et ewangelio, quia a summa natura proditum vel quia naturalem equitatem imitatur, qua quis iubetur alii facere, quod sibi vult fieri* [*distinccione prima humanum*]. *Quandoque dicitur ius naturale habilitas*[f] *discernendi inter bonum et malum cum detestacione*[g] *unius et approbacione alterius; et secundum hoc idem est, quod liberum arbitrium.*

---

ww) nemá K. — x) následující odstavce až Quomodo se debet habere notarius novellus nemá U. — y) humanum přidává K. — k) cepit K. — l') x K. — a) accipitur K. — b) nemá D. — c) nemá K. — d) prohibeantur nad řádkem K. — e) místo quod ,,hoc quidem" K. — f) aptitudo nad řádkem K. — g) obmissione nad řádkem K.

Quid sit utilitas iuris.

Utilitas iuris est iuste vivere, alterum non ledere, suum unicuique tribuere ut institutis de iusticia et iure precepta. Quid est finis iuris. Est bonos et scientes efficere non solum metu penarum, sed[h] *eciam exortacione premiorum. Et tantum de illo.*

Quomodo se debet habere notarius novellus.

[I]nprimis igitur notarius novellus debet investigare, quo iure civitas illa, in qua est notarius, pociatur, cum ipse debeat esse oculus civitatis, quia principium regendi civitatem est cognicio iuris civilis. Pro quo sciendum, quod de iure hic intendo loqui secundum usum regni Bohemie[i] *habitum et non secundum, quod legiste legum imperialium et canonum loquuntur*[k]*. Cum enim, ut*[l] *scribitur in institucionum*[m] *libro*[n] *de iure et iusticia, triplex sit iuris auctoritas, scilicet natura, gens et civitas, et secundum hoc triplex est ius, scilicet naturale, gencium et civile. Ius naturale est, quod eque*[o] *omnibus commune est tam hominibus quam brutis, ut prolem procreare, prolem educare. Ius gencium est, quo soli utimur*[p] *homines, que iura vel propter utilitatem prodita sunt ut iura comerciorum*[q]*, vel propter necessitudinem ut iura bellorum, que fiunt propter iniuriam propellendam.*

Ius civile quid est?

Quod unaqueque civitas sibi constituit, de quo iure, naturali videlicet, gencium et civili, loquitur prima distinccio in decreto et liber institucionum, ubi supra. De qua accepcione iuris hic modicum vel nichil est intelligendum, sed solum iuxta consuetudinem regni de iure civili est tangendum. Omnis igitur civitas in Bohemia dumtaxat subiecta in iure alii civitati duplici iure solet gaudere, scilicet speciali et generali. Speciale sive proprium ius civitatis alicuius est, quod auctoritate regis aut principis illi civitati est concessum aut quod unanimi consensu consulum et communitatis ex aliqua causa racionabili perpetuo vel ad tempus dicitur institutum. In qua descripcione primo dicitur auctoritate regis vel principis, per quod tanguntur iura libertatis a principe concessa, ut sunt pedagia, vectigalia, devoluciones et huiusmodi. Cum autem scribitur:[r] *aut quod unanimi consensu consulum et communitatis tanguntur iura civitatis, que ex antiqua vel moderna consuetudine propter honestum, iustum et utile sunt instituta pro perpetuo vel ad tempus in*

h) verum K. — i) in regno Boemie K. — k) locuntur D. — l) cum D. — m) institucione D. — n) nemá K. — o) equum D. — p) utuntur K. — q) ut sunt vendiciones in pane et ceteris přidává K. nad řádkem. — r) subditur K.

libro[s] *perpetuo notantur, illa iura vel statuta, que nulla causa superveniente violantur, vel ad tempus intelliguntur iura illa, que ex aliqua racione instituta sunt pro certa mensura temporis, ut est purgacio cloacarum, educcio fimi et luti ac vini et aliarum rerum in civitatem suo tempore adduccio* ɔc. *De quo iure speciali tales dantur regule.*

Ius speciale.

Ius speciale alicuius civitatis est libertas aliquid faciendi a principe concessa, vel aliquod statutum seniorum precipiens aliquid fieri vel prohibens non fieri. Secunda regula: Ius speciale quoddam est perpetuum ut ius libertatis, quoddam temporale ut statuta aliqua. Tercia regula: Ius speciale alicuius civitatis non trahit in consequentiam alias civitates suo iuri subiacentes. Patet ista regula, quia aliquam civitatem stat habere ius devolucionis ex privilegio principis vel domini et tamen subiacentes suo iuri alie civitates vel oppida non habent huiusmodi ius. Quarta regula: Contra ius speciale non est ad superiores appellandum. Patet, quia alias una persona posset libertates communes et statuta impedire et sic totam civitatem destruere. Quinta regula: Quidquid derogat iuri speciali, hoc non est iudicandum nec arbitrandum. Patet regula ex racione precedenti. Et tantum de iure speciali, quod notarius debet diligenter ex litteris et privilegiis ac statutis et consuetudinibus perscrutari.

Ius generale civitatis

dicitur illud, quo plures civitates pociuntur, ut sunt iura iudiciaria et[t] *iura penarum et huiusmodi, de quo dantur tales regule. Ius generale est plurium civitatum sub eodem iure collectarum eadem regula iudicandi vel diffiniendi. Secunda regula: Ius generale tantum in causis iudicialibus consistit. Tercia regula: De iure generali ut a sentencia lata, qui vult, potest appellare. Quarta requla: In ferendo ius generale i. e. sentenciam debent esse omnes consules vel saltem maior pars utraque parte presente. Et hec differencia iuris generalis et specialis capitur ab experiencia civitatum regni Bohemie, licet legiste imperiales ius speciale vocant, quod unaqueque civitas sibi instituit,*[u] *generale vero dicunt naturale vel divinum. Et tantum de iure generali.*

Sequitur de numero librorum civilium.

[N]umerus librorum civilium potest sumi a triplici bono, scilicet honesto, utili et iusto. Quamvis enim certus numerus librorum civilium dari non potest, quia in civitatibus regiis plures habentur libri, in civitatibus vero et

---

s) in ly K. — t) nemá K. — u) constituit K.

oppidis dominorum, archiepiscopi, abbatum, abbatissarum, prepositorum et religiosorum pauciores, tamen divisio librorum civilium potest dividi respectu triplicis boni, ut dictum est. Quidam enim libri civiles ordinantur ad bonum honestum, ut manualis, memorialis sive autenticum et liber racionum. Quidam vero ordinantur ad bonum utile, ut registra hereditatum, bernarum, censuum et personarum. Quidam vero ad iustum, ut liber iudicialis, sentenciarum et proscriptorum.

Quid sit liber manualis.

[L]iber manualis sive manuale utrumque neutraliter dicitur ille, in quo indifferenter acta coram consulibus notantur. Et hoc manuale potest omnium librorum civilium precedenter acta continere.

Quare liber manualis est creatus.

[H]uius libri condicio sive causa creacionis hec est: non enim semper presentes sunt consules omnes, qui claves habent a libro memoriali sive autentico; liber vero iudicialis tantum offertur, dum iudicia communia celebrantur. Ne ergo ex absencia clavis aut clavium aut libri iudicialis negocia aut contractus impediantur, consuetum est huiusmodi actus et negocia ad manuale primum scribere, post hoc vero temporibus ad hoc ydoneis ad libros civiles iuxta differenciam negociorum certis libris annotare. Exemplum huius, ut si quis coram[v] consulibus deputatus a communitate in legacione ad regem Romanorum iuxta decretum generalis congregationis regni deberet equitare vel cum generoso domino domino Georgio de Cunstat et de Podiebrad gubernatore pro tractanda pace ad civitatem Egrensem pergendo vel aliquis[w] cupiens peregre profisci[v], constituit omnium bonorum suorum P. commissarium et et puerorum suorum tutorem unum vel plures. Hoc primo scribitur ad manuale, deinde ad autenticum seu librum memorialem. Si vero aliquis resignat aut obligat domum suam vel[x] fatetur, se alicui in certa summa peccunie debitorie obligari, prescribens in eodem debito bona sua mobilia et immobilia, vel aliquis quicunque contractus consimilis fuerit,[x] scribat notarius primo ad manuale, deinde iudicio celebrato scribatur ad librum iudicialem secundum ius illius civitatis; resignaciones enim et empciones vel vendiciones iuxta consuetudinem regiarum civitatum solum in iudiciis celebratis aguntur. Et huiusmodi negocia in iudiciis seu[y] subiudiciis publicantur: w sudiech neb w posudcziech prowolawani bywagi. Ex quo patet, librum manualem seu manuale esse perutilem, id est valde[z] in civilibus negociis disponendis.

---

vv) nemá U. místo toho: cupiens visitare limina sanctorum Petri et Pauli in Roma. — w) alius K. — xx) nemá U. — y) sive K. — z) nemá K.

De forma sive creacione manualis.

[M]anuale sive liber manualis sic creatur:[a] Anno domini MCCCCLI° feria II post dominicam Oculi alias ante festum sancti Ambrosii [29. března] serenissimus princeps et dominus dominus Ll[b] rex Bohemie auctoritate regia per serenitatis sue potestatem[c] in presencia illustrium et magnificorum ac nobilium principum dominorum et baronum A. B. C. locavit consules infrascriptos. *Tunc ibidem scribantur omnes consules incipiendo a primo magistro civium nominatim. Et hec est forma in Pragensi civitate, in qua non alius nisi dominus rex solet consules locare;*[d] *in aliis autem civitatibus regiis, ubi subcamerarius vel iudex curie locat consules, sic scribetur:* Anno domini x die tali generosus dominus Iohannes de L[5], subcamerarius regni Bohemie, auctoritate domini regis locavit consules infrascriptos. *Et, si placet, addatur,*[e] qui sunt testes omnium subscriptorum in hoc manuali contentorum. *Et sic consequenter, si quis baro in sua civitate vel eius officialis vel aliqua communitas sede regia vacante*[f] *locat consules, suo modo scribantur.*[g] *Alia forma. [S]i autem essent consules locati ante medium annum infra vel supra et esset necessarium tempore horum librum manualis de novo creare, tunc sic formetur:* Anno domini ɔc die tali presens liber manualis dispositus et ordinatus est pro actis consilii et ceteris memorialibus indigenciis Nove civitatis Pragensis consignandis; erant autem tunc tales domini consules: A. magister civium, B. C. ɔc. Et subscribantur omnes consules nominatim.

De formis ad manuale scribendis.

[Sc]iendum, quod forme ad manuale scribende dupliciter solent designari, scilicet summatim et breviter tantum ex partibus essencialibus comparate, ita quod nichil obmittatur in forma, quod de necessitate requiritur. Aliquando enim[h] *scribuntur ex integro iuxta consuetudinem autentici et iudicialis et aliorum librorum; primus tamen modus est laudabilior, cum manuale solum sit pro memoria consulum eorum, que ad libros certos in futurum sunt scribenda ordinatim. Et hec forma in summa et breviter est scribenda hoc modo.*

---

a) místo následujícího má U: Scribuntur consules eius civitatis in capite libri hoc modo: Anno domini 1432 feria immediata post festum sti. Aegidii [2. září] consules iurati subscripti a nobis domino Przibikone[4]) sunt ordinati, quorum nomina cum cognominibus sunt hec: A. B. C. ɔc, qui sunt testes omnium subscriptorum in hoc manuali contentorum. — b) V. K. — c) presenciam K. — d) collocare K. — e) additur K. — f) si opakuje D. — g) K. in margine iudicium bannitum alias sancitum zahájený súd. — h) místo enim „vero" K.

[4]) Přibík z Klenové stekl r. 1426 město Stříbro a držel je až do konce válek husitských. — [5]) Podkomoří Jan z Lestkova 1414 neb Jan z Lažan 1417—1419.

Forma summaria.

Anno, quo supra, die tali M[athias][i] O, concivis Nove civitatis Pragensis, deputatus per communitatem in legacionem ad regem Romanorum vel I. T. proponens cum domino gubernatore in Egram proficisci, vel D. de B.[k] volens in remissionem suorum peccaminum peregre proficisci, puerorum suorum et omnium bonorum mobilium et immobilium P[rocopium][l] verum et legittimum tutorem et commissarium constituit sub hiis pactis: Si in casu dictus M. vel C.[m] in hoc itinere vel D. de B.[n] in ipsa peregrinacione moreretur, tunc predictus P. tutor statim debet se in predictam[o] tutelam puerorum ipsius et in bonorum suorum regimen intromittere cum effectu et ipsos pueros, prout ad tutoris spectat officium, promovere. Hec vero uxor sua, quamdiu in habitu et statu viduitatis permanserit, mater familias puerorum et bonorum ipsius officium occupabit. Si vero alteri viro nupserit, dictus P. tutor eandem sibi, quam alicui ex pueris, tribuet porcionem. Si quis autem ex pueris dicti testantis unum[p] ex hiis tribus intelligendo[p] K. annos attigerit pubertatis, tunc, si porcionem suam postulaverit, equali eum dividet porcione. Filiam vero iam nubilem viro sensato et bono tradet in matrimonium ipsam subsequente porcione equaliter ut filium. Sin autem filia non quesita tutoris voluntate se matrimonio copulaverit, porcione se indignam hereditaria iudicabit. Si quis autem puerorum iuvenis decesserit, sua porcio inter pueros superstites dividetur. Insuper ipse P. tutor et commissarius loco sui alium seu alios commissarium seu commissarios poterit substituere et substitutum seu substitutos poterit destituere et pariter revocare. Ceterum predictus P. nulli homini de predicta tutela et commissione tam infra tempus commissionis quam extra debebit reddere racionem. Actum anno et die quibus supra, consulibus Wenceslao pellifice tunc magistro civium[6]) presidente. *Que forma manualis suprascripta solum essencialia summarie continet. Si autem[2] ad autenticum seu memorialem librum transcribitur, tunc consuetudo ex integro scribendi debet a notario observari.*

Forma[r] vendicionis domus in librum manualem posita.

Procopius de Praga[s] emit domum cum area pro se, M[argaretha][t] coniuge, heredibus et successoribus suis erga P. institorem sitam in circulo civitatis vel[u] in platea[u] inter domos Stephani[v] aurifabri et I[acobi][w]

i) M. K. — k) S. K. — l) P. K. — m) J. F. K. — n) S. K. — o) veram K. — pp) nemá D. — q) vero K. — r) Ad forma vendicionis až alia forma resignacionis (str. 10.) nemá U. — s) P. de P. K. — t) M. D. — uu) nemá D. — v) S. D. — w) J. K.

6) Václav kožišník byl od 20. března 1415 purkmistrem. Tomek, Dějepis Prahy IX. 281.

brazeatoris eo omni iure, quo vendens tenuit, habendam, tenendam et hereditarie possidendam pro C sexagenis grossorum, super qua summa peccunie subarravit emens vendenti 70 sexagenas grossorum. Item tenetur sibi solvere in festo sancti Georgii proximo XXX^{ta} sexagenas grossorum et in festo sancti Galli mox deinde secuturo residuas et finales XL sexagenas grossorum et peccunia soluta debet esse fideiussor alterius peccunie non solute, disbrigat vendens ad annum et diem secundum ius civitatis. Actum in consilio feria III post dominicam Oculi [30. března] anno domini ɔc LI° presentibus Wenceslao pellifice[x] P. magistro civium ceterisque consulibus. *Versus*: *Quis* [emit] *et a quo et ubi* [sit] *quando* [sunt termini] *ter disbrigat vide, alias quis disbrigacionem facit, considera.*

Sequiter quitancia super percepcionem peccunie pro domo vendita.

Petrus institor constitutus personaliter in consilio fassus est, se percepisse a Procopio[y] notario LXX sexagenas grossorum finalis et ultime peccunie pro duobus distinctis terminis iuxta prescripcionem factam feria III post dominicam Oculi mei [30. března] proxime preteritis, de quibus LXX sexagenis grossorum finalibus et prius de XXX sexagenis grossorum arralis peccunie pro dicta domo integraliter persolutis antenominatus Petrus institor suo, heredum et successorum suorum nomine dimisit et affectualiter dimittit pretactum Procopium notarium, heredes et successores ipsius liberos, quittos et solutos. Actum die et anno presentibus.

Alia quitancia brevior.

Petrus institor fatetur, se percepisse a Procopio notario C sexagenas grossorum pro domo eidem Procopio vendita integraliter et ad plenum, dimisitque ipsum Procopium de predictis C sexagenis grossorum perceptis liberum et solutum (*si placet apponere*) promittens ad domum predictam aliquod ius seu respectum per amplius non habere. Actum die et anno presentibus.

Alia forma vendicionis domus, integraliter pecunia persoluta.

Lazarus[z] baccalaureus arcium emit domum cum area, braseatorio, siccatorio, braxatorio cum orto et cum omni circumferencia ipsius pro se et suis futuris erga P. D. C., sitam inter domos P. et L., a censibus liberam et solutam eo omni iure, quo vendens tenuit, habendum, tenendum et hereditarie possidendum pro L grossorum sexagenis iam dicto vendenti inte-

x) V P. D. — y) P. D. — z) J. D.

graliter persolutis. Disbrigare promisit vendens et cum eo Mauricius faber secundum ius et consuetudinem civitatis.

Forma vendicionis vinee.

Iacobus de Verona, studens Pragensis, emit vineam cum fundo, cum cremento et cum totali circumferencia pro se, fratre suo Petro,[a] similiter studente, erga[b] A. de B.[b], heredibus et successoribus suis, sitam in monte Zizkonis inter vineas A. et B. eo omni iure, quo dictus A. de B. tenuit, pro L sexagenis grossorum, dicto vendenti pleniter persolutis. Disbrigat idem vendens secundum ius moncium alias vinearum.

Forma dotalicii.

Leonardus,[c] filius Iohannis[d] arcuficis, assignat et prescribit Elzcze, filie Przibikonis[e] dicti Wrba de Kry[f], contorali sue, L sexagenas grossorum nomine dotalicii super domo sua et area eius sita in foro equorum inter domos Stephani[g] K. et Alberti C. nec non super omnibus bonis suis mobilibus et immobilibus habitis et habendis, sic quod pretacta conthoralis ipsius in prescriptis bonis suis pecuniam dotalicii predictam iuxta ius civitatis indemniter assequatur.

Arbitracio inter partes.

Nos S.[h] de C. magister arcium,[h] AC. (*ponantur consules aliquot ex nomine*) vigore huius prescripcionis cunctis notum facimus et testamur, postquam inter Clementem[7]), successorem Iacobi Sczastnik[i], de una et inter Leonardum, filium eiusdem Iacobi, de altera parte pretextu bonorum per pretactum Iacobum relictorum in hac civitate existencium fuisset diffusa discordia instaurata, extunc cum consensu nostro partes pretacte, videlicet Clemens Petrum Sskop[k] et Swachonem albicerdonem et[l] Leonardus Saxonem cerdonem[l] et Johannem Srsa in arbitros potentissimos elegerunt, ipsis arbitrandi et pronunciandi potestatem plenissimam tribuentes. Qui arbitri cause iusticia originaliter intellecta arbitrati sunt et pronunciaverunt vigorosius isto modo, quod domum per Iacobum suprascriptum[m]

---

a) P. K. — bb) nemá K. — c) L. D. — d) nemá D. — e) P. D. — f) de L. D. — g) B. K. D. — hh) Nos b. de C. D. — i) Stastastnik D. — k) Scop D. — ll) nemá D. — m) prescriptum K.

[7]) Všechny zde uvedené osoby jsou historicky doloženy. Klement Šťastník 1412-9; Jakub Mlynář 1387-1404 majitel domu v druhé Jirchářské ulici č. 221 b. Linhart 1428-34; Petr Škop 1403-32 a Jan Srša 1410-36.

relictam vendi mox debeat, quodque de peccunia domus eiusdem vendite LX sexagenas grossorum per medium in festo nativitatis Christi, per medium die purificacionis beate Marie virginis terminis proxime nunc venturis Clementi prescripto finaliter solvi debeant atque dari, quodque Leonardus in bonis mobilibus, que emit Clemens, circa commissarios ipsum Clementem non debeat impedire. Arbitri itaque hanc causam XX sexagenas grossorum vadii deperditi roborarunt per partem arbitracionem non tenentem consuetudinarie solvendarum et sic, quod de peccunia LX sex. gr. predictarum una cum[n] non soluta alia deperdatur, ita quod una sit alterius fideiussor. Hanc arbitracionem et pronunciacionem ambe partes prescripte grate susceperunt, promiseruntque eam inviolabiliter observare per tempora affutura.

Sequitur idem sub breviori forma. Ista forma breviter sic scribatur:

Clemens, successor Iacobi Sczastnik[o], et Leonardus, filius eiusdem Iacobi, pretextu[p] vel[p] ratione bonorum dicti Iacobi Sczastnik relictorum sunt amicabiliter concordati, videlicet vendita domo dicti Iacobi LX sex. gr. Clementi solvi debent in duobus terminis distinctis, puta in nativitate Christi et in purificacione proxime venturis, et Leonardus Clementem in bonis mobilibus erga commissarios emptis non debet impedire sub perdicione XX sex. gr., que pars concordiam non teneret, per ipsam solvendarum et peccunia soluta predictarum LX sexag. gr. erit alterius peccunie solvende fideiussor. Actum[q] die et anno, presentibus.[q]

Forma suscepcionis peccunie orphanilis cum A. orphano.

Benesius cingulator[8]) suscepit in propria cum consensu dominorum consulum et amicorum Casparum filium Thome similiter cingulatoris cum quinquaginta sexagenis grossorum, que eundem Casparum ex omnibus paternis concernebant, et plus non poterat aggregari, ita quod Benesius aut eo interim moriente possessores bonorum ipsius Benesii eundem orphanum fovere debeant victu et amictu decenter, quousque orphanus annos legittimos assequetur, prescriptam peccuniam Benesius predictus super omnibus bonis suis mobilibus et inmobilibus, habitis et habendis et notanter in et super domo sua et area ipsius sita in vico cingulatorum inter domos P. et F. deputat et assignat. Actum die ꝛc.

---

n) nemá K. — o) Trutan D. — pp) nemá K. — qq) nemá K.

8) Doložen v letech 1396-1415 co majetník domu č. 726 v Pasířské ulici; Tomáš 1403-1414, kdy se co mrtvý uvádí. Tomek, Základy II. 41. 43.

Quitancia super percepcione peccunie orphanilis assumente in propria.

Caspar, filius olim Thome cingulatoris, constitutus personaliter in consilio fassus est, se percepisse L sex. gr. sue paterne porcionis in libro civitatis prescriptas a Benesio cingulatore dimisitque eundem Benessium cum heredibus et successoribus suis de predicta peccunia liberos, quittos et solutos ɔc.

Sentencia pro discussione medietatis domus racione propinquitatis et cetera.

Nos Iohannes Welwar[r]) magister civium A. B. C. ceterique consules Maioris civitatis Pragensis protestamur vigoramine huius scripti, *vel*[r]) tenore presencium[s]), postquam Przibik dictus Czrnik, concivis noster, mediam domum pridem cum media area hereditarie habebat[t] sive[t] habuisset, cuius domus Dorothea relicta Hamanconis[u] residuam partem tenuit et possedit, ipsaque demum mangoni Stephano suam partem domus at aree vendidisset, contra hoc denique Przibico prescriptus tam ex propinquitate sanguinis quam ex eo, quod pridem possedit medietatem domus et aree, iuridice institisset, ex tunc nos magister civium et consules supradicti parcium testimonio diligenter auscultato et cause circumstanciis originaliter intellectis in dei nomine sentenciam ediximus isto modo, quod Przibico prescriptus ex causis antedictis (videlicet[v] quod prius habuit mediam domus, *vel* quod sit ipsius auctor[v]) residuam mediam partem domus et aree sit propinquior, quam Stephanus ad emendum, sicque Przibico prescriptus residuam mediam partem domus et aree parata peccunia iam persolvit, que domus inter domos V. carpentarii et A. B.[w] sita existit. Sic denique ambe partes pretacte nostram sentenciam gratuite acceptarunt, nullaque parcium ulterius appellavit.[9]) ɔc.

Alia sentencia lata per dominos consules racione propinquitatis.

Vitus[x] portulanus regius postquam a domino rege Waňkam[y] olim filiam Marssonis T, dum vivebat, cum bonis ipsius omnibus impetrasset, uterini vero Wancze eiusdem ea mortua ut pote propinquiores consanguinei

---

r) Nos Wenceslaus D. — s) nemá K. — tt) nemá K. — u) mangonis koníř D; snad třeba čísti Ha(knonis) mangonis. — vv) nemá K. — w) R. p. K. — x) Vittko K. — y) Petram Vankam K.

9) Přibík Črník byl 1411—15 majitelem domu č. 899 v Jindřišské ulici. R. 1414 koupil Štěpán uherský koňař dům č. 900 od Kateřiny vdovy po koňaři Haknovi. Vítek carpentarius měl dům č. 898. Rozepře mohla se tudíž asi r. 1415 státi; ale Jan Velvar vyskytuje se teprve 1428. Tomek, Základy 193.

contra donacionem huiusmodi institissent, eademque causa fuisset ad nos decidenda iuridice devoluta, extunc nos consules cause iusticia originaliter et plenarie intellecta sentenciam ediximus isto modo, quod bona post mortem Vancze relicta circa amicos eius propinquiores debeant hereditarie permanere, quia tunc ad dominum regem eorundem baronum nulla devolucio permanebat[z]; ab illa sentencia nulla parcium appellavit.

Sentencia pro limitacione muri.

Nos D.[a] magister civium, B. C. D. consules tenore huius scripti notum facimus et testamur, postquam inter Iohannem aurifabrum[b] de una et P. fabrum pretextu muri parte ex altera ipsorum domos limitantis diffusa litis materia esset orta, qui murus, dum intratur domum Iohannis prefati, a sinistris est situatus, extunc nos magister civium et consules suprascripti, vicinorum plurium eiusdem domibus considentium testimonio auscultative audito, cause iusticia originaliter intellecta, eciam muro diligentissime conspecto, ad instantem peticionem ambarum parcium sentenciam ediximus isto modo, vel[c] sentenciam pronunciamus in hiis dictis[c], quod murus prescriptus ambarum parcium sit communis et quod ambe partes in eo[d] cum suis[e] successoribus ius omnino equale debeant perenniter obtinere, trabes ponendi et alia necessaria faciendi.

Modo autem breviori sic ponitur.

Iohannes[f] A. et P. ff. vicini inmediati debent uti muro, qui medias domus[g] ipsorum, intrando ad[h] ipsius domum Iohannis a sinistris, equali iure trabes in eum ponendi et alia necessaria faciendi cum eorum successoribus ac futuris[i] ɔc.

Resignacio mutua inter coniuges.

A. contoralis J. D.[k] resignavit domum suam cum area sitam inter domos A et C. et omnia bona sua mobilia et inmobilia, ipsam quovis modo iuridice concernencia, ubicunque reperta fuerint vel inventa, eidem Iohanni marito suo habendum, tenendum et hereditarie possidendum pleno iure et eius[l] verso[l] dictus J. resignavit[m] omnia bona sua dicte A. coniugi sue, sic videlicet, quod post mortem unius coniugis dicta bona ad superviventem coniugem devolvantur.

---

z) pertinebat K. — a) A. K. — b) J. A. D. — cc) nemá D. — d) ipso K. — e) eorum K. — f) J. D. — g) muros D. — h) nemá D. — i) nemá D. — k) nemá K. — l) místo eius verso „ergo“ K. — m) designat K.

Alia resignacio intra coniuges simplex.

Margaretha[n] contoralis N. institoris, constituta personaliter in consilio, non coacta nec compulsa nec aliquo dolo circumventa, sed sponte, deliberate et solerter resignavit et virtute presentis prescripcionis condescendendo resignat atque donat eidem N. marito suo omnia bona sua mobilia et inmobilia habendum, tenendum et hereditarie possidendum. *Tamen aliquando fit excepcio, quod talis mulier*[o] *resignans excipit certam summam peccunie pro suis pueris vel pro amicis vel pro suo beneplacito voluntatis in vita vel in morte tribuendum. Et tunc notarius ipsam condicionem sic apponat, prout materia postulaverit:* hoc notanter expresso, quod M. predicta habet potestatem plenissimam dandi de bonis predictis in vita vel in morte, cui sue placuerit voluntati, X sex. gr., impedimento mariti ipsius[p] non obstante ꝯc.

Alia resignacio domus vendite.

S[q]. lorifex resignavit domum suam cum area sitam inter domos Iohannis lapicide[r] ex una[s] et P.[t] linicide parte ex altera D.[u] pannitonsori venditam et sibi ad integrum persolutam, modo et forma iuris dicto D.[u], heredibus et successoribus suis habendum, tenendum et hereditarie possidendum. Actum die et anno et presentibus ꝯc.

Alia[w] *forma resignationis summaria.*

Anno et die quo supra. B. dictus Zak coram nobis domum suam inter domos C. ex una et D. ex altera parte situatam Iohanni venditam et sibi ad integrum persolutam modo et forma iuris dicto, heredibus et successoribus suis habendum et possidendum hereditarie resignavit. Actum anno et die, quibus supra, B. tunc magistro civium presidente.[w]

[Q]ue forma summaria[x]*, dum ad librum iudicialem transfertur, in iudicio contestato integre iuxta consuetudinem designatur; alii autem scribunt ad manuale formas integras, quemadmodum in autentico, in iudiciali et in aliis libris continentur.*

De conveniencia et differencia manualis ad alios libros et cetera.

[C]onvenit autem manuale cum aliis libris in hoc, quod sicut ceteris libris civilibus sic et huic libro probandi conformat[y] *auctoritas; differt autem*

---

n) M. D. — o) nemá D. — p) sui K. — q) B˙ K. — r) Johannis l. K. J. lapicide D. — s) nemá D. — t) Jacobi K. — uu) Petro K. — ww) toliko U. — x) iudiciaria U. — y) confertur K.

in duobus. Primo in formis scribendis. Nam forme in ipso manuali summarie scribuntur, tantum ex partibus necessariis et essencialibus comparate, in aliis, ut in autentico et iudiciali, scribuntur ex integro. Secundo differt, quia scriptura libris civilibus ad peticionem extrahitur ad litteram sigillo civitatis sigillatam, ex manuali vero non transfertur[10]) ꝛc.

De custodia huius[z] *libri.*

Et hic liber custoditur et servatur in communi cistula, a qua magister civium clavem solet habere; aliquando[a] *vero habetur specialis cistula, ubi manuale reponitur cum registro. In civitatibus autem*[b] *Pragensibus manualia habentur sub potestate notariorum*[a]. *Habet autem manuale virtutem secundum iura tantam, quantam et alii libri, et hoc dumtaxat presidentibus illis consulibus, sub quibus creatur; usus autem*[c] *plurimarum obtinet civitatum, quod manuale habeat eandem auctoritatem, sicut alii libri. Notarius autem*[d] *pro auctoritate manualis non multum fatigetur, sed usum sequatur civitatum vel illius civitatis. Et tandum de manuali.*

Sequitur de memoriali sive autentico.

[Q]uamvis omnes libri civiles pro habenda memoria efficiuntur, iste autem[d] *liber authonomastice*[e] *memorialis dicitur, in quo principaliter*[f] *aliquorum negociorum coram consulibus tractatorum acta ad perpetuam memoriam rei conscribuntur. Dicitur eciam autenticum neutraliter, quia scripta illius libri citra aliorum librorum facultatem efficaciam firmitatis obtinent pleniorem. Et hoc intelligendo secundum formam et condicionem scripture in eodem libro contente, quod ideo dicitur, quia quedam scripta idem liber continet absoluta, quedam vero condicionata. Absoluta habent auctoritatem perpetuam, condicionata vero propter*[g] *condiciones perpetuas limitatas.*

Sequitur de creacione libri memorialis sive autentici secundum diversas civitates.

[L]iber memorialis sive autenticum secundum diversas civitates diversimode creatur et disponitur. In multis enim civitatibus et opidis iuxta ordinem alphabeti registratur, sic ut A. contineat testamenta, obligaciones, dotalicia, uniones et cetera negocia, que autenticum respiciunt, nomina per-

---

z) nemá D. — aa) nemá U. — b) tamen K. — c) tantum K. d) tamen K. — e) extollenter v D. nad řádkem. — f) primum U. — g) secundum K.

[10]) Dum possum dicere: ista non sunt incorporata ad librum civitatis, nisi ad manuale, ergo non habet auctoritatem, quam dicitis. Poznámka v D.

sonarum ab A incipiencium ut Andreas, Alexius, Arnoldus[h] ɔc., *B vero personarum nomina a B incipiencium ut Benedictus, Bernardus*[i], *Bedricus*[k] *et ceteris literis* ɔc. *In aliis autem civitatibus et presertim in regalibus hic liber secundum locacionem et variacionem consulum de anno in annum ordinatur, sic ut consules anni istius scribantur anno et die, quibus sunt constituti* ɔc *cum*[l] *illo versiculo: qui sunt testes omnium in hoc memoriali contentorum.*[l]

Sequitur de forma libri secundum ordinem alphabeti.

Forma libri iuxta ordinem alphabeti debet scribi ex persona agentis in persona prima, quamvis aliqui scribunt in tercia[m]. *Veritas tamen iuris consulit*[n], *alias*[n] *consuevit scribere in prima persona hoc modo:* Ego Petrus aurifaber, civis Maioris[o] civitatis Pragensis, notum facio tenore presencium universis, me meosque heredes et successores in X sex. gr. bonorum argenteorum Pragensium racione veri et iusti debiti Iacobo dicto H[p]. heredibus et successoribus ipsius debitorie obligari, in quibus peccuniis domum meam cum ipsius area sitam[q] inter domos I. fabri et P. institoris nomine veri pigneris presentibus duxi obligandam. Quam quidem peccuniam a die presentis prescripcionis infra unum[r] annum inmediate decurrentem meo, heredum et successorum meorum[s] nomine bona fide, quovis absque dolo, dilacione ulteriori exclusa promitto solvere et pagare peccunia in parata. Quod si hoc ipsum, quod prescripsi[t], non facerem aut facere negligerem, extunc dictus creditor, heredes et successores sui virtute presencium habebit et habebunt predictam domum occupare, ipsamque vendere et impignerare plenissimam[u] facultatem usque ad conquisicionem et inpeticionem[v] peccunie antedicte, salvis ipsorum omnibus dampnis exinde secuturis. Soluta vero peccunia supradicta, sicut prefertur, presens obligacio infirmatur. Actum anno[w] die ɔc. magistro civium, qui tunc sunt presentes ɔc. *Si autem scribitur in tercia persona, tunc predicta forma variatur, quantum ad dictos prime persone in dictos tercie persone, et scribitur ex nomine consulum talem protestacionem obligacionis*[x], *vel incipit a nomine debitoris illius in tercia persona,* ut Petrus aurifaber constitutus personaliter in consilio fassus est se debitorie obligari I. B. in X sex. veri et iusti debiti et promittit solvere a die presentis prescripcionis in uno anno proximo decurrente, in qua summa obligat domum suam, ut in priori usque finem ɔc.

---

h) nemá D. U. — i) nemá D. — k) nemá D. U. — ll) nemá D. K. — m) dodává U. persona. — nn) nemá K. — o) Andreas linicida, civis h. U. — p) B. K. — q) situatam U. — r) quatuor U. — s) suorum D. — t) ut prescribitur K. — u) plenam U. — v) repeticionem K. — w) domini 1433 f. VI. inmediate ante festum Nativitatis s. Marie A. magistro civium, B. C. D. ceteris consulibus testibus fidedignis. U. — x) obligacionem protestancium K. U. zde dodává: *et sic de aliis formis dicti libri memorialis iuxta ordinem alphabeti registrati.* Za to schází ostatní od vel .... finem v U.

Sequitur de creacione libri memorialis seu autentici secundum situacionem[y] consulum et cetera.

In aliis autem civitatibus, maxime in regalibus, liber memorialis sive autenticum creatur modo, quo supra dictum est in manuali, illo[z] addito versiculo: qui sunt testes omnium subscriptorum ɔc.[z] *Cuius forma dotalicii[a] talis est.* Anno[b] die et cetera. D[c]. concivis noster in pleno nostro consilio personaliter constitutus benivole nec non spontanee est confessus, A[d] uxori sue iustis nupciis copulate L[e] sex. gr. bonorum Pragensium nomine dotalicii graciosi debitorie obligari, quas quidem peccunias in et super domo sua sita ɔc. cum omnibus agris suis ad civitatem nostram dumtaxat[f] spectantibus nomine pigneris presentibus tabulis iure obligacionis deputavit, ita tamen, si dictus D. priori tempore quam predicta uxor sua dies ultimos vite sue concluserit, extunc predicta A. in domum et agros supradictos nomine dotalicii pretacti se intromittendi et possidendi habebit plenissimam facultatem et tamdiu predictis bonis utendi, donec sibi de suo dotalicio sufficienter fuerit[g] factum satis. Si vero ipsa A. prius quam dictus maritus eius[g] ab hac luce migraverit, presens obligacio[h] erit omnibus vigoribus destituta.[h] Actum feria V. ante dominicam Iudica me deus presentibus magistro civium ɔc.

Alia forma dotalicii scripta est prius in libro manuali: Iohannes filius Leonardi ɔc.

Sequitur de formis et prescripcionibus, que pronunciantur per arbitros.

Nota, quod ad formam pronunciacionis arbitralem quatuor sunt essencialia. Primum interrogacio, si partes in arbitros compromiserunt et consenserunt. Secundum reconciliacio parcium et[k] maxime, si causa est odiosa ad corporis lesionem.[k] Tercio pronunciacio inter partes. Quarto obligacio parcium ad pronunciacionem tenendum arbitrorum.

Forma arbitraria[l].

Iodocus dictus H., Petrus[m] Nimburgensis, arbitri et amicabiles compositores parcium subscriptarum, coram nobis[n] in pleno consilio persona-

---

y) locacionem U. — zz) U. — a) nemá D. — b) 1433 f. VI. ante Nativitatem s. Marie U. — c) B. K. — d) H. U. — e) XL U. — f) nemá D. K. — gg) nemá U. — hh) nemá U. — ii) nemá U. — kk) nemá U. — l) forma pronunciacionis per arbitros U. — m) P. K. — n) nemá D. K.

liter constituti. Primum et ante omnia ipsas partes, videlicet Iacobum[o] fabrum concivem nostrum[p] ex una et Przibiconem[q] carnificem parte ex altera, interrogaverunt dicentes, si de et super omnibus causis et controversiis occasione domus et aree site in vico dicto Nekasana[r] inter domos A. et B. exortis[s] de alto et basso in nos sub perdicione cause compromisistis nec non consensistis sic, ut quidquid per nos in predicta causa pronunciatum fuerit et conclusum, vultis et obligatis vos tenere et perpetuis temporibus inviolabiliter observare. Qui tam Iacobus quam Przibico se sic habere responderunt. Post hoc vero dicti arbitri predictas partes per dextrarum dacionem in veram amiciciam reconciliarunt et finaliter concordarunt, sic videlicet ut Iacobus faber dicto Przibiconi XX sex. gr. Prag. pro dicta domo et area solveret et pagaret, divisim in terminis subnotatis (ponantur termini). Alia vero omnia et singularia inter dictas partes hinc inde exorta esse complanata pronunciaverunt et dixerunt, quam pronuncciacionem ambe partes laudaverunt grate et plenarie[t] acceptantes, promittentes se bona fide omnia prescripta per dictos arbitros pronunciata rata, firma et grata perpetuis temporibus habituros. Actum die et anno presentibus ꝛc.

Alia[u] forma arbitraria.

Facta est amicabilis concordia per prudentes et honestos viros, videlicet B. cingulatorem et D. de Pieska[v], inter Wenceslaum orphanum filium olim I. Lech[w] ex una necnon Henricum[y] pargamenistam et C. ff. commissarios quondam prenominati H. racione bonorum ipsius relictorum in hunc modum, videlicet, quod illi commissarii debeant mox dare antescripto orphano litteram censualem sonantem super tribus sex. gr. cum XX grossis census annui et perpetui et dimidiam quintam sex. gr. parate peccunie, loricam, galeam, balistam[a] et alia arma bellica, duasque cistas cum rebus, que in eis continentur, prout eisdem commissariis confisum est, homines ultra cunctos, sic quod antedicti[b] commissarii cum heredibus et successoribus suis per antedictum orphanum et successores eius sunt dimissi, liberi, quitti pariter et soluti non debentque impeti racione prescriptorum bonorum in iudiciis quibuscunque spiritualibus et secularibus per secula sempiterna. Hanc concordiam ambe partes sub pena X sex. tenere promiserunt sic, quod pars non tenens concordiam prescriptam quinque sexagenas grossorum dominis consulibus, parti tenenti concordiam III. sex. gr., iudici unam sexagenam grossorum et supradictis arbitris unam sexagenam gr. solvere teneatur.

---

o) Henczlinum U. — p) nemá D. K. — q) P. K.; Rab. P. U. — r) Nakazana K. — s) exhortis K. — t) pleniter K. — uu) od Alia forma áž do habendis nemá U. — v) N. de P. K. — w) H. K. — x) H. D. — a) nemá D. — b) antescripti K.

Forma abrenuncciacionis.

Andreas lanifex abrenuncciavit domum cum area, quam vendidit Petro[c] institori, que sita est ꝛc, promittens cum heredibus et successoribus suis ad eandem domum et aream nec ius nec respectum habere aliquem temporibus eviternis ꝛc.

Forma obligacionis.

Andreas de Nymburk[d] fatetur M. de P. X sex. gr., solvere promittit in festo sancti Galli proxime venturo super omnibus bonis suis habitis et habendis ꝛc.

Quittantia[e] de percepta porcione a fratre.

Anno et die, quibus supra. I. concivis noster coram nobis in pleno consilio personaliter constitutus benivole nec non spontanee se recognovit veram et iustam a B. fratre suo hereditatis sue parata in pecunia recepisse hereditariam porcionem. Quapropter dictus I. pannifex B. fratrem suum, heredes et successores suos promisit bona fide de portione recepta nec per se nec per interpositam personam in iudicio vel extra repetere ac monere temporibus sempiternis, asserens se esse divisum a B. fratre suo iuste et legitime, quicquid a G. patre ipsorum de substancia tam in mobilibus quam immobilibus ipsis fratribus fuerat derelictum. Actum anno et die quibus supra[e].

Sequitur de ultimo testamento et formis eiusdem.

[Q]uia plurima in civilibus causis occupacio circa ultima testamenta celebratur, vulgariter[f] puosobi sie, wede sie, gedna sie[f], ideo attenciori studio de ipso testamento est[g] dicendum, pro quo primo est sciendum, quod secundum consuetudinem regni Bohemie IIII. sunt essencialia legittimi testamenti, scilicet racio, condicio, iurisdicio et possessio. Primum enim testator debet habere usum racionis[11]) cum hiis, que racionem antecedunt aut consecuntur, ut libertas animi et persone, memoria, discrecio et huiusmodi. Racio enim exigitur in testacione; nam furiosi sive a nativitate sive a morbo non possunt testari. Dictum est eciam cum hiis, que antecedunt racionem vel consequuntur. Racionem enim antecedit libertas animi et persone ad innuendum, quod coacta testamenta non habent virtutem prosequendi ad id, quod per tractum est testatum. Secundo requiritur condicio persone

c) P. D. — d) A. de C. K. — ee) nemá D. K. — ff) nemá K. — g) sit K.

[11]) Aby měl rozum, léta dospělá, vládl svým. Poznámka v D.

testantis, hoc est, ut sit puber, quia inpuberes, id est non habentes annos legittimos[h], *testari non possunt. Hec autem pubertas in civitatibus est circa annum decimum quintum, sed aput ingenuos, id*[i] *est generosos*[i], *circa XIIII., aput ruricolas autem*[h] *indicatur per pilos.*[12]) *Tercium essenciale est iurisdiccio, id est, quod persona testans sit iuris sui et non alieni quo ad rem testandam. Et hec condicio restringit duas predictas, scilicet racionem et persone condicionem. Nam stat filios habere usum racionis et annos discrecionis, non tamen habent iurisdicionem, cum sub manu patris tenentur, et sic non possunt testari. Quarto requiritur possessio actualis, sive sit talis possessio ex prescripcione sive ex usu usurpacionis. Ubi sciendum, quod triplex est possessio: quedam iuris, quedam facti, quedam iuris et facti. Solum igitur possessio iuris et facti dicitur actualis et res huiusmodi sic possessa potest legari per possessorem. Ex isto patet, quod credita persone testantis non debent scribi in testamento; patet sic, quia testamentum debet fieri*[l] *rata accio, sed credita possunt debitores negare. Potest tamen testator committere facultatem sua credita exigendi et repetendi. Et ita notarius scribat credita in aliqua scedula signando personas, quibus creditum est, vel*[m] *propter maiorem cautelam scribat ad librum manualis, ne carta perdatur, cum ista adieccione in testamento: credita huius testatoris, in quibus pronuncciavit sibi obligatos fore, sunt notata ad eius peticionem in libro manualis. Si tamen esset magnum aliquod et notabile debitum vel creditum, secundum consuetudinem civitatis potest scribi in littera testamenti*[m]. *Oppositum*[n] *tamen multi faciunt sequentes usum laycorum*[n].

Die dversitate testamenti.

[I]uxta consuetudinem regni Bohemie tripliciter conduntur testamenta: in aliquibus enim[o] *civitatibus iudex et iurati duo vel tres cum notario civitatis postulati veniunt ad infirmum et notarius scribit testamentum in scedula*[p] *et, si testatorem mori contigerit, commissarii presentant testamentum consulibus petentes eos, ut examinato diligenter testamento, si legittime fuerit ordinatum, et*[q] *si nullus contradixerit*[q], *libro memoriali sive autentico scribi procurent iuxta tempus constitutum. Que scedula per unum mensem non scribitur ad autenticum ob hanc causam, ut si quis ex civibus vel*[r] *alius quispiam vellet contraire*[s] *testamento infra tempus unius mensis, fato testamento, contradicat et contradicionem prosequatur, iuris*[t] *ordine observato*[t]. *Si autem infra pretaxatum*[u] *tempus nullus apparuerit contradictor, tunc testamentum ad librum autenticum transponatur, cuius forma post patebit. In aliquibus autem civitatibus et presertim, ubi cives consueti*

---

hh) toliko K. — ii) nemá K. — k) přidává K. — l) esse K. mm) nemá U. — nn) nemá D. K. — o) dodává K. — p) nemá U. — qq) nemá U. — rr) nemá U. — s) impedire testacioni U. — tt) nemá U. — u) pretactum K.

[12]) Jesliže brada se spe a lúno. Všehrd.

sunt habere sigilla propria, testamentum solet confici duobus vel tribus consulibus iuratis presentibus ibique eciam de iure iudex solet fieri et notarius. Sive autem iudex fuerit presens, sive absens, semper debet appendi sigillum[v] *eius iuxta sigilla consulum presencium testamento, cuius forma inferius scribetur*[w]. *Item in aliquibus civitatibus testamenta solent conscribi in scedula pargameni vel papiri cum appenso vel appresso sigillo minore civitatis, cuius forma similiter infra scribetur*[w] ɔc.

Forma primi modi super testamento ad autenticum transferendo.

Anno domini M°14 ɔc LI°[x] die tali D.[y] arcufex concivis noster coram testibus subscriptis habita memoria efficaci composque existens racionis tale fecit suum ultimum testamentum, quod iuxta nostre consuetudinem civitatis examinatum, cum nullus contradictor comparuisset, presenti autentico decrevimus approbatum. Primo namque dictus D. arcufex Iohannem et B. concives nostros suos veros et legittimos testamentarios et executores sue ultime voluntatis ambos in solidum fecit, constituit nec non ordinavit, volens[z], quod predicti commissarii iuxta disposicionem subscriptam faciant et exequantur, nulli penitus hominum commissione de huiusmodi et testamento racionem reddituri. Deinde dictus D[y]. pro sue anime nec non animarum predecessorum suorum remedio salutari XX sex. gr. Prag. ad emendum et comparandum duas sexagenas census annui et perpetui, pro[a] pauperibus unam[b], scolaribus sexagenam census[b] annui scole s. Galli dedit et legavit perpetue censuandum et in victualibus pro ipsa scola disponendum[c]. Item H. uxori sue[d] legavit et dedit omnia vestimenta, lectisternia cum plumatibus[e] inferioribus et superioribus et superductilibus lintiaminibus, cussinis, plumaribus[f] et universis ad lectum pertinenciis cum L sex. gr. Prag. pretextu dotalicii infra unum annum integraliter solvendarum. Deinde C. fratri suo germano legavit et dotavit omnia arma bellica, loricam videlicet, toracem, galeam, cirotecas ferreas[g], arcum, balistam et omne vas ferreum, quod ad belli spectat certamina, vestimenta sua incessionalia et equum cum X sex. peccunia in parata. Item nota, quod istud in mente habendum est: in isto loco scribuntur alia legata specialia quibuscunque personis tam propinquis quam extraneis, consanguineos[h] tamen preponendo. Ceterum ipse P.[i] testator V.[k] filio suo omnem reliquam substanciam suam, in quibuscunque rebus sive mobilibus sive inmobilibus, quibuscunque locis consistat, quocunque vocabulo designetur,

---

v) magistri civium et přidává U. — w) subscribetur K. — x) Anni domini M ɔc K., quo supra f. VI. post Nativitatem s. Marie U. — y) A. K. A lanifex U. — z) dictus testator dodává U. — a) přidává K. — bb) nemá K. — c) exponendum K. — d) presenti přidává U. — e) plumis U. — f) pulvinaribus K. nemá U. — g) tibias et manicas U. — h) propinquos U. — i) nemá K. — k) D. K

dedit, donavit et legavit hereditarie possidendum. Ultimo predictus testator dictis suis commissariis dedit plenam et omnimodam potestatem alium sive alios commissarium seu commissarios in vita seu in morte in locum suum ad tempus suum vel irrevocabiliter ordinandi[l], quociens eis fore videbitur expediens et utile, iuxta sue arbitrium voluntatis. Testes huius testamenti fuerunt A. iudex, B. magister civium, C. D. consules iurati ad predicta vocati pariter et rogati. Actum[m] anno et die, quibus supra[m]. *Item pro notabili est habendum, quod istud testamentum debet scribi in preterito. Et eciam nota diligenter, quod in omni testamento primo spiritualia generalibus preponuntur* ꝛc.

[I]n[n] *civitatibus autem, ubi consules habent sua propria sigilla, ut in civitatibus Pragensibus, magister civium requisitus et rogatus per amicos pacientis dirigit duos consules, quos optaverint, ad eundem pacientem*[o] *vel infirmum cum notario civitatis, coram quibus ipse*[p] *condit et facit suum testamentum, et notarius scribit in carta vel ad suum manuale, quod est caucius, ne carta perdatur. Cuius signature forma est huius modi*[n].

Iohannes[q] S.[12]) concivis Nove civitatis Pragensis fecit suum finale et ultimum testamentum presentibus Iohanne de Gradu et Wenceslao pellifice consulibus legavitque domum suam sitam in circulo civitatis inter domos A. et B., molendina cum fundo, ripa et area sita sub Zderaz, vineam sitam in monte Zizkonis inter vineas B. et C.[r] et cetera omnia bona sua mobilia et inmobilia Magdalene coniugi sue, Iohanni et Procopio et A. pueris suis, suam post mortem equaliter dividendum et hereditarie possidendum, mortuo uno puero ante annos maturos porcio sibi legata ad alios pueros superstites et ad matrem ipsorum debet devolvi pleno iure. Si vero omnes pueri inennes decederent, extunc dicta bona eorum ad genitorem illorum[s] pleniter devolventur. Item pro hospitali sub Wyssegrado legavit duas sexagenas grossorum census annui et perpetui in villa R.[t] Item pro ecclesia sancti Wenceslai in Zderaz IIII. sex. gr., scolaribus ibidem unam sexagenam gr. et Iohanni fratri suo uterino X sex. gr. *Et sic scribantur per ordinem omnia, que fuerunt alicui legata.* Commissarios constituit Iohannem Strzebrny et Iohannem B.[u] Actum feria IIII ante dominicam Palmarum (14. dubna) anno ꝛc LI°.[v]

Que forma signature ad originalem litteram in pargameno sic transfertur.

In nomine sancte et individue trinitatis Amen. Ego Iohannes Ssitka, concivis Nove civitatis Pragensis, quamvis seneo naturali confectus cor-

---

l) constituendi U. — mm) přidává U. — nn) nemá U. — o) přidává K. — p) přidává K. — q) Od Johannes až Tercia forma testamenti nemá U. — r) C. et P. K. — s) genitricem ipsorum K. — t) B. K. — u) Andream R. K. — v) LI° nemá D.

12) Jan Šitka majitel mlýnů dle něho Šitkovských zvaných a domu č. 312b na Karlově náměstí. Tomek, Dějepis Prahy VIII. 162. Testament J. Šitky nachází se v městské knize 2096 f. P. 8. Jest z 9. ledna 1451.

poreisque langvoribus gravibus circumseptus, bona tamen memoria et racione plenaria nullatenus destitutus testamentum mee extreme voluntatis de et ex omnibus bonis meis mobilibus michi a domino deo collatis et concessis facio, ordino et dispono modo, iure et forma, quibus melius et efficacius fieri potest, ut lites, rixas, guerras et dissensiones meam post mortem pretextu horum bonorum non relinquam meis posteris et amicis. Huius quidem testamenti mei discretos viros Iohannem Strzebrny et Andream B.[w] concives predicte Nove civitatis Pragensis, amicos meos speciales, de quibus ultra omnes homines mortales gero confidenciam singularem, in testamentarios commissarios et tutores duxi presentibus eligendos et substituendos plenaria potestate. Lego igitur atque dono domum meam cum area, braxatorio, brazeatorio et cum totali circumferencia, molendina cum fundo, ripa et area sub Zderaz et omnibus pertinenciis ipsorum, necnon vineam sitam in monte Zizkonis inter vineas C. et P. et cetera omnia bona mea mobilia et inmobilia, ubicunque et in quibuscunque locis, rebus existencia, quovis eciam vocabulo nuncupantur[x], honeste domine Magdalene conthorali mee, Iohanni, Procopio et Ancze[y], pueris meis karissimis, meam post mortem eodem iure, quo solus tenui, habendum, tenendum et hereditarie possidendum portione[z] sub equali. Mortuo vero aliquo ex pueris predictis ante annos legittime etatis porcio sibi legata ad alios pueros superstites et ad genitricem eorum debet devolvi pleno iure. Si vero omnes pueri predicti non habentes annos discrecionis ab hoc orbe decederent, extunc bona omnia ipsis legata ad predictam M. matrem ipsorum iuridice devolvantur, impedimentis et retinenciis amicorum meorum et aliorum quorumlibet hominum procul motis. Deinde lego et dono pro hospitali sub Wyssegrado duas sexagenas gr. census annui perpetui, quas habere dinoscor in villa L., et pro ecclesia sancti Wenceslai in Zderaz 4^{or} sex. gr., scolaribus vero ibidem unam sexagenam grossorum pro anime mee, predecessorum meorum et omnium Christi fidelium animarum remedio salutari. Postremo Iohanni uterino fratri meo x sex. gr. deputo fore dandum. In cuius rei testimonium atque robur sigilla prudencium virorum Hinkonis de L. iudicis, Iohannis de Gradu et Wenceslai pellificis, consulum iuratorum predicte Nove civitatis Pragensis,[a] ad instanciam parcium mearum presentibus sunt appensa. Datum et actum feria IIII ante dominicam Palmarum (14. dubna) anno LI°[ž] etc.

Hec forma et quelibet alia testamentalis consimilis potest variari in forma verborum propter ornatum stili rethorici, voluntate testantis et sentencia non mutatis ut sic: assistenciam dei optans, *vel sic* dei postulans adiuvamen, *vel* postremo et anxio hoc tempore auxilio domini primitus invocato, *vel* In nomine domini Amen etc. Ego M. S[a]. concivis in lecto

---

w) R. K. — x) nuncupata K. — y) Anniczcze K. — z) partimine K. — ž) LIo nemá D. — a) Iohannes K.

egritudinis decumbens exalacionem mei vitalis spiritus expectans omni hora ***aut pro illa clausula*** letali ut pote vulnere sauciatus egressum anime mee quolibet momento de corpore prestolando testamentum mee extreme voluntatis de et ex[b] omnibus bonis meis mobilibus et inmobilibus michi de larga manu dei omnipotentis collatis et concessis, que eciam per labores fideliter acquisivi, ne me de hac miserabili et gemebunda valle per vim mortis sublato, *vel sic:* ne, cum de hoc miserabili ergo seculo sublatus fuero, inter amicos et consanguineos meos seu alios extraneos homines racione eorundem bonorum aliqua litis materia valeat quomodolibet suscitari, condo et facio per omnia in hunc modum. ***Tunc ponantur legata et sic in aliis clausulis variari poterit in verbis, sentencia non mutata. De quibus hic propter brevitatem temporis occupari ulterius non videtur, sed ingenium sagacis notarii ex formis poterit edoceri*** ꝛc.

Forma tercii modi sub sigillo civitatis:

Nos A.[c] iudex, D.[d] magister civium, C. D. E. consules iurati, cives civitatis Weronensis[e], tenore presencium cunctis[f] notum facimus et testamur[g] virtute[h] presencium[h] quod discretus vir I. S.[i] concivis noster licet[k] lanquens corpore, sanus tamen mente et compos plenarie racionis existens, ne post mortem ipsius inter filios suos et amicos[l] aliqua litis materia occasione bonorum suorum valeat[m] quomodolibet suscitari,[m] tale suum testamentum ultimum de omnibus bonis suis mobilibus et inmobilibus coram nobis in testamentum vocatis pariter et rogatis fecit,[n] condidit[n] et ordinavit: primo namque dictus I. S. — ***ab isto loco scribantur omnia, ut in superiori forma talem ordinem conservando, quod primum commisarii scribantur, deinde legacio pro anima, deinde[o] pro uxore, pro filiis et filiabus, post pro consanguineis, postmodum pro extraneis vel aliis, quibus legatur, ultimo ponantur generalia, videlicet cui residua substancia legatur, sicut solet fieri per istam clausulam:*** Quidquid vero de bonis meis vel suis resultaverit ultra superius legata, illa commissarii convertant inter pauperes et defectuosos vel sicut placuerit testatori. ***Et scribatur totum testamentum in terciis personis usque illum locum continuando exclusive:*** In cuius rei testimonium atque robur[o] ꝛc. ***Pro qua clausula scribat istam, que sequitur:*** In quorum testimonium[p] sigillum[q] minus vel maius civitatis nostre predicte[q] ad peticionem et instanciam[r] tam testatoris quam[s] commissariorum[s] presentibus est appensum. Actum et datum anno et die ꝛc.

---

b) ex nemá K. — c) W. U. — d) A. U. — e) Plznensis U. — f) nemá U. — g) nemá U. — hh) K. — i) pannicida přidává U. — k) in lectulo egritudinis decumbens, bona tamen perfruens memoria. U — m) superstites dodává U. — ll) na místě toho habeat incrementum U. — mm) disposuit U. — oo) na místě toho má U.: Scribantur generalia scilicet pro filiis suis vel aliis, quibus legavit, usque in illum locum continuando conclusionem: Testes huius testamenti fuerunt. — p) omnium evidenciam U. — qq) sigilla nostra U. — r) nemá U. — ss) nemá U.

De[t] testamentis, quomodo sunt inviolabiliter observanda.

Testamenta, que parochiani coram suis[u] presbiteris et tribus vel duobus personis aliis ydoneis in extrema fecerunt voluntate, firma decrevimus permanere sub interminacione anathematis prohibentes, ne quis huiusmodi audeat rescindere testamenta. Hec Alexander 2[us] libro III Decretalium titulo de testamentis et ultimis voluntatibus capitolo: cum esses, ubi glossa dicit, quoniam decretalem tenemus sub anathemate late sentencie et nichil est, quod magis debeatur hominibus, quam ut supreme voluntatis liber sit stilus, ideo tamquam lex ultima voluntas servari debet. Hec glossa. Unde beatus Gregorius ait: ultima voluntas defuncti omnibus modis conservetur XIII. ɔc. 2 capitulo ultima, ubi glossa dicit: ultima voluntas defuncti pro lege servanda est. Hec glossa ɔc[t].

De custodia libri memorialis.

[Hic] autem[v] liber memorialis in aliquibus civitatibus servatur in cista sub tribus seris cum sigillo maiori, in aliquibus autem civitatibus ut in regiis custoditur in cista septem seris serata cum sigillo maiori, a qua cista VII consules solent claves custodire. Cuius racio est hec: Quia autenticam eandem habet virtutem, quantum et plenum consilium, sane intelligendo, quare cum maior pars consulum equivalet toti consilio, ideo ab hac[w] cista VII consules iurati claves deferre consueverunt. In civitate autem Pragensi magister civium, qui est pro presenti tempore, unam clavem et futurus magister civium post eum secundam clavem habet[x]. Ad hunc librum notarius non scribat aliqua negocia nisi presentibus omnibus aut maiori parte consulum civitatis ɔc.

De solucione iuris liber autenticus.[y]

Ius autem et auctoritas libri autentici 5 distinccionibus[z] solvitur. Primo modo vivaci consulum memoria, ut si aliqua obligacio iam quitta et soluta non esset deleta, per consulum memoriam, quibus constat de solucione obligacionis, debet deleri. Secundo modo solvitur per quittacionem et absolucionem persone, cui fuerat obligacio, quando persona habens ius obligacionis coram pleno consilio ab obligacione facta quittat et absolvit suum debitorem. Et hii duo modi sunt formales solvendi libri memorialis. Tercio solvitur ius libri predicti ex[a] prescripcione temporis. Quarto ex intitulacione legittima ad librum iudicialem, dum negligitur contradiccio. Quinto solvitur ius libri predicti[a] per cancelacionem factam per modum crucis. Et hic modus est materialis,

tt) celý odstavec schází U. — u) coram presbitero suo U. — v) nemá D. — w) ista K. — x) nemá U. — y) libri autentici K. — z) modis K. — a) nemá U.

quia staret per fraudem aliquam obligacionem fore cancelatam, qualem tamen non tollit ius obligacionis, si in oppositum consulum est memoria, sicud e contrario obligacio nondum cancellata, soluta tamen et quittata per personam, cui fit obligacio, memoria consulum testante in contrarium infirmatur. Quod notabile est valde memorie commendandum propter tirannidem rectorum et iuris imperitorum. Et tantum de libro memoriali dicta sufficiant pro presenti ꝛc.

De libro racionum.

[L]iber tercius bono honesto subordinatus dicitur liber racionum reddendarum et est ille, in quo XII consules iurati per ordinem sua officia unusquisque per unum mensem tractando reddunt racionem de perceptis et distributis[b]. *Hic liber sic creatur. Scribat notarius in capite voluminis XII nomina consulum iuratorum iuxta ordinem et situacionem in scampnis*[c] *incipiendo ab eo, qui primus ex ipsis in magistrum civium fuerit ordinatus, sub hac forma:* Anno[d] et die. Generosus dominus G. de Cunstat et de Podiebrad, gubernator unionis regni Bohemie, calici dominico faventes locavit consules suprascriptos, ex quibus Iohannes W.[13]) primus in magistrum civium est substitutus.[d] *Tunc obmittendo primam lineam scribat in medio pagelle:* Cuius percepta sunt hec. *Tunc incipiat scribere percepta per ordinem hoc modo:* Primo ab[e] antiquo consilio inmediante precedenti de cista dominorum X sex., a Petro et Iohanne bernistis XII sex. gr. IIII gr. III d. Item a portulano de theloneo XL gr. Item de foro piscium XXX gr. *et sic*[e] *usque finem perceptorum. Obmittatque notarius spacium sufficiens, secundum quod credit se posse conscribere percepturam. Deinde post locum perceptorum scribat hunc titulum:* Sequuntur distributa predicti Johannis W., *post quem titulum sic incipiat:* Primo[g] super labore murorum civitatis duas sexagenas gr., Mathie consuli et A. communi ad regem Romanorum in legacionem pergentibus 20 sex.; pro reformacione currus communitatis[h] VII gr. Simoni nunccio ad dominum gubernatorem VI gr.[e] et ceteris distributis *continuando usque finem per 4 septimanas in eius officio decurrentes. Et*[i] *dum dies racionis reddende propinquerit, tunc notarius percurrat diligenter quantitatem perceptorum et distributorum, si equaliter eveniant; sin autem minus fuerit de distributis, dicat magistro*

b) mense decurrente přidává U. — c) domorum U. — dd) na místě toho má U: 1428 f. VI. post festum Nativitatis s. Marie subscripti iurati per nobilem dominum Jo. sunt substituti, quorum nomina sequuntur: J. B. C. D. ꝛc. Ex quibus per predictum dominum ipse Johannes Rathuzsky in magistrum civium est electus. — ee) místo toho má U: de cistula civitatis idem magister civium percepit 3 sexagenas 4 grossos II denarios, item a Joanne bernista 7 sexagenas 40 grossos. — f) L. K. — g) nemá U. — h) civitatis xxx K. — ii) nemá U.

[13]) Jan Vschodecký ze Vzchodu purkmistr od 26. listopadu 1448. Tomek, Dějepis Prahy IX. 281.

civium: ecce tantum post distributa adhuc debetis solvere civitati et scribat in fine factam racionem per magistrum civium supradictum.[i]

De virtute libri racionum.

[A]uctoritas seu vis huius libri est talis, quod cuilibet magistro civium credendum est simpliciter in perceptis et distributis sine precedente iuramento et racio, quia omnis accio iurati consulis, que circa rem publicam officialiter versatur, cadit sub pena prestiti iuramenti. Propter quod ingeniosus[k] *notarius debet sepe monere novellos consules, ut in et extra consilium, presertim, dum agitur res publica, precogitent, ne quid dicant aut quid faciant, quod eorum preiudicet iuramento. Item*[l] *quidquid probatur alicui datum in distributis alicuius magistri civium, contra hoc actor non habet racionem*[l] ꝛc.

De custodia huius libri.

[H]ic liber racionum sub manu magistri civium custoditur et hoc sibi de iure debetur; in aliquibus autem civitatibus servatur a notario, quod est de notarii voluntate. Caucius tamen est, ut ipse liber sub manu magistri civium habeatur, propter quem et ipse liber conficitur. Et quamvis plura de hoc libello forent dicenda, ea tamen, que dicta sunt, sufficiant pro presenti. Adhuc tamen notandum, quod quidam dividunt librum racionum in duas partes, quarum prima agit de racionibus XII consulum, secunda pars recitat debita, in quibus civitas obligatur, sive talia debita sint sub censu annuo sive simpliciter sine censu et racio huius; dum enim consules complent[m] *officium suum per anni circulum, tunc reddunt racionem de perceptis et distributis tocius anni et, si que debita contraxerunt,*[n] *ipsa coram communitate solent declarare, tandem coram subcamerario faciant summatim tocius anni racionem, addentes insuper defectus et debita civitatis, sive sint sub censu annuo sive simpliciter, per hoc intendentes*[o] *ipsum subcamerarium sibi benivolum reddere et ad commiseracionem provocare. Et ad hoc, scilicet ad notandum*[p] *debita, secunda pars libri reservatur*[q] ꝛc.

Sequitur de libris sive registris, qui subordinantur bono utili.

[N]umerus vero librorum civilium, qui ad bonum utile ordinantur, supra traditus est, inter quos primus liber dicitur registrum hereditatum, in quo hereditates, ut agri, domus, vinee, humuleta, silve nec non ville ad civitatem spectantes describuntur. Et hec racio libri, ut sciant officiales,

---

k) religiosus U. — ll) nemá U. — m) explent K. — n) obligantur U. — o) volentes U. — p) denotandum U. — q) ordinatur.

quantum quelibet persona et incola civitatis sive ville, dum berna seu steura inponitur, debeat censuare. Hic liber sive registrum hereditatum diversimode in diversis civitatibus ordinatur, dumtaxat respiciendo ipsam civitatem cum suburbio eiusdem[r], *ville enim seorsum iuxta distribuicionem*[s] *domorum vel laneorum distribuuntur.*[t] *In quibusdam enim*[u] *civitatibus liber hereditatum iuxta ordinem*[v] *alphabeti disponitur, in quibusdam autem dividitur per 4*[tas] *civitatis, sive per partes. Melius*[w] *autem est, si iuxta ordinem alphabeti designetur propter novellum notarium.*[w]

De registro bernarum, qui[x] *de libro hereditatum exemplatur.*

[P]redictus igitur liber hereditatum est quasi exemplar registri bernarum et censuum; de ipso enim libro hereditatum, in quo universa substancia civilis continetur, reportatur registrum bernarum, quod sic creatur. Ligatur enim magnum volumen, ut possit ad plures annos sufficere, et tunc notarius in capite libri scribat hunc titulum[y] *in superficie* ,,Libri bernarum", *deinde intrando librum scribat hunc titulum:* Anno[z] ɔc. LI feria III die sancti Gothardi [5. května] communitas magna imposuit unam bernam, *vel sic*: de communi consensu consulum et communitatis tocius imposita est berna pro utilitate rei publice et presertim ad extruendos muros et fossata profundanda de qualibet marca per II gr. recipiendo. Cuius collectores sunt A. pannifex ex parte consulum et B. retifex[a] communis iuratus ex parte communitatis et[b] distributores cum effectu.[b] *Isto titulo prehabito scribat registrum bernarum iuxta priorem consuetudinem illius civitatis sive per ordinem alphabeti sive per divisionem quartarum hoc modo*: Andreas[c] pictor[d] XXVIII *et non addat grossos, quia talis numerus significat numerum marcarum vel sexagenarum, sed simpliciter et absolute versus nomen persone scribat numerum marcarum, de quibus solvit. Et si fuerit berna imposita per V gr. de qualibet marca, tunc numerus marcarum correspondebit uni gr. Si vero per duos grossos fuerit berna, tunc numerus marcarum duplicatur. Si partes per tres, tunc triplicatur et ceteris. In racione tamen reddenda solum numerus marcarum ponitur, quo posito multiplicatur iuxta imposicionem (quantitatem*[e]*) berne* ɔc.

De differencia libri hereditatum et bernarum.

Hoc autem interest inter librum hereditatum et registrum bernarum, quia in libro hereditatum domus, agri vel[f] *alie hereditates non prius scri-*

r) nemá U. — s) locacionem U. — t) describuntur, sicut in ista civitate presenti Strzibro U. — u) autem K. — v) per modum K. — ww) U. přidává. — x) quilibet hereditatum est exemplar registri bernarum U. — y) nemá K. — z) R. 1451 bylo Gotharda ve středu. 1433 subito post Nativitatem s. Marie U. — a) nemá U. — bb) nemá U. — c) A. K. — d) scriptor U. — e) iuxta exposite berne quantitatem K. — f) et K.

buntur, nisi in iudiciis generalibus quatuor vel tribus vicibus, secundum quod consuetum est, publicentur, quia talis publicacio in iudiciis generalibus habet racionem disbrigacionis seu libertationis et quia hereditas vendita per vendicionem debet prius exbrigari[g], *quam ad librum hereditatum imponi. Et consimiliter agitur circa tabulas regni; in libro autem bernarum hereditas empta, puta*[h] *domus vel ager ante publicacionem in iudicio potest scribi*[i] *et per talem scripturam registri bernarum non indicatur proprietas possessionis libera et disbrigata. Secundo differunt in hoc, quia liber hereditatum custoditur in communi cistula sub duabus seris vel ut consuetudo obtinet civitatis; liber vero bernarum servatur a bernistis, ut infra dicetur.*

Tertio[k] *differunt, quia hereditas ad librum*[l] *hereditatum annotanda scribitur coram consulibus utrisque partibus, id est venditore et emptore presentibus, in libro vero bernarum nichil interest scribere, sive sint testes presentes sive non ɔc*[k].

De custodia[m] libri bernarum.

Registrum b rnarum, si duo fuerint electi collectores, scilicet iuratus consul et iuratus communis, tunc iuratus communis habet librum bernarum custodire; consul vero iuratus peccuniam custodire[n]. *Si autem registrum bernarum habuerit seram ad claudendum, tunc clavem notarius debet custodire. In aliquibus autem civitatibus peccuniam collectores*[o] *solent ad cistulam imponere, a qua cistula communis iuratus habet clavem, cistulam vero cum peccunia iuratus consul; semper tamen liber bernarum iurati communis sub manu custoditur. Caveat ergo notarius sibi, si favorem habet a civibus, ne se ad officia ad eum non pertinencia intromittat et sic libros civitatis, qui ad se non pertinent, custodire pertimescat. Et tantum de libro hereditatum et registro bernarum.*

De libro censuum.

Liber censuum sicut et bernarum a libro hereditatum examinatur, ita videlicet, quod liber hereditatum continens civitatem et villas ad ipsam spectantes, quantum ab antiquo queque hereditas divisim censuare solebat, tantum et nunc sine addicione debet censuare et propter hoc super census[p] *determinatos solent tradi privilegia regum, principum et dominorum. Et sic liber hereditatum habet originem a privilegiis concessis; liber vero censuum sequitur librum hereditatum. Hoc igitur registrum censuum sicut et bernarum in aliquibus civitatibus iuxta ordinem alphabeti, in aliquibus vero per quartas civitatis disponitur iuxta consuetudinem antiquitus observatam.*

---

g) disbrigari K. — h) nemá K. — i) in libro bernarum opakuje zbytečně D. — kk) nemá U. — l) nemá D. — m) registri K. — n) servare K. — o) collectam K. — p) superiores přidává D.

De custodia libri censuum et colleccione census.[q]

Hic liber censuum in aliquibus a collectoribus census, quorum unus debet esse iuratus consul, alter iuratus communis, custoditur, in aliquibus autem habetur a notario civitatis providendum; tamen est notario et presertim novello, ne se de eleccione census intromittat, quia hoc preiudicat officio notarii[r]*, qui notarius et non collector dicitur, ut patet ex virtute vocabuli. Quamvis enim in colligendo censuum mercedem aliquam consequitur, tamen in comparando ad difficultatem ad laborem et suspicionem malam eligibilius est mercede carere, quam in suspicionem*[s] *incidere. Si tamen notarius se excutere a colleccione census nequiverit, tunc istam habcat cautelam, quod distributa census muniat testibus idoneis ut iuratis*[t]*, unde ex hoc notarius in aliis negociis circumspectus iudicatur. Insuper hanc cautelam observet, quod racionem de censu quolibet terminorum*[u] *reddat consulibus iuratis et scribat ad librum censuum diem reddite racionis testibus, qui presentes affuerant, similiter muniendo. Et tantum de libro censuum* ꝛc.

De libro personali.[v]

Libellus personarum in aliquibus civitatibus habetur, in aliquibus vero non. Talis autem liber dicitur ille, in quo nomina illorum, qui civilitatem favore vel munere consecuntur, in corpus civitatis et participacionem[w] *transferuntur. Hic liber presertim in magnis civitatibus consuetus est haberi, sicut patet act. XXII. Paulus enim et pater eius fuit consequtus civilitatem urbis Romane, si favore vel amore, non habetur expresse. Claudius Lisias tribunus consequtus fuit eandem civilitatem precio*[x]*, ut ibidem habetur.* Paul. actuum XXII.

De disposicione libri personarum.

Liber autem personarum sic creatur. Primo in superficie scribitur: Liber personarum huius civitatis. *Deinde in capite libri scribantur nomina XII consulum sic :* Anno domini ꝛc LI°.[y] feria IIII. die sancti Pancracii[y] [12. května] per nobilem[z] et generosum dominum Georgium de Cunstat alias de Podiebrad, gubernatorem unionis regni Bohemie[z], subscripti consules sunt electi, quorum nomina sequuntur per ordinem: W. D[a]. magister civium, D. E. Ff. ꝛc, *ponendo XII. consules ex nomine,* qui sunt testes eorum, qui ad participacionem civitatis Pragensis[b] sunt recepti. *Post quem titulum sequitur forma suscepcionis*[c] *ad civitatem*[d] A.[e] de B. habens litteram commendaticam a predicta civitate B. cum licencia et

---

q) eius K. — r) vel notariatus přidává K. — s) sinistram U. — t) U. addit: quem ad modum ego feci, ut essem Plzne. — u) termino D. U. — v) personarum K. — w) nemá U. — x) magna summa peccunie U. — yy) 1433 K. — zz) nemá U. — a) V. C. K. — b) Misensis. U. — cd) nemá U. — e) H. K. Wenc. U.

absolucione iuris predicte vel eiusdem civitatis de communi nostro consensu ad nostram civitatem est assumptus, salvis iuribus omnibus, que respiciunt nostre consuetudinem civitatis. Actum[f] anno et die, presentibus magistro civium et consulibus, quibus supra.

Item alia forma brevis secundum consuetudinem Nove civitatis Pragensis: Andreas mercator de B. suscepit ius civile feria IIII post festum ostensionis reliquiarum [12. května] anno ꝯc LI°. Wenceslao Ostatek magistro civium existente.

Item alia forma secundum modum[g] Antique civitatis Pragensis: Michael aurifaber suscepit ius civile et constituit fideiussores Iohannem et Iacobum aurifabros, quod debet bonum et malum cum civitate pati ad tres annos continue sequturos[h].

De differencia assumtorum.

Duplex est autem assumtorum ritus. Primus, de quo inmediate dictum est, videlicet ille, quando quis sue conversacionis habet bonum testimonium, et quia absolutus est ab omnibus iuribus civitatis, quam pridem[i] incoluit et inhabitavit, vel[j] a domino, sub cuius dicione fuit, vel ab aliqua communitate[j] et huiusmodi. Qui sic suscipiuntur, statim civitati incorporantur et omnibus privilegiis et libertatibus illius civitatis efficiuntur participes. Et *hoc vult ti.[k] civilitas; nam secundum Ianuensem[l] in suo Katholicon* civilitas est mansio civium vel privilegio uti posse et gaudere. *Alter modus est eorum, qui suscipiuntur, iste, quod hii, qui recipiuntur, non habent litteram commendaticam nec licenciam et ad solucionem loci, in quo habitabant, et tales debent ponere caucionem, quod infra unum annum probent suam conservacionem esse laudabilem; hii iure peregrinorum[m] et advenarum[m] per unum annum in civitate commorantur, et si ab aliquibus indigenis domesticis sive alienis[n] accusantur, iure advenarum pociuntur. Quorum suscepcionis talis est forma.* Anno quo supra feria IV° die tali Iohannes de Werona cum quibusdam civibus nostris ipsum promoventibus ad nostram civitatem est assumtus, qui pro ipso compromiserunt,[p] quod se laudabiliter in hanc civitatem[q] promovebit[r], et si ab aliquo accusaretur, peregrini iure et advene pocietur ꝯc.

Sequitur tercius numerus librorum super bono iusto fundatorum.

Tercius numerus librorum civilium, qui ad bonum iustum ordinantur, continet libros subscriptos, scilicet iudiciale[s], sentenciale[t] et proscriptorum.

---

f) nemá U. — g) conswetudinem K. — h) nemá D. — i) quidem D. — jj) nemá U. — k) ty. D. — l) Johannem K. Johannes Januensis. — mm) hospitum U. — n) alienigenis U. — o) nemá D. — in die s. Wenceslai J. de B. U. — p) spoponderunt U. — q) hac civitate U. — r) promoverunt D. — s) sentencialem K. — t) sentenciarum K.

[14]) Stranou připsáno právní pravidlo: Nemuož nižádný svědek přespolní měštěnína přesvědčiti.

Iudicialis liber non dicitur a iudicando, videlicet, quod in eo forma iudicii scilicet citacio, libellus, litis centestacio et huiusmodi describuntur; sed ideo dicitur iudicialis, quia in eo continentur quedam negocia civilia, que non alibi nisi in iudicio habent terminari, ut est vendicio, resignacio, investitura, sive induccio obiecta, vendicionis vel resignacionis, sive interdictum[u] *pignerum publicacio, sive ut vulgariter dicitur hastilacio* základu okázánie *et obtenta, quorum forme infra patent*[v]

De creacione libri iudicialis.

Liber iudicialis sicut et alii libri per titulum premissum creatur hoc modo: Anno domini LI°[w] feria V. ante festum sancte Sophie[x] [13. května] ɔc. Iudicium primum magnum[y] et generale habitum per Hynkonem de L. iudicem,[y] A. B.[z] magistrum civium, C. D. consules, qui sunt testes omnium subscriptorum in hoc iudicio contentorum.

Forma[ž] *autem civitatis Pragensis et titulus cuiuslibet iudicii talis est:* Iudicium banitum feria V. infra octavam festi[a] ostensionis reliquiarum[a] [13. května] ɔc anno LI° Augustinus ab Aucis iudex, Wenceslaus Ostatek magister civium[15]), Iohannes a Gladiis et Wenceslaus Bradacz assessores ɔc.

Sequitur forma vendicionis in hoc iudicio.

Petrus de Luna emit domum cum area pro se, M. coniuge, heredibus et successoribus suis erga Mauricium de Litostrato sitam ibidem in Litostrato inter domos P. et C. eo omni iure, quo vendens tenuit, habendum, et hereditarie possidendum pro LX sexagenis grossorum. Disbrigat vendens ad annum et diem secundum ius civitatis. Publicavit iudicio primo et secundo.[ž]

Notabile pro notario.

Et sciendum, quod omnia, que in iudiciali libro per notarium scribuntur, prius voce preconica pronuncciantur vel publicantur. Sciendum, quare notarius debet esse cautus, quod non scribat quidquam ad librum iudicialem, nisi precone publicante[b] *et iudice vel assessoribus*[c] *annuentibus* ɔc.

---

u) nemá U. — v) patebunt K. U. — w) 1433 in octava Nativitatis s. Marie U. — x) toliko K. — yy) nemá D.; U. má per Wenceslaum iudicem et consules iuratos, A. tunc magistrum civium, J. B. C. D. civilii Misens., qui sunt. — z) D. K. — ž) nemá U. — aa) toliko K. — b) preconem publicando D. — c) nemá U.

15) Václav Ostatek byl purkmistrem od 12. května 1451.

De forma vendicionis et empcionis.

Ad[d] *alias autem civitates minores extra Pragam*[d] *circa formam vendicionis et empcionis varius est modus scribendi. In aliquibus enim civitatibus scribitur ex persona ementis, in aliquibus vero ex persona vendentis. Melius tamen videtur quibusdam*[e]*, quod scribatur ex persona vendentis, et hec est racio, quia in omni motu naturali prius est terminus a quo, quam terminus ad quem. Cum ergo vendicio sit quidam motus, ergo presuperat terminum a quo, qui est persona vendens, et deinde terminum ad quem, qui est persona emens. Ex quo patet, quod racionabilius vendicio ex parte vendenta scribatur. Item ex alio, cum agens sit dignius passo, persona vero emens sit paciens* ꝛc.

Item forma vendicionis debet concordare cum publicatione preconis, sed preco forum factum publicat ex persona vendentis hoc modo: Jan prodal duom svuoj Petrovi; jestliže by kto co měl proti tomu, mluviti chce a zpraviti, jako město za právo má. *Ergo forma vendicionis debet scribi ex parte vendentis.*

Item forma vendicionis regni tabularum scribitur ex persona vendentis, quare ad similitudinem regni tabularum debet scribi in libro iudiciali vendicio ex parte persone vendentis. Notarius tamen faciat secundum consuetudinem libri iudicialis in eadem contenti civitate ꝛc.

Forma vendicionis ex parte vendentis.

In hoc iudicio Iohannes pannifex confessus est, se Petro albicerdoni, heredibus et successoribus suis domum suam cum area inter domos A. ex una et B. fabri parte ex altera situatam pro certa pecunie summa ab ipso Petro integraliter sibi persoluta vendidisse ad habendum et hereditarie possidendum et faciendum cum ea, prout ius civitatis requirit. Publicatum primo, ubi nullus apparuit contradictor[f] ꝛc.

Nota, quod in regalibus[g] *civitatibus ad primam publicacionem scribunt in secundo iudicio versus primam publicacionem publicatum*[h] *tercio et sic similiter in quarto publicatum* 4°. *Et huiusmodi scribentes non repetunt primam formam; caucius tamen est et melius repetere primam formam usque ad quartum iudicium inclusive. Notarius vero*[i] *observet huius civitatis ritum et semper illa cautela observata, quod non scribat nisi voce preconica precedente* ꝛc.

dd) nemá U. — e) michi U. — ff) nemá U. — g) aliquibus U. — h) U. přidává: secundo et in tercio iudicio iterum scribunt ad primam publicacionem: publicatum. — i) tamen K.

Forma ex persona[k] ementis.

S.[l] institor emit pro se, heredibus[m] et successoribus suis[m] domum cum[n] area sitam in platea Litostrata[o] a Petro[p] pannifice pro certa peccunie summa[q]. Qui Petrus[r] debet dictam domum a quolibet homine, iure et obligacione[s] debitoria, secundum quod ius civitatis expostulat, disbrigare.[t] Publicatum iudicio[u] primo ↄc.

De differencia[v] resignacionis et empcionis.

Sed differunt resignacio ab empcione et e contrario; nam resignacio est rei proprie sive iuris in aliam personam translacio sine precio aut peccunia[w]. Emcio v ro est commutacio rei pro aliqua re sibi equivalente. Secundo differunt, quia resignacio non indiget disbrigacione sicut empcio, licet tamen resignacio in iudicio publicatur quatuor vicibus, vel ut consuetudo antiqua obtinuit civitatis.[x] Item[y] tercio[z] differunt, quia emcio solum ad librum iudicialem, resignacio vero tam ad iudicialem quam ad memorialem consuevit annotare. Ex quo patet, quod resignacio est iuris translacio, emcio vero iuris et rei[z] ↄc.

Forma resignacionis.

In hoc iudicio Katherina[a] uxor Mathie[b] domum suam cum area ipsiue et omni supellectili et bonis suis mobilibus et inmobilibus nec non omns ius, quod habuit ad dictam domum, dicto Mathie viro suo forma iurit et modo, quibus melius et efficacius[c] fieri potest et fieri debet, resignavie ad habendum, tenendum et hereditarie possidendum et faciendum de eisdem, prout ius civitatis deposcit ac requirit. Publicatum[d] primo ↄc.

Forma contradiccionis.

A. funifex predictam resignacionem I. dicte domine Katherine voce preconica irritam fore et iniustam asserens impedivit nec non retractavit et intendit in termino sibi a consulibus prefixo ius melius et efficacius ad dictam domum probare competere testimonio autentico ac fide digno ↄc.

---

k) parte K. — l) P. K., B. U. — mm) místo toho et uxore sua K. — n) cum area nemá U. — o) ff. K. supra muros civitatis U. — p) B. K. — q) integraliter persoluta přidává U. — r) B. K. — s) nemá U. — t) nec non literam reddere et servare přidává U. — u) nemá K. — v) materia K. — w) nullo precio aut pecunia precedente U. — x) nemá K. — y) nemá D. — zz) nemá U. — a) K. K. U. — b) M. K. Machkonis U. — c) nemá U. — d) publicavit D.

Forma[e] contradiccionis cuiuscunque publicacionis civitatum Pragensium.

Post proclamacionem preconis et intitulacionem ad librum si quis ponit obicem, scribat notarius sub eadem prescripcione nomen contradicentis cum hiis verbis : A. funifex[f] interdixit iudicio primo vel secundo[e] ↄc.

Publicacio pignerum alias hastilacio.

In hoc iudicio Iohannes[g] arcufex[h] loricam vel galeam[i] in duabus sexagenis grossorum sibi obligatam publicavit[k] petens sibi super hoc a iudice et consulibus ferre sentenciam iusticia mediante[l], super quo domini consules de iure respondentes decreverunt, ut predictam loricam vel galeam[m] cum testimonio vendat fide digno et, si precium lorice sortem[m] principalem debiti excreverit, reddat debitori; sin autem non suffecerit, faciat sibi cum adiutorio iudicis residuum persolvere debitori[n] ↄc.

Alia[o] publicacio censuum et posset dari sub sigillo civitatis.

Nos G. iudex, W. O.[p] magister civium, A. E. C. D.[q] consules iurati, cives Nove civitatis Pragensis, notum facimus tenore presencium universis, quod constitute coram nobis M. nec non A. orphane quondam P. d. E. B.[r] inter quatuor scamna iudiciaria, cum nos nostro pleno presidebamus[s] iudicio, ubi quevis gesta humana plenam obtinent roboris firmitatem, publicaverunt et notificaverunt censum ipsarum pertinentem ad domum cum ymagine beate Virginis exculpta[16]) prope monasterium Carmelitarum et primo in domo Viti albicerdonis I sex. gr. cum sex pullis, item[t] in domo Ulrici de N. XL. gr.[t] Item in duabus domibus Georgii[u] pergameniste due sex. gr. et in duabus domibus Zdenkonis[v] vectoris et Iohannis fabri[w] I sex. et VI pullos. Quem quidem censum predicte orphane debent pacifice possidere et levare ac bis in anno quolibet percipere, videlicet per medium in sanctorum Galli et Georgii festis sub penis iuxta consuetudinem civitatis, contradiccione qualibet non obstante. Cum ergo quidem censu prefate orphane, heredes et successores ipsarum taliter, ut premittitur, notificato et publicato habent et habere debent plenam

---

ee) nemá U. — f) pannifex K. — g) dictus Twrdek U. — h) civitatis U. — i) nemá D. — k) publice est contestatus U. — l) foro přidává K. — m) nemá K. — n) místo toho ad integrum U. — oo) celý odstavec nemá U. — p) Jo. Wc. K. — q) B. C. D. K. — r) Patri de A. K. — s) residebamus K. — tt) nemá K. — u) G. K. — v) Pe v K. — w) H. f. K.

[16]) Dum č. 34e v Široké ulici patřil 1406 Jakubu braseatori. Georgius pergamenista měl r. 1385 dům č. 34b; Zdeněk vector r. 1383—96 dům č. 55. Tomek, Základy II. 63.

licenciam et liberam potestatem agendi et faciendi de cetero tamquam de rebus et hereditate propria, quidquid ipsarum placuerit voluntati, quolibet impedimento penitus procul moto. Nam enim ipse orphane publicantes et notificantes omnia et singula dicte civitatis iura et consuetudines cum eodem censu plene peregerunt, quidquid de iure erat faciendum. Rei cuius in testimonium sigillum nostre civitatis maius de certa nostra sciencia presentibus est appensum. Datum feria VI. ante festum Sophie[a] (14. května) anno domini ꝛc MCCCC. LI°.

Forma[b] induccionis vel investiture super domo.

Anno quo supra feria II. post Sophie die tali[c] ꝛc. ex sentencia consulum in hoc iudicio lata A.[d] iudex cum B. et C. iuratis consulibus occasione XL sex. gr. Iohannem in domum Phi[e] sitam ꝛc. per clavum domus[17]) hostii[f] antedicti investiverunt et introduxerunt, dantes sibi predicte domus hereditariam[h] possessionem, secundum quod ius requirit civitatis ꝛc.

Forma obtentorum.

In hoc iudicio Iohannes obtinuit X sex. in Petro carnifice per sentenciam consulum vel ex propria confessione ipsius[i] Petri. Testes sunt istius[k] B. et C. iurati consules.[k]

Alia[l] forma obtentorum.

Petrus auriga obtinuit ius in et super Gallo bombardista pretextu X. sex. gr. Publicavit iudicio primo et secundo[l] ꝛc. Nota, *quod aliquando fit rei emte sola resignacio sine publicacione in iudicio. Item in aliquibus civitatibus talis servatur consuetudo, quod domus, agri sive alia inmobilia non imponuntur ad librum iudicialem, nisi prius emta solvantur et tempus exbrigacionis expiret; et in tali consuetudine ementes solent hanc cautelam observare, quod peccuniam prescrtim ultime solucionis, si qua in rebus emptis[m] suspicantur pericula, solent circa iudicem aut magistrum civium vel[n] in consilio[n] reponere, donec vendens ab omni inpeticione id, quod venditum est, faciat ementem liberum, quittum pariter et solutum et ad librum iudicialem sibi empta iuxta consuetudinem communitatis consequenter annotet et inscribat. Cuius forma hec est:* Anno et die quo supra f. II. post Sophie[o]

a) Zophie K. — bb) nemá D. forma induccionis id est úvod na duom U. — c) nemá D., f. II. in octava Nativitatis s. Marie U. — d) W. U. — e) P. K. — f) ostii K. — h) realem U. — i) nemá D. U. — kk) assessores K., B. iuratus et C. advocatus U. — ll) nemá U. — m) přidává K. — nn) nemá U. — o) nemá D., in die s. Ludmille U.

[17]) „Za hřebík domu" překlad meziřádkový.

ꝛc. Iohannes coram nobis pleno in consilio constitutus domum suam cum area inter domos A. ex una et B. parte ex altera[p] ꝛc. situatam C. venditam et sibi plenarie persolutam dicto C. et D. uxori sue, heredibus et successoribus ipsorum ad habendum, tenendum et hereditarie possidendum iuxta[q] et ad instar iura nostre civitatis resignavit[r] ꝛc.

Littera[s] domus, que datur post completa iudicia sub maiori sigillo civitatis.

Nos A. iudex, Wenceslaus Ostatek[t] magister civium, D. de C. (*scribantur omnes consules expresse nomine cum cognominibus, si que habent, vel artificio*) consules iurati cives Nove civitatis Pragensis notum facimus tenore presencium universis, quod discretus vir Iohannes[u] lorifex constitutus coram nobis in figura iudicii quatuor inter scamna iudiciaria, dum nos nostro pleno presidebamus iudicio, ubi quevis gesta humana plenam obtinent roboris[v] firmitatem, recognovit sponte suo heredumque suorum nomine, quod circumspecto viro C. carnifici domum suam cum area ex opposito macellorum inter domos Ff. et. H. hinc inde sitam eo omni iure, quo[w] solus tenuit et possedit, rite et racionabiliter in se vendicionis titulo pro certa[x] peccunie quantitate sibi integraliter persoluta vendidit et in publico dicte nostre civitatis iudicio coram nobis more solito resignavit. Cum qua quidem domo emptor prefatus, heredes et successores ipsius habent et habere debent plenam licenciam et liberam voluntatem[y] et potestatem agendi et faciendi de cetero tamquam de rebus hereditarie ipsorum propria, quidquid ipsorum placuerit voluntati, impedimento quolibet procul moto. Nam enim ipse C. omnia et singula dicte nostre civitatis iura et consuetudines eadem cum domo plene peregit, quidquid de iure fuerat faciendum. In cuius rei testimonium ac robur sigillum maius civitatis nostre predicte ad instantem peticionem dicti ementis presentibus est appensum. Datum feria II. post Sophie (17. května) anno ꝛc. LI°.[a]

Alia littera domus.

In nomine domini Amen. Privilegium perpetuum. Nos Michael Donati iudex[18]), Hanko Bernardi[b] magister civium, Miraus[c] consules[c] cives

p) nemá D. — q) nemá D. — r) U. dodává: Actum anno et die quibus supra, Nicolao tunc magistro civium presidente. V D. stranou poznamenáno: Suspicor de te, quod es malus — Sed presumo de te, quod es katholicus. — s) Celé následující 2. odstavce scházejí U. — t) O. K. — u) J. torrifex. udidlník K. — v) nemá D. — w) sicut K. — x) pro quadam alias pro certa K. — y) nemá K. — a) datum toliko K. — b) H. de h. K. — cc) nemá K.

[18]) Ježto Michal Donátův rychtářem a Hanek Bernardův purkmistrem r. 1373 v Menším městě Pražském byli, třeba list ten k tomu datu a na Malou stranu přeložiti.

iurati N. C. sub castro Pragensi recognoscimus tenore presencium inspectoribus universis publice protestantes, quod honestus vir Nicolaus carpentarius dictus Dospielecz[d] et Katharina uxor sua legittima coram nobis inter quatuor scamna iudicialia, dum iudicio pleno presideremus contestato, ubi gesta quorumlibet plenum sui vigoris sorciuntur effectum, personaliter constituti domum ipsorum cum ipsius[e] area, omnibus iuribus et pertinenciis suis universis una cum unius sexagene censu, prout in privilegio confecto desuper plenius continetur, sitam penes curiam fratrum Augustinensium in nostra civitate antedicta pro XV. sex. gr. Prag. denariorum et dimidia sexagena gr. eorundem ipsis ibidem coram nobis plene et integraliter persolutis rite iuste et racionabiliter suo, heredum ac amicorum nec non omnium suorum nomine successorum vendiderunt et venditam tradiderunt et resignaverunt secundum omne ius et consuetudinem civitatis nostre antedicte discreto viro Thome braseatori concivi nostro et Margarethe coniugi sue legittime ipsorumque heredibus et successoribus universis ad habendum, tenendum et utifruendum, vendendum et iure hereditario perpetuo possidendum, vel aliter in usus suos qualibet iuxta libitum sue voluntatis convertendum secundum ius et consuetudinem civitatis nostre pacifice et quiete. Promiserunt itaque sepedicti venditores ipsis emtoribus prenotatis pretactam domum et eius aream cum omnibus iuribus et pertinenciis suis universis ab omni inpedimento, impeticione vulgariter[f] nařčenie[f] et contradiccione cuiuslibet hominis rite et iuste ac eciam racionabiliter disbrigare, secundum quod ius civitatis nostre iam dicte postulat et requirit. Insuper promiserunt vendicionem prescriptam et omnia ac singula prenarrata et infra scripta firma, rata et grata tenere et habere nec non ea temporibus perpetuis inviolabiliter observare et non contrafacere vel venire pro se alium vel aliquos alios aliqua racionie, causa vel ingenio de iure vel facto in iudicio vel extra. Renuncciaveruntque ibidem coram nobis super premissis omnibus et singulis suo, heredum, amicorum et successorum suorum omnium nomine omni iure tam canonico quam civili, quod ipsis in posterum contra premissam vendicionem posset quomodolibet competere vel eciam suffragari. Est eciam ibidem coram nobis notanter expressum, quod si aliqua litera super prescriptam[g] domum et ipsius aream palam vel occulte sit data vel obtenta modo quocunque, excepta littera pro censu ut supra, per presentes ipsam[h] annullamus vulgariter russime[i], irritamus kazime[i] et cassamus borzime[i] ac omnino abolemus zahlazugem[i], sic quod in omni loco cuiuslibet iudicii vel extra nullius penitus sit roboris vel momenti. In cuius rei testimonium et robur firmius perpetuis temporibus valiturum presentes litteras scribi et sigillo maiori civitatis nostre supradicte fecimus communiri. Datum et actum anno domini ɔc. LI°. feria III. post festum sancte Sophie.

d) Costelecz K. — e) eius K. — ff) nemá K. — g) aliqua super scripta D. — h) eandem K. — i) ty české překlady nemá K.

De libro sentenciarum.

Libellus sentenciarum dicitur ille, in quo sentencie inter partes late per consules et ab utraque parte accepte ac laudate ad futuram memoriam describuntur. Hic liber rarissime habetur[k] *preter illas civitates, in quibus est iuris fundamentum, a quibus ulterior appellacio non admittitur. Et quare talis*[l] *non habeatur, hec est racio, quoniam a sentencia consulum iuris inferioris ad superius ius potest fieri*[m] *appellacio*[m], *tum quia sentencia modica circumstancia addita potest variari, tum quia hoc non habet communis consuetudo, tum eciam quia, et si scribuntur in aliquibus*[n] *civitatibus, manuali et autentico comendantur* ꝛc.

De creacione libri sentenciarum.

Hic liber sicut et superiores per titulum prepositum creatur et hoc sic scribantur nomina XII consulum incipiendo ab eo, qui primus[o] *factus est magister civium, addendo in fine istum versiculum:* qui sunt testes omnium sentenciarum[p] per eosdem[q] consules prolatarum[r] ꝛc.

Forma sentencie cum appellacione.

Coram nobis magistro civium[s] parcium infrascriptarum talis questio fuit frequentata, quod Petrus[t] molendinator concivis noster, qui a Iohanne dicto Wlk[u] curiam cum aratura, pratis et silvis et aliis ad hoc pertinenciis emerat, forumque iuxta ritum solemnem testibus mercipotariis[v] ex utraque parte erat approbatum, nec non dictus P. quinque sexagenas gr. peccuniarum prime solucionis nomine arre legittima caucione se dandum obligavit. Hic Pe. coram nobis predicto Wlkone accersito multa prece supplicavit, ut eum a dicto foro absolveret, nichilominus tamen peccuniam V. sex. gr. predictarum pro suis usibus dictus Wlk converteret, qui Iohannes et Wlk respondit dicens[w]: constat dominis consulibus et tibi, quod ego in spe peccunie a te pro hereditate vendita recipiente aput Ieronimum emi hereditatem in monte Zizconis[x], si ergo[y] vales a Ieronimo[z] expetere, ut me a dicta emcione similiter reddat absolutum, quod petis, faciam. Sin vero non, votis tuis possum minime consentire. P. vero predictus intel-

k) scilicet id aliis civitatibus vysvětluje D. nad řádkem. — l) liber U. — mm) quivis appellare U. — n) aliis K. — o) primum D. U. — p) in hoc libro U. — q) nemá U. — r) nec non contentarum přidává U. — s) nemá K., v D. nad řádkem. — t) P. D., Gerczko U. — u) P. dicto Lilek U. — v) mercipotaneis U., vulgariter litkupniky U. — w) nemá D. — x) in Dubravia U. — y) igitur K. — z) ab ipso Jeronimo K.

ligens, quod preces in cassum pro huiusmodi negocia effunderet, petivit nos et de iure monuit, ut sibi super hac materia, quid sit iuris[a], dictaremus. Nos itaque causam predictam scrutinio revolventes diligenter et inter nos mentaliter ac vocaliter resumentes, quod forum predictum, cum sit iuxta ritum approbatum et quod ipse emens in realem possessionem se intromiserat et ligna in silva iam pro suo comodo secuerat, presertim tamen, cum ipse emens sit sufficiens ad solvendum, ac insuper Iohannes Wlk vendens iam in racione peccunie a Petro capiende aliam sibi hereditatem compararet, forum habitum, ratum, firmum fore decernimus ac[b] tenendum[b] ꝛc.

Hucusque sentencia prolata est.

Et hoc si ambe partes laudaverint; sin vero altera pars non[c] approbaverit, tunc propter appellacionem tota sentencia predicta vocatur appellacio. Per regulam iustum est a fine omnia denominare et tunc statim notarius sic scribat post finem sentencie, prout sequitur: Petrus vero reverencia et honore prehabitis a dicta sentencia nostra ad vestram prudenciam appellavit, quare vos dominos et magistros nostros ac prudenciam vestram studiosius exoramus, quatinus in predicta questione nos velitis informare, si forum sic factum, ut prescribitur, stare debeat an non ex causis superius enarratis[d].

Notabile pro appellacione scribenda.

Et est notandum et a notario diligenter observandum, quod in appellacione scribenda caveat, ne ponat verba, que possunt mutare sensum aut[e] variare intellectum. Item caveat, nequid diminuat aut super addat, quod possit parti alicui officere. Insuper caveat, ne propositum appellantis inmutet. Ceterum bene memoretur in iudicio accusacionem factam actoris et rei responsionem, quia in forma accusacionis et responsionis tota racio ferende[f] sentencie per consules dicitur dependere. Verum tamen si actor vel reus per dolum vel iniusticiam, de quibus consulibus constat, se teneatur[g] sive in accusacione sive in repulsione, hoc neuter debet prestare fulcimentum[h]. Item in scribenda appellacione notarius debet utrasque partes intelligibiliter declarare et simpliciter sine coloribus sed verbis usitatis et quottidianis scribere, ita quod utriusque partis tam actoris accusacio quam rei repulsio et propositum exprimatur, quia uno verbo potest intencio unius alteriusque variari.

a) ius D. — bb) místo toho nec non pronunciamus U. — c) appelaverit U. — d) enumeratis K. superius memoratis scriptis U. — e) ac K. — f) nemá U. — g) tueatur K. — h) i. e. iuvamen přidává K.

De[i] appellacione.

Ex quo hic agitur de appellacione, tunc videndum sit, quid est appellacio. Appellacio est provocacio facta a minori iudice ad maiorem super iniqua sentencia vel aliquo[k] gravamine. Si enim iudex male sentenciat et inique gravat aliquam partem, illa pars gravata appellare debet ad superiorem iudicem super tali sentencia vel tali gravamine, quia a minori iudice ad maiorem appellandum est. Ad officium autem iudicis, ad quem appellatum est, spectat, ut confirmet vel infirmet sentenciam vel corrigat, iuris iusticia exigente. Appello, as, are componitur ab ad et pello et mutatur d in p, unde appellativus, va, vum. Et est appellare advocare vel audienciam alterius iudicis postulare, ut[l] dicit Boecius in 3° libro[l]. Hec kanon.

Nota, quod aliquando consules in ferenda sentencia discrepant, aliquando simpliciter sine discrepacione optant informacionem in articulo a iure superiori, aliquando edicunt sentenciam, post cuius edictum pars una facit appellacionem. Quarum sentenciarum sunt tales forme.

Forma discrepacionis.

Superscripcio: Famose et insignis providencie viris magistro civium et consulibus Maioris civitatis Pragensis, dominis et fautoribus generosis.[m] *Subscripcio:* Magister civium et consules civitatis Weronensis. Salutacio: serviciorum constanti promtitudine predirecta domini providentissimi nobis eciam generosi[n] ac favorosi, articulum iuris nobis dubium infrascriptum per vos nobis petimus declarari. Contigit enim[o], quod quidam noster concivis vendidit dimidiam quintam sex. census cuidam concivi nostro foro debito et consueto, eundem censum emtori sub sigillo civitatis nostre scribens et deputans, primo super hereditate sua totali in quadam villa nostre civitati viscera, deinde super media domo sua in nostra civitate sita, eciam super omnibus bonis suis mobilibus et inmobilibus quibuscunque. Factum est autem denique, ut venditor census venderet mediam domum, super qua census velud super hereditate fuerat deputatus, venditaque media domo civitatem exiens se in villa in hereditate prius dicta mansione collocavit. Veniente vero post tempora termino, quo emptor census censum tollere deberet, monuit pro censu, cui non fuit datus. Extunc iuxta tenorem littere sue emtor census super domo media, super qua census deputatus erat, voluit[p] facere impigneracionem solitam pro censu suo; possessor vero medie domus, qui eam emerat, inpigneracionem resistit, dicens, quod inpigneracio primum[q] fieri debet in hereditate, super qua census in privilegio primo deputatur, ubi eciam principalis

i) až De libro proscriptorum nemá U. K. má poznámku stranou: Item nota, quod appellacio semper debet fieri in 14 diebus. — k) ininqo K. — ll) nemá K. — m) graciosis K. — n) nemá K. — o) etenim K. — p) volebat K. — q) primo K.

venditor personaliter residet. Emtor autem census asserebat se posse impignerare in domo, vel ubi vellet. Tali tunc lite pendente[r] deveniunt ad[s] nos petentes iuretenus declarari. Nos igitur in consilio nostro discrepamus: quidam enim nostrum dicunt, quod emtor census possit inpignerare in domo media, vel ubi vult, ubi sibi census videtur securior et proprius, prout placet. Alii vero nostrum dicunt, quod primo debeat inpigneracionem facere super hereditate eo, quod privilegium primo sonat super hereditate, eo eciam, quia principalis venditor census in predicta hereditate residebat personaliter et residet in hunc diem. Quid ergo harum iusticie sit et iuris, instanter per vos petimus informari. Rescriptum quoque littere privilegii emcionis et vendicionis supradictorum presentibus est inclusum. Scriptum feria V ante[t] Sophie ɔc.

Forma appellacionis, ubi[u] petitur informacio pro iure simpliciter[u].

Viris, quorum prudencia clarissimis fulget consiliis evidenter, magistro civium et consulibus iuratis inclite civitatis Pragensis, dominis et fautoribus generosis[v]. Magister civium et consules civitatis Weronensis servicium promtitudine[v] continua prevoluta. Ut pote viator gradiens per avia viarum gliscit rectitudinem attingere, sic ignorancie nubilo circumducti ad vestre fontem prudencie pro consilio cursitamus, prudentes domini generosi[y]: duobus vicinis nostris altum extruentibus puteum, unus eorum casu infortuito cepit ad yma putei facere precipicium; alter vero nitens succurrere manum post eum dirigit festinam factoque raptu oculum sibi casualiter eruit, ac tum cadentem de periculo precipicii liberavit; tandem exoculatus immemor beneficii predictum iuvantem coram nostro convenit iudicio, de eruicione oculi graviter accusando. Quapropter vestram prudenciam consulendam accurrimus rogitantes, quatinus sub forma iuris nobis dignemini declarare, an prefatus iuvans teneatur satisfacere leso de privacione organi supradicti, an racione beneficii sibi facti, per quod maius evasit periculum, debeat ab ipso liber esse totaliter et solutus, pro quo vobis satagemus pronius famulari. Scriptum feria III[a] ante Urbani anno ɔc LI°[19]).

Responsum ad idem.

Magister civium et consules civitatis Pragensis prudentibus et circumspectis viris magistro civium et consilibus civitatis Weronensis, vicinis et amicis dilectis. Complacendi previa voluntate, amici karissimi. Scrip-

r) dependente D. — s) devenerunt K. — t) post K. — uu) nemá K. — v) graciosis K. — w) promtitate K. — y) graciosi K. — a) f. VI. K.

19) Urbana bylo r. 1441 v úterý. Stranou připsáno v K.: convenias eum iure — požeň jeho před právo.

sistis, qualiter duobus vicinis vestris altum extruentibus[b] ɔc. Super quo honestati vestre respondemus pro iure dicentes, ex quo prefatus vir concivis beneficia renuit compensare beneficiis velud filius ingratitudinis, quod se omnino ingerat in eundem locum putei, in quo per suum cooperarium arreptus fuerat, quovis avunculo procul moto, et si salvus corpore evaserit, nullius auxilio mediante, antefatus erutor sibi satisfacere tenebitur pro organo memorato, sin autem se ibi recusaverit ingerere, quod erutor ab impeticione ipsius sit penitus absolutus ɔc.

Forma appellacionis post prolacionem sentencie.

Ponatur primum[c] *superscripcio cum subscripcione ut prius in aliis, deinde affectus salutacionis talis vel consimilis.* Omnimode servitutis aptissima promtitudine antelata, domini prosecutores et fautores agnite generosi[d]. Quedam vidua, concivis nostra, presente filio suo pretextu retentorum censuum V sex. gr. cum XXVII[e] gr. super domo sua in civitate sita cuidam plebano in[f] libro nostre civitatis[f] prescripsit ad terminum deputatum tali pacto: si prescriptam peccuniam eodem termino non solveret, quod evacuata domo deberet recedere ab eadem, plebanus vero[g] mox de domo intromittere se deberet. Que prescripcio in libro nostre civitatis facta est feria III. ante Trinitatis (15. června) anno ɔc. LI[h]. Terminus vero[i] solucionis fuit dominica ante festum Nativitatis Christi tunc proximum (19. prosince) assignatus. Veniente termino peccunia non fuerat persoluta et exinde domus plebano fuit iuridice assignata, cum qua domo plebanus voce preconica omnes publicationes fecit et peregit nostre civitatis alia cuncta iura. Iam vero filius vidue eiusdem, qui circa prescripcionem cum ipsa fuit, domum impetit, volens esse ad eam propinquior quam plebanus, asserens se non esse in regno tunc temporis, quando plebano facta est in libro[k] prescripcio, et esse heredem huius domus et quod mater[l] non potuit obligare seu perdere domum eius. Et sic utraque pars a nobis iusticiam postulavit. Nos vero concorditer iuris sentenciam ediximus isto modo, ex quo vidua plebano domum prescripsit, filio vidue domum nunc impetente presente et consenciente, plebanus ad et in domum ob non solucionem peccunie ductus est iuridice, omnes publicaciones et omnia[m] iura nostre civitatis in iudiciis contestatis publice fecit, ubi nec filius nec aliquis alius apparuit cont(ra)dictor, quod plebanus domum debeat possidere per filium, qui prius consensit et tandem in iudiciis non contradixit, nullatenus impeditus. A qua sentencia filius vidue ulterius ad vestram providenciam appellavit. Quid igitur sit in eo iuris et iusticie, petimus iuridice informari. Scriptum feria[n] II. ante Urbani[n]. (22. května r. 1452.)

b) scribatur in litera tota materia, ut in superiori litera D. — c) primo K. — d) graciosi K. — e) XXVI K. — ff) nemá D. — g) quoque K. — h) nemá D. — i) quoque K. — k) libris K. — l) nemá K. — m) cuncta K. — nn) nemá D.

Responsum ad idem.

Prudentibus et circumspectis viris magistro civium et consulibus civitatis Weronensis, amicis et vicinis[o] karissimis. ***Tunc scribatur in clausa littera superius.*** Magister civium et consules Maioris civitatis Pragensis singulorum placibilium exhibicione perprona iugiter precedente. Amici karissimi, scripsistis nobis, quod quedam vidua, concivis vestra, presente filio suo ɔc. ***Scribatur tota omnis forma mutatis mutandis de prima persona in terciam usque ibi petitis iuridice informari et ulterius scribatur confirmacio vel retractacio sentencie, ut in hac forma per modum confirmacionis:*** Et nos id ipsum pro iure exportamus et sic vestram bene inventam sentenciam presentibus confirmamus. Datum feria II.[p] ante Urbani etc.

Vel non scribendo totam formam brevius potes sic respondere: Positis superscripcione et subsripcione in superiori margine et affectum, ut est moris, ex[q] terminis in littera magistro civium et consulibus civitatis[q], ɔc deinde sic procedendo[r]: amici dilecti, prout nobis scripsistis de vidua et filio eius et plebano: sic sciatis breviter[s], quod[t] ex quo plebanus habens prescriptam domum illam a vidua filio eius presente[u] consenciente et super eandem domum inductus est iuridice omniaque iura peregit cum eadem et nullus comparuit contradictor, quod domum predictam sine impedimento filii ipsius vidue debet hereditarie possidere et sic vestram bene et iuste exportatam sentenciam vigoramine presencium confirmamus. Datum ɔc.

Si vero sentencia retractatur, tunc sequitur hec forma et solum responsalis[v] propter[w] brevitatem, quia ex precedentibus colligere potestis appellacionis lucide primam formam. Singulis beneplacitis preoblatis vicini et amici dilecti. Dominus Levunculus alias Lvik[x], plebanus in P[y], emit domum in vestra civitate pro se, Daniele, Iohanne et Petro, pueris olim Iohannis fratris sui. Deinde famosus Ulricus, domini regis familiaris, eandem domum a gracia ipsius regis pro suo servicio impetravit. Ob hanc causam, quod dictus plebanus eandem domum sine licencia et gracia regie maiestatis comparavit, quod Ulricus per eandem donacionem regiam pro domo predicta iuridice instabat, sacerdos vero libris civitatis huiusmodi donacioni contradixit, vos vero eisdem partibus plures amicabiles placitaciones posuistis et, cum per viam amicabilis concordie uniri non poterant, extunc venientes ad vestri consilii presenciam ambe partes iuris sentenciam postulabant. Vos vero in dei nomine iuxta continenciam libri providere dictastis, quod tres partes huius domus ad istos tres orphanos devolvantur et quarta pars sacerdoti ad regiam maiestatem, vel cui voluerit dominus rex prebere,[z] super quo vobis respondemus, pro iure decernentes

o) nemá D. — p) datum nemá D. — qq) nemá K. — rr) nemá D. — s) nemá K. — t) nemá D. — u) nemá K. — v) Hec forma est solum responsalis; si vero sentencia retractatur, tunc sequitur D. — w) propter — formam nemá D. — x) Lwik K. — y) de L. K. — z) conferre K.

vel invenientes, quem ad modum dicto sacerdoti cum orphanis domus in libris iudicialibus intabulata continetur. Tunc idem sacerdos et orphani habent iusticiam ad veram et pacificam possessionem huius domus, impedimento quolibet procul moto. Datum Prage[a] feria III. in die Urbani (25. května) anno ɔc LI°.[b] ɔc.

Vel dimissa omnino forma totali rescribatur ius inventum breviter sic: Amici dilecti, prout nobis scripsistis, sic sciatis, ex quo sacerdoti cum orphanis domus in libris iudicialibus intabulata continetur, tunc idem sacerdos et orphani debent eandem domum ab omni impedimento pacifice possidere. Promulgata feria III. die sancti Urbani[c] ɔc.

Et[d] hec dicta de appellacionibus sufficiant[d].

De libro proscriptorum.

Liber proscriptorum sive criminalis dicitur ille, in quo criminosi et malefici, qui morte digni sunt, annotantur. Pro quo sit prima regula: nullus ad librum criminalem proscribitur, nisi qui dignus morte secundum leges iudicatur. Ex quo patet, quod persone leviter delinquentes, dum non cedit eis ad sentenciam capitis, non debent proscribi, quia proscribere est dignum morte condemnare. Secunda regula: Proscriptus si capitur, non debet examinari ad unam proscripcionem, sed datur sibi licencia defendendi et expurgandi. Tercia regula: Proscriptus per examen trium vel plurium personarum morte peremtarum non habet locum defendendi, sed potest examinari[e] et secundum exigenciam culpe puniri. Quarta regula: Proscriptus ab una persona[f], si ab altera vel pluribus personis fuerit retractatus, quod primus ipsum iniuriose notavit, debet cancellari et deleri[g].

De[h] creacione libri criminalis.

Hic liber criminalis creatur eodem modo[i], sicut et libri superiores, solum in fine addendo, qui sunt testes omnium in hoc libro proscriptorum infra contentorum.

Et nota, quod quinque modis contingit aliquem proscribere. Primo quando quis notatur et accusatur de aliquo crimine, quod dignum morte iudicatur, hic si non expurgat[j], sed a propriis bonis voluntarie recedit, dignus proscribi iudicatur. Secundo, quando rex vel dominus ex causa criminali facit aliquem proscribere. 3° Per examinatorum benivolam recognicionem sine retraccione. Quarto alterius civitatis relacionem. Quinto: Per relegacionem in exilium[k].

a) Prage nemá D. — b) rok nemá U. — c) ante Urbani anno LI K. — dd) nemá D. Stranou poznámka v K.: impetivit eum iure, nařkl jeho právem. — e) examinari et nemá K. — f) ad unam personam D. K. — g) et deleri U. — h) nemá D. — i) huiusmodo U. — j) propurgat U. — k) K. zaměňuje 4. a 5. druh.

De[l] formis predictorum quinque modorum[l].
Forma primi modi.

A. carnifex, notatus et accusatus de homicidio feria II. in carnisprivio in media nocte perpetrato, iuri non paruit, sed clam aufugit. Actum B[m] tunc magistro civium presidente.

Forma secunda proscripcionis ex[n] mandato regis, cuius litera primo transsumitur[n].

Venczeslaus, dei gracia Romanorum rex semper augustus et Bohemie rex. Magistro civium et iuratis consulibus in B[o], fidelibus nostris dilectis. Fideles nostri dilecti. Quia A. de B. cum suis complicibus met contra generalia predecessorum nostrorum, regum et principum ac regni nostri Bohemie dudum inhibita C. de E., nostri cubicularii, tuicionem ipsius cum rusticalibus curiis ibidem in contemptum nostre regie magestatis per voraginem ignis devastavit[p] usque ad dictarum tuicionis et curiarum fundamenta, quare vobis precipiendo mandamus seriose, quatinus dictum A., nostrarum et regni nostri legum[q] contemptorem, abinde ad librum proscriptorum nullatenus obmittatis annotare, ut si quando hic scelestus[r] prevaricator[r] ad vos venerit, sui reatus dignam accipiat[s] ulcionem, aliter non facturi nostre gracie sub obtentu. Datum ꝛc. Rex[t] per se[t] Post quod transsumptum talis forma scribatur: Anno quo supra sabbato proximo ante festum s. Mathie A.[u] de B. ad[v] mandatum serenissimi domini nostri regis[v] superius transsumpti huic libro cum suis complicibus est annotatus. Actum ꝛc.

Forma tercii modi.

Anno quo supra ꝛc. A. dictus Pharliphay[w] post examen spontanee subscriptas personas complicum suorum et fautorum recitavit, quos ad nostram interrogacionem suam[x] conscienciam onerando[y] et terribile novissimum iudicium sibi ante[z] oculos mentis[z] preponendo non retractavit. Et sunt isti: A. B. C. ꝛc. Actum ꝛc. A. magistro civium tunc presidente.

Forma quarti[a] modi per relegacionem in exilium.

Anno quo supra P. brascator[b], incola civitatis nostre, de furto est convictus testimonio fide digno, qui iuxta iura nostre civitatis sentencia

ll) nemá K. — m) A. K. — nn) na místě toho et primo transmissum mandatum regis U. — o) N. U. — p) vastavit U. — q) legum nemá K. rr) nemá U. — h) excipiat U. — tt) nemá K. — u) M. de B. U. — vv) mandato domini U. — w) lapka U. — x) ipsius K. — y) honerando K. — zz) nemá U. — a) quinti U. — b) A. carnifex U.

debuit plecti capitali. Sed ad peticionem[c] parentum et amicorum suorum, concivium[d] nostrorum[d], dictum per C annos et unum a civitate nostra per X miliaria exulem et profugum condempnamus,[e] ad nostram civitatem minime reversurum, nisi expletis annis superius memoratis, dum tamen secum per[f] regiam maiestatem[f] aut nos seu nostros successores aliter non fuerit dispensatum.

Forma[g] quinti[g] modi per relacionem alterius civitatis.

Prudentibus viris magistro civium et consulibus iuratis N. vicinis nostris carissimis. D. magistro civium et iuratis de B[h]. servitutem et animum complacendi. Prudentes vicini dilecti. Quia H. dictus Wssembera[i], qui pridem divina ipsum vindicta subsequente crucis patibulo est appensus, quamplures suos complices et fautores in scedula huic[j] litere inclusa conscripta post examen benivole non retractato recitavit, ut ergo huiusmodi latrunculi, si quando ad vos venerint, aut sic ubi fuerint captivati, de medio subtrahantur, ipsos libro vestro[k] proscriptorum dignemini annotare. Scriptum ꝛc. Anno, quo supra sabbato ante Mathei ewangeliste ad requisicionem[l] et relacionem specialem prudencium virorum magistri civium et iuratorum consulum[m] in D. subscripti malefici complices dicti Wssembre ex spontanea confessione post examen ipsius Wssembre[n] huic libro sunt annotati iuxta continenciam scedule intercluse. *Tunc scribat notarius ex scedula nomina proscriptorum.*

Notabile bonum[o] pro notario.

Sed nota[p], quod notarius, cuius propositum est ad sacros ordines promoveri, non debet esse particeps sanguinis et per consequens debet fugere, ne aliquos libro proscriptorum annotaret[q].

De libro proscriptorum seu criminali.

De quo quidem libro criminali, qui ad effusionem sanguinis vel lesionem corporis pertinet, ex consilio reverendissimorum dominorum magistrorum, tum propter vos, amantissimi domini auditores, qui ut spero, plurimi ad sacros ordines, aliqui vero ad status honestos, prout unicuique ex alto concessum fuerit, gliscitis pervenire, tum etiam propter reverentiam huius vene-

c) instancius K. — dd) peticiones K. — e) denotamus. — ff) nemá K. — gg) nemá U. — h) in D. U. — i) Pietichwost K, ale doleji má též Wssembera. — j) huius K. — k) nemá K. — l) requisicionem et nemá U. — m) nemá K. — n) nemá K. — o) nemá U. — p) notandum K. — q) vellet annotare K. Konec rukopisu U.

randissimi collegii ac[r] *lectorii, tum etiam, quia solus cum meis ingrossatoribus communiter notarii consulatus istius antique civitatis cum eodem libro criminali nichil habemus commune, practicare non intendo. Ex eo etiam, quod tempore dive memorie cesaris Sigismundi officium notariatus in civitate Weronensi cum regimine scole dum acceptaveram, si dimissus fuissem a communitate Nove civitatis Pragensis, ut cum eodem libro criminali et communiter, quicquid concernit effusionem sanguinis, nichil agerem, fui per consules ibidem penitus absolutus; hodie etiam octo dies scribere literam super falsarios monete, qui nunc detinentur ad dominum gubernatorem, coram magistro civium et duobus consulibus per eos ad hoc artatus contradixi et cum meis ingrossatoribus renui et facere pluribus mediis recusavi. Super quo fuit in crastino totum consilium convocatum, quod me et socios meos ab omnibus talibus libris et litteris*[s] *ad officium nostrum non pertinentibus, prout ab antiquo fuerat, sine omni difficultate benigniter supportavit. Istas autem rationes*[t] *de non pronunciando libro criminali et instantias meas paucas ex pluribus, que michi in officio notariatus multo graviores peccatis meis heu exigentibus contigerunt, de quibus tamen*[u] *piissimus*[v] *deus sua me gratia liberavit, de et cum consilio magistrorum posui ob hanc causam, quod notarii, qui volunt ad sacros ordines promoveri aut famam honestam*[w] *et nomen bonum*[w] *retinere, summopere fugiant, ne sint participes effusionis sanguinis, et per consequens debent vitare, ne aliquos libro proscriptorum annotent vel proscribant. Ab omnibus insuper litteris diffamatoriis, diffidatoriis, maledictoriis sive effusionem sanguinis tangentibus et eisdem*[x] *consimilibus, de quanto amplius fieri poterit, caveant atque vitent, officia alia honesta sibi commissa diligentius exequentes juxta dictum poeticum:*

Omnia si perdas, famam servare memento,
Quam si perdideris, postea nullus eris.

Et iterum:

Vivere per famam dabitur post fata sepultis,[y]
Sola mori nescit ecclipsim nescia virtus.

Quia sequitur conclusive:

Id solum temet post mortis fata[z] beavit,[a]
Quod bene, quod iuste, quod recte feceris ipse.

Actenus de libris civilibus dicta[b] *sufficiant.*

Sequntur[c] composita huius verbi: scribo[c]

r) et socios meos zbytečuě se opakuje D. K. — s) collegii ac nemá K. — t) schází D. — u) que přidává D. — v) summus D. — ww) bonum . . honestum D. — x) eisudem D. — y) sepultus D. — z) fama D. — a) nemá D. — b) supradictis D. — cc) nemá D.

Versus: Ascribit iactans, proscribit crimina damnans,
Inscribit signans, describit rem manifestans.

[A]uxilio divine maiestatis iam finito viatico rethorice et libris cancellarie civilis cum eorum formacionibus et inscripcionibus determinatis.

Sequitur[d] de formis litterarum[d] a civibus ad cives.
Forma pro solucione debiti.

Famose providencie viris magistro civium et consulibus civitatis Litomierziczensis[e], amicis karissimis. Magister civium et consules Nove civitatis Pragensis promtis et servilibus complacenciis antelatis. Prudentes amici sincere dilecti. Significavit nobis Nicolaus prothocarpentharius, concivis noster dilectus, qui noviter tectum ecclesie sancti Egidii in Antiqua civitate Pragensi et vobis estuarium pretorii decoro opere comparavit, quod eidem Henzlinus arcufex, convicis vester, in V. sex. gr. debitorie obligatur. Petimus, velitis efficere, quod vester nostro eandem peccuniam mox persolvat. In eo satis facite iusticie atque nobis.[20])

Alia forma pro eodem scribatur superscripcio cum subscripcione iuxta morem et sic intelligite de qualibet littera missili[f] clausa.

Sequitur affectus[g] salutacionis. Serviciorum promta benivolencia continue prevoluta vel premissa.[h] Circumspecti amici et vicini specialiter dilecti. Petimus, velitis Bartholomeum fabrum, vicinum vestrum, inducere et arcere, quod Petro Longo, concivi nostro, tres sex. gr., in quibus sibi, ut asserit, pro lana obligatur, tribuat et persolvat ulterioribus prerogacionibus secus motis, quod erga vestram providenciam in casu simili volumus remereri.

Monicio et petitoria pro debito persolvendo.

Obsequiosa voluntate et quibuslibet beneplacitis predirectis. Approbate[i] providencie domini et vicini dilecti. Quia Petrus vester concivis N.[j] nostro coacole in 60 sex. gr. debitorie obligatur, prout in presencia nostri consilii recognovit, solucionem huiusmodi minime intendendo, quare petimus perobnixe, quatinus pretactum vestrum concivem ad solvendum pleniter compellatis. Affectum vestrum offerentibus se tempore et loco per nos mancipari optantes. Datum ꝛc.

d—d) nemá D. — e) Luthomierzicensis K. — f) missiva K. — g) effectus D. — h) nemá D. — i) comprobate K. — j) M. K.

20) Tomek, Dějiny Prahy VIII. 401. Datuje to circa 1450.

Responsum ad idem.

Serena amicicia premissa cum favore. Judicium generale proxima quarta feria vobis declaramus nostra fore in civitate, ad quod Nicolaum vestrum concivem venire omnimode iubeatis. In ibi a Pe. nostro concive satisfaccionem impendemus sibimet copiosam, secundum quod leges dictaverint facientes.

Petitoria pro iusticia facienda pro equo arrestato.

Salutem cum debita reverencia et promtissimo famulatu. Rogaminum illic dirigitur affectus, quo speratur exaudicionum effectus benivolus inveniri. Hinc est, quod Petrum, ostensorem presencium, concivem[k] vel censitam nostrum, vobis dignum duximus transmittendum, precibus vos inpulsantes pro ipso studiosis, quatinus sibi iusticie complementum faciatis de equo, qui vestra in civitate noviter sibi est arrestatus, scientes ipsum predictum equum a caballis propriis conservasse et obliquo tramite suis ipsum adversariis conturbari.

Responsum ad idem.

Salutem cum servicio proporcionato. Quilibet suorum operum finem affectans fruatur consiliis, ut perducere valeat, quod affectat. Hinc est, quod vestras preces accepimus,[l] benigniter ipsas ad effectum exequi cupientes, concivi vestro diem peremtorium sexta feria nunc proxime ventura omnimode assignamus, qui cum suis coetaneis veniens ipsorum consilio mediante nostro in iure causam suam prosequatur.

Pro debito.

Famose honeste vosque domina et matrona honestissima quibuslibet gratuitis complacenciis, prout congruit, premissis. Petimus et rogamus, velitis Mathie sutori concivi nostro XXX. modios[m] vel strichones siliginis in vestris bonis arestatos dimittere liberos et solutos. Et si cuiquam ex vestris quidquid accionis ad nostrum competit, parati sumus requisiti de celere iusticie plenitudine providere, eciam ex eo, quod nullus deberet arrestari, nisi foret prius suo[n] domino designatum. Datum ɔc. f. II. in diebus Rogacionum.[o]

Item alia forma pro debito.

Cuilibet complacencie vestre nos effectualiter conformantes,[p] egregie et honeste pridem vobis una vice scripsimus, a vobis tamen[q] nec responsum

k) nemá D. — l) recepimus K. — m) nemá K. — n) eius K. — o) datování nemá D. — p) conformamus K. — q) tantum D.

habemus nec effectum, quod nobis nec barones nec clientes faciunt. Unde ex superhabundanti iusticie causa requirimus et optamus, velitis N. S.,[r] concivi et coniurato nostro, duas sexagenas gr., in quibus ei per longa tempora obligamini, iam solvere finaliter, tribuere atque dare. In eo satisfacite iusticie nobisque, qui sumus maioribus servicionibus vobis promti. Responsum[s] scriptum finale petimus de eisdem,[s] ne pretextu huius exigue peccunie arrestamina aut alia inquietamina oriantur.

Quod alicui ad assequcionem bonorum auxilium prebeatur.

Discreti et prudentes amici gratuiti quibuslibet obsequialibus beneplacitis predirectis. Vestre prudencie designamus, quia significavit nobis M. Johannis P., concivis nostri contoralis,[t] filia H., cementarii civitatis vestre, quod in sua puericia de bonis suis paternalibus sit recepta, patrimonium hucusque non aliquod consequta. Ea tenus iusticia requirimus et precibus amicabilibus postulamus, velitis nostre ad assequcionem bonorum paternorum, alias Georgio[u] fratri ipsius eius nomine providere de inprotracta iusticie plenitudine graciose. Nam M. eadem eidem fratri suo prescripta bona exigendi, repetendi et effectualiter assequendi contulit omnimodam potestatem, tamquam ipsa personaliter sola[v] interesset. Que quidem[a] bona P. dictus K. in vestra civitate occupat, ut dicitur, nullo iure. In eo satisfacite iusticie et nostra servimina vobis promta in grandioribus perpendentes.

Quod aliquis non arrestetur.

Justicie diligenter intendentes amici nostri gratuiti. Significatum est nobis, quod quidem cliens H. de Ponte concivem nostrum in vestra civitate occupare arrestamine intendisset. Petimus, nolite eandem arestacionem admittere, sed eundem clientem ad nostram presenciam relegare, cum parati sumus eidem clienti ad nostrum improtracte de exequcione iuridica providere. Id velitis efficere intuitu iusticie, scientes nos vobis in maioribus promtos fore.

Quod peccunia persolvatur.

Singulis complacenciis predirectis. Prudentes amici gratuiti. Providencie vestre scire damus, quod constituti coram nobis in consilio Waless[21]) caulista[b] et Petrus Ch.[c] iurati et fide digni concives nostri concorditer retulerunt, quod M. filia olim H. muratoris vitalia resignavit. Nicolaus

r) M. S. K. — ss) nemá K. — t) nemá D. — u) G. D. — v) nemá K. — a) quidam P. dictus K. — b) C. D. — c) Petrus M. K.

[21]) Valeš zelník r. 1408—1435 majitel domu č. 939 b. v Jindřišské ulici. Tomek, Základy II., 33.

quoque P. et Johannes cerdones[d], concives vestri,[e] supra fossatum residentes quinque sex. gr. peccunie eiusdem M. habeant, quas ei mater sua benivole testamentaliter assignavit. Ideo petimus, velitis antedictos cives vestros inducere, quod easdem quinque sex. Martino fratri Margarethe pretacte tribuant atque solvant intuitu iusticie atque nostri.

Ut prebeant uxori auxilium ad colligendum debita mariti.

Utilibus profectibus frequenter[f] predirectis prudentes amici dilecti.[g] Petimus, velitis Marte relicte Mankonis[h] carnificis, concivi nostre, exibitrici presencium, aggregandi debita eiusdem mariti sui prebere auxilium graciosum et huiusmodi et maioris vicissitudinis[i] ob respectum.

Quod unus alium a fideiussoria disbrigat.

Benevolencia amicabili predirecta circumspecti vicini et amici dilecti. Significavit nobis N. doleator, concivis noster, qualiter eum Petrus accola vester pro X sex. gr. fideiussorialiter obligavit, quam pecuniam noster per se solvere est compulsus, quare causa iusticie petimus et rogamus, quatinus Pe. predictum ad hoc finaliter inducatis, quod nostro eandem peccuniam restituat atque reddat, ne exinde arrestamina sive alia inquietamina oriantur.

Quod aliquis, ducens debitorem suum, in via non occupetur et cetera.

Et[k] ista debet esse aperta.[k]

Nos magister civium et consules Nove civitatis Pragensis per presencia protestamur: postquam B.[l] iudex de S. debitorem suum dictum E.[m] carnificem nostra in civitate iuridice arrestasset ipseque E.[m] fassus est, se ipsi S. debitorie obligari, extunc S. idem ipsum debitorem suum sibi restitui postulavit. Nos itaque preces eius congruas ymmo iuris ordinem advertentes debitorem restituimus ei suum, quem ad propria propter debitum reducit, quem eciam debitorem de nullo alio maleficio inculpavit. Ideoque tam iudex quam debitor per neminem deberent in itinere occupari. Datum feria III. in diebus Rogacionum (1. června) anno[n] ɔc LI° N. civitatis.[n]

d) c. D. — e) nostri D. — f) frequencius K. — g) gratuiti K. — h) M. K. — i) reverencie K. — kk) nemá D. — l) S. iudex de B. K. — m) G. K. — nn) nemá K.

Quod peccunia pro equo solvatur.[o]

Complacibilia queque presint solertes amici gratuiti. Johannes servitor B. concivis vestri Henrico[p] equum vendidit utpote liberum, eciam libertare promisit, ius terre regni Bohemie ut requirit. Quem equum tandem famosus B. arrestavit, et quod suus equus sit, sufficientissimo testimonio approbavit,[q] unde ei equus est effectualiter restitutus. Petimus, velitis Johannem inducere coarctantes, quod H. pretacto peccuniam pro equo receptam finaliter tribuat atque reddat, nostrum indemnem totaliter faciendo. In[r] eo satisfacientes iusticie atque nostri.[r]

Finis[s] *de sentencialibus formis.*[s]
Querimonia super quodam cum peccunia convencionali aufugiente.

Et[t] *iste forme sunt generales. Hec litera debet esse aperta.*[t]

Omnium castrorum, civitatum, oppidorum, villarum aliorumque quorumcunque locorum iusticiariis, iudicibus, consulibus et omnibus aliis ad sufragia iusticie deputatis. Nos magister civium et consules Nove civitatis Pragensis comprobabilia servimina premittimus, eciam intimamus, quod nobis significavit famosus P. concivis noster, qualiter B. conventor hereditatum seu bonorum ipsius in Podol cum peccunia convencionali, quam de eisdem bonis solvere debebat, et cum plurimis emolumentis et rebus hereditatem predictam concernentibus, que se ad LX[a] sex. gr. eciam moderata estimacione extendunt, effugerit[b] clandestine et occulte sicque Przibikoni[c] eadem bona deserta relinquerit et ad damna deduxerit nimis magna. Ideo cunctis presencium conspectoribus offerimus preces nostras, ubi Przibiko[c] prescriptus B. pretactum arrestabit, quod iusticiarii loci illius velint Bohunkonem[d] eundem ad solucionem, restitucionem et satisfaccionem omnium prescriptorem compellere effective. In eo iusticie satisfacientes eciam nostras servitutes promtas in maioribus attendentes.

Generalis monicio[e] *pro debito.*

Cunctigene condicionis hominibus, sint status dignitatis aut iusticiarie cuiuscunque. Nos magister civium et consules civitatis Karoli premisso servili salutamine offerimus preces nostras. Ubicunque Johannes convicis noster Petrum mangonem, accolam nostrum, arrestaverit, quod iusticiarii loci arrestacionis Petrum eundem ad solucionem duarum sex.

---

o) persolvatur K. — p) H. D. — q) comprobavit K. — rr) Id facite causa iusticie atque nostri K. — ss) nemá D. — tt) nemá D. — a) quadriginta K. — b) et fugit D. — c) P. K. — d) B. D. — e) forma K.

gr. Johanni pretacto effectualiter arceant et compellant. Jd respectu exequtorum huius nostre peticionis volumus quibuslibet servilibus refusionibus[f] remereri ↄc.

Versus[g] *Conditur urbs, conditur olus, sed conditur aurum.*[g]

Forma eadem.

Justiciariis, terrigenis, civibus et aliis quibuscunque. Nos magister civium et consules Nove civitatis Pragensis servitutes offerimus et rogamus, in quibus locis Paulus sartor, civis noster, exibitor presencium, Johannem servum suum pridem pro 60 solidis halensium pellicis, jopula et prepalio arrestaverit, quod iusticiarii loci Johannem eundem dignentur inducere effectualiter compellentes, quod Paulo pretacto peccunias et omnes res prescriptas solvat et restituat atque reddat. Hec velint efficere intuitu nostrorum serviminum consimilium et maiorum. Datum ↄc.

Alia generalis pro debito.

Universis et singulis, ad quos presencia pervenerint, quibus hec lecta fuerint seu ostensa, nos magister civium et consules cives Nove civitatis Pragensis premittentes animum ubilibet complacendi significamus, quod constitutus coram nobis vir providus Miksso serator[h], concivis noster, proposuit cum querela, qualiter licet Nicolao pellifici, olim nostro coaccole, certam peccunie summam puta XV sex. gr. Pragensium amicabiliter mutuaverit et in paratis concesserit, tamen ipse Nicolaus honoris sui inmemor de civitate nostra aufugit cum eisdem nocturno tempore, hoc modo prescripto Mikssoni damna inferens et aliis quam pluribus concivibus nostris. Et quia iam fatus Nicolaus[i] pellifex vagabundus est, stabilitam non habens mansionem, ideo omnium et singulorum, qui presentibus requisiti fuerint, rogamus amiciciam ex affectu, quatinus ex amore iusticie ac nostri intuitu sepefato[k] concivi nostro aut ostensori presencium suo nomine in antelatum Nicolaum pellificem sufficientis et favorabilis iusticie velint ministrare complementum nobis in singularem complacenciam suo tempore simili et ampliori vicissitudine remerendam. Datum.

Eadem.

Cunctigene condicionis hominibus, sint status, gradus aut reverencie[m] cuiuscunque. Nos magister civium consulesque Nove civitatis Pragensis

f) peticionibus remunerari K. — gg) nemá K. — h) Mixo brascator K. — i) Miksso D. — k) vel tacto K. — l) nemá K. — m) essencie K.

servili salutamine predirecto. Nobiles, famosi, prudentes, honesti. Petimus, velitis Johannem mangonem ubicunque in vestris iusticiariis seu territoriis compertum ad solucionem quatuor sexagenarum Hane et Johanni, pro quo fideiusserant, accolis nostris, aut eorum nomine ostensori presencium inducere et arcere. Nam enim dicti accole nostri ob non solucionem huiusmodi debiti detinebantur in captivitate. Id agite iusticie intuitu et nostrorum serviminum ob respectum.

Postulacio, quod cuidam super debitore aufugiente iusticia prebeatur.

Nos magister civium et iurati scabini Nove civitatis Pragensis universis et singulis dominis, principibus, baronibus, militibus, burgraviis,[n] oppidorum, villarum iudicibus, magistris civium, consulibus ceterisque officialibus castrorum, civitatum et quorumlibet locorum, qui presentibus fuerint requisiti. Sincere complacencie premittimus affectum, significantes, quod in nostra constitutus presencia vir providus Adam dictus S., concivis noster, nobis proposuit, qualiter Hanussko[o] dictus M., olim noster coaccola, sibi in dimidia quinta sex. gr. debitorie obligatur. Et quia ipse Hanussko vagabundus est, stabilitam non habens mansionem, ideo vestram rogamus amiciciam, exaudiri cupientes, quatinus amore iusticie ac nostri intuitu predicto Ade seu ostensori presencium eius nomine, ubi se et quando tempus obtulerit et ipse Hanussko compertus foret, vosque aut unus vestrum requisiti seu requisitus fuerit, erga eundem Hanusskonem sufficientis et favorabilis dignaremini ministrare iusticie complementum. Datum feria VI. in crastino Ascensionis domini (4. června) anno ↄc LI.[p]

Super uxore recedente a marito.

Eis, qui iusticiam diligunt, sint dignitatis aut honorificencie cuiuscunque, spiritualibus aut secularibus. Nos magister civium, consules Nove civitatis Pragensis obsequiorum gratuitos effectus predirigimus, eciam intimamus, quod nobis significat Duchko molitor, accola noster, qualiter Dorothea,[q] contoralis ipsius legittima, ut pote annorum sex spacio[r] ab ipso recesserit, sacrum statum sui matrimonii viliter inquinando in sancte matris ecclesie katholice vilipendium et contemptum[s]. Eatenus ad cunctos circumspectores presencium dirigimus preces nostras, ubi D. pretactus eandem D. conthoralem suam inveniet, quod presidentes iusticie dignentur ad hoc cooperari, quod eadem D. ad prescriptum

---

n) purgraviis K. — o) H. D. — p) nemá K. — q) Do. D. — r) a sex annorum spacio K. — s) contentum D.

maritum suum legittimum iuxta mandatum deicum et sancte matris ecclesie statutum subito convertatur. Id dignentur conspectores presencium efficere dei causa, eciam propter legem Christi. Datum anno ɔc f. II.[t]

Eadem.

Omnibus iusticiariis castrorum, civitatum, oppidorum, villarum et alibi undique constitutis. Nos magister civium et consules Nove civitatis Pragensis premissis servilibus effectibus designamus, quod constitutus coram nobis nostro in consilio P. dictus S., concivis noster, querulose proposuit et dolenter, qualiter A. conthoralis ipsius ab ipso cum quodam Wenceslao de K.[u] clandestine effugerit, matrimonium violando et pueros natos in thoro legittimo deserendo, quodque tam Anna quam W. cum Benes'o famulo suo Petro pretacto bona plurima in auro, argento, gemmis et aliis pluribus rebus receperunt et furticinio asportarunt. Unde cunctis aspectoribus[v] presencium offerimus preces nostras, ubi Petrus pretactus aut nuncii ipsius Annam, W. et Benesium pretactos presciverint, eos ad ius detineant et arrestent, quousque a nobis aliud non habuerint nuncciatum. Hoc faciant cause consuete iusticie atque nostri. Datum ɔc sub[w] nostre civitatis sigillo f. II. infra octavam Ascensionis dominice.[w]

Quod[x] aliquis maritus ad cohabitacionem uxore compellatur.

Universis et singulis, ad quos presencia provenerint, vel qui presentibus fuerint requisiti, et signanter eximie providencie dominis magistro civium et consulibus iuratis civitatis Cracowie,[y] amicis specialiter dilectis. Nos magister civium et consules Nove civitats Pragensis, affectuosis beneplacitis predirectis, scire damus, quod veniens ad nostri consilii presenciam Margaretha, concivis nostra, nobis proposuit cum querela, qualiter Henricus tector[z] maritus ipsius ab ea recesserit cum una alia uxore nomine Martha in periculum anime sue et in scandalum Christi fidelium plurimorum. Eatenus cunctis presencium conspectoribus et signanter magistro civium et consulibus civitatis Cracowie offerimus preces nostras, ubicunque Margaretha pretacta Henricum prenominatum invenerit, quod iusticiarii loci ipsum ad hoc teneant et ducant,[ž] quatinus dimissa illegittima uxore ad prenominatam Margaretham coniugem suam viceversa revertatur. Id dignentur efficere intuitu iusticie et huiusmodi vel maioris vicissitudinis ob respectum.

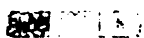
t) vročení nemá D. — u) de Moravia K. — v) conspectoribus K. — ww) nemá D. — x) Quando vir recedit ab uxore K. — y) Crakovie K. — z) H. ff. D. — ž) inducant K.

Eadem.[a]

Nos magister civium et consules iurati Nove civitatis Pragensis omnibus et singulis, ad quos presencia pervenerint, vel qui presentibus fuerint requisiti, et signanter sapientibus et prudentibus magistro civium civitatis et iuratis Wienensis, paratam ad quevis beneplacita voluntatem premittentes, publice protestamur, quod Margaretha latrix presencium rite et legittime Hanussio[b] fabro in matrimonio est copulata nostra in civitate, quare omnes et singulos et presertim magistrum civium et iuratos eiusdem civitatis Wienensis petimus et ortamur in domino, quatinus eundem H. inducant et manuteneant ad cohabitacionem matrimonialem cum Margaretha[c] prescripta, quam virginitatis privavit honore, copula ecclesie inter easdem personas nondum subsequta. Id dignentur efficere omnipotentis dei intuitu nec non sancte matris ecclesie ad profectum. Nam pro tali scelere merito forma iuris rigide corripi debuerat, nisi misericordia domini et proborum utriusque sexus hominum interpellacio prevenisset ꝛc.

Sequntur littere conservacionis.

Nos magister civium et consules Nove civitatis Pragensis per presencia protestamur, quod constituti coram nobis plurimi fidedigni publice cognoverunt, qualiter Nicolaus dictus B. se in nostra civitate honorifice et laudabiliter conservavit,[č] et nos de ipso nescimus aliud nisi bonum. Datum sub nostre civitatis sigillo ꝛc. infra[d] octavam Ascensionis domini anno LI.[d]

Alia littera conservatoria.

Ad omnium naciones hominum.[e] Nos prothoconsul alias magister civium iuratique scabini Nove civitatis Pragensis noticiam deducimus et testamur, quod constituti coram nobis plurimi artifices perathorum mechanie unanimiter et concorditer veritatis comprobatis assercionibus retulerunt, qualiter Wenceslaus[f] perator, natus Johannis W,[g] alumpnus civitatis nostre, ex honestibus parentibus natalibus derivatus legittime se respectu mechanie eiusdem et aliorum hominum in nostra civitate laudabili conservacione, commendabili conversacione, veritatis observancia et omnino, ut ad virum honestum pertinet, observaverit,[h] nosque de eodem Wenceslao[i] non percepimus alia nisi bona. Eatenus cunctis presencium conspectoribus porigimus preces nostras, signanter prothoconsuli

---

a) Quod aliquis maritus ad cohabitacionem uxoris compellatur K. — b) H. D. — c) M. D. — č) conservarit vel conservavit K. — dd) nemá D. — e) Ad omnium nacionum alias naciones hominum K. — f) V. K. — g) V. K. — h) conservarit vel conservaverit K. — i) Valentino K.

et consulibus in Cracovia, ubi nunc, ut refertur, mansionem suam disponere intendit, nostra precamina offerentes, quod velint Wenceslaum[k] eundem in mansiones ipsorum benigne assumere, caritative fovere, manutenere promovereque favoribiliter atque pie, nostre reffusive consideracionis intuitu, eciam ipsius approbate conservancie ob respectum. Datum sub nostre civitatis sigillo anno[l] ɔc. LI°.[l]

Alia[m] conservacio.

Nos magister civium et consules Nove civitatis Pragensis prudentibus et honestis iudici et consulibus in B.[n], amicis nostris gratuitis. Premissis cunctis proficuis complacenciis intimamus, quod constituti coram nobis nostro in consilio fidedigni et possessionati, ymmo seniores magistri pargameniste civitatis nostre, quibus est fides merito adhibenda, unanimiter et concorditer retulerunt, quod Georgius[o] dictus W.[p] pargamenistarum mechanie se temporibus, quibus in nostra civitate mansit, honeste, decenter et omnino laudabiliter conservarit et quod nullam uxorem legittimam habeat nostro in confinio, sed quod Katherinam[q] coniugem habuerit, que ante annos aliquot vitalia resignavit; optamus igitur et petimus, velitis Georgio eidem vos reddere promotivos eciam graciosos nostri intuitu et eius conservancie multum bone ob respectum[r] ɔc.

Conservacio generalis.

Nos magister civium et consules Nove civitatis Pragensis tenore presencium recognoscimus universis publice profitendo, quod discretus Petrus[s] presencium exhibitor, ex honestis hominibus patre S. et matre K., quondam nostre civitatis concivibus pie memorie, fama laudibili fulgentibus, legittime progenitus existit, idem actenus in nostra civitate conversacione laudabili vitaque decenti coram nobis et nostris se honeste et laudabiliter conservavit, nullam omnino labem post se relinquens, que famam suam posset in aliquo denigrare. Quare petimus universos et singulos, ad quos presencia pervenerint, vel qui presentibus fuerint requisiti, quatinus dicto Petro[t] presencium ostensori nostrorum serviminum intuitu in agendis suis negociis amicabilem et benignam velint ostendere voluntatem ɔc.

Peticio cum conservacione.

Gratuiti serviminis salutamine predirecto. Amici karissimi, qualiter Johannes presencium ostensor tamquam ex pocioribus civitatis

---

k) Valentinum. — ll) nemá K. — m) Alia litera conservacionis K. — n) D. K. — o) G. D. — p) P. K. — q) K. K. — r) nemá K. — s) P. D. — t) P. D.

nostre senioribus progenitus existit, singulisque temporibus, quibus nobis cohabitavit, aput totam universitatem congregacionis nostre civitatis se honeste et laudabiliter conservavit. Quia modo, ut asserit, in vestra civitate nititur perorare (id est permanere)[u], ideo eandem amiciciam vestram magno cum desiderio deprecamur, quatinus eundem Johannem in corpus vestre civitatis benivole ipsum prosecucione, direccione et proteccione amicabiliter foveatis, gratam nobis in eo complacenciam ostensuri.

Alia conservatoria pro notario et rectore scolarium generalis.

Cunctigene condicionis hominibus, sint status, gradus, dignitatis aut essencie cuiuscunque, et signanter famose providencie dominis magistro civium, iudici, consulibus iuratis et communitati Maioris civitatis Pragensis. Nos magister civium, iudex et iurati consules Nove civitatis Pragensis premissis servilibus gratitudinibus notum facimus et testamur, quod illuminatus vir J. de P.[v] tabellio imperialis, qui notarius noster et rector scolarium s. Wenceslai in Zderaz per multos annos in civitate nostra fuit, se respectu nostri et communitatis nostre honesta conservacione, laudabili conversacione, veritatis tencione et omnino, ut ad virum honestum pertinet, conservavit et quod prescriptis officiis prefuit commendabiliter atque iuste. Eatenus cunctis presencium conspectoribus et notanter dominis magistro civium, iudici, consulibus et communitati Maioris civitatis Pragensis, vicinis et amicis karissimis, offerimus preces nostras, quod dignentur Johannem[w] eundem in mansiones eorum favorabiliter assummere, caritative fovere, manu tenere promovereque amicabiliter et benigne, nostrarum intuitu servitutum ipsiusque bone conservacionis et fidelium serviminum ob respectum. In harum evidenciam maius nostre civitatis sigillum presentibus est appensum. Datum anno ɔc.

Protestacio promotoria.

Quoniam, racionis ut alludit auctoritas, hii quidem crebris, qui in obsequendo floruere fidelitatum titulis, promocionem non inmerito gratitudinibus benignius sunt intuendi gratibusque omnimode favorabilibus decenciis amplectendi: nos igitur D. iudex, Georgius,[x] magister civium, ceterique iurati scabini civitatis Nove[y] ad universorum scitum presencium seriem intuencium cupimus devenire, discretum virum J., istarum ostensorem litterarum, rectorem scole nostre civitatis rite hucusque fuisse seque ydonee famose ad singula suum officium respiciencia paratumque demonstrasset ac claris conversacionibus obedientem, morum quoque venu-

---

u) nemá K. — v) P. de S. K. — w) nemá K. — x) G. K. — y) N. K

state pollentem et racionabiliter erga tocius nostre civitatis communitatem conservasset, supplicantes universis, quocunque se diverterit, ad instantiam nostram nullibi impedire, sed pocius promovere. Datum Nove civitatis sub sigillo.[z] ↄc.

Conservacio brevis.

Nos magister civium et consules Nove civitatis Pragensis, quod se Jacobus rotifex respectu nostri omnibus temporibus, quibus nobis commansit, laudabiliter honorifice et commendabiliter conservarit. Famoso Petro N,[ž] civi Maioris civitatis Pragensis, vigoramine presencium designamus.

Conservatoria preconum.

Nos magister civium et consules Nove civitatis Pragensis honorificis et prudentibus magistro civium et consulibus in Lithomiericz,[a] vicinis et amicis[b] nostris gratuitis, premissis cunctis gratuitis affectibus intimamus, quod V. ostensor presencium preconatus officio in nostra civitate honorifice fideliter et laudabiliter hucusque prefuit, se aput nos actenus omnino commendabiliter conservarit, et quia V. idem refertur, in vestram servitutem se velle transferre, petimus, velitis ei promotoria et graciosa benivolencia obviare; ad huiusmodi officium corporaliter[c] bene valet. Datum[d] ↄc.

Abrenunciacio lictorie torture.

Cunctigene condicionis hominibus, sint status, condicionis, essencie aut dignitatis cuiuscunque. Nos magister civium, iudex et iurati consules nec non tota communitas civitatis B., antemissis gratuitis servitutibus, notum facimus et testamur, quod Hansa,[e] ostensor presencium, qui in nephando officio lictorie alias penalis torture hominum a XX annis prestitit obstinate, iam sancti spiritus hortatus gracia eiusdem lictorie alias torture effectum et voto renuncciavit finaliter et in toto, eatenus cunctis presencium circumspectoribus in Ihesu Christi[f] nomine offerimus preces nostras, quatinus H. eidem in victus et amictus imparticione pia, benigna et graciosa promocione manus porrigant adiutrices, ut huiusmodi relevatus auxiliis a tali scelerato horrendo sanguinolento penali opere valeat abstinere. Huius peticionis exequtorum et promotorum sit cunctipotens dominus premiator. In horum evidenciam sigillum civitatis est appensum.

z) nemá K. — ž) M. K. — a) L. K. — b) nemá D. — c) totaliter K. — d) nemá D. — e) Hanza K. — f) nemá D.

Eadem consimilis super abrenuncciacione torture.

Universis et singulis s. matris ecclesie filiis, ad quos presentes pervenerint vel qui presentibus fuerint requisiti. Nos magister civium et consules Nove civitatis Pragensis, premissis omnigenis serviciorum complacenciis, notum facimus et testamur, quod H. dictus Zmrhal, qui in turpimonio torture intervallo annorum ut pote XV perstitit obstinatus, cuius per tirannidem homines utriusque sexus innumeri decesserunt, tandem idem H. s. spiritus hortatus gracia nostri accedens presenciam eiusdem torture turpimonio renuncciavit effectualiter coram nobis cum conthorali et pueris suis, assumta pridem salubri penitencia, pro ipsius impiis maleficiis, ut prescribitur, sibi iniuncta, ad vite sue tempora de largicione elemosinarum sibi per manus fidelium porrectarum et per admissionem laborum inter christianos ad ipsum habentes graciam vitam suam proposuit terminare, unde cunctis Christi fidelibus nostras preces predirigimus suppliciter exorando, quatinus eundem H. ad labores ipsorum velint intromittere causa dei, ne forte per contemptum[g] et despectum christianorum ad laborem, quo mediante se cum conthorali et pueris suis nutrire debeat, non intromissus desperans ad turpimonium pretacte malicie recidisset. Hiis, qui preces nostras exaudierint, cunctipotens dominus sit piissimus retributor.

Forma expurgatoria per sentencias[h] ad mortem alterius hominis innocenter[i] infamatum.[i]

Venerabili et reverendissime religiositatis patri domino Johanni, abbati cenobii Aule regie ordinis sancti Benedicti, magister civium, iudex et iurati cives in Werona quarumlibet servitutum aptissima benivolencia semper promta. Vestre venerabilitati presentibus declaramus, quod postquam Trutan[k] dictus Publik de Zabiehlicz[k] furti maleficio maculatus nuper nobis directus nostra in civitate debuisset tormentis torqueri et suppliciis penaliter applicari, extunc inter cetera, que tormentorum terrore[l] compulsus nostri in presencia enarravit, quendam Mathiam Suczky[m] nomine de Lipna[n] furto asseruit defedatum, veniente vero die, qua deberet mortis puniri supplicio, stans in scala patibulo appodiata ibidem moriturus magna populi multitudine circumstante voce serena reclamans publice recognovit, se Mathiam predictum iniuste, maliciose, invidiose et causa inimicicie accusasse antiquitus subaccense, confirmans eundem Mathiam fore iustum et nullis maculis[o] infectum transitu, quem anima sua inmediate fuerat transitura, rogitans propter deum, eum a tali frivola infamia per quoslibet absolvi nec per quempiam racione huius infamie quomodolibet im-

g) contentum D. — h) sentenciatum K. — ii) nemá D. — kk) G. dictus P. de Z K. — l) horrore K. — m) Raczkonem přidává K. — n) L. K. — o) Fore opakuje D.

pediri. Nos igitur eiusdem Mathie iusticiam diligentissima scrutacione funditus intermedie prehabita agnoscentes, ipsum a pretacta infamia absolvimus petentes, ut et vos respectu iusticie similiter faciatis. Hec scribimus pro testimonio iusticie requisiti, vobis iuxta hoc ubilibet servientes. Datum ɔc. f[p] IIII in crastino sancti Viti M. ɔc.[p]

De perdicione auris excusacio.

Universis et singulis, ad quos presentes pervenerint. Nos[q] magister civium[q] ɔc. amicabilibus beneplacitis previis scire damus, quia discreto viro Petro dicto C. exhibitori presencium aurem suam sinistram Georgius[r] in litis controversia morsu dencium abstulit, sibi non in modicum preiudicium, scandalum et iacturam, quare vos omnes et singulos, qui presentibus fueritis requisiti, rogamus diligencius affectantes, quatinus intuitu nostri dicto Petro[s] huiusmodi perdicionem auris inputare non velitis nec in deteriorem partem interpretari quovis modo, gratam nobis in eo complacenciam ostendentes.

Composicio racione homicidii.

Nos magister civium, consules et scabini Maioris civitatis Pragensis tenore presencium recognoscimus universis, quod in presencia nostri pleni consilii cives nostri dilecti Petrus[t] aurifaber et Michael serator a civibus Nove civitatis Pragensis in arbitrium assumpti pro parte Johannis K., Bernardi[u] Kotlonis[v] et Wenceslai Stricz[w] et Petrus[y] arbitri Petri ex parte Henrici cultelificis racione homicidii in fratre suo perpetrati Wenceslao[z] Rohan bone memorie talem fecerunt concordiam, quod auditis hinc inde partibus, querelis et accusacionibus in omnibus concordes fuerunt et complanaverunt omnia facta eorum[a] ambarum parcium ex consensu, ita quod Johannes Kaba[b] debuit dare XX sex. gr. matri et dictis[c] orphanis eiusdem Wenceslai[c] occisi[d] pro omnibus accusatis. Sed tamen,[e] quod in terminis solucionis peccuniarum fuerunt discordes et sunt ab invicem separati. Harum nostrarum quibus testimonio litterarum secretum civitatis nostre pretacte sigillum presentibus est appensum. Datum Prage anno ɔc.

Recognicio ubi aliquis pro homicidio in aliquo facto plenam fecit satisfaccionem.

Famoso purgravio in P. nec non prudentibus iudici et consulibus in P., vicinis nostris gratuitis, vobis famoso servimina vobisque pruden-

pp) nemá D. — qq) nemá K. -- r) G. K. — s) P. K. — t) P. K. — u) Bernarthi K. — v) K. K. — w) Strych K. — y) nemá K. — z) V. K. — a) ipsorum K. — b) nemá K. — cc) et orphanis dicti V. K. — d) nemá K. — e) tantum K.

tibus complacencias gratuitas preferimus, eciam designamus, quod constitutus coram nobis in consilio Mikess[f] faber, concivis noster, publice recognovit, quod homicidium in Wogtiechone fratre eius per Pesskonem perpetratum totaliter est pacatum. In[g] cuius rei testimonium[g] et quod Pessko exinde peccuniam solvere et humiliacionem facere teneatur, sic quod Mikess faber pretactus peccuniam sumendi et humiliacionem suscipiendi M. relicte Wogtiechonis eiusdem contulit et refert[h] plenariam potestatem, tamquam ipse personaliter interesset, ita tamen, quod Margaretha elemosinas et alia pietatis opera pro anima Woytiechonis facere fideliter sit astricta. Datum ɔc.

Recognicio, ubi inculpatus pro homicidio satisfecit ɔc.

Nos magister civium et consules Nove civitatis Pragensis vigoramine huius scripti protestamur, postquam Marsso de M. fuisset de homicidio Petri fabri infamatus, extunc per interposicionem proborum hominum inter prenominatum Marssonem et amicos eius de una nec non Johannem fratrem et Annam relictam ac consanguineos ipsius Petri parte ab altera, eciam inter omnes et singulos utrique parti in hoc facto adherentes tam prenominati homicidii est sedata finaliter amicabiliter et in toto.

Reassumcio alicuius ad graciam.

Nos magister civium et consules Nove civitatis Pragensis universis et singulis presencium conspectoribus protestamur, quia serenissimus ac magnificus princeps W., rex Romanorum semper augustus et Bohemie rex hereditarius et graciosus dominus noster, nobis suis mandatoriis litteris intimavit, quia H. dicto Wssembera de Trloh[i] residenti in Z. omnes et singulos excessus seu culpas, quibus actenus contra regiam dignitatem et coronam regni Bohemie excesserat, misericorditer relaxavit ipsumque pro restituto reassumpsit, nobis eciam, quod eum[k] pro restituto reassumamus et hoc idem diebus forensibus proclamari iubeamus, precepit seriosius et mandavit: nos itaque mandatis prenominati domini nostri graciosissimi parere, obedire cupientes, prenominatum H. pro restituto assumsimus, ipsum eciam de libris proscripcionum, in quibus pretextu excessuum suorum annotatus fuerat, precepimus aboleri; illud idem iussimus eciam diebus forensibus proclamare, sic quod predictus H. causa preteritorum excessuum in et extra iudicia per neminem debeat aliqualiter occupari. Datum feria III. post festum benedicte[l] Trinitatis sub[m] nostre civitatis sigillo anno[m] ɔc.

f) M. K. — gg) nemá K. — h) confert K. — i) Brleh K. — k) eundem K. — l) nemá D. — mm) nemá D.

Ut conductus alicui tribuatur.

Commendabiliter quacunque tenti vicini et amici gratuiti. Pridem vobis scripsimus bina vice, scribimus et petimus iterato, velitis P. de Podskaluov[n], concivi nostro, gratum conductum vestrum salvum et securum per litteram vestram apertam ad vos veniendi et a vobis recedendi ad XIIII dies continuos absque offensa corporis atque rerum tribuere atque dare, sic quod ante vos, vestros et eos, qui causa vestri faciunt et dimittunt, durante conductus tempore, sit securus et quod eadem vestra littera aput nostrum magistrum civium principaliter reponatur. Scripsistis, quod a vobis non indigeat de conductu, noster refert, quod bina vice velut ad vos venit absque conductu et semper fuit captivatus, ymmo graviter vinculis circumflexus, ideo si hoc non feceritis, iam nostro iura quecunque sibi congruencia spiritualia aut secularia, ad quos ei accio iuridica competeret, aperta et libera dimittere cogeremur. Responsum finale scriptum petimus[o] premissorum. Datum.

Conductus datus tali persone.

Nos magister civium et consules civitatis Weronensis[p] tibi Petro de Podskalow, concivi Nove civitatis Pragensis, damus virtute presencium securum et salvum nostrum[q] conductum a die date presencium usque ad XIIII dies continuos pre potencia et iure inviolabiliter duraturum ad nos veniendi, aput nos morandi et a nobis vice versa ad propria domicilia libere revertendi, salvis rebus tuis pariter et persona,[r] promittentes pro nobis et nostris ac omnibus aliis, qui causa nostri faciunt et dimittunt, hunc salvum conductum inviolabiliter observare, dolo et fraude quibuslibet penitus procul motis. Datum ꝛc.

Conductus pro episcopis vel pro aliis in dignitate positis spiritualis status vel secularis.

Vobis, wenerabili in Christo patri et domino, domino Johanni, episcopo Litomisslensi[s], et omnibus vestris, quos ubicunque ad nostram civitatem ac vice[t] ducendos decrevistis,[u] Nos magister civium et consules Nove civitatis Pragensis damus virtute presencium securum et salvum nostrum conductum a die date presencium ad[v] unum integrum mensem continue et inmediate se sequentem inviolabiliter duraturum ad nos veniendi, nobiscum morandi et a nobis vice versa libere recedendi, vel sic[w] ad domi-

n) Podskalo K. — o) poscimus K. — p) c. V. K. — q) nemá K. — r) persone K. — s) Olomucensi K. — t) hac vice K. — u) decreveritis K. — v) per K. — w) vel istam clausulam K.

cilia propria libere redeundi, salvis rebus vestris et vestrorum singulis pariter et personis pro nobis et[y] nostris et omnibus aliis, qui causa nostri faciunt et dimittunt, dolo fraudeque quibuslibet penitus procul motis. Datum ɔc. f[a]. VI. post festum corporis Christi.[a]

Alia forma conductus pro sedandis discordiis per superiorem.

Nos magister civium et consules Maioris, Nove et Minoris civitatum Pragensium singulis notum fieri cupimus presencium in contextu, quod nobilis et generosus dominus dominus Georgius[b] de Cunstat alias de Podiebrad,[c] gubernator unionis regni Bohemie, volens litis pacificare discordiam inter nos et generosum C. Rozkoss de Duba dudum concitatam,[d] fecit et constituit amicabilem inter nos pacis et treugarum terminum die s. Kyliani proximi, (8. července) volens nos eodem die coram ipsius presencia pro composicionis examine componere, vel sic volens nos caritative unire et concordare. Nos vero attendentes precepta[e] dicti domini gubernatoris, volentes suis iussionibus non solum in hiis, sed in quibuscunque subiacere licitis, ob maiorem pacis et treugarum firmitudinem dedimus et concessimus presentibusquo damus predicto C. et omnibus secum ad predictum terminum a numero LX equorum et totidem personis in termino et de termino ab exitu suarum domorum usque ad redditum earumdem salvum et securum nostrum conductum pro nobis et nostris omnibus causa nostri quicquam facientibus, promittentes pura fide per nos et nostros et quoslibet causa nostri facientes et dimittentes infra prescriptum pacis terminum, quocunque se diverterit vel sui diverterint, nichil mali seu nocui eisdem inferre, dolo et fraude quibuslibet posttergatis. Ad maiorem prescriptorum evidenciam in signum ratificacionis presencia sigillorum nostrorum munimine sunt munita. Datum[22]) ɔc.

Alius conductus, qui datur alicui persone ad placitandum cum aliqua[f] alia persona.

Nos[g] magister civium et consules Maioris, Nove et Minoris civitatum Pragensium vobis domino H. de Colowrat et omnibus vestris, quos vobiscum ad nobilis domini domini Georgii de Cunstat alias de Podiebrad, gubernatoris unionis regni Bohemie, presenciam ad civitatem Brodam ducendos decreveritis, damus virtute presentium securum et

y) et nemá K. — aa) nemá D. — b) G. D. — c) Podiebrat D. — d) continuatam K. — e) dicta D. — f) nemá K. — g) nemá D.

[22]) K tomuto listu a následujícímu srovn. Tomek, Dějepis Prahy VI., 200.

salvum nostrum conductum a die date presencium usque ad occasum solis cursu naturali die sabbati proxime venturi inclusive duraturum illuc in Brodam veniendi, ibidem cum predicto domino Georgio standi et ab inde libere ad propria revertendi, salvis rebus omnium vestrum pariter et personis, promittentes pro nobis et omnibus hiis, qui causa nostri faciunt et dimittunt, dolo et fraude quibuslibet penitus procul-motis. Datum Prage.

Conductus civilis confirmans conductum regalem.[g]

Nos magister civium et consules Nove civitatis Pragensis recognoscimus tenore presencium universis, quemadmodum serenissimus princeps et dominus dominus Wenceslaus[h], rex semper augustus et Bohemie rex, hereditarius naturalis et graciosissimus dominus noster, reverendo in Christo patri et domino, domino Johanni[i], archiepiscopo Pragensi, apostolice sedis legato, et omnibus hiis, quos secum ad sue maiestatis presenciam hac vice ducendos decreverit, suum securum et salvum conductum per XIIII dies continue se sequentes inviolabiliter duraturum dedit et donavit ad sue maiestatis presenciam veniendi, ibidem moram trahendi et abinde ad domicilia sua propria libere recedendi, rebus suis et omnium illorum, quos secum ducendos decreverit, semper salvis pariter et personis, prout ad ipsum in prefati domini regis litteris predicto domino archiepiscopo desuper datis plenius continetur. Sic et nos pro prefato domino rege nostro et cum eo bona nostra fide prefato domino archiepiscopo promittimus et spondemus, quod regia celsitudo sua eidem Johanni[k] et omnibus hiis, quos secum ad eandem celsitudinem suam, sicut premittitur, ducendos decreverit, huiusmodi suum salvum conductum per dictum tempus inviolabiliter observabit, quem eciam et nos pro nobis et nostris ac eciam omnibus aliis, qui causa nostri faciunt et dimittunt, inviolabiliter observabimus, dolo et fraude quibuslibet procul motis. In quorum evidenciam secretum nostre civitatis sigillum presentibus est appensum. Datum[l] Prage anno[23]) ɔc LV°[l] (!).

Alius conductus.[m]
Salvus[n] *conductus ambasiatoribus et nuncciis illustrium principum datus ex parte civitatis.*[n]

Nos magister civium et consules Nove civitatis Pragensis tenore presencium recognoscimus universis, quod ambasiatores et nuncios,

g) nemá D. — h) W. K. — i) J. K. — k) de Rokyczan archiepiscopo D. — ll) nemá K. — m) Nadpis D. — nn) nadpis K.

[23]) List jest již z března 1393.

quos illustres principes domini et domini Fridericus et Zigismundus,[o] duces Saxonie et marchiones Miesnenses, reverendus in Christo pater et dominus dominus Conradus[p] episcopus Wratislawiensis nec non civitas Wratislawiensis et ducatus et communitates Swidnicensis et Gorlicensis, illuster princeps et dominus dominus Albertus dux Austrie una cum familiaribus ipsorum ad nostram civitatem Pragensem mittere decreverint, cuiuscunque gradus, condicionis aut status ecclesiastici vel secularis fuerint, pro hac vice dumtaxat usque ad numerum centum personarum et totidem equorum assecuravimus nostro securo et salvo conductu a die date presencium usque ad festum beati Michaelis archangeli (29. září) proxime[q] venturum assecuramusque per presentes ad nos et ad dictam nostram civitatem super congregacione generali regni, que nunc in nostra ipsa civitate Pragensi celebratur, veniendi, standi, morandi, nobiscum de quibusvis negociis opportunis tractandi, placitandi, conferendi et disponendi, quibus dispositis vel non dispositis a nobis ad loca habitacionum, unde venerint, salvis rebus ipsorum singulis pariter et personis, libere et secure redeundi pro nobis nostris ac omnibus hiis, qui causa nostri faciunt et dimittunt, bona nostra fide sine quovis malo dolo, promittentes, quod salvum conductum a corona regni ipsis concessum cum omnibus suis clausulis, punctis et articulis ac toto suo tenorę integre fideliter et inviolabiliter servabimus et ab omnibus nostris observari faciemus. Qua propter omnes et singulos nobiles, barones, milites, clientes et capitaneos, ac communitatum rectores legi dominice[r] et nobis adherentes ceterosque, qui eiusdem legis dei intuitu sive nostri faciunt et dimittunt,[s] ad quos presentes pervenerint et qui presentibus fuerint requisiti, hortamur, requirimus et monemus, petitorie postulantes, quatinus ob spem concordie prefatos ambasiatores, nuncios et familiares ipsorum favorabiliter in progressu et egressu prosequi velint, eosdem, si opus fuerit, per loca formidinis conducendo et manu teneant efficaciter defensantes, prout legis dominice[t] augmentum huiusque regni profectum cupiunt promovere ac nobis specialiter complacere. In cuius rei evidens testimonium sigillum civitatis nostre presentibus est appensum. Datum [24]) ɔc.

Littera conductus communis versus partes Ytalicas.

Universis et singulis principibus ecclesiasticis, secularibus, comitibus, vicecomitibus, baronibus, ministerialibus, militibus, clientibus, potestatibus, presidibus, gubernatoribus, capitaneis, locumtenentibus, purgraviis,

o) ff. et S. D. — p) nemá D. — q) pro nunc K. — r) divine K. — s) nemá D. — t) divine K.

[24]) Nejspíše z roku 1432.

officialibus thelonneariis, boletariis[25]) nec non civitatum et locorum communitatibus et rectoribus eorundem, ceterisque cuiuslibet status et preeminencie personis, graciosis sibi dominis et[u] fautoribus et amicis, ad quos presentes pervenerint. Magister civium et consules civitatis M. quidquid possunt servicii reverencie et honoris, honorabilem dominum P. cappellanum nostrum sincerum dilectum, ostensorem presencium, in negociis nostris ad Romanam curiam transeuntem ad presens universitati vestre plene recommendamus diligencius et attente, vobis et vestrum cuilibet intime supplicantes, quatinus ipsum cum sociis et eorum equis nec non rebus eorum omnibus hinc inde per civitates et loca districtus, terras et dominia vestra quelibet quietos, securos et liberos transire et redire nostre consideracionis intuitu permittatis ipsisque de securo et salvo conductu, dum et ubi poposcerint, providere dignemini causa nostri. Quod erga vos et vestros, ubi tempus aut locus exigerit, tota, qua poterimus, diligencia volumus remereri. Datum ꝛc.

Secuntur littere credenciarum et primo littera de civitate ad civitatem.

Ista littera debet esse aperta et sigillum debet esse appressum inferius.

Nos magister civium et consules Nove civitatis Pragensis famose et insignis providencie viris et dominis, prothoconsuli et iuratis scabinis civitatis Hradecz super Albea, amicis et fautoribus graciosis, paratam ad quevis beneplacita voluntatem efficaciter premittentes discretos viros Danielem[v] de F. consulem et Johannem Taterman[26]) de communitate,[w] concives nostros sincere dilectos, ostensores presencium, de intencionibus nostris distinccius informatos, ad vestram prudenciam dirigimus, pro hac vice attento studio postulantes, quidquid vobis ex parte nostri vive vocis oraculo retulerint, quod eisdem fidem velitis adhibere per omnia creditivam, acsi vobis propriis loqueremur in personis. Datum ꝛc.

Serenissimo principi et domino, domino W. Romanorum regi semper augusto, Bohemorum regi, domino suo metuendissimo. Magister civium, consules totaque comunitas civitatis N. subieccionem humilem promtitudine famulatus omni cum obediencia inviolabiliter antelatis. Serenissime princeps et domine domine graciosissime, ad vestre magnifice serenitatis presenciam discretos viros D. coniuratum et T. linicidam[x] communem, concives nostros, exhibitores presencium, de intencione nostra et volun-

---

u) nemá K. — v) D. D. — w) nemá D. — x) l. D.

[25]) Stranou poznamenáno: Boletarii dicuntur illi, qui dant signeta de una civitate ad aliam, wlgariter czechnik. — [26]) Jan Tatrman připomíná se r. 1438. Tomek, Dějiny Prahy VIII., 158.

tate distincte et plenarie informatos, cum presentibus destinamus, eandem serenitatem vestram humiliter exorantes, quatinus in hiis, que eidem serenitati vestre nostri ex parte vive vocis oraculo pro hac vice retulerint, fidem in dicendis adhibere dignemini per omnia creditivam, acsi omnes et singuli vestre maiestatis astantes conspectui propriis in personis loqueremur. Affectumque peticionis nostre ex innata pietate dignemini graciosius exaudire, pro quibus excellentissimam vestram regiam maiestatem altissimi potencia dignetur prospere et longeve benigniter conservare regnorum vestrorum atque nostri regimine pro felici. Datum sub evidencia civitatis nostre sigilli presentibus sub appressis.

Littera[y] credencialis ad archiepiscopum a civitate.[y]

Reverendissimo in Christo patri et domino, domino S.[27]), sancte Pragensis ecclesie archiepiscopo, apostolice sedis legato, domino suo graciosissimo. Magister civium et consules civitatis B. Bohemicalis quidquid possunt servicii cum omni ea, que decet, reverencia debita et condigna. Reverendissime in Christo pater et domine domine graciosissime, ad celebrem paternitatem vestram transmittimus ydoneum virum Johannem[z], concivem nostrum, exhibitorem presencium, de intencionibus nostris vestre dominacioni nostri ex parte vive vocis oraculo referendis distinccius informatum, cui in omnibus et singulis, que eidem vestre dominacioni nostri ex parte retulerit, ista vice fidem petimus adhibere dignemini per omnia creditivam, tamquam eidem vestre dominice paternitati et paternali dominacioni propriis loqueremur in personis. Datum ꝯc.

Littera ad regem Romanorum ex parte civitatum.

Serenissimo principi et domino domino Ff., Romanorum regi semper augusto, Austrie, Stirie, Karinthie et Karniole duci, comiti Tirolensi ꝯc., domino graciosissimo. Magister civium, iurati consules et communitates Maioris, Nove et Minoris civitatum Pragensium humilem et devotam in omnibus obsequti voluntatem. Ad vestre serenissime magestatis presenciam mittimus nobilem et generosum dominum H. de S., exhibitorem presencium, de nostris intencionibus eidem vestre magestati proponendis plenissime et totaliter informatum, rogantes humiliter et attente, quatinus ipsa[a] serenissima maiestes vestra in hiis, que eidem serenitati vestre ac[b] vice nostrum omnium nominibus retulerit, dignetur graciosius adhibere credencie plenam fidem, acsi nosmet ipsi eiusdem maiestatis vestre astantes conspectibus propriis loqueremur in personis. Datum Prage ꝯc.

---

yy) nemá K. — z) Jo. D. — a) nemá D. — b) hac K.

[27]) Zbyněk 1403—1411.

Sic similiter poteris formare quascunque litteras credenciales ad dominum apostolicum, cardinales aliosve prelatos, ad barones, milites, armigeros, sive eciam a baronibus vel a generali congregacione ad quascunque personas, solum mutatis mutandis, prout doctus es per Dibinum[c]*; diligenter ergo et sepius eius Viaticum pro usitacione perutili ruminabis. Et hec actenus dicta de credencialibus litteris sufficiant.*

Sequitur[d] *de litteris obstagialibus seu privilegiis communibus.*[d]

Summi largitoris suffragio primitus invocato. Si quis subscriptum vel confictum[e] *voluerit privilegium conficere, debet ista, que secuntur, ab hiis, que sibi proponunt, cum diligencia indagare. Primo requirat, quis sit debitor principalis, ipsumque scribat nomine proprio et cognomine, nomen loci nativitatis sue et quandoque nomen officii vel status subscribendo. Secundo: sciat, qui debent esse fideiussores et ipsos similiter nominibus propriis et cognominibus cum nominibus locorum scribat.*[f] *Tercio requirat, que et quanta sit summa peccunie. Quarto: qui sunt creditores seu quibus littera debet scribi. Quinto: quis sit terminus solucionis. Sexto: si peccunia in termino non fuerit soluta, quot*[g] *eorum, scilicet fideiussorum, debent obstagium prestare. Septimo: in qua civitate obstagium sit prestandum. Ista necessario requiruntur ad formam subscriptam*[h] *obstagialem*[i] *communem, vel sic seu formam obstagialis communis conficere.*[i] *Alia eciam sunt ad ipsam multum valencia, que in notabilibus invenies subtus scriptis. De hoc pono metrum:*[k] *Versus:*[l] *Quis debitor primus, tu queras, quis fideiussor, que fuerit summa, pariter quis credere debet; post hec solvendi quis terminus ipse videto. Hinc eciam queres, quot fiant obstagiantes, ultimo, que civitas servabit obstagiantes. Si*[m] *quis voluerit privilegium subscriptum vel consimilem conficere.*[n]

Forma obstagialis communis.

Nos B.[o] de B., debitor principalis, C. de D., J. de H.[p], H. de Ff., fideiussores, tenore presencium recognoscimus universis, nos in centum sex. gr. argenteorum bonorum Pragensis monete famoso viro J. de G[q]. et suis heredibus nec non P. de M.[r] ex causa veri debiti debitorie obligari et promittimus presentibus bona fide sine dolo malo in solidum manu coniuncta et indivisa, dictas centum sexagenas gr. prefatis nostris creditoribus in festo sancti Galli proxime venturo dare et cum promta peccunia persolvere, dilacione qualibet procul mota. Quod si non fecerimus, extunc mox

c) per Tibinum K. — dd) nemá K. — ee) nemá K. — f) conscribat K. — g) quod D. — h) subtusscriptam K. — ii) nemá K. — k) metra K. — l) nemá K. — mn) nemá D. — o) A. K. — p) M. K. — q) S. K. — r) N. K.

post dictum s. Galli festum, quicunque duo ex nobis prenominatis fideiussoribus per nostros creditores antedictos aut per ipsorum nunccium primitus moniti fuerimus, quilibet illorum duorum monitorum cum uno famulo et duobus equis obstagium debitum et consuetum in civitate B. in hospicio honesto nobis ad instanciam nostrorum debitorum[s] predictorum ad hoc specialiter deputato, unus alium non expectans nec se per absenciam alterius excusans, nec unus super alium iudicando, nostris propriis in personis debebimus et tenebimur subintrare et modis[t] omnibus observare; elapsis autem XIIII diebus continuis a prefato s. Galli festo, prestito per nos ipsos obstagio sive non prestito et pretacta peccunia nondum soluta,[u] extunc prenominati nostri creditores poterunt et vigore presencium plenam potestatem habebunt, eandem peccuniam in damna omnium nostrum inter Christianos conquerere et recipere seu Judeos, nobis tamen prenominatis viris dictum obstagium continue observaturis et abinde super nullo iure abscessuris tam diu, donec ipsis de dicta peccunia principali et omnibus damnis ob non solucionem eiusdem peccunie inter Christianos seu Judeos aut alio quovis modo perceptis et contractis, que tamen damna unus ipsorum iure inconvulso demonstrare poterit, per nos fuerit integraliter satisfactum. Si autem aliquis ex nobis infra tempus solucionis memoratum ab hac luce migraverit, extunc nos alii superviventes promittimus alium eque certum et divitem infra duas septimanas a die mortis eiusdem defuncti computando[v] continuas in locum defuncti eiusdem[v] substituere cum renovacione presencium. Et idem promittimus facere, quociescunque opportunum fuerit, sub pena obstagii supradicti alias[w] prestiti.[w] Et quicunque hanc litteram habuerit bona voluntate J. de S., eidem competere debet plenum ius omnium premissorum. In quorum robur et evidenciam sigilla nostra propria de certa nostra sciencia presentibus sunt appensa. Datum anno domini MCCCCLII. feria II.[x] ante diem passionis sancti Wenceslai, martiris gloriosi (25. září).

Condiciones[y] in privilegiis servandis.[y]

Notandum primo, ubi[z] ponitur[a] in principio huius[b] littere in plurali numero: Nos recognoscimus et ceteris diccionibus in plurali numero positis. Consuetudo est principum, comitum et baronum prescribere se in plurali numero, quamvis queque persona mittens tantum modo sit una persona. In istis vero privilegiis scribimus in plurali numero, quia ibi plures continentur persone, scilicet[c] debitor principalis et fideiussores, ut patet exemplum predictum debite[d] intuenti. Secundo nota, quod[e] antiqui solebant in privilegiis ponere exordia, similiter quidam postquam ponunt illam clausulam: reco-

s) creditorum K. — t) nemá D. — u) persoluta K. — vv) nemá K. — ww) nemá K. — x) MCCCCLV. f. III. D. — yy) nemá D. — z) nemá K. — a) dicitur K. — b) nemá K. — c) suple K. — d) nemá K. — e) nemá K.

gnoscimus tenore presencium universis addunt sic: „viventibus et futuris“ *vel sic:* „presentes audituris pariter et lecturis“ *vel sic:* ad quos presentes pervenerint *et similia. Sed ex quo talia sunt superflua et non necessaria, sed contingenter requiruntur ad predictam formam obstagialem[f] communem[f] et ad sequentes consimiles.[f] Ideo talia proposui recitanda.[g] Tercio nota, quod debitores[h] in litteris seu quibus littera scribitur quandoque ponuntur, non simpliciter, sed ad manus fideles et tales ponendi sunt in fine post alios creditores. Exemplum*: recognoscimus tenore presencium universis, nos in centum sex. gr. ꝛc. famosis Johanni[i] de S. et suis heredibus nec non ad fideles manus nobili viro domino Henr.[k] de B. ex causa veri debiti ut supra ꝛc. *Vulgariter sic:* y take k wierne ruce vrozenemu panu J.[l] de R. *Quarto nota circa hoc, ubi dicitur*: in festo s. Galli, quod quandoque post festum sancti Galli vel Georgii vel alterius festi pro termino solucionis statuti ponitur,[m] *additur* una septimana vel due septimane continue. *Exemplum:* dictas centum sex. prefatis nostris creditoribus in duabus septimanis a festo s. Galli proxime venturo elapsis continuis dare ꝛc. *Vulgariter sic:* Po dwu nedieli nayprwny od s. Hawla, gessto nayprwe przigde,[n] poczitagicz ustawicznie[o] dati a zaplatiti[o] ꝛc. *Quinto nota, quod quandoque duo prestant obstagium, quandoque eciam unus, et maxime, quando sunt pauci fideiussores sicut duo, tunc tamen[p] unus prestat obstagium de duobus. Exemplum[q] post supra[q] exemplum de uno*: quod si non fecerimus, extunc mox post dictum s. Galli festum quicunque ex nobis prenominatis fideiussoribus primitus monitus fuerit, ille mox cum uno famulo ꝛc, *numerum pluralem mutuando in singularem per totum privilegium. Bohemice sic*: Pakli bychom toho neuczinili, tehda ynhed po s. Hawle naprzed gmenowanem, kteryz by koliwiek z nas rukoymi nayprw napomenut bude, ten ynhed s pacholkem a se dwiema konioma ꝛc. *Similiter circa finem, ubi dicitur nobis tamen prenominatis[r] viris[r] pro isto sic scribetur*: Illo tamen, qui obstagio fuerit deputatus, tali obstagio continue servaturo et abinde ꝛc. *Vulgariter sic:* A k tomu ten, ktož bude vložen w to leženie, ten ma w niem ustawnie ležeti a odtud ꝛc. *Quandoque eciam fit condicio, quod omnes fideiussores debent obstagium prestare, tunc sic scribes*: Quod si non fecerimus, extunc mox post festum s. Galli nos fideiussores supradicti, moniti dum fuerimus per nostros creditores antedictos, quilibet nostrum cum uno famulo ꝛc. *Eciam quandoque fit condicio, quod sic scribitur:* Nos fideiussores predicti moniti sive non moniti, quilibet nostrum ꝛc. *Sexto nota circa hoc, ubi dicit*: propriis in personis, quod quandoque fit condicio et precipue, dum fideiussores sunt magnates, sicut[s] principes, barones[s] seu eciam tenentes officia dignitatis,[t] a quibus officiis[t] saltem sine damno abire[u] non possunt, *quod tales*

---

f) nemá K. — g) recidenda K. — h) creditores K. — i) J. K. — k) H. de R. K. — l) H. K. — m) nemá K. — n) przide K. — o) nemá K. — p) tantum K. — q) nemá K. — rr) nemá D. — s) místo toho vel barones vel alterius dignitatis K. — tt) nemá K. — u) habere K.

fideiussores loco sui vel alterius ipsorum[v] *clientes famosos in obstagium prestandum possunt surrogare. Tunc sic scriberes exemplum*: propriis in personis aut quilibet nostrum famosum militarem clientem surrogantem[w] debebimus et tenebimur ɔc. *Vulgariter sic:* Swimi[x] wlastnymı ziwoty[x] anebo kazdy z nas miesto sebe cztneho panossi rytierzskeho[y] rzadu[y] w to leženie postawie mame[z] a dluzni budem[z] ɔc. *Septimo nota, quod quidam solent inter se talem facere condicionem, quod loco illius clausule:* elapsis autem ɔc *solent scribere tali modo:* Nichilominus prestito per nos ipsos obstagio seu inprestito prefati nostri creditores mox sequenti die vigore presencium plenam potestatem habebunt eandem peccuniam in damna nostrum omnium ɔc. *Vulgariter sic:* A przes to lezme nebo nelezme, drzewerzeczeni nassi wierzitele ynhed druhy den tiemto listem budu mieti plnu mocz ty penieze na nassi na wssech sskodu ɔc. *Octavo nota, quod quidam ante illam clausulam:* „nobis[a] tamen" ɔc *solent addere talem clausulam*[a] et ubicunque eam exquirendo[b] receperint, ibi mox promittimus, se pro ipsis interponere et inbrigare, eos indemnes penitus faciendo. *Vulgariter sic*: A kdez by gie koliwiek optagicz wzali, tu ynhed slibugem ge zastupiti, nedaducz gim nicz sskodnu byti, *alias*[c] sskodowati.[c] *Nono nota circa hoc, ubi dicitur:* et omnibus damnis ob non solucionem eiusdem, scilicet peccunie inter Christianos seu Judeos, *quod quidam sic addunt, scribentes:* sive eciam per raisas[d], legaciones, nunciorum missiones aut alio quovis modo ɔc, *ut supra. Vulgariter sic:* nebo jezdiec, posly posielajíc, vzkazujíc nebo kterak koli o to pracujíc. *Decimo nota, quod quidam solent inter se facere condicionem et loco illius clausule:* „aut alio quovis modo perceptis et contractis, que tamen damna unus ipsorum iure inconvulso demonstrare poterit, per nos fuerit satisfactum" *solent scribere talem clausulam:* aut alio quovis modo receptis[e] et contractis rite tamen et racionabiliter bono testimonio demonstratis per nos fuerit. *Vulgariter sic:* Kdež by oni mohli dobrým svědomím řádně, rozumně[f] ukázati. *Item alii ibidem sic scribunt:* receptis[g] et contractis, que damna ipsi suis verbis simplicibus se dixerunt percepisse: Kdež by oni svými prostými slovy[h] totiž bez věrovánie[h] řekli, že sú jě vzěli, per nos fuerint ɔc. *vel sic:* perceptis et contractis verbis eorum simplicibus in hoc fidem credulam adhibentes, per nos fuerit. *Vulgariter sic:* kdež[i] by oni prostými slovy vypověděli, na tom jim věřiece. *Undecimo nota, ubi dicitur* „infra duas septimanas" quod post mortem alicuius quandoque dantur inducie ad unum mensem ad alium surrogandum fideiussorem" *et tunc loco illius clausule* „infra duas septimanas" ɔc *scribes sic* „infra unum mensem a die eiusdem defuncti computando continentem"[k]. *Vulgariter sic:* V jednom měsieci ɔc. *Duodecimo nota, quod ante illam clausulam* „et qui hanc" ɔc *quidam*

---

v) eorum K. — w) surrogando K. — xx) nemá K. — yy) nemá K. — zz) místo toho ɔc ut supra K. — aa) nemá D. — b) conquirendo K. — cc) nemá K. — d) raysas K. — e) perceptis K. — f) nemá K. — g) perceptis K. — hh) nemá D. — i) místo toho: jich prostým slovóm na tom uvěřiece K. — k) continuum K.

solent addere talem clausulam: contra que omnia et singula prescripta nos debitor principalis et fideiussores supradicti per se aut auxilio cuiusvis manu potente nos defensare non debemus sub bona fide nostra. ***Vulgariter** sic:* A proti tomu všemu, což jest kolivěk svrchupsáno, my jistec i my rukojmie svrchupsaní nemáme sě brániti ani sami sebú ani kterú mocnú rukú pod dobrú naší věrú. *Item loco illius clausule, ubi inmediate dictum est* „sub bona fide nostra" *alii sic scribunt:* „sub puritate fidei et honoris". *Vulgariter sic:* Pod věrú a pode ctí. *Decimo tercio nota, quod illa clausula:* „et qui hanc" etc. *sepius in predicta forma ommittitur vel sic* „in consimili iuxta voluntatem premissa proponencium". *Quarto decimo nota, quod in fine cuiuslibet privilegii de necessitate requiritur, ut scribantur anni ab incarnacione domini et certa dies, exceptis litteris cesareis vel[l] regalibus, in quibus scribuntur anni imperii vel regni, et in litteris papalibus anni computantur a die eleccionis sue* ꝛc. *Quindecimo nota, quod dictator debet, quantum potest, vitare, ne in privilegio unam et eandem diccionem precedentem sensum resumentem pluries ponat, sed pocius tales dicciones variet, iuxta sinoninitates earum, ut sunt iste dicciones, que secuntur, et hiis similes:* dictus, predictus, antedictus, supradictus, sepedictus, fatus, prefatus, antefatus, suprafatus, sepefatus, nominatus, prenominatus, supranominatus, antenominatus, sepenominatus, prescriptus, suprascriptus, antescriptus, sepescriptus, memoratus, prememoratus, tactus, pretactus, antetactus, prelibatus *et ceteris et consimilibus. Et illas dicciones non tantum ponat in genere masculino, quem ad modum hic posite sunt, sed mutet eas nunc in masculino, nunc in feminino, nunc in neutro generibus secundum exigenciam clausularum. Cetera vero hic non inserta committo industrie dictatoris. Ultimo nota, quod exposicio hic posita ydiomatis b hemici non est a verbo ad verbum, sed est de sensu ad sensum, ita quod sensus cuiuslibet clausule per ordinem est scriptus. Si ergo quis velit habere predictam formam in bohemico ydiomate, scribat per ordinem illam exposicionem et habebit totam formam. Et[m] tantum de illo[m]* ꝛc.

Forma vendicionis ville.

Nos A. et B. G.[n] de C. fratres, debitores principales, D. de Ff., G. de H., fideiussores ipsorum, tenore presencium recognoscimus universis, quia nos predicti A. et B. non per errorem aut inprovide, sed matura deliberacione prehabita sanoque amicorum nostrorum freti consilio villam nostram P.[o] cum curiis rusticalibus, cum agris cultis et incultis, pascuis, pratis, silvis, vineis, ortis, humuletis, pomeriis et plantis et cum omnibus et singulis censibus, redditibus, fructibus, usifructibus, proventibus ac utilitatibus universis, que nunc ibidem sunt vel fieri poterint quomodolibet in futurum, nec non cum omnibus iuribus, proprietatibus dominii et suis

---

l) et K. — mm) nemá K. — n) nemá K. — o) G. vel M. K.

pertinenciis, in quibuscunque rebus existant, et cum qualibet libertate ad eam pertinente, omni eo iure, quo eam hucusque tenuimus possidendo, nobis ibidem nil iuris penitus reservando, in metis et limitibus, prout ab antiquo est observata, iusto vendicionis titulo vendidimus nobili viro domino H. de G.[p] et suis heredibus et successoribus pro ducentis sexagenis grossorum bonorum argenteorum monete Pragensis. Quam peccuniam nos ab eo plenarie percepisse publice profitemur. Quam quidem villam cum omnibus ad eam, ut premissum est, pertinentibus prefato domino Henr.[a] condescendimus et cessimus per ipsum et suos heredes ac successores tenendam, utifruendam, habendam, possidendam tamquam rem propriam et hereditariam perpetue, pacifice et quiete. Ipsamque villam cum suis, ut est expressum, pertinenciis nos prefati debitores principales et fideiussores promittimus bona fide sine dolo malo quolibet, manu coniuncta et indivisa in quatuor temporibus proxime venturis, si vero sine dolo ibi non possemus, tunc in quatuor temporibus post hoc inmediate affuturis ad tabulas regni Bohemie cum legittimis disbrigatoribus intabulare, qui ipsam disbrigabunt ab affinitate, ab impeticione orphanorum, dotaliciorum et ab abstussione, quod vulgariter sutie dicitur, et a quolibet homine, ipsam in toto vel in parte iuridice[b] impetente, prout ius terre postulat et requirit. Quod si nec in quatuor temporibus proxime venturis nec inmediate post hoc affuturis dictam hereditatem inthabulaverimus, extunc nos fideiussores prenominati, quando per nostros creditores antedictos aut per ipsorum nunccium moniti fuerimus, quilibet cum uno famulo et duobus equis obstagium debitum et consuetum in civitate N. in hospicio honesto, nobis ad instanciam nostrorum creditorum prefatorum ad hoc specialiter deputato, unus alium non expectans, nec se per absenciam alterius excusans, propriis in personis debebimus subintrare et modis omnibus observare. Elapsis autem quatuordecim diebus continuis a die monicionis prefate, prestito per nos ipsos obstagio sive non prestito et pretacta[c] hereditate nondum intabulata, extunc prefati nostri creditores vigore presencium plenam potestatem habebunt, dictas ducentas sexagenas gr. et in tercia parte plus in damna nostrum omnium inter Christianos conquerere et recipere seu Judeos, nobis tamen dictum obstagium continue servaturis et abinde super nullo iure discessuris tamdiu, donec de dictis ipsis ducentis sexagenis gr. et in tercia parte plus et de omnibus damnis quomodocunque et quocienscunque exinde crescentibus, que tamen damna unus ipsorum iure inconvulso demonstrare poterit, per nos fuerit integraliter satisfactum. Si autem aliquis ex nobis medio tempore ab hac luce migraverit, extunc[d] infra tempus solucionis memoratum nos alii superviventes promittimus, alium eque certum et divitem infra duas septimanas a die mortis eiusdem defuncti deputando continuas, in locum eiusdem

---

p) E. K. — a) H. K. — b) nemá D. — c) predicta K. — d) místo toho: ut in precedenti forma K.

defuncti substituere cum renovacione presencium. Et id promittimus facere, quocienscunque opportunum fuerit, sub pena obstagii alias prestiti supradicti. Et quicunque hanc litteram habuerit cum bona voluntate H. de E., eidem competere debet plenum ius omnium premissorum.[d] In quorum robur et[e] evidenciam sigilla nostra propria de certa nostra sciencia presentibus sunt appensa. Datum anno domini M°CCCCLV. feria V. in vigilia beate Marie virginis ascensionis.[e] (14. srpna).

Notandum circa precedentem formam, quod dictator primo debet videre, quis sit actor seu principalis debitor; deinde requirat, qui sint fideiussores ipsosque notet eo modo[f]*, sicut*[g] *in precedenti forma expressum est. Post hoc debet requirere, quid venditur, et ponat primo illam rem principalem, que venditur in generali, deinde eciam res circumferenciales*[h] *verbi gracia, si villa venditur, dictator querat de rebus ad villam spectantibus, ut puta de agris, piscinis, silvis et de consimilibus, ut in forma est expressum. Deinde dictator requirat, cui venditur, et circa hoc eciam querat de tempore, hoc est, utrum talis vendicio sit perpetua vel utrum ad tempus determinatum. Deinde videat, pro quanta summa peccunie ibidem*[i] *sit vendicio; nam talis summa peccunie*[i] *in privilegiis semper debet affirmari fore totaliter persoluta. Item nota circa formam et specialiter circa illam partem, ubi dictum est:* ipsamque villam cum omnibus suis, ut expressum est, pertinenciis; *quidam facientes inter se condicionem, solent ab illa parte usque ad finem sic scribere:* Exinde ipsamque villam cum suis, ut expressum est, pertinenciis nos A. et B. debitores principales C. et D.[k] fideiussores ipsorum promittimus bona nostra fide absque omni malo dolo in solidum spolecznie[l] disbrigare et libertare seu liberam facere ab impeticione orphanorum, dotaliciorum et a quolibet homine ipsam in toto vel in parte impetente[m] per omnia iura terre. Quod si non disbrigaverimus seu libertare et disbrigare vel liberam facere in toto vel in parte, ut dictum est, non possemus, nollemus aut negligeremus aut quovis modo, extunc inmediate nos fideiussores supradicti, dum moniti fuerimus, debebimus et predicta fide nostra bona promittimus, quilibet nostrum cum uno famulo et duobus equis in civitate M.[n] domum honestam nobis per nostros creditores deputatam ad prestandum obstagium debitum et consuetum propriis in personis subintrare, ibique continuare et manere tam diu, quousque eandem villam cum suis pertinenciis eis exbrigemus et liberam faciamus modo predicto, aut hereditates nostras proprias alias tantumdem et in tercia parte plus valentes, quam villa cum suis pertinenciis memorata valet et se extendit, aut peccuniam totam, pro qua ipsa villa est vendita, videlicet CC sex. gr. predictorum et plus in tercia parte eisdem nostris creditoribus plenarie assignaremus. Et si hec omnia premissa vel aliquod eorum non fecerimus, extunc sepedicti

---

d) místo toho: ut in precedenti forma K. — ee) nemá K. a přidává: debitor principalis, qui tenetur pecuniam. — f) nemá D. — g) quo K. — h) circumstanciales K. — ii) nemá D. — k) E. K. — l) nemá K. — m) impetendo K. — n) N. K.

nostri creditores eandem peccuniam, videlicet ducentas sexagenas gr. et plus in tercia parte eiusdem peccunie predictorum grossorum, percipere conquirere debebunt, ubicunque poterint, inter Christianos aut Iudeos nostrum omnium super damna; nichilominus nobis semper in eo continuando obstagio tam diu, donec ipsis de predicta summa peccunie et omnibus damnis quandocunque et quocienscunque exinde crescentibus rite tamen et racionabiliter demonstratis per nos plenarie satisfiat. In quorum testimonium ꝛc.

Forma vendicionis boni[o] *obstagialis per*[p] *alia verba et consimilis.*[p]

Ego B. de L., civis Maioris civitatis Pragensis, notum facio omnibus presencium noticiam habituris, quod animo deliberato ac bona mea, meorum heredum et amicorum previa voluntate villam dictam R.[q] circa predictam civitatem situatam cum omnibus agris cultis, incultis, pratis, pascuis, rubetis, aquis, aquarum decursibus, venacionibus, aucupacionibus, cum universis terminis, greniciis ac gadibus, quocunque nomine seu vocabulo designentur, cum pleno iure, dominio et quibuslibet proventibus ab antiquo ad ipsam villam pertinentibus famosis clientibus Petro et Johanni de S., germanis fratribus, ipsorumque heredibus et successoribus vendidi et presentibus vendo pro CC gr. sexagenis marcis, quamlibet marcam computando pro LXIIII° gr.[r], michi in toto et plenarie persolutis ab eisdem clientibus dictam villam habendam, tenendam et pacifice possidendam et in usus suos proprios convertendam, super quo nos Ll. et V. fratres legittimi de R. ad preces predicti B. pro ipso[s] et cum ipso promittimus bona nostra fide quolibet sine dolo malo, quandocunque de hoc requisiti fuerimus, tempore inthabulacionis bonorum predictorum pretactam villam cum omnibus pertinenciis suis, ut premissum est, pretactis clientibus Petro et Johanni de S. et eorum successoribus legittimis ad thabulas terre imponere et ab omni infestacione, impeticione et occupacione hominum quorumlibet secundum iuris exigenciam in Bohemia disbrigare mox in primis XIIII diebus, a die monicionis computando; quod si non fecerimus, tunc civitatem C. ingredi debemus et tenemur ad monicionem dictorum clientum ac heredum ipsorum, quilibet nostrum cum duobus equis et uno famulo ad honestum hospicium nobis per ipsos deputatum racione legittimi obstagii, prestito vero obstagio vel non prestito et dicta villa dictis clientibus nondum disbrigata, prenominati clientes Petrus et Johannes heredesque eorum et successores legittimi mox prenominatas marcas aput Judeos vel inter Christianos licite recipere possunt, nostrum omnium super damna et principalis venditoris, nobis vero de obstagio

---

o) bonorum K. — pp) nemá K. — q) P. K. — r) Stranou poznamenáno: gravis marca continet 64 grossos, levis 56 K. — s) nemá D.

non exituris, quousque predictas peccunias cum universis damnis supradictis clientibus, scilicet Petro et Johanni ac[t] heredibus et successoribus eorum[t], integre persolvamus. In cuius rei testimonium sigilla[u] nostra appendimus ɔc. Datum[u] ɔc.

Forma emphioteca[v] privilegialis et cetera.

In nomine domini Amen. Labuntur tempora et in corrupcionem successive defluit humanitas, sic memoria oblivionis materiam induit, nisi litterate fuerit dispositum memoramen. Id perpendens ego Czaslaus de Horzeticz[w] scripto hoc tam presentis quam postere etatum hominibus innotesco, me meo meorumque heredum nomine hereditatem meam cum lutis seu insulis, salicibus, plantis et cum omnibus eorum[x] iuribus in Holedecz omnino, ut eadem solus tenui, pro me ibidem nichil reservando, Wankoni de Czeradicz, heredibus et legittimis successoribus ipsius in ius emphioteticum alias theotunicum, quod poddaczie alias purkrecht vulgares nominant, locasse et vel fori titulo vendidisse, suscepta ab ipso arrali peccunia in parato michi integre persoluta. Eatenus Wanko idem hereditatem eandem cum aliis bonis coannexis prescriptis cum heredibus et successoribus suis arandi, colendi, seminandi, plantandi et in suos usus redigendi, ut potterint uberius, potestate omnimoda perfruentur.[y] Itaque Wanko pretactus cum heredibus et successoribus suis unam sexagenam grossorum denariorum argenteorum bonorum Pragensium per medium die beati Georgii et per medium die beati Galli nec non duos pullos et unam sexagenam ovorum die beati Galli census annui et perpetui, omnibus in antea annis michi heredibus et successoribus meis perpetue censuabunt, cum autem[z] berna regia in regno Bohemie communiter indicta fuerit processumque habuerit, $1/2$ sex. gr. nobis berne nomine tribuentes, omnibus laboribus, servitutibus, exaccionibus et gravacionibus aliis supportati. Faveo denique pretacto Wankoni heredibus et successoribus ipsius gracia speciali, quod femella in cunctis devolucionibus paternis et aliis iuribus, quibus masculus fruitur, perfruatur et quod intestatorum alias[a] intestate[a] aut sine prole moriencium bona omnia ad proximos consanguineos devolvantur, in singulis causis iudiciariis iure civitatis Zacensis perhenniter perfruentes. Debet quoque Wanko cum heredibus et successoribus suis omnibus libertatibus et usifructibus, ut pote pastore, pascuis, balneo et aliis ville Holedecz[b] perfrui et gaudere, se eciam eiusdem ville ordinariis constitucionibus conformari. In horum robur perpetuum sigillum meum, in testimonium vero Johannis de V. residentis in E., Ff.[c] de Ll. residentis in P. et D.[d] B. residentis in Q.[e] sigilla ob preces meas presentibus sunt appensa. Datum et actum anno LII.°[f] f. VI. post Francisci[f] (6. října).

---

tt) nemá K. — uu) nemá K. — v) emphitetica. — w) C. de H. K. — x) ipsorum K. — y) perfruendi K. — z) nemá K. — aa) nemá D. — b) Holecz K. — c) C. C. K. — d) Hermanni de C. K. — e) S. K. — ff) nemá D.

Emphiotesis, sis, feminimi generis, 3. declinacionis, id est melioracio sive melioracionis contractus, ut cum aliquis[g] dat agrum alicui, ut excolat et melioret illum. Exemplum:[h] isti dat agrum in emphiotesim et videtur componi[i] ab em, quod est im, et phitos, quod est phises, et thesis, posicio, quasi in fide posicio. Exhinc[k] hic et hec emphiotetica vel emphiotica, qui vel que rem in emphiotesim accipit, et emphioteticus, ca, cum, quod pertinet ad emphiotesim. Et hec emphiotetarius, a, um, quod idem est, quod emphioteta vel emphioticus.[l] Hec Katholicon.[m]

Forma emphiothetica.

Ego Bohusse de M. miles significo et insinuo presentibus universis, quod constitutus in mea presencia Walek, subses et censualis meus in villa Sabenicz[n] sub iure emphiothetico vulgariter purkrecht, sana circumspeccione previa de consensu et voluntate meis medium laneum hereditatis sue sive agrorum suorum pretacte ville adiacencium cum curia compertinente sub eisdem limitibus et illo iure per omnia, quibus illos habuit, tenuit ac possedit, Johanni dicto S. rite iustoque vendicionis titulo vendidit sibique eosdem destinavit,[o] resignavit hereditarie possidendos pro XVI sex. gr. Pragensium plenarie persolutis. Quam quidem vendicionem et resignacionem attendens iustas et racionabiles, ad instantes preces Walkonis et Johannis pretactorum approbavi, presentibus[p] meo, heredum et successorum meorum nomine approbo, ratifico et comprobo,[q] hiis tamen notanter et signanter expressis, quod ipse Johannes de L. prenotatus, heredes et successores sui de predictis agris et curia michi, heredibus et successoribus meis censuabunt atque censuare annis singulis tenebuntur XLVII. gr. monete Pragensis, agnum medium et duos pullos aut pro eisdem pullis I gr. divisim tamen et in terminis subtus scriptis, videlicet in festo s. Georgii XXIII gr. cum medio gr., totidem in festo s. Wenceslai cum duobus pullis vel unum grossum, in festo Pasche medium agnum, prout superius est expressum. In berna regali, quocienscunque illa occurerit, et in ceteris iuribus et consuetudinibus ipse prius nominatus Johannes de S., heredes et successores sui[r] cum vicinis dicte ville S. incolis conformabunt. In presencium evidenciam sigillum[s] oc superius.[s]

Quia quedam privilegia, sive fiant sub manu publica sive sub manu seculari, secundum ius emphiotheticum dantur aliquando, unde sciendum, quod contractus secundum ius emphiotheticum est contractus melioracionis aliquorum bonorum. Quia emphiotesis grece est idem, quod melioracio latine, fit autem emphiothesis, quando fit rerum concessio vel exposicio ad aliquod

---

g) quis K. — h) nemá K. — i) compositum K. — k) Et hinc K. — l) emphioteticus K. — m) nemá D. — n) S. K. — o) nemá K. — p) nemá D. — q) confirmo K. — r) C. přidává K. — ss) nemá K.

rectum tempus vel perpetue sub condicione annue pensionis. Et in huiusmodi privilegio potest poni arenga, si placet, vel ommitti ↄc.

Forma emphiotheca exposicionis seu locacionis agrorum sub annua pensione.

In nomine sancte et individue Trinitatis Amen. Quia ea, que per homines tractantur, solent sepius litteris roborari, ideo nos A. iudex, B. magister civium, C. de E. consules (*ponantur omnes consules ex nomine cum cognominibus vel officiis suis*), iurati cives Nove civitatis Pragensis, tenore presencium recognoscimus universis, quod constitutus personaliter coram nobis in consilio nostro maturo omnino vigoroso discretus vir V. C.[28]), coniuratus et concivis noster fidelis dilectus, non per errorem aut improvide, sed matura deliberacione prehabita, sanoque amicorum suorum fretus consilio, fassus est et publice recognovit, quod cupiens bonorum suorum in villa Ll.[29]) condicionem facere meliorem, exposuit et locavit LX laneos hereditatis sue ibidem in Liben in ius emphiotheticum, quod vulgariter purkrecht alias poddaczie dicitur, cum areis, humuletis, agris, insulis, pratis, canapetis, ortis holerum et aliis pertinenciis eorundem providis laboriosis villanis A. B. C. D. ↄc heredibus et successoribus eorundem, recipiens ab eisdem arre nomine, quod nawod alias anleyth[t] vulgariter nuncupatur, ducentas cum LX^{ta}[u] sexagenas gr. peccunia in parata. Solventque villani predicti, heredes et successores ipsorum de quolibet laneo, prout unicuique ipsorum dimensuratum est funiculo in vera mensura Pragensi, I sex gr. V. C. predicto, heredibus et successoribus suis singulis in antea annis census annui et perpetui divisim in duobus distinctis terminis, puta in festo s. Galli gr. XXX et in festo s. Georgii totidem cum duobus coris avene et tribus pullis aut pro quolibet pullo medium grossum tribuendo, in festo vero Pasche de quolibet laneo tenetur quilibet solvere I agnellum aut II gr. pro eodem cum I sexagena ovorum, berna quoque regalis, quociens inposita fuerit et processum habuerit, de quolibet laneo domino eorum predicto, heredibus et successoribus suis $^1/_2$ sex. gr. per dictos emphiothecarios et quoslibet eorum successores persolvetur. Debebuntque dicti villani eandem hereditatem colere, arare, seminare, plantare et in suos usus convertere modo et forma melioribus, quibus possunt. Item duos laneos liberos adiacentes ville predicte post dictam[v] silvam Ladwe[w] [30]) addidit villanis predictis pro communitate et pro pascuis pecorum et pecudum ipsorum in vicem omnibus perpetue possidendis. Pessko vero dictus P., qui ibidem iudex ville huius cum heredibus et successoribus suis est con-

---

t) angleit K. — u) XL. K. — v) nemá K. — w) L. K.

[28]) Václav Cvok, novoměstský pekař 1438—1455. Tomek, Dějiny Prahy VIII., 264 klade list ten do roku 1452. — [29]) Libeň. — [30]) Ladve les u Davlic.

stitutus, duos laneos liberos cum una taberna eciam libera obtinebit, qui causas controversias inter dictos incolas cum consulibus ibidem per dominum eorum locatis et locandis discutere debet iusticia mediante, penas et emendas pro delictis et excessibus ab eisdem exigendo. De quibus quidem penis et emendis idem iudex et sui successores duos hallenses pro se tollent, domino vero tercium halensem assignabunt, tribus dumtaxat causis exceptis, videlicet stupro, incendio et homicidio; nam tales ad dominum eorum predictum et futuros suos omnimode pertinebunt. Insuper est expressum, quando dictus dominus vel eius officialis iudicio presidendum in dictam villam venerit, extunc iudex et villani prenotati tenebuntur eidem per duos dies met tercio cum totidem equis de expensis et pabulo providere, iudex scilicet duas partes et villani terciam expensarum et pabuli conferendo. Debent autem predicti incole et successores eorum in singulis causis et negociis iure civitatis Pragensis potiri perpetue et gaudere. In cuius rei testimonium atque robur sigillum maius civitatis predicte nostre ad instantes preces V. C. et villanorum predictorum de certa nostra sciencia presentibus est appensum. Datum et actum feria II.[x] post ascensionem beate Marie virginis. Vel sic concludatur ante hoc: In cuius rei testimonium, postquam autem sepe nominatus Wenceslaus Czwok[y] hanc emphiothecam exposicionem sic factam nostro in consilio propalasset, extunc predicti villani ibidem stantes eandem exposicionem asserebant esse veram et iustam, petentes eam ex utraque parte nostre civitatis sigillo confirmari. In cuius rei testimonium sive evidenciam maius sigillum nostre civitatis ad speciales preces utriusque partis predicte presentibus est appensum ɔc.

Notandum ergo est, quod in precedenti vel in consimili forma emphiothetica possunt fieri plures condiciones, videlicet, quod hereditas predicta nunquam per aliquem deinceps debebit mensurari, sed antiquis gradibus contineri; dumtaxat, si villani inter se ipsos pro metis seu limitibus discordarent, extunc per se, prout scient vel poterint, concordabunt. Alia condicio hoc adiecto, quod si aliquis villanorum in hereditate predicta manere nollet aut non posset, extunc infra annum et diem vendat uni, qui domino et villanis placeat et fuerit[z] *conveniens vicinatui assumendum. Alia condicio: si quis eorum*[ž] *decederet, prole carens, extunc*[a] *omnia bona illius*[b] *in proximos consanguineos debent devolvi iure hereditario possidendum, taliterque femella prout masculus in assecucione bonorum patris sui iure hereditario pociatur. Item alia condicio: quilibet de suo laneo tenetur metere unum vel duos dies ipsemet vel met secundus aut met quartus*[c] *ɔc., quod eciam debent blada ducere de campis vel ligna vehere de silva.*[d] *Item quod in desponsacione filii vel filie domini vel in necessitate eorum tenentur certum subsidium pullis, gallinis, caponibus, leporibus, ovis aut avena vel aliis xeniis, id est donis vel*

---

x) f. VI., ante festum s. Galli confessoris anno LII°. — y) V. C. D. — z) sit K. — ž) ipsorum K. — a) nemá K. — b) ipsius K. — c) nemá D. — d) silvis K.

muneribus domino prestare. Item aliquando fit condicio. quod de quolibet blado tenentur plebano censuare[c] *vel*[d] *decimare. Item si molendinum: exponitur in ius predictum. quot porcos molendinator domino enutrire vel quot strichones tritici vel alterius grani in farinam albissimam redigere. seu pisces cum domino dimidiare parvos et magnos. piscatores eciam quantum de piscibus dare tenentur.* Insuper quilibet villanorum prescriptorum duos pullos et tres parvos halenses in festo s. Wenceslay et duos pullos cum tribus parvis halensibus in festo Nativitatis domini. nec non viginti owa cum tribus parvis halensibus in festo resurreccionis domini prius dicto[f] Wenceslao[g] C.[h], heredibus et successoribus suis presentabunt nomine xenii et honoris. Preterea quilibet villanorum predictorum[i] ad subsidii laborem vulgariter[j] robota dictum, prout continetur inferius. est astrictus tali forma: cum et enim prata ad curiam allodialem spectancia per eundem Wenceslaum. heredes et successores ipsius feno aut gramine recidivali vulgariter wotawa dicto fuerunt falcastrata, extunc villani predicti. heredes aut successores ipsorum eadem fenum et recidivam predictam[k] rastrare et disiungere et coniungere, ymmo et exsiccare tenebuntur. Dum vero idem Wenceslaus pro eisdem feno et recidiva abducendis currum, equos et famulos propria in pratum direxerit, extunc pars villanorum predictorum fenum vel recidivam currui imponere, alia vero pars de curru fenum tenebitur in loco debito recipere capecia componendo. Talique tempore dum fenum et[l] recidiva a pratis abducitur, Wenceslaus idem villanis eisdem expensas est daturus. Obligantur quoque homines sepedicti sepem curie retro oreum extentum virgis septis,[m] quociens opus[n] fuerit, reficere Wenceslai expensis et attinenciis predotati; temporibus vero consuetis omnes oves in allodio predicti Wenceslai contentas lavare et tondere sunt astricti, caules eciam et olera de ortis Wenceslai ultra fossatum dumtaxat ad currum deportantes. canapum quoque in hereditate eiusdem W. seminatum et procreatum per prenominatos villanos est extrahendum et aquis more solito adiungendum[o] pariter et exponendum. In hoc autem labore totali prenotato willani mulcones nominati ad iuvamen habere debent a singulis gasularum[p] inhabitatoribus vulgariter katrczniczy dictis per omnia, ut prefertur. Si autem aliquo anno fructus quicunque, in quibus talis labor expeditur, quocunque modo deficerent, eo anno a tali labore ex defectu orto predicti villani a tali aggravamine[q] tenebuntur utique supportare. *Aliquando vero fiunt tales condiciones, quod emphiotecarii ab omnibus robotis, gravacionibus, exaccionibus, angariis, precariis et ceteris quibuscunque oneribus debent esse supportati, soluti, liberi penitus et exempti et ceteris condicionibus circa tales formas currentibus, de quibus longum esset scribere, que omnia sagax notarius potest iuxta voluntatem contrahencium*

e) nemá K. f) nemá K. g) V. K. — h) nemá K. — i) priusdictorum K. j) wlgo K. k) nemá K. l) aut K. — m) sectis K. — n) opportunum K. o) dimergendum K. — p) casularum K. — q) agravacione K.

seu pactancium lucidius indagare et sic scribere, prout fuerit eorum, videlicet partis utriusque voluntatis.

Locacio seu exposicio bonorum domini archiepiscopi.

Nos A.[r] [31]) . . ., dei gracia archiepiscopus Pragensis ecclesie, vigore presencium cunctis notum facimus et testamur, quod bona nostra et archiepiscopatus nostri in T.[s] [32]) cum municione, curia, duabus araturis seu agriculturis nec non cum duabus piscinis et fossato, cum piscinalibus halteriis dictis in curia, cum prato O. nominato et pratis sub curia et superius, cum luco ac salicibus et ortis, humuleto, pascuis, rubetis, laboribus robote[t] dictis et omnibus pertinentibus ad eandem, cum segetibus yemalibus et estivalibus alias autumnalibus et vernalibus famoso Wenceslao de H. et heredibus ipsius exponimus et locavimus sub annua pensione a data presencium continuos et proximos ad tres annos, sic quod Wenceslaus idem eadem bona ubertandi et restaurandi, eciam eisdem utifruendi infra eosdem tres annos obtineat potestatem, de sacilicibus vero prescriptis W. ultra vendicionem debet conservare, quod pro necessitate curie et piscinarum sufficiat sepiendum. Tenebitur quoque W. idem hereditatem eandem eodem grano et in eisdem agris, ut se intromisit, seminibus yemalibus et estivalibus seminare nec non de eisdem eodem modo, ut se intromisit, cum omnibus suprascriptis nobis triennio a data presencium lapso proxime resignare. De quibus quidem omnibus bonis W. predictus quolibet predictorum trium annorum tenebitur LVI[u] sex. gr. Prag., videlicet die beati Wenceslai proxime inchoando XXVIII sex. gr. Pragensium et XXVIII sex. gr. Pragensium in Ostensione reliquiarum isto et quolibet predictorum trium annorum nobis censuare, solvere et pagare, et quidquid W. super structuris seu reformacione et municione curie, piscinarum, fossatorum seu aliorum edificiorum cum prothestacione seu designacione duorum hominum residencium in villa T. inposuerit, hoc sibi debebit in prescriptis nostris peccuniis defalcari. Insuper quantum de feno, straminibus et pabulo alias pice W. eidem nunc relinquimus, tantum tempore condescensionis nobis debet relinquere vice versa. Nichilominus quociens in Taticz[v] ad vel in municionem venire voluerimus, debebimus intromitti, commoda quoque videlicet et stuba magna, commodum quoque ex opposito stube eiusdem cum stabulo debent pro nostris usibus conservari eciam adaptari. Eatenus nos A.[w] tamquam promissor principalis, H. et B. fideiussores ipsius domini A. pro et cum eo promittimus bona fide, quolibet sine dolo et manu penitus indivisa omnia et singula

---

r) v D. stálo Johannes de Rokyczan, ale jest začerněno. — s) D. D. — t) roboty K. — u) XLVI. K. — v) T. K. — w) A. nemá D.

[31]) Albik 1411—1412. — [32]) Tatce.

expressa superius W. antedicto et heredibus ipsius infra pretactos tres annos rata ef firma inviolabiliter observare, W. damno nullo penitus consequente. Si vero W. prenominatus aut heredes ipsius propter non tencionem, dirupcionem seu violacionem prescriptorum ex parte domini A. aut propter eum damna quecunque susciperent, ab eisdem omnibus[x] damnis ipsos promittimus indemnes totaliter relevare. Quod si non fecerimus, extunc nos H. et B. fideiussores suprascripti personaliter aut quilibet nostrum[y] famosum clientem et honestum loco sui constituendo, quilibet cum duobus equis et uno famulo ad honestum hospicium in Maiori civitate Pragensi, quodquod nobis per Wenceslaum vel suos deputatum fuerit, consuetum peracturi obstagium tenebimur subintrare, inde nullatenus et super nullo iure exituri tam diu, donec Wenceslao pretacto et heredibus eius singula et universa damna bono testimonio comprobata, que propter dominum Albicum pretextu prescripte convencionis utcumque perciperent, persolverimus plenissime et in toto, loco quoque cuiuslibet nostrum interim defuncti alium eque certum infra unum mensem continuum ad presencia promittimus collocare sub obstagio supra scripto. In horum evidenciam[z] ɔc.

Corresponsiva superioris.

A reverendissimo in Christo patre et domino domino A., dei gracia archiepiscopo Pragensi, ego Wenceslaus de H. fateor et publice recognosco bona infra scripta in T.[a] dignitati seu archiepiscopatus ipsius coherencia vero, iusto et consuetudinato[b] convencionis titulo suscepisse a data presencium continuos et proximos ad tres annos, videlicet municionem, curiam cum duabus agriculturis nec non cum duabus piscinis et fossato, cum piscinalibus alias halteriis in curia, cum prato O. nominato et pratis sub curia et superius cum luco et salicibus, ortis, humuletis, pascuis, rubetis, laboribus robote[c] dictis et omnibus pertinentibus ad eadem, cum segetibus yemalibus et estivalibus, sic quod eadem bona omnia ubertandi et instaurandi, eisdem eciam utifruendi cum heredibus meis infra eosdem tres annos obtineam plenariam potestatem, de salicibus vero prescriptis ultra vendicionem debeo conservare, quod pro necessitate curie et piscinarum sufficiat sepiendum. Tenebor quoque hereditatem prescriptam[d] eodem grano et in eisdem agris, ut me intromisi, seminibus yemalibus et estivalibus seminare nec non bona eadem eodem[e] iure, ut me intromisi, cum omnibus suprascriptis domino A. a die date presencium infra tres annos proximos resignare. De quibus itaque bonis omnibus ego Wenceslaus prescriptus quorumlibet prescriptorum trium annorum tenebor LVI sex. gr. bonorum Pragensium domino A. censuare, solvere et pagare et,

x) nemá D. — y) doplněno. — z) nemá D. — a) P. K. — b) cons
wetudinario K. — c) roboty K. — d) suprascriptam K. — e) eo. K.

quidquid super structuris sive reformacione municionis, curie, piscinarum, fossatorum sive aliorum edificiorum cum protestacione sive designacione duorum hominum residencium in T. inposuero, hoc michi debebit in predictis peccuniis defalcari. Insuper quantum de feno, straminibus et pabulo michi dominus Albico[e] reliquit, tantum tempore condescensionis eidem relinquere debeo vice versa. Nichilominus quociens dominus A. in T. ad vel in municionem venire voluerit, intromitti debet, commoda quoque videlicet stuba magna, commodum ex opposito stube eiusdem cum stabulo debent pro ipsius usibus conservari eciam adaptari. Eatenus ego Wenceslaus promissor et debitor principalis, nosque Paulus p. et Johannes M., cives Maioris civitatis Pragensis, fideiussores Wenceslai[f] eiusdem, pro et cum eo promittimus bona fide, quolibet sine dolo et manu penitus indivisa suprascriptas LVI sex. gr. per medietatem,[g] videlicet XXVIII sex. gr. die beati Wenceslai proxime inchoando et residuas XXVIII sex. gr. in Ostensione reliquiarum isto et quolibet predictorum trium annorum domino[h] A. solvere atque dare. Quod si non fecerimus, extunc nos Paulus et Johannes prescripti personaliter aut quivis nostrum famosum clientem loco sui constituendo quilibet cum duobus equis et uno famulo ad honestum hospicium in Maiori civitate Pragensi, quod nobis per dominum A.[i] aut suos deputatum fuerit, consuetum peracturi obstagium tenebimur subintrare, inde nullatenus et super nullo iure exituri tam diu, quousque peccuniam quocunque termino retentam plenarie persolvamus. Elapsis autem quatuordecim diebus a predicto monicionis termino, prestito per nos obstagio vel non prestito, peccunia quocunque termino nondum soluta, domino A. plenam tribuimus potestatem peccuniam retentam conquerere et recipere inter Christianos et Judeos nostrum omnium super damna, nobis continue obstagium prestituris, donec domino A. omnia damna ob non solucionem pretacte peccunie percepto bono testimonio comprobata persolvamus plenarie cum inpensis, loco quoque cuiuslibet nostrum, alium[k] eque certum[k] *ut[l] supra in priori forma.*[l]

Privilegium donacionis ville cuidam hospitali.

In nomine domini Amen. Cum humana opera in se sunt labilia et a memoria hominum, que labilia sunt et caduca, facilime evanescunt, nisi fuerint litterarum apicibus et fidelium testimonio perhennata, ea propter hec attendens et notum faciens tam presentibus quam futuris, ego P. de Ll. deliberacione prehabita et maturo consilio inito mea libera voluntate nec non de communi et salubri consensu omnium fratrum et amicorum meorum bona mea hereditaria sive villam meam K. dictam in C. sitam cum omnibus iuribus, dominio, libertatibus et pertinenciis uni-

e) A. K. — f) W. D. — g) medium K. — h) nemá D. — i) Albika nad řádkem D. — kk) nemá D. — ll) nemá K.

versis, scilicet agris, cultis et incultis, silvis, rubetis, pratis, aquis aquarumve decursibus, pascuis, piscinis, piscacionibus, montibus, planis, vallibus, aucupacionibus, molendinis, tabernis, prout sunt in suis limitibus circumferencialiter situata, et aliis singulis proventibus, utilitatibus, quocunque nomine censeantur, que ibidem sunt, vel fieri poterint in futuro et ex novo, ob remedium anime mee, progenitorum meorum et omnium amicorum meorum pure presentibus tribuo et do propter deum pauperibus et defectuosis hominibus in hospitali sub Wyssegrado[m] in Nova civitate Pragensi degentibus alias commorantibus[n] nunc dastinis et futuris; eandem villam eis resigno et ab eadem condescendo, quam nec fratres nec amici mei presentes quam posteri in aliqua sui parte ullo unquam tempore impetere debent nec tenentur[o] de iure vel de facto aut aliquo arrestacionis tytulo quovis modo impedire. Sed ipsi pauperes et defectuosi, qui in memorato hospitali sunt aut erunt in futuro, predicta bona sive villam tamquam alia bona ipsorum possidere debent et perpetuo tempore tenere. Nos vero H. et. S., fratres P. germani, de premissis omnibus et singulis testimonium perhibemus, profitentes publice in hiis scriptis omnia et singula superius dicta de nostro consensu et consilio fore facta. In quibus nos omnes prescripti amici nostri universi tam presentes quam futuri sepefatos pauperes in dicto hospitali de iam dicta villa aut hereditate ullo unquam tempore impetere debemus de iure vel facto aut quovis modo impedire. In quorum omnium testimonium[p] et[p] evidenciam et testimonium perpetuum sigilla[q] nostra[q] ɔc.

Assignacio census super vinea.

Nos Marsso iudex, Daniel magister civium ɔc (ponantur omnes consules cives civitatis Karoli) evidencia presenti vel presencium[r] cunctis notum facimus et testamur, quia constitutus coram nobis in pleno iudicio vigorato legittime et iuridice contestato B. ortulanus[s] residens in vinea prope O., de et super vinea et orto seu pomerio prope O. et eisdem nec non funditus et totali circumferencia crementis, fructibus, emolumentis et pertinenciis ipsorum unam sexagenam gr., pro qua sexaginta grossi computantur, denariorum argenteorum bonorum Pragensium census annui et perpetui omnino liberi die beati Martini confessoris anno inantea quolibet in omnem eventum P. notario civitatis nostre nec non heredibus et legittimis successoribus ipsius promisit perpetuo et hereditarie censuare. Fassus est quoque B. predictus, se pro eodem censu a Procopio pretacto paratam peccuniam plenissime percipere[t] sive[t] percepisse.[u] Voluit quoque B. idem seque et successores suos omnes summisit, quocunque termino census predictus non fuerit persolutus, quod mox Procopius,[v] heredes aut legittimi

m) Vissegrado K. — n) nemá K. — o) nemá K. — pp) nemá K. — qq) nemá D. — r) nemá D. — s) ortanus K. — t) nemá K. — u) suscepisse K. — v) P. D.

successores ipsius per se, alias iudicis et consulum civitatis nostre tunc existencium mediante auxilio, super omnibus bonis prescriptis nec non super omnibus fructibus, crementis, emolumentis et pertinenciis ipsorum, mobilibus et inmobilibus, quocunque eciam tales fructus deducti vel reperti fuerint, eciam super omnibus possessionibus bonorum seu fructuum eorundem inpignerandi. Eademque vadia omnia mox absque omni publicacione, hastillacione seu accione iudiciaria inter Christianos seu[w] Judeos obligandi et plenaria potestate vendendi perfruantur usque ad assecucionem censuum retentorum et omnium damnorum utrumque et qualitercunque perceptorum intermedie plenissimam et totalem. In horum robur perhenne sigillum maius nostre civitatis presentibus est appensum. Datum f. VI[x] ante Elisabeth (17. listopadu) anno ꝛc LII[x] anno et die ꝛc.

Forma super $1^1/_2$ sex. gr. census super domo iure consuetudinario civitatis ꝛc.

Noverint universi, quod ego Math.[y] [33]) lapicida, civis Nove civitatis Pragensis, tenore presencium recognosco, me meo, heredum et successorum meorum nomine de domo mea et ipsius area sitis[z] inter domos ducis Opaviensis[ž] ex una et Nicolai de Elau[a] parte ex altera una cum media sexagena grossorum Pragensium denariorum census annui et perpetui ab omni civitatis honere soluti, liberi et exempti honeste matrone V. vidue et ipsius futuris debere fideliter censuare. Cuius quidem census medietas, videlicet XLV gr., in festo sancti Galli proximo et totidem in festo sancti Georgii deinde tunc venturo isto et aliis singulis annis deinde sequentibus in omnem meum heredumque meorum et successorum eventum dicte Wancze et suis futuris temporibus solvi debet perpetuis, contradiccione qualibet non obstante. Quandocunque autem in aliquo dictorum festorum termino et infra VIII dies quemlibet post terminum deinde continuos census debitus non solveretur, extunc super quemlibet censum non solutum crescent III grossi nomine pene septimana qualibet, quam diu census debitus plenarie non fuerit persolutus. Pro quibus quidem censu et penis non solutis prefata Wanka[b], heredes et successores eius[c] poterint in heredes et successores meos seu dicte domus et aree quoslibet possessores cum nunccio iudicis inpignerare usque ad satisfaccionem omnium premissorum. Rei cuius in testimonium sigillum[d] prudencium virorum Georgii Rothlew[e], iudicis, Nicolai de C. et Venceslai de Matras[f], consulum iuratorum, civium Nove civi-

w) et K. — xx) nemá D. — y) M[t]. D. — z) sita K. — ž) O. D. — a) Elao alias Gilowe K. — b) Witka K. — c) ipsius K. — d) sigilla K. — e) Roth. D. — f) V. M. D.

[33]) R. 1387 koupil Matěj fractor lapidum dům č. 501 od vdovy Vanky ferratrix na Karlovu náměstí. S jedné strany byl dům Opavský č. 502 a s druhé dům kněze Mikoláše Jilovského č. 600*b*. Václav Matras koželuh měl dům č. 231. Tomek, Základy II., 13.

tatis Pragensis, ad preces meas presentibus sunt appensa. Datum die et anno ɔc.

Assignacio unius sexagene census ad vite tempora.

Nos C. de V. residens in Z., promissor et debitor principalis, Johannes de K.[g] residens in C., Zacharias de P. residens in H.[h] et Hermannus de F.[i] residens in G.[k], fideiussores ipsius, vigore presencium promittimus bona fide, quolibet sine dolo et manu penitus indivisa, unam sexagenam grossorum denariorum argenteorum bonorum Pragensium census per medium die beati Galli proxime inchoando et per medium die beati Georgii deinde sicque deinceps singulis annis affuturis Czaslao de Horzeticz nunc moram trahenti in Zacz[l] censuare, quamdiu vitalia retinebit, et quocunque termino ei prescriptum censum, videlicet mediam sexagenam gr. non solverimus, mox Czaslaus pretactus hospicium quodcunque Zacz intrare poterit, ibidemque super nostris sumptibus expendendo, quousque ei censum retentum de quocunque termino persolvamus. Quas quidem expensas pro ipso solvere volumus et spondemus. Cumque Czaslaus pretactus morte vitalia resignabit, mox presens littera erit invalida atque cassa, ita quod pro censu prescripto monendi nullus de cetero habeat potestatem. In horum evidenciam sigilla nostra de scitu et consensu nostris presentibus sunt appensa. Datum ɔc feria[m] VI. post Lucie (15. prosince) anno ɔc LII.[m]

Consules et communes consenciunt ad litteram maiestatis pannificibus super cesura panni et cetera datam.[n]

Nos V.[o] iudex, Daniel[p] magister civium, P. C. D. iurati consules nec non Ff. G. H. J. *(scribantur pociores ex communibus, XIIII vel plures)* per totam communitatem electi assistendum consilio, cives Zacenses, nostro et tocius communitatis divitum et pauperum civitatis nostre nomine vigore presencium et cunctis presencia legentibus et audientibus notum facimus et testamur, quod per bonam deliberacionem et solemnem premeditacionem benivole et voluntarie ad hoc, quod serenissimus rex, princeps et dominus dominus noster graciosissimus, pannifices civitatis nostre nunc dastinos et omnes successores ipsorum cum eorum heredibus de dono sue gracie muneravit, quod ipsi pannos, quos laborant, per se per ulnam incidere et vendere in nostra civitate et ubilibet alibi iuxta tenorem littere maiestatis regie ipsis date facto valeant atque possint, consensum dedimus et assensum in eo civitatis nostre pauperum et divitum profectum et com-

---

g) Wlczy hory K. — h) K. K. — i) C. K. — k) S. K. — l) Zaacz K. — mm) nemá D. K. má při tom poznámku: Nota istam literam dant communiter monachi et moniales. — n) nemá D. — o) M. K. — p) D. K.

modum sencientes. In horum robur perpetuum maius nostre civitatis sigillum presentibus est appensum. Datum ɔc. f. VI[q] ɔc ut supra.

Littera data pistoribus pro eorum artificio conferens eis et rei publice civitatis.

Nos A. iudex, B.[r] magister civium, C. D,[s] E. ɔc cives, iurati consules Nove civitatis Pragensis, recognoscimus universis presentibus inspectoribus publice protestantes, quod accedentes ad nostri consilii presenciam honesti viri magistri et seniores pistorum mechanie,[t] concives nostri fideles dilecti, una cum omnibus aliis nostre civitatis pistoribus nobis studiosius supplicarunt, ut ipsis generalem constitucionem, qua omnes inter se dives et pauperes unanimiter exportaverint, propter eorum commodum et nostre civitatis utilitatem evidentem ratificaremus et confirmaremus in hunc modum: primo videlicet: quod nullus pistorum alienigenarum seu advenarum, undecunque veniret, posset se inter nostre civitatis pistores locare, neque panem pistare alias[u] pinsere, sive huiusmodi pistor sit magister vel servus, nisi prius portet litteram commendatoriam de loco sue mansionis, ubi habitavit, et quomodo se inibi conservavit. Secundo: ut a magistro civium et consulibus tunc presidentibus in nostra civitate hoc ius civile sibi acquirat, prout modus est ab antiquo. Tercio: ipsius artem et laborem seu scienciam sui laboris iurati eiusdem artificii debent videre et examinare, an talis sufficiens sit se pro magistro collocare an non. Quarto: ad ipsorum artificium unum fertonem gr. pro armis comparandis, que pro decore et defensa civitatis tempore Ostensionis reliquiarum alias[v] nundinarum aliisque temporibus sunt necessaria, dare tenetur et debet. Et hiis peractis pro magistro se libere poterit collocare. Quinto: Quilibet talis pro magistro iam sessionatus debet pati cum aliis magistris huius artis, in nullo se ab eis exonerando. Sexto: ut singulis quatuor temporibus sub anno quolibet occurrentibus possint et valeant inter se eligere duos vel tres ydoneos et discretos pistores tamquam magistros et rectores, qui in illo temporis intervallo debeant conspicere aliorum omnium pistorum artificium, ut panes nigri et albi in debita mensura et quantitate, secundum prout tunc temporis siligo vel triticum in communi foro solvent, pistentur, quodque panes albi duo dicti wlasskones pro uno halensi, aliique panes nigri et albi per unum halensem, unum[w] denarium[w], per duos denarios et alii per tres halenses vendantur, ut pauperes et defectuosi homines dietarii sive diatim laborantes possent talibus iuxta paupertatem ipsorum refici pro eorum levi precio comparandis. Septimo: Quod panes de subalba farina alias

---

q) nemá D. K tomu poznámka v K: Nota in literis regalibus iudex semper debet preponi, sed in literis civilibus sive eciam dominorum semper magister civium debet preponi. — r) Ve. K. — s) B. K. — t) mechanice K. — u) vel K. — v) sive K. — ww) nemá D.

podbiele pistati pro albis seu de farce alias albissima farina pistatis non vendantur. Item albi et nigri panes nullatenus[x] per aliquas sophisticaciones farine vel alium modum, qui in sophisticacionem tenderet, vendi per iuratos non[y] admittantur. Qui eciam iurati debent rixas et contumelias in eodem artificio componere et sedare, aliosque defectus emendare et corrigere iusticia mediante, iure tamen civili semper salvo. Si quis autem[z] pistorum contra premissa attemtare presumserit, talis pro primo excessu incidet in penam quinque gr., pro 2° in penam X gr., pro tercio vero excessu XV gr. pene cadet. Quarum penarum una pars iudici, altera communitatibus[a] et tercia pro iuratis artificii predicti solvi debent. Quod si quis[b] pro quarta vice excederet, huiusmodi artificium debet ad unum annum deponi, nisi iurati cum scitu et voluntate seniorum pistorum voluerint cum eo facere graciam specialem. Octavo: Si iurati nollent artificium conspicere vel non curarent, prout de iure facere debent, et super eo testimonio condigno et sufficienti convicti fuerint, tales debent per consules puniri, prout eisdem consulibus videbitur conveniencius expedire. Nono: Quilibet magistrorum ex pistoribus debet habere in suis panibus signum speciale, ut eius per tale signum artificium cognoscatur. Decimo et ultimo: Quandocunque ipsi iurati dictos artifices, qui sunt ydonei et habiles, tempore Ostensionis reliquiarum alias nundinarum aliisque temporibus civitati necessariis in eorum apparatu interesse requisierint et mandaverint cum scitu consulum, eorum mandatis parere debent et obedire sub pena XV gr. denariorum, quam inobediens iudici, consulibus et iuratis dicti artificii irremissibiliter dare debet divisim, prout superius est particulatim per V gr. expressatum. Nos igitur eorum precibus tamquam iustis et racionabilibus inclinati cum senioribus communibus civitatis nostre omnia premissa in suis singulis clausulis confirmavimus et presencium confirmamus tamdiu, quousque eidem artificio et rei publice civitatis alii articuli vel alia melior et utilior institucio non fuerint adinventi vel non fuerint adinventa. Harum nostrarum, quibus secretum sigillum civitatis nostre predicte de certa nostra sciencia et seniorum civitatis in testimonium presentibus est appressum. Datum et actum f.[c] VI. ante Nativitatem domini (22. prosince) anno LII ɔc et die.

Item eadem vel consimilis forma potest dari per aliam formam verborum in eodem tamen sensu sub[d] aliis verbis.[d]

Nos A. iudex,[f] D.[e] magister civium, C. D. E. consules talis civitatis recognoscimus tenore presencium universis, quod cupientes condicionem et statum sutorum nostrorum novorum, concivium[f] nostre civitatis dicte[f],

x) nemá K. — y) místo non nullatenus K. — z) vero K. — a) consulibus K. — b) aliquis. — c) datum nemá D. — dd) místo toho sic incipiendo K. — e) B. K. — ff) nemá D.

acere meliorem, in utilitatem et bonum commune ipsorum artificii sufficienti consilio laborantes et pensantes, qualiter et quomodo ipsorum expertacionibus de unanimi voluntate et consensu eorundem factis ac dispositis et exquisitis sine nocumento civitatis annuere deberemus et admittere graciose, quapropter animo deliberato, non per errorem aut inprovide, sed sufficienti deliberacione precedente, propter racionales causas ac humiles supplicaciones eorundem presentes fieri fecimus in robur sive munimen adinvencionum et expertacionum subscriptarum laborem et artificium ipsorum concernencium. Igitur primo et principaliter inventum est. *Tunc ponantur omnes articuli ordinarie cum penis, quas contraveniens incurreret, et concludatur rei eius in testimonium sigillum* ꝛc.

Vel per alium tercium modum sic scribatur.

Quod venientes artifices omnes[g] in consilium proponunt omnes articulos per eorum artificium approbatos petentes, quod eisdem per consilium confirmentur, *et tunc consules deferunt hoc super communitate seniori sive magna et secundum quod decretum vel approbatum fuerit per consules et communitatem perpetue vel ad tempus, notarius sic litteram formabit.*

Item si aliquod consilium daret litteram artificibus super eorum expertacionibus et aliud consilium ad peticionem eorundem artificum vellet eandem litteram confirmare, tunc sic scribatur, prout[h] *sequitur*[h]: Nos A. iudex, B. magister civium, C. D. E., consules iurati talis civitatis, notum facimus tenore presencium universis, quod venientes ad nostri consilii presenciam discreti viri pistores, concives et coincole nostri, exibuerunt[i] et ostenderunt nobis litteram super eorum artificio sonantem salvam, sanam et integram sub sigillo civitatis nostre ipsis a predecessoribus nostris consulibus cum scitu et voluntate communitatis expositam atque datam, petentes cum instancia, quatinus ipsis eandem litteram et[k] eodem artificio[k] ex officio nostro ratificaremus et approbaremus graciose. Cuius quidem littere tenor per omnia sequitur et est talis. Sequitur:[l] Nos A. iudex, B.[m] magister civium, C. D. E. consules ꝛc. *(scribatur tota littera usque*[n] *finem et post datam et finem huius littere sic fiat confirmacio).* Nos vero B.[o] iudex, magister civium et consules suprascripti eorum peticionibus ut pote iustis et racionalibus annuentes propter evidentem utilitatem nostre civitatis eandem litteram in omnibus suis punctis, clausulis et articulis, prout de verbo ad verbum expressantur, approbavimus, ratificavimus, virtute[p] presencium approbamus, ratificamus[p] et graciosius confirmamus. Rei cuius in testimonium sigillum minus civitatis nostre

---

g) nemá K. — hh) nemá K. — i) exiguerunt K. — kk) nemá K. — l) nemá K. — m) D. K. — n) nemá K. — o) nemá K. — pp) nemá D.

predicte presentibus est appensum. Datum et actum f. VI.[q] infra octavam Nativitatis domini (29. prosince) anno eiusdem MCCCCLII.[q] ɔc.

Intimacio[r] *istius infrascripti.*

Alme deitatis presidio Procopius de civitate Karoli hora XXII continuando lecciones in rethorica incipiet pronunciare dictamina de sumna cancellarie papalis, generales regulas ad materiam huiusmodi dictaminum utilissimas, quanto brevius poterit, preponendo, quarum huiuscemodi latinitatis dulcissima eloquencia pensatur a sapientibus super aurum obrisum et thopasion ac alios lapides preciosos, ymmo preciosissimas margaritas[r].

Divine maiestatis presidio libro eximii magistri[s] *Tibini et praxi cancellarie civilis et aliis ad eandem correquisitis, ut in processu clarius patuit, expeditis, restat procedere ad doctrinam dictaminum summi pontificis et imperialium. Primo igitur premittam quasdem generales regulas superficialiter super dictamina domini pape, deinde iuxta intimaciones meas secundum exigenciam audiencium, vel sicut opportunitas temporis permittet, in dictaminibus utrisque brevius*[t] *vel prolixius*[u] *sic procedam. Sic igitur in dei nomine incipio.*

Noviciorum studia ianuam sibi cupiencium aperiri dictatorie facultatis circa stilum, quem Romana servat ecclesia, debent assidua meditacione versari, cum illa sit erudicio studencium, sit doctrina scolarium bonorum illuminacio et perfeccio provectorum. Congrua quidem amplectens, id est suscipiens[v], *clara concludens, id est*[w] *collaudans, conservans propria et exquisita requirens indecencia respuit,*[x] *obscura contemnit, detestatur inpropia et rudia vilipendit. Hec igitur in ordine cuiuslibet epistole sunt diligencius attendenda, ut dictamen decora composicione prefulgens indicet, quod scribitur ex corde prodire scribentis, ut per hoc facilius ad dandum defectum precibus recipientis animus inducatur. Cum autem epistola dicatur ab epi, quod est supra, et stolon, quod est missio, quasi supra missio, talis ordo in ipsa mittenda digne mittitur,*[y] *requiritur, quod salutacionis titulus antecedat, ponatur in mediate prohemium, hoc arenga,*[z] *sicut facti qualitas exigit, ac tandem narrato negocio conclusio subsequatur. Et quia dictamen nichil aliud est, quam congruus cuiuslibet rei tractatus ad rem ipsam convenienter applicatus,*[a] *videndum est, quid debeat pro ipsius congruitate servari. Profecto congrua debet esse locucio meritis personarum et qualitatibus negociorum inspectis. Nam alloquendi sunt reges et principes ceterique magnates secundum suarum precellenciam dignitatum.*[b] *Verba enim minoribus considerata sui status condicione scribuntur, ut si papa imperatori vel regi scrip-*

---

qq) nemá D. — rr) nemá K. — s) nemá K. — t) nemá D. — u) proxius K. — v) nemá K — w) alias K. — x) renit K. — y) nemá K. — z) nemá K. — a) applicitus K. — b) precellenciarum dignitatem K.

serit, decet oratorem uti vocabulis, que congruant altitudini talium personarum. Illos enim carissimos in Christo filios in titulo salutacionis appellat, in narracione vero imperialem seu regiam celsitudinem, serenitatem, excellenciam vel magnificenciam rogat attencius et ortatur, seque premittit omnibus, cuiuscunque condicionis seu dignitatis existant. Et illud videlicet salutem et apostolicam benediccionem est ad omnes fideles pape salutacio generalis, excommunicatis autem scribit spiritum sanioris consilii, paganis vero deum diligere et timere, patriarchas, insuper archiepiscopos, episcopos vocat venerabiles fratres, reliquos omnes dilectos filios nominando. Secundum autem predictum stilum scribendo imperatori vel regi vocat eos in narracione karissimos in Christo filios, noster[c] autem in salutacione tacetur, hoc idem servatur in patriarchis, archiepiscopis, episcopis, cardinalibus, cum eciam presbiteros cardinales dilectos filios nostros in processu narracionis appellet, verum imperatores, reges et cetere persone magne, mediocres et humiles, si pape rescripserint, dicunt: sanctissimo in Christo patri et domino domino, divina providencia sacrosancte Romane ac universalis ecclesie summo pontifici. Imperator vel rex: reverenciam filialem et pedum oscula beatorum; alie vero inferiores persone iuxta sue voluntatis libitum mutuo se salutant. Illud autem observandum est, quod provinciarum rectores omnibus de suis provinciis exceptis in dignitate episcopali positis se premittunt; sed si cardinalis rector extiterit, eciam episcopis in salutacione prefertur. Preterea dum papa scribit imperatori vel regi, rogat et non[d] precipit, nisi talis urgeret[e] necessitas, quod esset forte contra illos per sedem apostolicam procedendum. Aliis indifferenter preces et mandata dirigit secundum clemenciam apostolice sanctitatis. Ceterum in papalibus litteris potissime congruit, quod verba ponderis in libra modestie, paternitatis benignitas et iusticie dirigantur, nec convenit, quod saltem in rescriptis apostolicis dictator lasciviat in verbis risibilibus seu levibus aut quomodolibet vagantibus extra limites gratuitatis nec insistat superfluitati verborum, nisi cum aliquis sit gravissimus exagitandus excessus, ubi non potest sub paucitate verborum mandantis beneplacitum explicari nec[f] eciam cum aliquis sit ex[g] inmensa devocione aut sanctitate laudandus. Non enim decet papam verbis nimis gravibus aut supervacuis explicari;[h] posito enim, quod papa mittat nuncium cum litteris decredencialibus, in ipsis prohemia vel ornatus locum sibi non vendicant, sed dicetur simpliciter: ecce, quod dilectum filium ad te duximus destinandum, discrecioni tue apostolica auctoritate mandantes, quatinus credas indubitanter, que tibi ex parte nostra duxerit referenda. Similiter quando scribit aliquem ad suam presenciam evocando, sic se dictator breviter expediat: cum presencia tua sit nobis pro quibusdam negociis opportuna, mandamus, quatinus statim sine difficultate qualibet ad nos personaliter accedere non postponas. Et sic de aliis similibus, in quibus stilus huiusmodi requiratur. Item ex clari-

c) nostros K. — d) vel D. — e) vigeret. — f) vel K. — g) de K. — h) implicari K.

tate lucet et delectat epistola et tenebrescit ex nimia brevitate vel obscuritate verborum, unde quanto negocium est alcius, tantum ad intelligenciam omnem clarius est scribendum. Quid enim valet auctoritatum aut quorumcunque verborum profunditas, ex qua plenius non comprehenditur intellectus? Et ideo si exposcat magnitudo negocii, quod alique ex dictis sanctorum sive philosophorum assercionibus inducantur sic lucide, ista[i] *convenit ac a parte describi, quod explicari liquido valeant, vicio cuiuslibet obscuritatis excluso, deservandis queque proprietatibus vocabulorum et sentenciarum. Orator quam plurimum debet esse solicitus,*[k] *ne latinum adulterinis seu peregrinis significacionibus implicet; studeat igitur, quod significacio verbis secundum sui naturam inherat et sentencie sint appropriate materiis tam in auctoritatibus quam in exemplis, ut racionabiliter et proprie applicetur materie, secundum quod fuerit per auctoritates aut sentencias introductum. Et licet sepe transsumtive loquamur, tamen expedit, quod transsumpcio sit similitudinaria rei, de qua scribitur, ut si velimus dicere, quod interdum navicula Petri procellarum fluctibus impetatur, hec transsumpcio satis est racionabilis aut tolerabilis; nam per fluctus procellarum proprie possumus intelligere vexaciones secularium tempestatum. Sed si diceretur, quod impetitur fluctibus moncium, hoc esset inproprium, cum fluctus non competant montibus, sicut nec aper undis, nec pisces nemoribus ascribuntur. Ad hec in magnis et arduis negociis potissime exquisitis verbis uti non convenit, ut dictamen sub decore verborum ornatus elegancia et florida composicione decurrat exquisita dicius, cum quidem ad unam et eandem significacionem plura non ubique possint inveniri vocabula, decet dictatorem curiosum insistere, ut illud inveniat, quod alias decore precellat et per quod magis locucio decoretur. Et si forsan illud in conceptu scire aptare non poterit, verba vertat vel ad aliam seriem se convertat, cum possit eadem sentencia multimode sub diversorum verborum varietate formari. Est enim vigilandum, quod inter cetera vitetur yatus,*[l] *videlicet, quod, si diccio precedens finiatur in vocalem, inmediate sequens non incipiat ab eadem, ymmo nec ab alia vocali, si commode fieri posset. Vitandum est preterea, quod sequens diccio a consonante littera vel a simili sillaba non incipiat, in qua desinit, que precessit, prout in carminibus observatur. Licet non asueverit*[m] *in prosa usque quaque servari, vicium quidem est, sed non mortale peccatum. Porro datur a magistris secundum rethoricam certa doctrina colorum et certum magisterium figurarum. Sed quia hoc non ex arte tantum, quantum ex ingenio et studiis sedulitate captatur, non insistimus ad colorum et figurarum specificacionem per singula. Nam si quis ad dictamen velit esse solicitus, dum ad ornatum intentus extiterit, ex se ipso coloribus et figurativis locucionibus epistolam venustabit, quia omnis venusta locucio aliquem habet necessario in se ipsa colorem. Cum autem dictamen totum requirat hominem et*[n] *nulla sit ad alia suorum*[o] *dis-*

---

i) illa K. — k) solicidus D. — l) hiatus K. — m) consweverit K. — n) ut K. — o) solum K.

gregacio sensuum, expedit, ut dictator non vacet a studio et in hiis, que voluerit dicere, animo sit intentus totamque suam materiam in mente complectens, ac si vellet proprie conceptum proferre sermonem, ui esset epistola dirigenda latinum, consideratis personarum condicionibus et negociorum qualitatibus ordine debito prosequatur. Hec autem inter alia diligenter attendens, ut solitum et ordinatum cursum[34]*) observet in fine quarumlibet clausularum, qui potissime attenditur in duabus diccionibus finitivis, videlicet quod penultima diccio sit trisillaba vel tetrasillaba vel polisillaba, cuius penultima sillaba sit correpta, ultima vero diccio clausule sit quadrisillaba, cuius penultima sit producta, ut in hoc exemplo: faciam liberaliter, quod scripsistis, cupiens in hoc et in aliis vestrum beneplacitum adimplere. Vel sint ultime due dicciones dissillabe*[p] *loco unius quadrisillabe, ut in hoc exemplo: cum filiali fiducia vobis aperio meam mentem. Item si penultima diccio sit trisillaba, vel tetrasillaba productam habens penultimam, ultima debet esse tetrasillaba, cuius penultima similiter sit producta, ut in hoc exemplo: Litteris vestris, qua decuit,*[q] *affeccione receptis ex earum tenore suscepimus iocunditatis augmentum. Et sic prosequendo latinum, quecunque duxerimus, laudabilia censebuntur. Nec dubitet orator ad inveniendum, unde suum possit dilatare sermonem, animos et oculos aperire; nam si mentem ad ea, que congrua fuerint, materie duxerit adhibendam, illico sibi multa concurrent, quibus loqui diffuse poterit iuxta sue libitum voluntatis. Verum quia facilius ex forma, quam ex sola materia rei formande potest adhiberi doctrina, quasdam litteras formarum secundum Romane curie stilum presenti opusculo applicabo, pro ut inferius apparebit, ad honorem dei omnipotentis et utilitatem rudium, ut a singulis, quibus aliquem fructum ex hiis provenire contigerit, nomen altissimi devotis laudibus extollatur, meque peccatorem habeant in oracionibus suis commendatum.*

Item[r] *istam regulam nullus ponit nec Dibynus nec Summa Qwidonis*[35]*) et sic de aliis exceptis in Romanis curiis.*[r]

Intimacio*[s] *suprascripti.

Entis encium per favorem feria II. proxima continuabitur in rethorica et pronuncciabuntur forme copie bullarum dominorum pape et collegii cardinalium regi Bohemie directe, per quarum declaracionem probabuntur et verificabuntur regule generales super confeccione huiusmodi et consimilium litterarum hiis diebus pronuncciate et cetera. Quedam bulle evidentissime sonant ad celebrem famam, laudem et honorem huius incliti regni Bohemie et corone eiusdem regni[s] ꝛc.

---

p) bissilabe. — q) decogit K. — rr) nemá D. — st) nemá K.

[34]) O rytmu slov v listu viz H. Breslau, Urkundenlehre 588. — [35]) Quido Orleanský.

Copia[t] *bulle Nicolai pape quinti directa regno Bohemie pro honore ipsius regni.*[t]

Nicolaus[36]) episcopus, servus servorum dei, venerabilibus fratribus et dilectis filiis episcopis, prelatis, baronibus, militibus ac nobilibus et civitatum communitatibus regni Bohemie salutem et apostolicam benediccionem. Inmensa summi dei bonitas et ineffabilis providencia, volens mundum primi parentis prevaricacione damnatum per suam inmensam caritatem ab eterna morte redimere, filium suum unigenitum nostre mortalitatis carnem suscipere voluit, ut per eius sacratissimam passionem depulsa priorum caligine delictorum nos ad regna celestia evocaret. Qui cum esset in terris predicans regnum dei apostolos sibi elegit, ut suorum imitatores operum ecclesiam suam sanctam post eius ad celum gloriosissimam ascensionem regerent et acceptam ab eo graciam inter homines diffunderent,[u] illam mutiplicato fructu redderent ampliorem, inter ipsos autem Petrum apostolorum principem et caput[v] ecclesie constituit, data sibi et suis successoribus solvendi et ligandi plenaria potestate. Necesse enim fuit, cum sit unicuique huius vite finis constitutus, ut Petri auctoritas, dignitas et potestas transfunderetur ad eius in Romana ecclesia successores, ut esset usque ad seculi consumacionem, qui Christum representans caput esset ecclesie sue et solvendi et ligandi potestatem vicariam obtineret. Cum igitur per hanc ab ipso Petro continuatam Romanorum pontificum successionem felicis recordacionis Eugenius papa quartus, noster predecessor, qui summus Romane ecclesie pontifex et verus Ihesu Christi vicarius in sede Petri hactenus prefuit, in hac alma urbe diem suum claudens extremum animam deo rediderit,[w] ipsius funeris in basilica principis apostolorum exequiarum celebracione solenni de more et iuxta observatam consuetudinem subsecuta, nos una cum venerabilibus fratribus nostris, sancte Romane ecclesie cardinalibus, de quorum numero tunc eramus, Rome in conventu beate Marie de Minerva, loco ad id ex racionabilibus causis per ipsos fratres concorditer electo, modo et tempore congruis, conclave ingressi sumus pro summi pontificis eleccione, ubi tercia die, que fuit sexta presentis mensis (6. března), missa in honorem sancti Spiritus gracia[x] devote celebrata post diligentem tractatum, pro ut tante rei dignitas poscebat, habitum, predicti fratres eius, qui invocatus fuerat, gracia cordibus ipsorum infusa, nos, tunc tituli sancte Zusanne[y] presbiterum cardinalem, in summum pontificem elegerunt, grave onus et nostris viribus impar nostris humeris imponendo. Nos igitur, licet humilitatem nostram et inbecillitatem ad tanti ponderis sarcinam deferendam cognosceremus, tamen confisi, quod his,[z] qui elegit, humiles et forcia confunderet, vota nostra adiuvando prosequetur nec deseret in

tt) nemá D. — u) diffundentes K. Tř. — v) capud K. — w) reddidit K. — x) nemá K. — y) Susanne K. Tř. — z) is K. Tř.

[36]) Arch. Třeb. Hist. Nr. 897*a* má současný opis té bully; i tento opis jsme porovnali. (Tř.)

se sperantes, suscepimus onus impositum nobis, ea eciam spe nos hortante, quod vestre et aliorum Christi fidelium pro nobis ad altissimum porrecte oraciones et preces nobis auxilium ad regendam suam ecclesiam apud salvatorem nostrum uberius impetrabunt et forciorem reddent ad tantum regimen infirmitatem nostram. Idcirco exhortamur in domino vestras devociones, ut indicere velitis, ut solennes processiones cum celebracione misse sancti Spiritus fiant in regno vestro Bohemie et eciam precibus omnium fidelium altissimo supplicetur, ut nobis gracia sua assistat et dirigat actus nostros, ut possimus condigne regere ecclesiam suam sanctam et ea agere, que spectant ad salutem animarum fidelium, extirpacionem heresum, pacem populi christiani et infidelium oppressionem. Nos quidem inter cetera intendimus in relevamen ecclesiarum omnium, cum nostre cure commisse sint, reducere cameram apostolicam ad antiquos et laudabiles mores. Dispositi sumus quoque omnia agere, quantum permittet deus, que spectent ad honorem et statum vestrum et regni vestri et complacenciam votorum vestrorum. Datum Rome apud sanctum Petrum anno incarnacionis dominice MCCCCXLVII° ɔc XII[a] kalendas Aprilis (21. března) pontificatus nostri anno primo.[a] L. de Costiaris.[b]

Venerabilibus fratribus et dilectis filiis episcopis, prelatis, baronibus, militibus ac nobilibus et civitatum communitatibus regni Bohemie.

Poggius. Hec[c] est superscripcio bulle, que fuit clausa.[c]

Copia littere dominorum cardinalium.[37])

Miseracione divina episcopi, presbiteri et dyaconi s. Romane ecclesie cardinales. Reverendissimis in Christo fratribus, spectabilibus ac magnificis et honorabilibus viris, dominis archiepiscopis, episcopis, baronibus, militibus et nobilibus ac civitatum communitatibus in regno Bohemie constitutis, amicis nostris karissimis, salutem in domino. Fecit nobiscum misericordiam suam deus, cuius ineffabili bonitate factum est, ut eum summum pontificem elegeremus, qui esset futurus salutaris ecclesie sancte dei et universo populo christiano; nam cum die XXIII. mensis Februarii proxime preteriti animam felicis recordacionis Eugenii pape quarti ad celestia premia altissimus evocasset, nos de more et statuto tempore funeris exequiis celebratis ingressi sumus conclave, quod unanimiter ex bonis causis fieri decrevimus in conventu fratrum predicatorum de Minerva, pro futuri pontificis eleccione, ubi die tercia post missam s. Spiritus, quem devote invocavimus, rogantes, ut nobis graciam concederet pastorem utilem et fructuosum in Christi vicarium eligendi. Tandem eius opera,

---

aa) nemá D. — b) Postialis D. — cc) nemá D.

[37]) Arch. Třeb. Hist. Nr. 897 *b* má současný opis té bully, k jehož znění jsme též přihlíželi.

quem invocavimus, mediante unanimi consensu elegimus in summum pontificem sanctissimum dominum nostrum, dominum Nicolaum papam quintum, tunc[č] tituli sancte Zusanne[d] presbiterum sancte Romane ecclesie cardinalem, eumque ad palacium apostolicum apud sanctum Petrum cum magna populi Romani et omnium curialium gratulacione deduximus et postmodum die decima nona presentis mensis secundum consuetudinem hactenus observatam coronavimus ad laudem et gloriam omnipotentis dei ac obedienciam et reverenciam ei de more prestitimus tamquam vero vicario Ihesu Christi. Hoc vestre caritati significandum duximus per litteras nostras, ut vos participes faciamus gaudii nostri, ut vos una nobiscum similiter gaudeatis; nam is est dominus noster sanctissimus, de quo universus christianus populus et maxime vos et quilibet vestrum letari debent. Tanta est enim eius sciencia et doctrina, talis vite sanctitas, tanta humanitas et pacis amor, ut certi simus, hanc nostram eleccionem omnibus futuram gratam et singulos pro tali pastore deo gracias redituros.[e] Ceterum vos et quemlibet vestrum attente rogamus et exhortamur, ut per clerum et vestras civitates et omnes populos vobis subditos cum gracias deo agi per missarum solemnia et publicas processiones pro tali pastore, quem Christi ovibus largitus est, tum preces effundi pro eius incolumitate faciatis. Datum Rome sub trium priorum nostrorum inpensione sigillorum die XXI. mensis Marcii anno a nativitate domini MCCCCXLIII°, pontificatus prefati[f] domini nostri domini Nicolai pape quinti anno I°.

Subscripcio:

Episcopi
presbiteri et
diaconi } sancte Romane ecclesie cardinales.

Suprascripcio: quia[g] litera fuit clausa.[g]

Reverendis in Christo fratribus, spectabilibus et magnificis ac honorabilibus viris, dominis prelatis, baronibus, militibus et nobilibus ac civitatum comunitatibus regni Bohemie ꝛc., amicis nostris carissimis.

Copia ratificacionis bulle alme universitatis Pragensis per Nicolaum papam quintum.

Nicolaus episcopus, servus servorum dei, ad futuram rei memoriam. Attente perscrutantes consideracionis indagine, quod per litterarum studia cunctorum favente largicione carismatum viri prodeunt eruditi scienciis

č) K. přidává territorii alias. — d) Zuzanne K. — e) reddituros K. — f) nemá D. Psáno původně MCCCCLV. Calixti tercii. — gg) nemá D.

divinique nominis et orthodoxe fidei cultus protenditur omnisque prosperitas condicionis adaugetur humane, votis libenter illis graciosum offerimus auditum, per que dictorum existencia studiorum stabiliri conspicitur et illa pocioribus fulta cultoribus continua suscipiant incrementa. Sane pro parte dilectorum filiorum rectoris et universitatis studii civitatis Pragensis nobis nuper exhibita peticio continebat, que olim pro parte dive memorie Karoli quarti, tunc regis Romanorum felicis recordacionis, Clementi pape sexto, predecessori nostro, fuit exposita, quod in hereditario regno suo Bohemie multisque aliis sibi[h] finitimis regionibus atque terris generale studium, quod in partibus illis summe foret expediens, non haberetur, quodque dicta civitas in ipsius regni medio locoque saluberrimo sita et a diversarum parcium gentibus frequentata, nec non in victualibus et aliis vite necessariis copiosa ad huiusmodi regendum, cum particulare in ea diu[i] fuisset studium, ac commoda multum existeret. Idem predecessor de suorum consilio fratrum auctoritate apostolica statuit, ut in ipsa civitate perpetuis temporibus generale studium vigeret in qualibet licita facultate quodque legentes, studentes ibidem omnibus privilegiis, libertatibus et inmunitatibus, concessis doctoribus, legentibus et studentibus commorantibus in studio generali, gauderent et uterentur, ac illi, qui processu temporis sciencie margaritam forent in illa facultate, qua fuerant,[k] assecuti sibique docendi licenciam et alios erudire valeant ac magistri honorem seu titulum peterent impertiri, per magistros seu per magistrum illius facultatis, in qua examinacio facta foret, archiepiscopo Pragensi, qui esset pro tempore, presentarentur. Idem quoque archiepiscopus doctoribus et magistris in eadem facultate inibi actu regentibus convocatis illos in hiis, que in proponendis ad doctoratum seu magistri honorem requirerentur, per se vel per alium iuxta modum et consuetudinem, que super talibus in generalibus studiis observarentur, examinare studerent diligenter eisque ad hoc, si sufficientes et ydonei reperti forent, huiusmodi licenciam tribueret ac honorem seu tytulum conferret magistralem. Illi vero, qui in eodem studio dicte civitatis examinati et approbati forent ac docendi licenciam et honorem seu titulum magistri obtinerent, extunc absque examine et approbacione alia regendi ac docendi tam in civitate predicta, quam alibi ubicunque plenam et liberam haberent facultatem, prout in dicti predecessoris inde confectis litteris plenius dicitur contineri. Cum autem, ut eadem peticio subiungebat, ipsi rector et universitas statuto nec non litteris predictis apostolicis per amplius presidium roboris educi[l] ferventer exoptant, nos igitur eorum in hac parte supplicacionibus inclinati, statutum et litteras huiusmodi, sicuti rite processisse firmantur, viribus subsistere eadem auctoritate decrevimus[m] et presentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc

h) ei K. — i) dudum K. — k) studuerant K. — l) adduci K. — m) decernimus K.

paginam nostre constitucionis et communicionis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignacionem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum. Datum Rome apud sanctum Petrum anno incarnacionis dominice M°CCCCXLVII pridie ydus Aprilis (12. dubna) pontificatus nostri anno primo.

A. de Florencia. Gratis. De mandato domini pape. De Castiliono. (*Nomen notarii.*)

Notabile:[n] *Inmunis ab in et munis componitur. Hic et hec inmunis et hoc inmune, id est sine munimine, id est tributo scilicet liber, qui nulli est tributarius, unde hec et producit penultimam dimunus*[n] ꝛc.

Item[o] *notabile: Sciendum tamen, quod quedam adverbia non plane servant significacionem, que cum nominibus est, a quibus derivantur, ut ferus fere, sanus sane, sensus sensum. Ideo autem diximus non plane, quia potest esse aliqua racio, ut fere dicuntur, que omni corpore feruntur, quippe cum quatuor pedibus utantur, fere ergo pro iuxta quod celeribus omnia iuxta sunt, sanus pro validus accipitur, ergo et sane pro valde. Hoc quoque notandum, quod a valido valde pro valide profertur per sincopam, sensim pro paulatim, quia ea maxima faciunt sensum, quo morantur. A rito vero verbo vel ritu, rite pro recte, quia nichil traditur ritibus, nisi quod rectum esse creditur. A quinte quoque declinacionis nominibus composita e producunt pridie, hodie, tridie, meridie quoque pro adverbio, cum sit nomen.*

Copia littere directe per sacrum concilium Sigismundo imperatori pro pace et unitate incliti regni Bohemie.

Carissimo ecclesie filio Sigismundo, Romanorum imperatori semper augusto ac Ungarie, Bohemie ꝛc. regi illustri. *Hec*[p] *fuit superscripcio, quia ista littera fuit clausa et cum hoc plumbeum sigillum ad illud privilegium fuit appensum.*[p] Sacrosancta generalis sinodus Basiliensis in spiritu sancto legittime congregata, universalem ecclesiam representans, carissimo ecclesie filio Sigismundo, Romanorum imperatori[q] semper augusto ac Ungarie, Bohemie ꝛc. regi illustri, salutem et omnipotentis dei benediccionem. Per litteras a maiestate tua nuper receptas, que nobis magnam leticiam et iocunditatem attulerunt, maximas gracias tue imperiali celsistudini referimus, rogantes omnipotentem deum, ut de bono in melius usque ad optatum et votivum finem similes litteras a maiestate tua continuo suscipiamus. Ambasiatam, quam serenitas tua postulat a nobis venire debere ad eandem maiestatem et ulterius cum eadem progressuram,[r] infra decem aut duodecim dies honorabiliter expeditam adhinc

nn) nemá K. — oo) následující odstavec stojí v K. f. 222. — pp) nemá D. — q) nemá D. — r) progressura K.

versus maiestatem tuam cum hiis, que erunt necessaria, transmittemus, rogantes eandem maiestatem, ut ipsos nostros oratores, sicut semper facere consuevit, habeat in omnibus recommissos. Si quid aliud per hanc sanctam sinodum pro pace et unitate tui incliti regni Bohemie et pro gloria et honore tue maiestatis tua imperialis sublimitas imperavit[s] faciendum, dignetur nobis continuo significare et nos pro viribus execucioni curabimus demandare, deprecantes tuam maiestatem, ut sepe suis litteris notificantibus bonum statum et valetudinem persone tue dignetur nos visitare et consolari et, quanto a nobis corpore longior es, tanto convenit, ut frequencius litteras tua[t] serenitas nobis transmittat, sicut et nos circa eandem facere intendimus. Oramus omnipotentem deum, ut hanc gloriam et honorem pacificandi et uniendi tuum inclitum Bohemie regnum per tuas manus ecclesie sue sancte largiri dignetur. Datum Basilie sexto[u] ydus Januarii (8. ledna) anno ɔc. XXV.° ɔc. Bartholomeus.[u]

Alia littera per concilium directa gubernatori et regno Bohemie pro unione et pace.[v]

Nobilibus et generosis viris dominis Alssoni de Rysmburg alias de Wrzesstiow,[w] gubernatori regni Bohemie, baronibus, civitati Maiori Pragensi, militibus, civitatibus ac communitatibus ipsius regni. Philibertus episcopus Constanciensis, Johannes episcopus Lubicensis,[x] Martinus decanus Turonensis,[y] Egidius decanus Cameracensis, Thomas de Vienna,[z] sacre pagine professores. Nobiles et generosi viri! Accepimus litteras a vestra generali congregacione in festo sancti Galli habita et quoniam non omnes, quibus predicte vestre littere dirigebantur, hic presentes erant, absentes pro publicis negociis huius sacri concilii, non potuimus vobis cicius respondere, presertim audito, quod nonnulli de regno convenire debebant cum serenissimo principe domino imperatore super hac materia. Propter quod videbatur expectandum, quod sua serenitas nobis intimaret,[a] illi tamen ex nobis, qui tunc aderant,[b] negocium in litteris vestris commissum apud sacrum concilium promoverunt, quantum salva fide et honestate fieri poterat, et quoniam sacrum concilium intendit notabilem destinare ambasiatam, que circa medium mensis Februarii omnino constituta erit, apud serenissimum principem dominum imperatorem, in qua deputabitur maior pars eorum, qui alias fuerunt Ratispone[c], qui, ut speramus, versus partes Bohemie appropinquabunt et ipsi plene instructi de intencione sacri concilii venient: ideo super hiis, que petitis, aliud responsum a sacro concilio vobis pro nunc faciendum non habuimus, sed ab ipsis

s) indicaverit K. — t) eadem K. — uu) nemá D. — v) nemá D. — w) A. de Ll. alias de W. D. — x) Lludicensis D. — y) Turroniensis D. — z) Wienna K. — a) nunciaret K. — b) adherant D. — c) Ratisbone K.

ambasiatoribus proximo venturis omnia plene intelligetis. Datum Basilie die septima Januarii anno ∞c. XXXV° sub sigillo[d] mei episcopatus Constanciensis.[38])

Copia bulle a sacrosancta generali sinodo Basiliensi in favorem regni Bohemie directa.

Sacrosancta generalis sinodus Basiliensis in spiritu sancto legittime congregata, universalem ecclesiam representans, dilectis ecclesie filiis trium statuum regni Bohemie salutem et omnipotentis dei benediccionem. Paravimus dudum legacionem ad inclitum regnum vestrum transmittendam pro felici complemento cunctorum, que post recessum novissimorum vestrorum generosorum et venerabilium oratorum ab hoc loco in exequcionem compactatorum agenda restabant, sed superveniente inclite memorie obitu gloriosi[e] quondam imperatoris Romanorum, regis vestri, et aliis impedimentis nondum expediri potuit ipsa legacio, quam tamen favente domino infra breve tempus mittere intendimus. Gratulamur autem plurimum caritati vestre et eam laudibus plurimis attollimus, que serenissimum Albertum, ducem prius Austrie, nunc Ungarie[f] regem virtutibus et probitate clarissimum ad incliti vestri regni Bohemie gubernacula duxit assumendum. Speramus quidem eius industria et diligencia Cristo dirigente, cuius ipse cultor et amator devotissimus existit, regnum vestrum admodum prosperari et post preteritas calamitates in letam et prosperam iocunditatem[g] resurgere, ut iuxta dies antiquos et frequencia populorum et ubertate bonorum habundet. Gracias agimus[h] omnipotenti deo cum missarum et processionum solemniis pro sublimacione tam gloriosi principis super illa duo inclita regna, sibi quoque benediccionem omnipotentis dei et universalis ecclesie in persona sui oratoris, quem ipse huc[i] destinaverat, hec sancta synodus solemniter voluit impertiri. Insuper certificati sumus per venerabilem Philibertum, episcopum Constantiensem, quanta humanitate et benignitate eundem episcopum semper tractavistis tam ante obitum prefati imperatoris, quam deinceps, quod nobis extitit gratissimum; ipsum quoque episcopum benigne semper vobis recommissum esse desideramus. Paratam vero et offert hec sancta sinodus utilitatibus regni Bohemie quelibet auxilia, que poterit, iugiter impertiri, cuius materna caritas erga ipsum regnum vestrum assidue intenditur et in futurum deo aspirante magis et magis habundabit. Exortamur et vos vicissim, ut caritas vestra et obediencia erga ecclesiam maioribus incrementis semper adaugeatur. Notam insuper fieri volumus prefate vestre caritati solemnem publicacionem decretorum in hac sancta sinodo pro utilitate publica

---

d) sigilli D. — e) graciosi D. — f) Hungarie K. — g) iocundam prosperitatem K. — h) egimus K. — i) hic D.

38) Tištěno Palacký, Documenta ... Hus 435, Mon. conc. gen. I., 634.

omnium regnorum et provinciarum christianitatis peractam decima quarta die presentis mensis Januarii, quorum unum providet circa collacionem beneficiorum, deinceps ordinata distribuicione bonis et ydoneis viris faciendam absque graciis expectativis, ex quibus multa discrimina et inordinaciones plurime contingebant. Alterum[j] in causis coram singulis iudicibus intra regna et provincias tractandis debitum ordinem imponi,[k] ut non per indebitas vexaciones citacionum et appellacionum ad Romanam curiam vel alibi contingat homines fatigare. Facta est eciam suspensio domini Eugenii pape quarti ab omni administracione papali nimium adversus ecclesie reformacionem persistentis,[l] qui, ut reformacionem[l] ipsam et correccionem[m] salutarem sui ac curie sue evitare ac effugere posset, hanc sanctam sinodum dissolvere conatus est et ad alium locum transferre, ubi liberius libitum sue voluntatis adimpleret. Oportuitque propter has et alias iustissimas et evidentissimas causas post lapsum termini iamdudum sibi assignati, crescente semper contumacie sue magnitudine, ad ipsius prefatam suspensionem procedere, ut sic impellatur[n] ad ea agendum, que saluti sue et tocius ecclesie conveniunt, reddendamque pacem et tranquillitatem populo dei, pro cuius salutifera gubernacione hec sancta sinodus pervigilem curam deo aspirante exibebit ad gloriam et honorem nominis Christi,[o] qui vos et universum regnum vestrum in omnibus feliciter dirigere et prosperare dignetur. Datum Basilie III. kalendas Februarii (30. ledna) a[p] nativitate domini anno ꝯc. MCCCCXXXVIII°.[p] (*Hec bulla fuit clausa cum plumbea bulla, in qua ex una parte textus est:* Sacrosancta sinodus generalis Basilien. *Et ex alia parte bulle apostoli, supra quos spiritus sanctus in columbe specie, visi iuxta morem et consuetudinem conciliorum in cordula canapea. Et suprascripcio talis fuit:* Dilectis ecclesie filiis trium statuum regni Bohemie.)

Copia bulle per Urbanum papam directe Wenceslao, regi Bohemorum, excitantis ipsum ad imperium contra Ludovicum.[q]

Urbanus episcopus, servus servorum dei, carissimo in Christo filio Wenceslao, regi Romanorum illustri, salutem et apostolicam benediccionem. Timemus valde, fily carissime, et assidue nos hec cura solicitat, ne scilicet Gallicorum decipiaris astuciis et nimis prone faleratis eorum sermonibus adquiescas.[r] Audivimus enim relatibus fidedignis, quod iniquitatis filius Ludowicus[s], natus quondam Johannis regis Francie, olim dux Andagavensis, conatur serenitati tue dare intelligere, quod nec contra Romane ecclesie nec contra nostrum aut tuum aut cuiuscunque alterius statum introivit Italiam, sed dumtaxat ad conquestam regni Sicilie, quod asserit,

j) scilicet decretum nad řádkem D. — k) imponit D. — ll) nemá D. — m) porreccionem K. — n) impleatur K. — o) Cristi D. — pp) nemá D; anno ꝯc. 38 D. — q) Ludvicum K. — r) aquiescas D. — s) Ludvicus K.

licet falso, ad se iure hereditario pertinere, cum tamen regnum ipsum sit de dominio ecclesie Romane et speciale patrimonium beati Petri, quodque propterea non debet[t] tuam celsitudinem formidare. Nunc[u] est tibi permaxime vigilandum, nunc aperiendi sunt occuli, nunc tuus accelerandus adventus. Hic latet lepus, hic sunt insidie, hic decipula, hic laqueus. Utinam tibi notum esset, prout notum erat clare memorie Karolo Romanorum imperatori, inclito genitori tuo, quantum Gallica nacio semper ad imperium suspiravit. De papatu quid loquamur? Adeo notum est, quod nulla potest tergiversacione celari: nedum papatum, nedum imperium, sed universi orbis monarchiam vellent Gallici usurpare, si facultas eorum desideriis responderet. Expergiscere itaque, aliquando fily dilectissime, et patris de tuo honore soliciti salutaribus conciliis acquiesce, propterea rumpe moras excusacionum et dilacionis quarumlibet, frange repagula nosque habens auxilio solve metum. Jam Ludowicus prefatus alme urbis menibus et regni Sicilie finibus est propinqus, dux delicatus et mollis per ardentis solis incendia, per confragosa moncium et alpium difficultates, exercitu femineo comitatus erecto perfidie et iniusticie vexillo in precordiis tue Ytalie, proch pudor, absque metu tranquillus inhabitat et imperio et[v] tibi subiecti, non absque nota eterne confusionis tue, tributa eidem Lodwico reddere compelluntur. Eccine[w] sunt amicicie signa, eccine pacis indicia. Crede nobis, amantissime fily, hic nostrorum impetus de sincerissime caritatis, cuius ulnis te strictis amplectimur, fonte procedit. Nam credat sublimitas tua, cum divino auxilio, in quo reposita est omnis spes nostra, ac cum gentibus carissimi filii in Christo nostri Karoli, regis Sicilie illustris, que procul dubio sunt tria milia lancearum instructissime et audacissime gentis, nec non cum adiutorio dilectorum filiorum populi Romani, in quo nuper recensito inventa sunt XXXVI milia bellatorum, prefati Ludwici proterviam conterere valeamus. Nos quoque ad servicia nostra habemus dilectum filium nobilem virum Johannem Agad,[x] militem Anglicanum, cum mille lanceis et mille balistatoribus[y] peditibus. Preterea, quod omnia supradicta auxilia antecellit, nobiscum est dominus deus[z] omnipotens, ipse quippe est illuminacio nostra et salus nostra, quem ergo timebimus, hos ergo verborum stimulos magis propter consideracionem honoris tui acuimus, quam propter utilitatem nostram et ecclesie memorate. Nonne apud gentes et populos non absque dedecore[a] notaberis, te in tanto rerum fragore statum tuum tam ad vivum tangencium desidem et, ut rebus reddamus vocabula propria, pusillanimem extitisse. Veni[b] itaque amodo una cum electoribus sacri imperii et cesaream excita potestatem, quando et pro qua resperas gloriam, cuius appetentissimus esse deberes acquisitor;[c] si nunc negligens inveneris, senciat turba mollis sub

---

t) oportet K. — u) nunc dvakrát po sobě K. — v) ac K. — w) Heccine K. — x) Agua K. — y) ballistatoriis K. — z) nemá K. — a) decore K. — b) verum D. K. — c) acqurere K.

infelicibus[d] dicti Ludwici signis militans,[e] quid inter eorum molliciem intersit et fortitudinem Germanorum. Properet nunc nobilis Germania ad adiuvandum eius nobilem germanam[f] Ytaliam, quam enervis exercitus conatur subicere fedissime servituti. Datum Rome apud sanctum Petrum VIII. Ydus Septembris pontificatus nostri anno quinto.[39])

Applaudit[g] dominus papa regi et offert, que sibi placeant.[h]

Per pregrandia[i] celsitudinis tue merita, promtitudinem et fervorem devocionis, quam geris ad Romanam ecclesiam, evidenter experti nec non de progenitorum tuorum fidei puritate sincera ex suorum gestorum sublimium memoria certitudinem obtinentes, paternis desideriis affectamus, ut regie celsitudinis status felicius exaltetur et regnum tuum maneat semper optata felicitate fecundum. Et ideo sic efficere ministerio solicitudinis apostolice, que tibi sint grata, proponimus, quod in nobis velud devocionis filius paternum recognoscens affectum ad quelibet ipsius ecclesie beneplacita mentem tuam affluenti desiderio dirigas et ad persequucionem[j] eorum opportunis temporibus forcius animeris. Datum ꝯc.

Littere affeccionis ad regem.

In splendore vestre serenitatis ornatibus virtutum regalium insignite nos, qui eius exaltacionem tota mente diligimus, iocunditatis plenitudine delectamur precelsique quidem fama vestri nominis diffusa per orbem et condescendens[k] gestis laudabilibus in excelsum laudari meruit aput deum, extolli laudibus populorum, cum in vobis gentes inveniant affabilitatem benivolam, munificencie graciam, caritatis affluenciam et alte prudencie maiestatem. Sane quia vestrarum altitudo virtutum et felicis preeminencie status vester multipliciter in vestre[l] alias[l] nostre cedunt exaltacionis augmentum, desideramus, ut ipse pater altissimus in vobis dona gracie celestis adaugeat suique amoris vos ubertate fecundet. Ceterum ut affectus noster evidencius regie celsitudini pateat, peticiones clericorum vestrorum graciose procuravimus expediri et eas per latorem presencium vobis remittimus expeditas, parati semper ad omnia, que duxeritis nostre solicitudini committenda.

---

d) felicibus D. — e) militantes K. — f) germaniam K. — g) aplaudat D. — h) placerent D. — i) grandia K. — j) persequcionem K. — k) conscendens K. — ll) nemá D.

[39]) Tištěn u Pelzla, Geschichte des Königs Wenceslaus I. Urkdb. p. 53, č. 33 s datum VII. Idus.

Littere affeccionis ad devotum.

Hec habet innatum, fily carissime, patris vera dileccio, ut filium, quem intime diligit, licet absentem, intenta mente quasi presentem assidue contempletur. Hac siquidem dileccione personam tuam nobis preamabilem prosequentes, erga eam semper direximus et dirigimus interni luminis aciem, habentes illam in pectoris armario figuratam, quam nequimus propter locorem distanciam corporee visionis obtutibus intueri, volumus igitur, quod si, postquam ad summi apostolatus officium divina clemencia nos provexit, tibi scribere forsan ommisimus, non mireris. Nam etsi aliqua tibi causa motiva fuerit, credas tamen et teneas, quod ex rancore,[m] novit altissimus, talis ommissio non processit, cum ob tua magnifica merita et devocionem ingenuam, qua tamquam devotionis alumpnus deum et sedem apostolicam revereris, tuorum felicitatem processuum tuique nominis exaltacionem plurimis dirigamus affectibus et dirigere teneamur. Ideoque mandamus: conforteris et de nobis sicut de benivolo et benigno patre confidas, sciturus pro certo, quod te in memorie nostre libris[n] conscriptum brachiis paterne sinceritatis complectimur velud filium predilectum inter nostra precordia recumbentem.

Super eodem.

Cum in caritatis visceribus te quadam dileccionis prerogativa portemus, memores tue devocioni existimus, nec impedit locorum distancia, quin personam tuam ut pote nobis preamabilem interno lumine contemplemur. Est et enim in paternis affectibus, ut sospitate leteris, quieto statu degas et prospero ac illorum bonorum, quibus divicias perhennes acquiras, affluas ubertate. Ut autem, qualiter valeas, clarius nostra noticia comprehendat, volumus, quod de tua nos reddas continencia cerciores, habiturus in tuis agendis ad nos cum securitate recursum; nam in quibus expediet et decebit, libenter tibi favorem apostolicum impendemus ꝛc.

Ex[o] precedenti consimilis potest formari ad socium in hec verba.

Salutacione ꝛc. Socie quidem dilecte. Cum in caritatis visceribus te quadam dilectionis prerogativa portem, memor tue N., nec impedit loci distancia, quin personam tuam ut pote michi preamabilem interno lumine contemplarer. Est etenim in meo affectu, ut sospitalitate leteris, quieto statu degas et prospero, ut illorum bonorum, quibus divicias perhennes acquiras, affluas ubertate. Ut autem, qualiter valeas, clarius mea noticia comprehendat, opto, quod de tua continencia me reddas cerciorem.[o]

m) rangore D. — n) libro K. — oo) nemá D.

De recommendacione baronis ad regem.

Laudabilia merita nobilis et generosi Georgii de Cunstat et de Podiebrad, baronis[p] de regno Bohemie, sic apud sedem apostolicam claruerunt, quod adhuc conscripta reperiuntur in tabulis memorie dicte sedis non danda oblivionis decursu temporum, sed pocius in apostolici favoris armario retinenda. Ipse quidem non persone pericula, non adeo, sicut accepimus, rerum dispendia timuit, quin maluerit illis destitui et ponere se murum pro domo Israhel hostibus ecclesie viriliter resistendo et signanter hiis, qui sacrosancto generali concilio Basiliensi in spiritu sancto legittime congregato, universalem ecclesiam representanti, contradicebant, quorum etsi innumerosus exercitus esset, spernendus tamen esset, quoniam nullo duce racionis regitur, sed errore tantum[q] temere[r] ac passim limphante raptatur, quia eciam deo aspirante ad unitatem fidei katholice atque pacis iuxta formam compactatorum concilii supradicti regnum Bohemie post multarum dissencionum turbaciones ac turbacionum dissenciones meruit adunare, veritatem ewangelicam promovendo, maiestati regie viam parans. Unde cum baro predictus progenitorum suorum laudabilia vestigia imitando tempore turbacionis huiusmodi regno et ecclesie fideliter adhesit, seque nunc dastine tuis obsequiis, sicut te ignorare non credimus, totaliter deputavit, ac propter hoc tam apostolice sedis, quam regiam mereatur graciam et favorem, rogamus, quatinus premissis clementi miseracione pensatis eundem baronem veluti bene meritum favorabili et graciosa benivolencia prosequaris, ita quod ex favore vestro sperati fructus aput te consequatur augmentum, et nos exinde regalem magnificenciam dignis in domino laudibus commendare merito valeamus. Datum Rome apud sanctum Petrum anno ꝛc. LIII. die XIX. mensis Marcii ꝛc.

Commendatur, quod assistit regi fideliter.

In tuis meritis devocionis claritate conspicuis delectati letamur, quod te virum fama predicat multis virtutibus insignitum. Letamur in hiis potissime, que nobis de tuis sinceris actibus referuntur, super eo maxime, quod regi Ladislao fideliter et ferventer assistis circa suorum conservacionem iurium et sui exaltacionem honoris, prout ipsemet commendabili testimonio certitudinem nobis exposuit veritatis. Euge fily, quod tante fidelitatis nitore prefulges, ut nullus te moverit verbo fluctuacionum[s] in devium, quin dominum proprium corde tenens et sibi constanter adherens eius honera gerenda susceperis et suscepta gerere studueris utiliter,[t] ut ipsa operum evidencia manifestat, nec mirum, cum plene de tua probitate rex ipse confidens in te, ut pote sibi fidelissimum, cuius fidem familiaris ex-

p) nemá K. — q) tamen K. — r) nemá K. — s) fluctuacionis K. — t) alias fideliter dodává K.

periencia comprobat et secure quieverit et quiescit. Premissis igitur, que grata gerimus memorie commendatis honorificenciam dicti regis non diminui sed magnificis cupientes incrementis augeri, rogamus, quatinus de bono in melius saltem more solito indefesse procures, quecunque statui regio noveris profutura, ut eodem rege fructus amabiles de tue solicitudinis studio colligente nomen tuum crescat in gentibus et ipsum regem tibi constituas merito debitorem. Ut autem non solum terreni[u] sed superni regis et per consequens apostolice sedis graciam et nostram ulterius alias uberius merearis, sic ubicunque poteris ecclesie Romane solicite studeas negocia promovere, quod exinde tibi premium compensetur a domino, nosque tuis honoribus favorabilius intendere teneamur. Datum ꝛc.

Commendacio littere de credencia.

Clare devocionis tytulis[v] insignitus[w] more devotissimi filii Romanam ecclesiam veneraris[x] ut[y] matrem, sicut operum affectibus manifestas,[z] dum ea, que ad ipsius honorem pertinent, procuras fideliter et utiliter operaris, propter quod[ž] te apostolice sedis et nostram graciam sic meruisse dinosceris, ut personam tuam in visceribus caritatis gerere debitum reputemus. Leteris igitur in domino, quod talia de tua bonitate sentimus, quod nomen tuum laude dignum ostenditur alias extollitur et quod in te secure quiescimus, confidentes igitur alias considerantes, ymmo pro certo tenentes, quod ad ea, que nobis sunt placita[a], libenter intendis et quod salubrem statum regni tamquam exaltacionis eiusdem ecclesie zelator affectas. Rogamus mandantes, quatinus credens indubitanter sicut ab ore nostro probata, que enim capellanus noster tibi ex parte nostra retulerit, ei[b] favorabiliter assistere studeas[b], super hiis, que sibi duximus committenda, ita quod exinde valeas[c] dignis in domino laudibus merito commendari. Datum ꝛc.

Copia bulle Eugenii pape consilio et communitati Pragensi directa.

Eugenius episcopus, servus servorum dei, dilectis filiis consilio, consulibus et communitati Pragensi salutem et apostolicam benediccionem. Quoniam omnium ovium Christi, quarum pastorem ipse nos constituit, tenemur altissimo reddere racionem, semper quesivimus, ut fides tum vestra tum omnium sincera apud deum et devocio erga nos et sedem apostolicam firma et inviolabilis permaneret, cupiebamus enim, ut vinea domini Sabaoth remotis vepribus bonum ubilibet fructum ferret deo in

u) interni K. — v) titulo K. — w) insignita K. — x) venerari K. — y) sicut K. — z) manifestatis K. — ž) nemá D. — a) placida K. — bb) et D. — c) faveas K.

odorem suavitatis. Quam ob rem cupientes, ut si que alicubi radices scismatis superessent, tollerentur omnino et ad solitam erga nos et Romanam ecclesiam devocionem alias[d] obedienciam[d] et fidem omnes redirent, misimus olim ad Ungarie et Bohemie regna dilectum filium Julianum, sancti Angeli cardinalem, legatum nostrum, ut pacem quoque[e] regnorum procuraret et ea ageret, que concernere viderent bonum statum regni et salutem anime vestre. Sed cum ipse ad regnum Ungarie accedens adeo multis et arduis negociis fuerit occupatus, ut ad vos venire non posset, restat, ut vos nostris litteris hortemur, ut de bono in melius proficientes velitis ostendere vestram erga nos et dictam sedem devocionem non solum fide, sed opere, ut digne vos omnes videant ambulare per semitas mandatorum Christi et glorificent patrem vestrum, qui in celis est, ex bonis et fructuosis operacionibus vestris. Scitis, dilecti filii, obedienciam et humilitatem in[f] bono[f] esse instrumenta caritatis, sine qua nemo salvus esse potest. Sunt quidem, qui volvunt plus sapere, quam oportet, contra sancti Pauli apostoli preceptum, sed nulla est sapiencia non parere ex toto corde, ex[g] tota anima,[g] ex tota mente vicario Ihesu Christi in sinceritate cordis, non herrere et non obedire ei, qui habet ligandi et solvendi potestatem, qui est fidelium Christi et ecclesie Romane caput,[h] in qua per obedienciam et humilitatem homines salvantur, et qui caput illud non[i] obediunt, alias[i] non reverentur, ut debent, deum quoque, qui illud ecclesie sue dedit, videntur contemnere, satis quoque omnes katholicos reges et principes tocius christiani populi in obediencia nostra et sedis apostolice permanere abhominantes ydolum illud, quod Basilie in dedecus et obprobrium cristianitatis per nonnullorum insaniam est erectum. Horum regum et principum fidei et obediencie vos conformare debetis, ne videamini pocius velle errare cum paucis quam cum omnibus bene sencientibus recta sentire. Quare exortamur vos per dei misericordiam et pro salute vestre anime, ut primum in nostra et ipsius sedis devocione et obediencia cum omni integritate animi velitis persistere et opere ostendere bonam vestram voluntatem in parendo apostolicis mandatis et nos venerando tamquam verum vicarium Ihesu Christi. Deinde, si quas forte[k] scismatum et errorum alicubi scintillas esse senseritis, velitis pro posse, pro ut decet, katholicos bonos ac fideles ecclesie filios illas vestris remediis extinquere et delere, ut una omnium[l] sit atque eadem mens in bonis et fidelibus operibus et rectis opinionibus firmata. Nos enim vos, civitatem vestram et regnum vestrum semper amplexi sumus paterna et benivola caritate et paratos nos offerimus ad agendum omnia, quantum cum deo poterimus, que spectent ad bonum regimen, honorem, statum, pacem, quietem et concordiam vestram et regni, habituri vos semper in visceribus cordis nostri cum omnibus rebus vestris tamquam nostros et ecclesie Romane filios

dd) nemá D. — e) nemá K. — ff) nemá D. — gg) nemá K. — h) capud K. — ii) forsan K. — k) nemá D. — l) nemá D.

peculiares. Datum Rome apud sanctum Petrum anno incarnacionis[m] dominice[m] ꝛc. XLIIII° quarto Ydus Januarii (10. ledna), pontificatus[n] nostri anno primo[n] ꝛc. G. de Puteo.

Dilectis filiis consulibus et consilio et communitati Pragensi. Poggius.

Copia bulle directe per concilium Basiliense consulatui Nove civitatis Pragensis.

Dilectis ecclesie filiis, magistro civium et consulatui civitatis Nove Pragensis.

Sacrosancta generalis sinodus Basiliensis in spiritu sancto legittime congregata, universalem ecclesiam representans, dilectis ecclesie filiis, magistro civium et consulatui civitatis[o] Nove Pragensis[o], salutem et omnipotentis dei benediccionem. Mittentes ad regnum Bohemie dilectos ecclesie filios Nicolaum Henrici, in archiepscopum vestrum electum, et Christianum de Grecz Regine, prepositum ecclesie[p] sancti Petri in Brunna, in theologia magistrum, oratores nostros, eisdem commisimus, ut devocionibus vestris nonnulla referant, status universalis ecclesie, fidei exaltacionem et sanctissimi domini Felicis pape quinti honorem concernencia. Quare hortamur vos, ut eisdem ac eorum alteri in dicendis nostro nomine fidem plenariam et in agendis favorem et auxilium prestetis, ac sic vos in omnibus per eos procurandis negociis habeatis, quod vestre devociones apud hoc sacrum concilium merito habeant comendari. Datum Basilie VIII° Ydus Novembris (6. listopadu) a[q] navititate domini[q] anno ꝛc M°CCCC°XL°. Johannes de Rotha Petri.[r]

Credencia ex parte pape Felicis ad Novam civitatem Pragensem.

Dilectis filiis, magistro civium et consulatui civitatis Nove Pragensis. Felix episcopus, servus servorum dei. Dilectis filiis magistro civium et[s] consulatui civitatis Nove Pragensis[s] ꝛc. salutem et apostolicam benediccionem. Pro nonnullis arduis gravibus negociis statum universalis ecclesie nostrum concernentibus mittimus nunc ad regnum Bohemie dilectos filios Nicolaum N. Henrici,[t] electum in vestrum archiepiscopum, et Cristianum de Grecz Regine, prepositum ecclesie sancti Petri in Brunna, in theologia magistrum, oratores nostros, eisque nonnulla commisimus vestris devocionibus referenda circa premissa. Quare hortamur vos, ut eis aut eorum alteri plenam fidem in dicendis nostro nomine prestetis et

---

mm) nemá D. — nn) nemá D. — oo) nemá D. — p) nemá D. — qq) nemá D. — r) subscriptor notarius přidává K. — ss) nemá D. — t) N. H. D. —

in agendis per eos sic vos favorabiles et pronatos exibeatis, ut vestra exinde virtus eo maiora a domino premia reportet, quo vos in favorem ecclesie matris vestre promciores prestiteritis. Datum Basilie VIII° Ydus Novembris (6. listopadu) anno domini ɔc. M°CCCC°XL°, pontificatus nostri anno primo.

Universis[u] viris ecclesiasticis, nobilibus et toti populo regni Bohemie. Frater Johannes Nider, prior domus predicatorum Basiliensium, et frater Johannes de Mulnbrun ordinis Cisterciensis, sancte sinodi Basiliensis pro certis suis et presertim infrascriptis negociis humiles nunccii, pacem, quam secundum deum optatis. Et si cupide rei, que expectacio aliquid ex mora pene continuerat, differencius tamen et potissimum ea, que in periculo versatur salutis, multum anxietatis videtur habere admixtum: cum igitur dicta sancta et inclita congregacio exortum inter nos dissidium in noxam animarum Christi sanguine redemptarum vergere dolenter conspiciat et tantam iacturam cum innumeris aliis inde provenientibus damnis et incommodis velud pia mater deplangat salutemque vestram sicut omnium ardenti desiderio, prout digito dei ex ipsius compositis litteris perpendere potestis, expectat et expectat, modicum sibi hactenus fecisse videtur in eo, quod universitati vestre ternas eiusdem continencie litteras transmisit, nisi quadruplicatis eisdem nos vivos cum eis nunccios pro rerum gerendarum expediciori prosequucione, ne quod tam avide desiderat, preter spem longius protrahatur, emittet. Oblatam ergo a tam piis et pacificis mentibus ad pacem viam et graciam futuri mox in Christo carissimi ne parvi pendatis, sed tamquam ab angelo pacis celitis annunciatam reverenter cum presentibus, quesumus, suscipiatis et ad componendum ea, que unitatis et pacis sunt, ocius oratores instruite, nuncios dirigite confestim et nos bona et pura fide iuxta commissum ac eciam consilium, auxilium et favorem eorum, de quibus indubiam poteritis gerere fidem, vestris mittendis de tam sufficienti et racionabili securitate veniendi, standi, redeundi et singula sibi a vobis racionabiliter imposita agendi et prosequendi nomine et mandato dicti sacri concilii providebimus, quod merito poteritis et debebitis manere hac parte contenti. Et si ad hoc caucius et cicius providendum ac provide tractandum mittere ad nos huc aliquos decreveritis, cum eis super hoc medio pacificorum in omni manswetudine et sinceritate agemus et ipsorum adventum, si nos de hoc cicius certificare curaveritis, usque quo dicti patres et domini nostri de concilio indulgebunt, libenter prestolabimur. Rogamus tamen affeccione, qua possumus, et hortamur in domino, quatinus pro vestrorum cavenda securitate pro nostra ad invicem reintegranda in benivolencia societate tales et tam racionabiles vias et modos concipere et offerre ac huiusmodi ex adverso oblatos recipere et admittere studeatis, ut evidenter appareat, quod ea, que unitatis sunt, bono et decenti ordine queratis. Absit, ut dudum de concordia fida et simplici intencione

---

u) tento celý přípis nemá D.

agimus quocunque in volucro aut pretextu verborum, que iuste et racionabiliter expeti aut secundum honestatem reddi de facili non possunt, exigere aut pacem simulare bonaque et sanguinem nostrorum aliquatenus ammodo sitire videamur, sed racionabilibus et parabilibus in lenitate contenti ad inveniendum et dandum requiem animabus mutuo conveniamus. Quam cicius eciam fieri poterit, mittite, quos missuri estis, ne pre nimia dilacione sanctum et necessarium reformacionis opus, de quo inter reliqua principaliter et efficaciter missa ad aratrum nunc manu agitur, aliquatenus retardetur. Melius enim est et haud dubium salubrius viriliter se in commune contra vicia, quibus inpugnamur, erigere fedus cum virtutibus et proximis pacisci, quam sanguinem fundentes et animas periclitantes crudeliter se in alterutrum armare. Exurgamus ad huc et, que retro sunt, quantum cum domino possumus, iniuriarum et offensarum obliti, deo reconciliati in ea, que ante ea sunt, pacis federa toto nisu conemur, nec vos aut quempiam detineat ad res caducas queque inordinata queque affeccio aut deterreat ex preteritis qualitercunque gestis inflicta forsan et nondum pacata passio, sed ipsi condicenda inter nos pacta bona fine servaveritis, non erit, qui ex vobis quempiam iniuste aliquatenus offendat, cum omnes, qui in christianismo sunt, securitatem, quam in verbo prefati concilii pollicentur, indubitanter prestabunt. Confidenter ergo venite in domino nichil hesitantes, confidimus, quin secundum disposicionem, qua concilium suum sumpsit, in rectis et simplicibus viris et ordinato procedendi modo exordium, vestra cooperacione, si opportune veneritis, et relictis sive concordatis reliquis, quibus a nobis utrumque discrepare videmini, reformacionem discipline atque morum nimium, proch dolor, in populo dei collapsorum cum bone voluntatis hominibus pura et simplici intencione promovere curaveritis, mundus de fructu gloriosorum huiusve laborum letabundus prosperabitur et votivum in virtutibus et donis gracie sumet incrementum. Ac in pace tandem bona pectoris et ipsis eterne pacis auctorem concordi et iubila voce laudabit, quia malis penalibus, quibus nos, ne flamma viciorum exureret et exsuperet, clementer hucusque pungi et exercitari permisit, profectum nostrum, sicut novit, dignanter promovit ac cum temptacione proventum salutarem effecit, ut seminantes in lacrimis meritorum manipulos proferentes premia glorie in patria metamus gaudentes. Prestet hoc natus et datus nobis parvulus Christus Ihesus, dominus noster, qui ut nos unanimes et gloriosos in domo sua efficeret, se ipsum usque ad infirma carnis nostre et ignomiam crucis exinanivit suaque tanta et inaudita a seculis humilitate, nomen, quod est super omne nomen, in quot et nos salvos fieri oportet, promeruit, humiliemus et nos, mitis preceptoris vestigia imitantes, animas nostras non alta sapientes, sed simplicibus consencientes ac ea, que recta queque vera et sancta sunt, sine invidia alter alteri communicemus et iocundam procul dubio, prout in via datur, viam agemus. Quam vite iocunditatem nulla usquam periture rei quamlibet lata professio poterit recompensare, speramus,

sicut oramus et optamus, quia nowus annus, ymmo nowus ipse omnis laudate novitatis promotor nowum nobis spiritum pro sua laude, vestra salute et fidelis populi nova de vestra ad se in pace accessione leticia mirabiliter inspiravit, ut sic bonis et eius donis exhilarati, infusi gratum nobis super premissis, sicut desideramus et anheli expectamus, responsum pro vestra salute urbanitate quantocius demandetis.

Datum Nuremberge sub impressione sigilli mei fratris Johannis, prioris memorati, quo et ego frater Johannes de Mulnbrun in testimonium premissorum secum utor ad presens anno ꝛc XXXII.

Deico officio[v] presidio iam restat procedere ad dictamina cancelarie imperialis et regalis et videtur expediens, quod fiat ad tempora, prout currunt.

Novus imperator facit graciam Bohemis et Moravis pro sacri calicis libertate.

Fridericus,[w] divina favente clemencia Romanorum imperator semper augustus ꝛc. Nobilibus, generosis, strenuis, famosis, prudentibus et circumspectis Georgio de Cunstat alias de Podiebrad, gubernatori, ceterisque baronibus, militibus, armigeris, clientibus, magistris civium, consulibus, iudicibus et communitatibus civitatum, oppidorum, villarum ac toti universitati incliti regni Bohemie et marchionatus Moravie, sacro Romano imperio fidelibus, graciam suam imperialem et omne bonum. Fideles dilecti. Decet benignitatem imperialem subditorum ac fidelium profectibus et saluti ea serenitatis gracia intendere, quod devotorum exemplo eorum, quibus favoris et gracie commodum est impensum, ceteri in devocione sacri imperii forcius animentur, ea propter[x] concedimus, promittimus, volumus in verbo cesareo, quod quicunque ad manendum, standum in regnum et marchionatum predicta se contulerit, undecunque advenerit, compactata omnia, que eisdem regno et marchionatui sub regimine et papatu divi recordii Eugenii pape, cuius loco felicis memorie Julianus cardinalis presidebat, per sacrosanctum concilium Basiliense in spiritu sancto legittime congregatum, universalem ecclesiam representans, sigillata et confirmata sunt ac eciam dive memorie serenissimorum principum Sigismundi imperatoris et Alberti regis Romanorum nec non Bohemie et Ungarie ꝛc. regum gloriosissimorum, predecessorum nostrorum, maiestatum sigillis roborata et vallata[y] in rei perpetui memoriam pretextu sacri dominici calicis ad populum plebeium, prout de verbo ad verbum sonant, ab omnibus eciam indigenis et ceteris, cuiuscunque status aut preeminencie fuerint, firmiter et inviolabiliter observentur, nostre imperialis gracie sub ostentu. In cuius rei testimonium atque robur perpetue duraturum presentes litteras scribi et sigillo nostre imperialis maiestatis iussimus communiri. Datum ꝛc.

---

v) nemá D. — w) L. K. — x) tenus K. — y) vallata K.

Littera primaria regis Ladislai[z] directa in regnum Bohemie.

Ladislaus, dei gracia Ungarie, Bohemie, Dalmacie ꝛc. rex, dux Austrie marchioque Moravie,[ž] prudentibus ac circumspectis magistris civium consulibus totisque communitatibus Antique, Nove Parveque civitatum nostrarum Pragensium, fidelibus nostris grate sincereque dilectis. Prudentes ac circumspecti fideles nobis grate sincereque dilecti. Commisimus fidelibus nostris dilectis familiaribus H. E. et L. W., harum ut puta exibitoribus,[a] nonnulla de nostre maiestatis intencione vobis referenda. Requirimus igitur vos precipientes, quatinus iam fatorum nuncciorum nostrorum relatibus, uti ab ore nostre serenitatis prolatis, ac vice credulitatis fidem debeatis adhibere. Datum Wienne feria III.[b] proxima ante festum sancti Calixti pape (10. října) anno domini ꝛc. LII., coronacionis vero nostre regni Hungarie anno XIII.

Alia littera regis predicti primaria directa in regnum Bohemie ad omnes civitates et barones consimilis sub tenore.

Ladislaus, dei gracia Hungarie, Bohemie, Dalmacie, Croacie ꝛc. rex, dux Austrie marchioque Moravie ꝛc., prudentibus ac circumspectis magistris civium nec non consulibus totisque communitatibus Antique, Nove et[c] Parve civitatum nostrarum Pragensium,[d] fidelibus nobis grate et sincere dilectis.[d] Prudentes et circumspecti, fideles nobis grate sincereque dilecti! Quemadmodum gracia dirigente divina cum illustris ac affinis nostri carissimi Ulrici Cilie ꝛc. comitis, nonnullarum[e] terrigenarum, nostrorum fidelium auxilio in solium huius ducatus Austrie paternum ad hanc inclitam civitatem nostram Wienensem feliciter sumus introducti, ubi inter cetera conclusum extat atque decretum, ut circa festum beati Martini episcopi proxime venturum[f] hic Vienne dieta celebretur, utque principes nostri videlicet affines, ymmo tam Ungarie quam[g] Bohemie regnorum nec non ducatus Austrie et marchionatus Moravie nostrorum terrigene ad eandem veniant,[h] attencius scriberemus, ad quam quidem dietam eciam dominus et patrinus[i] noster Romanorum imperator venire aut certos suos ambasiatores destinare debeat. Requirimus igitur vos nichilominus seriose precipientes, quatinus aliquos de consiliis nec non de communitatibus maturi consilii viros, concives vestros, plene potestatis vestra auctoritate fulcitos, vestri e medio eligentes, ad ipsam dietam modis omnibus dirigere debeatis,[j] qui extunc ibidem simul cum principibus et affinibus ac aliis[j] terrigenis nostris prenotatis diligentem curam et operam, uti vestrum omnium requirit debitum, adhibeant, ut solia regnorum, ducatus domini-

---

z) Ladislay K. — ž) Morawie K. — a) exhibitoribus K. — b) f. IIII. K. — c) Parveque K. — dd) nemá K. — e) nonnullorum K. — f) venturi D. — g) nemá K. — h) adveniant K. — i) patruus K. — jj) nemá K.

orumque nostrorum ad paterna ac[k] saluberrimum subiectorum nostrorum tociusque rei publice regimen ceteraque maiestatem nostram et ipsos subditos nostros iure concernencia plenimode ac pacifice dirigi pervenire atque intendere valeamus. Gratum obsequium vobis posterisque vestris largiflua gracia nostra dante deo successu temporum memorandum nobis in eo ostensuri, secus[l] non facturi. Datum Vienne die sancti Francisci confessoris (11. října) anno domini[m] ꝛc. LII°,[n] coronacionis vero nostre regni Ungarie anno XIII° ꝛc.

Rex scribit civibus, ut puniant maleficos.

Venceslaus, dei gracia Romanorum rex, semper augustus et Bohemie rex, magistro civium et consulibus iuratis et communitati civitatis Pragensis, fidelibus nostris dilectis. Fideles dilecti! Ut in regno Bohemie subditi fideles nostri et eius regnicole in amene pacis delicioso solacio conquiescant et huiusmodi pace, quam sine intermissione disponere et ordinare decrevimus, potiri se gaudeant, signanter quoque ad hoc, ne bonum iusticie convertatur in predam nec malicia maneat inpunita, fures, predones, falsarii monetarum ceterique malefici et publicarum stratarum eiusdem regni nostri notorii et damnosi invasores pro ipsorum excessibus puniantur, alias corrigantur, prout criminis qualitas exigit et requirit, nostre intencionis[o] propositum vobisque presentibus seriose[p] iniungimus, omnino volentes, quatinus unum de consilio civitatis vestre plenam a vobis potestatem habentem ad nostre maiestatis presenciam dirigere nullatenus obmittatis, sic videlicet, quod idem die dominica post festum sancti Martini[q] venturum proxime coram nobis sit utique personaliter constitutus, intencionem nostram super premissis auditurus, nullam in hoc negligenciam commussuri, prout indignacionis nostre offensam volueritis evitare, sicut eciam super hoc castrorum purgraviis et monasteriorum nostrorum prelatis et provisoribus similia direximus scripta nostra. Datum Prage[r] ꝛc.

Proclamacio, ne quis audeat quibusdam articulis regiis contraire.

Ladislaus, dei gracia ꝛc. universis et singulis purgraviis castrorum regni nostri Bohemie, ad quos presentes pervenerint et cum eis fuerint requisiti, fidelibus nostris dilectis, graciam regiam et omne bonum. Fideles dilecti! Quia in universis civitatibus et oppidis regni nostri Bohemie mandamus voce preconica[s] publice proclamari, ne quispiam articulis vobis cum pre-

k) ad K. — l) secus nos K. — m) nemá K. — n) LIII°. K. — o) dodává exigit K. — p) seriosius K. — q) M. K. — r) nemá D. — s) preconica K.

sentibus demonstrandis audeat contraire, et cum obediencia[t] non prodesset humilibus, si contentus contumacibus non obesset: ideo ne maleficia[u] maneant impunita neque facti perversitas presumptoribus transeat in exemplum, vobis omnibus in genere et cuilibet vestrum in specie seriosius mandantes[v] precipimus, quatinus in casu, quo quispiam predictis articulis contrairet eisque obtemperare non curaret, extunc civibus Maioris et Nove civitatum Pragensium, nostris dilectis, ad tales seu talem arrestandum debeatis auxilium impendere opportunum, quociens fueritis per ipsos super hoc requisiti, aliter non facturi. Datum ꝛc.

Ut obediant[w] subcamerario assumto.

Universis et singulis abbatibus, abbatissis, prioribus, prepositis et conventibus monasteriorum, nec non magistris civium, consulibus iuratis et communitatibus civitatum regni nostri Bohemie ad regalem nostram cameram spectantibus, ad quos presentes pervenerint, devotis et fidelibus nostris dilectis, graciam regiam et omne bonum. Devoti et fideles dilecti, quia famosum V. d. K.[40]), fidelem nostrum dilectum, in subcamerarium regni nostri Bohemie assumsimus sibique huiusmodi subcamerariatus officium regendum, prout de ipso plene confidimus, commisimus fideliter gubernandum, idcirco vobis presentibus seriose precipimus et mandamus, quatinus extunc in antea prefato V. tamquam subcamerario regni obedire intendere nec non de singulis summis bernarum regalium, precariis et contribucionibus vobis in posterum imponendis modis omnibus debeatis. Datum ꝛc.

Substitucio priorum consulum in consulatum et[x] sequitur.[x]

Fideles dilecti. Maiora sibi facit credi, quisquis iniuncta decenter peregit, quia indubitanter illi aliquid committitur, qui optime comprobatur et certam dant fiduciam secundi iudicii[y] documenta prioris. Cum itaque vos tam in presentia quam in absencia nostra cunctis agibilibus tum[z] nostris tumque[z] civitatis vestre utiliter et laudabiliter comperuerimus[ž] prefuisse, itaque de regimine huiusmodi vestro quam plurimum contentamur, idcirco, fidelitatem et industriam vestram advertentes, damus vobis quoad hoc nostram omnimodam[a] potestatem, quatinus in officio scabinatus huiusmodi sine renitencia et contradiccione qualibet a data presencium usque ad unum annum integrum continue sequentem persi-

---

t) hobediencia K. — u) molestia K. — v) precipiendo mandamus K. — w) obediatur K. — xx) nemá K. — y) iudici K. — zz) cum . . . cumque K. — ž) comperimus K. — a) omnimode K.

[40]) Snad Valečovský z Kněžmostu 1432.

stere ac modum et ordinem singulis civitatis vestre agibilibus, prout hactenus fecistis, et presertim in locando magistrorum civium inter vos vicissim ad instar anni preteriti tenere modis omnibus debeatis, taliter videlicet, quod is, qui in locacione vestra, alias per vos[b] facta, primus magister civium constitutus fuerat, parili forma et modo magister civium denuo primus existat et per consequens alii subsequentes. Datum.

Imperator[41]) *facit quendam registratorem et deputat sibi pensionem septimanalem.*

Ladislaus[c], dei gracia ɔc. Notum facimus tenore[d] presencium[d] ɔc., quod dudum siquidem matura consideracione[e] prehabita cordi nobis frequenter[f] existit, litteras privilegiales corone et regni Boemie et[g] a Romanis pontificibus et recolende[h] bone[i] memorie divis Romanorum[h] imperatoribus et regibus, predecessoribus nostris, obtentas et alias similiter aliorum principum et[j] baronum, comitum et nobilium pro antedicti regni utilitate hincinde congestas in summam colligere et per ydoneum rectorem[k] et registratorem constituere in locis certis propensius custodiri, ac de legalitatis et circumspeccionis industria honorabilis P.[l] de C.[l], notarii, familiaris nostri[m] ɔc., obtinentes presumpcionem fiducie singularis, sibi ac sue custodie universa et singula privilegia et litteras, que et quas de presenti habemus aut obtinuerimus annuente domino in futurum, harum serie deputamus, ut easdem sua discrecione[n] vel[n] distinccione previa registret et reponat in ordinem, servet, custodiat et gubernet, ut, quociens de una vel de[o] pluribus earum necessitatem habuerimus, nobis possit et valeat expedire[p] celeriter et[q] respondere. Et ut ipse ad prefati laboris onera eo diligencius eoque frequencius curet intendere, quo sibi de nostre celsitudinis gracia senserit habundancius fore[r] provisum, eidem[s] unam marcham[t] reddituum septimana qualibet ab instanti[u] festo sancti Galli[v] primum incipiendo in et super Montibus Cuthnis habendam et percipiendam ad vite sue tempora harum serie deputamus, volentes occasione[w] singularis meriti, quo dictus P. de C. in officio notarie sue honori nostro curavit pridem intendere et intendit continuato[x] fidelitatis obsequio sollicite de presenti, quod ipse prefatam marcham in quocunque statu consistens,[y] eciam si dimisso prefato officio ad presulatus honorem volente altissimo perveniret,[z] singulis septimanis sine quavis difficultate et omni impedimento remoto perci-

b) vestrum K. — c) Karolus T. — dd) nemá T. — e) deliberacione K. — f) frequenti D. — g) nemá D. T. — hh) nemá T. — i) bone nemá K. — j) nemá T. — k) actorem D. K. — ll) nemá T. — m) nemá T. — nn) nemá T. — o) nemá D. T. — p) expedite D. K. — q) nemá D. K. — r) nemá K. — s) nemá T. — t) marcam D. K. — u) instante D. K. — v) nemá T. — w) occasionem K. — x) continuate D. K. — y) persistens K. — z) et přidává K.

[41]) Tištěn, F. Tadra, „Summa cancellariae p. 81. jako list cís. Karla IV. (T.)

pere debeat et habere. Mandamus igitur[ž] universis et singulis urborariis[a] Moncium Cuthnis, qui pro tempore fuerint, fidelibus nostris, quatenus prefato familiari, notario nostro, dictam marcham septimanis singulis sine quavis difficultate, contradiccione sive impedimento integraliter administrent, sub pena[b] indignacionis nostre gravissime,[c] aliter non facturi. Datum[c] ꝛc. . . .

Institucio poprawczonis.

Ladislaus, dei gracia ꝛc. nobilibus A. B. C.[d] de G. K.[e] P. et M.[f], poprawczonibus Grecensis, Gurimensis, Czaslawiensis ꝛc. districtuum, fidelibus dilectis, graciam regiam et omne[g] bonum.[g] Fideles dilecti! De circumspeccionis et legalitatis industria nobilis H. de L. specialiter presumentes ipsum in poprawczonem Boleslawiensis[h] et L. districtuum constituimus, ordinavimus et creamus per presentes, quo circa fidelitati vestre seriose comittimus et mandamus, quatinus eundem H. visis presentibus in conpoprawczonem vestrum assumere eumque pro poprawczone debeatis exnunc et inantea debeatis reputare et habere et in locis districtuum predictorum diebus forensibus proclamare publice faciatis cum mandato, ut omnes singuli districtuales ad eum tamquam poprawczonem respectum habeant sibique in hiis, que dictum poprawcionatus concernuntur officium, pareant et intendant, presencium sub[i] obtentu maiestatis[i] ꝛc.

Forma securi et salvi conductus ex parte domini[j] regis.

Ladislaus, dei gracia Romanorum rex semper augustus et Bohemie rex, universis et singulis nobilibus, baronibus, militibus, clientibus, capitaneis, burgraviis, officialibus, magistris civium, consulibus iuratis et communitatibus civitatum, oppidorum, villarum et locorum regni nostri Bohemie, fidelibus nostris dilectis, ad quos presentes pervenerint, graciam regiam et omne bonum. Fideles dilecti! Fidelitati vestre presentibus precipimus et mandamus omnino volentes, quatinus Johannem M., ostensorem presencium, fidelem nostrum dilectum, extra regnum nostrum Bohemie transeuntem ad presens per districtus, castra, civitates et dominia vestra quelibet absque impedimento quolibet transire, redire libere permittatis sibique, dum per ipsum super hoc requisiti fueritis, de securo et salvo providere conductu nostro regio sub favore. Datum Prage ꝛc. die[k] decima quarta mensis Maii, regnorum nostrorum[k] ꝛc.

ž) nemá K. — a) orboriis D., orboribus K. — b) nemá T. — cc) nemá T. — d) D. K. — e) h. K. — f) Alberto B. C. K. — gg) nemá K. — h) B. K. — ii) nemá K. — j) nemá D. — kk) nemá D.

Ubi aliquis produxit se fore[l] de stirpe clientali[m] vel[m] wladiconum.

Ladislaus, dei gracia ɔc notum facimus tenore presencium universis, quem ad modum C. de B.[n] per nonnullos extitit appellatus, dictus, nominatus et reputatus, quod non militari nec wladicorum[o] prosapia, sed pocius de burgensi ac rusticorum genere[p] foret procreatus, ita idem S. veniens et constitutus coram nobilibus L., magistro curie, ceterisque consiliariis[q] nostris et familiaribus cum patruis et awunculis de militari prosapia processis iuxta ritum regni Bohemie iuste, legittime et decenter produxit, se de stirpe wladiconum esse procreatum, nosque eundem virtute presencium wladiconem iustum et legittimum esse[r] similiter profitemur, reputamus et decernimus singulis iuribus, libertatibus, privilegiis, graciis et indultis extunc[s] et inantea ad instar wladiconum uti, frui et potiri, impedimentis quibuslibet postergatis. Datum[t] ɔc.

Confirmacio privilegiorum per dominum regem.

Ladislaus, dei gracia rex Bohemie ɔc notum facimus tenore presencium universis. Etsi cunctorum nobis fidelium prosperitas et commoda benigno favore respicimus et in prosperitatis augmento nostrorum fidelium ex innata nobis clemencia delectamur, ad illos tamen singularis affectus[u] prerogativam nostra gerit serenitas, qui pre ceteris fidelibus nostris se in fideli[v] constancia et indefesse fidelitatis obsequio reddiderint hactenus et reddant continue promciores. Sane per magistrum civium, consules iuratos totamque communitatem et incolas Nove civitatis Pragensis, fideles nostros dilectos, extat maiestati nostre cum humili precum instancia supplicatum, quatinus iura, privilegia, gracias, libertates a divis Bohemie regibus, predecessoribus nostris, concessa et concessas nec non usus, observancias et consuetudines laudabiles, per eos hactenus observatos, approbare, ratificare, innovare et confirmare graciosius dignaremur. Nos vero consideratis multarum virtutum et probitatum meritis ac innata fidei puritate, quibus maiestati nostre dicti cives et incole in multis causis et casibus placuerunt et placere poterunt[w] et[w] debebunt fervencius in futurum, eorum supplicacionibus favorabiliter annuentes universa et singula iura, privilegia, litteras et libertates a divis predecessoribus nostris, Bohemorum regibus, et eciam a nobis concessa et concessas in omnibus et singulis ipsorum[x] sentenciis, clausulis atque punctis, cuiuscunque tenoris existant, si et in quantum racionabiliter processerint, et[y] si in presentibus verbo

---

l) nemá K. — mm) nemá K. — n) S. de C. K. — o) wladiconum K. — p) nemá K. — q) consiliatoribus D. — r) nemá K. — s) exnunc inantea K. — t) nemá D. — u) effectus D. — v) Fidei K. — ww) nemá D. — x) eorum K — y) ac K.

ad verbum forent expressa et expresse, nec non usus, observancias et consuetudines laudabiles, per eos antiquitus observatos, animo deliberato, sano fidelium nostrorum accedente consilio et de certa nostra sciencia approbavimus, ratificavimus, innovavimus et confirmavimus, approbamus, innovamus, ratificamus et virtute presencium regia auctoritate predicta confirmamus et volentes expresse, quod ipsa et ipse exnunc inantea perpetuam obtinere debebunt roboris firmitatem. Mandamus igitur omnibus et singulis nostris officialibus, quod predictos cives in eorum iuribus non impediant, sed iuxta litteras genitoris nostri et nostras eosdem cives .... observancias, nostris tamen et aliorum quorumlibet iuribus semper salvis, presencium sub regie maiestatis nostre sigillo testimonio litterarum. Datum Prage annorum[z] coronacionis regis[z] ꝛc.

Quod quidam vasallus sue fame fidefragus seu prodigus nullatenus foveatur.

Universis et singulis ꝛc. Ad noticiam vestram deducimus, qualiter N., vasallus noster, sue fame prodigus et honoris, nobis et nostris nullatenus diffidatus, contra communem eciam equitatem et terrarum consuetudinem terras nostras et dominia ad castrum F. spectancia invaserit et damnificaverit spoliis et rapinis veluti fidefragus sui ordinarii et domini naturalis. Idcirco vobis et vestrum cuilibet precipimus et mandamus, quatinus prefatum F., suos fautores et complices adversum nos et nostros ac eciam terras nostras in vestris terris et dominiis nullatenus foveatis, receperitis,[a] teneatis nec eisdem publice vel occulte ministretis consilium, auxilium et favorem, prout indignacionem nostram[b] velitis evitare[b] ꝛc.

Ut aliqui quinquaginta sagittarii ad civitatem Vsstikt dirigantur.

Fideles dilecti.[c] Quia castrum nostrum Cunsstein[d] [42]) per certos nostros fideles est ab occupacione Miessien,[e] ut accepimus, acquisitum, idcirco vobis discrete precipimus et mandamus, quatinus mox visis presentibus L[ta] sagittarios equis et armis bene fulcitos ad civitatem nostram Vsstk[f] transmittere modis omnibus debeatis, facturi ulterius, quicquid P. vobis nostro nomine dederit in mandatis, aliter non facturi, prout dispendia corporum et rerum vestrarum volueritis evitare. Datum Prage[g] ꝛc.

---

zz) nemá K. — a) recepitis K. — bb) nemá K. — c) nostri K. — d) Cunsstin K. — e) Misnen. K. — f) Vsstiek K. — g) nemá K.

42) Königstein.

Conductus regis ad partes Ytalie.

Ladislaus[h] ɔc universis et singulis principibus ecclesiasticis. Quia honorabilem A., prothonotarium, secretarium et fidelem nostrum dilectum, ad partes Ytalie ultramontanenses in certis nostris legacionibus decrevimus transmittendum, idcirco universitatem vestram presentibus requirimus et hortamur desiderantes ex animo, quatinus[i] ipsum, dum ad vos pervenerit, benigne recommissum suscipere, favorabiliter pertractare et in hiis, que celeritatem et promocionem securitatemque sui concernunt itineris, promotivam et gratuitam velitis ostendere voluntatem, nec non ipsum cum sua comitiva et sua familia, equis, arnesiis, valesiis et rebus singulis per terras, civitates, loca, castra, castella,[j] oppida, villas et quelibet alia dominia vestra absque thelonei, pedagii, gustimie,[k] gabelli aut alterius solucionis onere ac impedimentis quibuslibet transire, stare et redire libere permittatis sibi, comitive et familie sue, dum per ipsum aut suo nomine presentibus requisiti fueritis, de securo et salvo velitis et debeatis providere conductu ad honorem et specialem[l] reverenciam nostre regie maiestatis, prout nobis specialiter velitis complacere ɔc.

Promocio.

Wenceslaus[m] ɔc. serenissimo principi domino B., regi S. illustri, fratri nostro carissimo, salutem et superne dileccionis continuum incrementum. Serenissime princeps, frater carissime. Quia nobilis Johannes, baro regni nostri Bohemie, familiaris noster dilectus, cupiens ocia domestica fugere seque in[n] exerciciis militarium actuum suis progenitoribus conformare, ad regnum vestrum ac alias diversas[o] mundi partes disposuit personaliter se transferre, idcirco fraternitatem vestram studiose petimus et rogamus, quatinus prefatum Johannem, dum ad regnum vestrum pervenerit, benigne suscipere, caritative pertractare ac in singulis, que celeritatem sui concernunt itineris, promotivam et favorabilem velitis nostre contemplacionis intuitu ostendere voluntatem. Faciet enim fraternitas vestra maiestati nostre in hoc complacenciam multum gratam. Datum Prage[p] die mensis Julii vicesimo 3°[p] ɔc.

Confirmacio consimilis privilegiorum pro religiosis.

Ladislaus, dei gracia ɔc. Etsi regie maiestatis circumspecta benignitas universorum[q] saluti de innata sibi clemencia tenetur intendere, ad illa

---

h) Ll. K. — i) nemá D. — j) nemá D. — k) gustimue K. — l) nemá D. — m) V. K. — n) nemá D. — o) nemá D. — pp) nemá K. — q) universa K.

tamen precipue ex quadam speciali inclinacione favoris meditari dignatur, que ministrorum dei et precipue religiosorum respiciunt commodum et honorem. Sane religiosorum devotorum nobis dilectorum supplex peticio nobis nuper exibita continebat, quod ipsis et eorum monasterio litteras et privilegia, que et quas a divis Romanorum imperatoribus seu regibus, predecessoribus nostris, super eorum libertatibus, iuribus, graciis et emmunitatibus obtinuisse noscuntur,[r] approbare, ratificare, innovare et confirmare de benignitate regia dignaremur. Nos itaque dictorum religiosorum devocionis insignia et alia multiplicia probitatis et virtutum merita, quibus nostram celsitudinem et sacrum Romanorum imperium studuerint, hactenus attenta diligencia speculari[s] venerari, clare nostre mentis oculis limpidius intuentes, ipsorum supplicacionibus ob omnipotentis dei ac gloriose et intemerate virginis Marie, genitricis eius, ac eciam sincere devocionis affectum, quem ad prefatum ordinem gessimus et habere dinoscimur, benignius inclinati, presertim, cum iuste petentibus non sit denegandus assensus, prefatis religiosis universa et singula privilegia et litteras, que et quas a divis Romanorum imperatoribus seu regibus, precedentibus nostris, super libertatibus et iuribus, graciis et clausulis, pro ut rite processerint ac si de verbo ad verbum eorum seu earum tenores distincte[t] et seriatim presentibus inserti consisterent, approbamus, ratificamus, innovamus et de certa nostra sciencia benignitate solita ac innate virtutis clemencia graciosius confirmamus, inhibentes omnibus universis et singulis et nominatim nostris ac sacri imperii fidelibus firmiter et distincte, ne prefatos religiosos adversus nostre approbacionis, ratificacionis et confirmacionis indultum impediant seu sinant per quempiam quomodolibet impediri sub pena indignacionis nostre, quam, qui secus attentare presumpserit, se cognoscat graviter incurrisse. Datum ɔc.

Confirmacio consimilis privilegiorum.

Ladislaus,[u] dei[v] gracia[v] ɔc. Ad perpetuam rei memoriam ɔc. Innata cordi nostro (vel sic: Ad perpetuam rei memoriam Ladislaus ɔc.) benignitas inter solicitudinum curas, quibus pro[w] subditorum quiete usque quaque detrahitur,[x] ad hoc precipua consideracione frequenter intendit, ut ecclesiarum libertatibus, profectibus et commodis possit et valeat sub tempore nostri felicis regiminis salubriter providere nec in hiis nostre maiestatis erat[y] propositum, nam in celestes thessauros[z] et in inarcescibiles illud indubie proponi[ž] confidimus, quidquid ad magnificandum sanctarum ecclesiarum honores liberaliter erogamus. Sane pro parte religiosorum

r) noscimur K. — s) specialiter K. — t) adistricte K. — u) Ll. K. — vv) nemá K. — w) nemá D. — x) distrahitur K. — y) errat D. K. — z) thezauros K. — ž) reponi K.

abbatisse et conventus sanctimonialium in N. nostre celsitudini extitit supplicatum, quatinus litteras seu privilegia H., olim divi imperatoris, predecessoris nostri, et omnia contenta in eisdem de benignitate regia ratificare, approbare et confirmare dignaremur. Cuius littere seu privilegii talis est tenor: H. dei gracia ɔc. *Scribatur totum privilegium cum data sua et tunc concludatur:* Nos itaque ut supra tale[a] signum in alia littera[a] ɔc.

Rex admittit permutacionem de beneficio fiendam.

Karolus[43]), dei gracia ɔc. Venerabili tali episcopo, principi ɔc. Princeps et devote dilecte. Quia honorabilis canonicus ecclesie, devotus noster dilectus, canonicatum, quem habet ibidem, suum[b] legittimis causis poscentibus pro alio desiderat beneficio permutare, nobis supplicans humiliter, quatinus nostrum ad[c] hoc[c] tamquam rex Bohemie, ad quem presentacio seu provisio eiusdem canonicatus, dum vacat, pertinere dinoscitur, graciosum dignaremur adhibere consensum pariter et assensum, nos animo deliberato, precibus ipsius benignius inclinati, ex certa nostra sciencia et auctoritate regia Bohem. permutacionem huiusmodi, quam dictum modo predicto inire contigerit, nostrum graciosum adhibuimus consensum et tenore presencium adhibemus. Idcirco devocionem tuam requirimus presentibus et hortamur, quatinus illum, cum quo predictus canonicus[d] permutacionem huiusmodi rite iniret seu fecerit, in statu[e] et prebenda predictis velis, prout ad tuum spectat officium, investire, adhibitis et cerimoniis debitis et consuetis. Presencium ɔc.

Infeudacio et confirmacio quorumdam bonorum.

Karolus ɔc. Notum facimus ɔc. Quod quia Johannes civis fidelis ɔc in nostre maiestatis presencia constitutus nobis humiliter supplicavit, ut bona sua infrascripta, que a nobis ut[f] rege Bohemie obtinet, sibi confirmare et eum de illis dignaremur graciosius investire. Ideoque suis precibus inclinati bona huiusmodi, videlicet tot marcarum redditus, item in villa B. redditus X marcarum g. denariorum Pragensium Polonici pagamenti,[g] recepto ab eo fidelitatis debite iuramento, sibi et heredibus suis affirmamus[h] et confirmamus et cum suo et heredum suorum nomine de hiis et aliorum quorumlibet iure salvo auctoritate presencium investinus, mandantes advocato nostro provinciali, qui est et qui fuerit pro tempore, presentibus

---

aa) nemá K. — b) nemá K. — cc) nemá K. — d) nemá D. — e) de canonicatu K. — f) aut K. — g) paganici K. — h) nemá K.

[43]) Obsažen též ve formuláři kr. Václava IV. Ruk. arch. Třeboňského C. 3 · 43'.

seriose, quatinus prefatum Johannem et eius heredes in bonis[i] huiusmodi ad sua iura manu tenere debeat efficaciter et tueri, nostre gracie sub obtentu. Presencium ɔc.

Imperator indulget, ut quidam possit uxori sue deputare census[i'] in bonis.

Karolus, dei[j] gracia[j] ɔc. Notum facimus ɔc. usque ibi: supplicavit, ut in villa septem marcarum redditus annui grossorum ɔc ut supra, quas[k] quidem septem marcas[l] redditus Clare uxori sue in donacionem propter nupcias, que vulgariter leipteginde[m] dicitur, se dicitur[n] assignasse, eidem Clare dignaremur graciosius confirmare. Cuius precibus utpote racionabilibus favorabiliter annuentes, prefate Clare dictum dotalicium auctoritate regia Bohem. confirmamus, per eam, sicut iura talium dotaliciorum continent, pacifice possidendas, salvo nostro in hiis iure et quolibet aliorum, mandantes advocato nostro provinciali, qui nunc est et qui fuerit pro tempore, presentibus seriose, quatinus prefatam Claram in eodem dotalicio ad sua iura manutenere debeat efficaciter et tueri nostre gracie sub obtentu. Presencium ɔc.

Imperator indulget cuidam excessus suos.

Opus in nobis egregium divina clemencia suggerente perfecimus, si per lubrica culpe deliramenta cadentibus misericordie celeris remedio subvenimus, cum augeatur in subditis devocionis vigor et fidei meritum,[o] dum ipsos a culpis nostre celsitudinis humanitas[p] absolvit et nostri honoris titulus devotorum nostrorum devocione crescente succrescit. Et licet in hoc nostra clemencia humilitate ad omnes libenter suadente sit habilis, circa illos tamen extenditur speciali prerogativa libencius, quos carnis nobis affinitate coniunctos sic devocio semper inantea consolidetur,[q] ut ad rectitudinis terminum gradiendum perveniant, quem ipsos interdum[r] oberrare contingit, ea propter, licet consanguineus noster V. comes C. nostrorum olim emulorum suggestione seductus, ursus caudisper, a nostris beneplacitis deviasset, quia tamen, errore deposito, nunc ad fidem et mandata nostra spontaneus se convertit, nos omnes offensas et culpas, quas idem cum suis sequacibus contra maiestatem nostram propter ea incurrisse noscuntur, eis clementer duximus remittendum, recipientes eos[s] de[t] cetero in plenitudinem favoris et gracie nostre sinum. Presencium ɔc.

---

i) nemá K. — i') censum K. — jj) nemá K. — k) quos K. — l) marcarum K. — m) leipdeginde K. — n) asserit K. — o) nemá K. — p) humanitus K. — q) consolidet K. — r) nemá K. — s) ipsos K. — t) nemá D.

Donacio[u] regis per devolucionem cum redemcione alterius medietatis devolvende.

Ladislaus[44]), dei gratia Ungarie, Bohemie, Dalmatie, Croatie etc. rex, Austrie dux et Moravie marchio, notum facimus universis, quod, quamvis regalis sublimitas nostra dona sua omnibus conferre letetur, illis tamen impendit iocundius, quos vetustate prolis clara nobilitas exornavit, extollunt ample virtutes, et quorum probata ac inconcussa fides et grata servicia regia largitate dignos efficiunt; et idcirco advertentes constantem fidem antiquorum nobilium Alssonis et Zdenkonis de Sssternberk, dilectorum fidelium nostrorum, qui semper corone huius regni nostri indefesse servicia magna et accepta fecerunt, volentesque eos nostre renumeracionis gratitudinem sentire, non improvide nec per errorem, sed cum matura animi deliberacione et sano consilio nostrorum processorum (sic) nobilium et fidelium aliorum, de certa nostra sciencia, auctoritate regia Bohemie prefatis Alssoni et Zdenkoni damus in solidum et donamus omne ius, quod ad nos nostramque huius regni coronam devolvetur per mortem nobilis Leutherii de Cotbus in et super media civitate et castro Cotbus posita in marchionatu nostro Lusacie cum teratorio (sic), castris, municionibus, wasallis, wasallagiis, iuribus, molendinis, piscinis, piscacionibus, venacionibus, iure patronatus ecclesiarum et iuribus ac pertinenciis universis, quocunque nomine nuncupentur, et cum honoribus et obsequiis omnibus nobis nostreque hujus regni corone exibendis, quemadmodum a dicto Leutero et suis antecessoribus supradicta omnia tenta et possessa sunt. Damus eciam, donamus ac concedimus eisdem et Zdenkoni et eorum heredibus pure et sine aliqua condicione vel die omne ius, quod nobis competit, redimendi aliam medietatem dicte civitatis et castri cum terratorio (sic), castris, municionibus et pertinenciis suis, prout supra in alia medietate expressimus, ab illustri principe Friderico marchione Brandeburgensi, sacri imperii archicamerario, consanguineo nostro dilecto, cui nobilis Rinaldus de Cotbus vendidit et possessionem tradidit, salvo nostre maiestatis predicto iure redimendi, quod dictis Alssoni et Zdenkoni eorumque heredibus cedimus, eosque in locum nostrum quoad hoc substituimus et in rem suam procuratores facimus, ac nolumus circa predictam redemcionem refragacionem aliquam aut impedimentum aliquo modo fieri. Volumus tamen predictos Alssonem et Zdenkonem eorumque heredes, postquam dictam civitatis et castri medietatem redemisse contingerit, eam a nostra maiestate tenere cum hiisdem oneribus et honeribus (sic) in pheudum, quemadmodum dictus Rynaldus a nostris antecessoribus tenuit et possedit. Mandamus igitur va-

---

uu) následující list nemá D.

[44]) Tištěn: F. Palacký, Urkund. Beiträge zur Geschichte . . . Georgs von Podiebrad 71.

sallis, civibus et incolis ac universis habitatoribus, cuiuscunque status existant, dicte civitatis Cutbus, castrorum, municionum, villarum, territorii ac cunctarum pertinenciarum ipsius, quatenus in eventum suprascriptorum casuum predictis Alssoni et Zdenkoni eorumque heredibus honorem habeant, subveniant ac omnino obediant, prout promcius et melius predictis Reynaldo et Leuterio honorem habere, subvenire ac obedire consweverunt, sub pena indignacionis nostre et in eventum alterius cuiusvis ex predictis casibus. Item mandamus vasallis, civibus, incolis ac universis habitatoribus, cuiuscunque status existant, eius partis, quam ad predictos Alssonem et Zdenkonem eorumque heredes devenire contingeret, ut honorem, subvencionem obedienciamque, sicut supra scriptum est, exhibeant, si nostram indignacionem cupiunt evitare, presencium sub appensione sigilli nostri regalis testimonio litterarum. Datum Prage die decima mensis Januarii anno domini MccccLiiii, regnorum nostrorum anno Ungarie etc. quarto decimo, Bohemie vero primo.

Paracliti gracia et favore in fine huius operis dicendum est de litteris circa humana negocia in hoc regno pro presenti currentibus, secundum quod premissum est in principio leccionum.

Littera missa domino apostolico ab universitate pro rotulo.

Sanctissime pater et domine. Supremus ille speculator perpetuus, cuius benignitatis oculi humilia queque respiciunt ad sui gregis specialem custodiam, idcirco vestram sanctitatem dignissimam in summa specula colocare dignatus est, ut inde velud a moncium supremo vertice universis sue membris ecclesie lumen veritatis effulgeat, quo cordium tenebrosa latibula iocundius ac salubrius illustrentur, quod etsi per vestre[v] sanctitatis generalem providenciam in cunctis evidenter appareat, in hoc tamen splendere[w] potest lucidius, si litterarum approbata, quibus huic mundo doctrinarum preclari fontes prodeunt, per[x] sanctissime paternitatis vestre respectum piissimum graciosius intuentibus[y] subsidiis roborentur. Hinc ad sanctitatis vestre pedes humiliter[z] provoluti humilime supplicamus, quatinus universitatem predictam[ž] Pragensis studii velud electam ecclesie vineam specialem utique ac preciosam tocius Almanie margaritam hucusque per precedentes Romanos solidatam pontifices dignetur et vestre sanctitatis benignitas oculo respicere pietatis rotulum, quem sanctitati vestre per honorabiles ac nobis sincere dilectos fratres et consocios A. et B. dirigimus, in quo eciam supplicacionem humilium oratorum nostrorum prosternimus, benignius acceptando, predicte universitati suppositis, prout vestre sanctitati videbitur, specialem graciam facientes dignemini miseri-

---

v) vestram sanctitatem K. — w) resplendere K. — x) pro . . respectu K. — y) intervenientibus K. — z) nemá D. — ž) nemá K.

corditer providere, ut eo studiis alliciantur plurimi, quo se tante pietatis muneribus copiosius dicatos noverint et refectos, pro quibus ac tocius ecclesie felici regimine vestram sanctitatem altissimus conservet incolumem tempora per longewa ꝛc. Subscripcio. Vestre sanctitatis oratores humilimi rector et tota universitas studii Pragensis.

De eodem ad cardinalem.

Reverende pater ac domine. Quia sine veritatis hostio nemo tutus ingreditur, vosque[a] illud salutis nostre hostium Christus dominus velud unum de summis dedit cardinibus, quibus huius vite mortalitas ad nostre salutis introitum rite reguletur, ad vestre paternitatis reverende pietatem recurrimus humiliter supplicantes, quatinus rotulum nostri Pragensis studii, quem sanctissimo in Christo ꝛc. per honorabiles ꝛc. dirigimus, venerabilis vestra paternitas apud eundem sanctissimum ꝛc. promotum habeat ac ipsos premissos universitatis nostre nuncios oculo respiciat pietatis, ut sic velud per cardinem nobis ad summe dignitatis hostium accessus pateat graciarum, sicque[b] premissum studium eo salubrius ac amplius incrementum capiat, quo se eiusdem supposita graciosis favoribus respecta noverint et inmunita,[c] pro quibus vestram reverendam paternitatem in longevo tempore[d] dignetur altissimus incolumem conservare ꝛc.

Subscripcio: Vestre paternitatis rector et tota universitas studii Pragensis humiles oratores.

Item ad cardinalem super eodem.

Reverende pater et domine. Licet precedentibus beneficiis a vestra reverendissima paternitate nobis exhibitis dignas non valeamus vices rependere, tante tamen pietatis armati fiducia denuo velud ad sinum paternum recurrimus humiliter[e] supplicantes, quatinus sicut alias piissima vestra paternitas nostre universitatis rotulum tempore domini Gregorii[ě] ꝛc. promotum habuit, sic et presentem, quem sanctissimo in Christo ꝛc per honorabiles ꝛc dirigimus, ad dilacionem ipsius studii Pragensis ac eciam tocius incrementum ecclesie dignetur paterna pietas promovere, ut quo se in predicta civitate[f] et[f] universitate laborantes ampliori pietate respectos agnoverint, eo studiorum laborioso certamini sincerius ac fervencius studeant adherere, sicque dum velud luminaria suis doctrinis mundum irradiant, per diversa climata fructus afferre valeant salutares. Pro[g] quibus

---

a) que nemá K. — b) ac quod D. — c) munita K. — d) longeva tempora K. — e) humilime K. — ě) připsáno nad řádkem pape quinti D. — ff) nemá K. —) in D.

et aliis pietatis laboribus ad[h] consolacionem ecclesie vestram reverendissimam paternitatem dignetur omnipotens diucius[i] conservare. Datum ɔc.

In adventu novi regis universitas offert maiestati sue hoc dictamen cum articulis in eodem expressatis.

Serenissime princeps. Devoti vestri filii universitas studii Pragensis peticiones infra scriptas invictissimis principibus Sigismundo imperatori awo et Alberto regi Romanorum, genitori maiestatis vestre, dive memorie humiliter exibitas eciam vestre regie celsitudini nunc exibent studiosius supplicando, quatinus huiusmodi supplicaciones[j] sive[j] peticiones ex innata vobis clemencia magnanimiter dignemini exaudire una cum consilio vestro super hiis conferendo, ut sicut ipsa universitas studii Pragensis de coronacione vestra in regem Bohemorum ex affectu letatur, sic et promocionis profectu consoletur,[k] primo ut provideatur[l] propter bonum pacis et unitatis, ut[m] ab omnibus suppositis universitatis compactata cum[n] sacrosancto concilio Basiliensi in spiritu sancto legittime congregato, universalem ecclesiam representante, facta firmiter observentur. Item 2° ut ville et census ablati[o] collegii viceversa[p] restituantur, quia sic deo et regia maiestate[q] disponente poterit augeri legencium et studencium numerus copiosus. Item 3° quatinus disponatur, ut magister et scolares in studio Pragensi prefato libere gaudeant privilegiis et libertatibus, quibus alia gaudent studia, ne, quod absit, universitas predicta iniuriis et violenciis oppressa ruine periculo dissolvatur.[45]) Datum Prage ɔc.

Recognicio magisterii.

Nos magister Georgius de Mezczierz[r] [46]), rector universitatis studii Pragensis, presentibus recognoscimus publice et fatemur, quod discretum virum magistrum G. de S., presencium exhibitorem, anno domini MCCCCLIII. feria VI[s] ante festum Penthecostes[t] (18. května) presidente sibi honorabili viro magistro H. de P., baccalario sacre theologie, et gradum magistri in artibus liberalibus publice incepisse et in eisdem cum debita solemnitate fore laudabiliter consequtum. In cuius rei testimonium sigillum nostri rectoratus presentibus est appensum ɔc.

---

h) nemá K. — i) nemá D. — jj) nemá K. — k) consuletur K. — l) videatur K. — m) quod K. — n) nemá D. — o) ablate K. — p) nemá D. — q) disposicione D. — r) de M. K. — s) nemá K. — t) Spiritus sancti K.

[45]) Tištěno, Palacký, Urkund. Beiträge zur Geschichte ... Georgs von Podiebrad 65 s datum 1453 říjen. — [46]) Jiří z Mezeříče stal se r. 1448 mistrem, 1450 kommissařem při zkouškách bakalářských a dne 16. dubna 1451 děkanem fakulty artistické. Mon. univ. Prag. II., 1. 36. 43.

Recognicio magistri cum recommendacione.

Universis et singulis fidei christiane filiis presentibus et futuris. Nos magister G. de M.[u] ac tota universitas studii Pragensis salutaris optatum gracie et exequcionis nostrarum precaminum subscriptarum. A iusticie et racionis tramite omni censeretur fore devium, quod, qui multis temporibus studiis scolasticis et aliis virtutum doctrinis ferventer adhesit, exsors premii pudenter existeret[v] nullius retribucionis munere premiatus. Cum igitur honorabilis vir M. N.[w] in nostra universitate fere decem annos diligenter peregerit studio, ita quod per successum temporis ad gradus baccalarii et magistri in artibus consuetis nostre universitatis solemnitatibus intervenientibus[w'] honorifice legittime est promotus, de quibus eidem M. N.[x] fidele testimonium presentibus exhibemus,[y] ac[z] eciam vita laudabili et honesta conversacione aliis legaliter et virtuose convixerit, prout fama communis sibi super hoc laudabiliter attestatur: nos fidelibus ipsius laboribus et[ž] aliis virtutum meritis premiis, quibus possumus, occurrere cupientes eundem M. N.[a] omnibus et singulis, quibus presentes nostre[b] littere fuerint exhibite, recommandamus humiliter et rogamus, quatinus ipsum in singulis factis suis et negociis, que ad eos pervenerint, fideliter promoveant et favore consequantur[c] gracioso, pro hiis singula nostre universitatis supposita suis complacere desideriis astringentes. Datum ɔc.

Rex novus in regnum suum venturus coronandus[d] comittit[e] baroni regni[f] vice sua[g] regendi usque ad adventum suum regni[h] eiusdem.[h]

Ladislaus, dei gracia ɔc. nobili Georgio de Cunstat[i] alias de Podiebrad, baroni regni nostri Bohemie, fideli dilecto, graciam regiam et omne bonum. Quamquam regalis munificencia erga universos fideles nostros regni nostri Bohemie de innata sibi clemencia quadam generalitate merito liberalis existit, ad illos tamen uberius sue debet liberalitatis[j] dona extendere, quos pro ipsius regni honoribus, pace et tranquillitate post multarum dissensionum turbaciones fama celebris fervencioribus testatur studiis desudasse: hinc est, quod habito respectu ad fidei constanciam et utilia sincere fidelitatis obsequia, que divis Romanorum imperatoribus ac regibus Bohemie, predecessoribus nostris, a tuis progenitoribus fideliter esse perhibentur exhibita et que tu nunc eciam nostre maiestati fideliter adherens in regno nostro predicto Bohemie efficaciter ac strenue agere dinosceris,

---

u) S. K. — v) insisteret K. — w) nemá K. — w') solemnibus interventibus K. — x) magistro M. K. — y) perhibemus K. — z) et K. — ž) ac K. — a) magistrum M. K. — b) nemá D. — c) prosequantur graciose K. — d) coronandum K. — e) commisit K. — f) nemá K. — g) vices suas K. — hh) nemá K. — i) G. de C. alias de P. K. — j) libertatis K.

ipsum regnum per spirituales et seculares multipliciter in sui dispendium divisum iuxta formam compactatorum sacri generalis concilii Basiliensis non parcendo laboribus nec sumptibus coadunas, in hoc maiestati nostre regie fidelem se totaliter exibendo, et eo amplius poteris et teneberis exibere, quo ampliora te cognoveris a nostro culmine beneficia recepisse, et cum ipsum regnum non immerito ex unanimi consensu te per biennium[k] elegerit in gubernatorem: nos consideracione predictorum, interventu eciam baronum, nobilium, armigerorum ac communitatum dicti regni nostri pro te diligencius nostre celsitudini[l] supplicantes, graciam tibi facere volentes specialem, castra, civitates, oppida et villas totumque ipsum regnum nostrum tibi regendum, gubernandum et ordinandum auctoritate nostra regia committimus usque adventum nostrum in ibidem plenaria potestate, precipientes ymmo seriosius mandantes universis et singulis baronibus, nobilibus, militibus, wladiconibus, capitaneis, purgraviis, magistris civium, iudicibus[m] et consulibus ac omnibus incolis huius[n] regni, fidelibus nostris dilectis, quatinus tibi in singulis mandatis honorem nostrum regium concernentibus nostro nomine pareant, obediant et intendant, nostro regio sub favore ꝛc.

Rex mandat treugas pacis observare et edicto stare suorum oratorum et cetera.

Ladislaus, dei gracia ꝛc. illustri principi marchioni Misnensi[o] graciam ꝛc. Fidelis dilecte. Intellexit nostra serenitas, quod inter te ex una et nobilem Georgium de C. alias de Podiebrad,[p] gubernatorem regni nostri Bohemie, ac totum ipsum nostrum regnum parte ex altera alique litis et displicencie materie suborte graves et intolerabiles cedes ac multa animarum dispendia et corporum intulerunt.[q] Hinc est, quod pro innata nobis virtute pacem et concordiam nostrorum fidelium iugiter affectantes, propter diversa incommoda, que ex litigiis et dissensionibus oriri noscuntur, sicut illis per litteras iniunximus, sic eciam sub obtentu gracie nostre tibi firmiter precipiendo mandamus, volentes omnino, quatinus ob reverenciam nostri culminis, cum sis omagialis huius[r] incliti nostri regni, super universis questionibus, que inter vos alterutrum ventilantur, treugas pacis statim assumere et perfectam pacem iuxta requisicionem illustrium A. B. C. D., quos in civitatem Pragensem super congregacione generali in festo sancti Stanislai nunc tenta dirigere duximus,[s] firmiter et inviolabiliter observare ac super hiis omnibus eisdem nostris oratoribus tamquam nostris iussionibus beneplacitis et ordinacionibus ad firmandum inter vos plenam concordiam omnimode pareatis, id ipsum sub pena indigna-

---

k) bigenium D. — l) celsitudinis K. — m) nemá D. — n) sui K. — o) Miesnensi K. — p) P. K. — q) intullerant K. — r) nemá K. — s) dirigimus K.

cionis nostre nullatenus dimissuri.[t] Datum Vienne die sancti Stanislai (8. května) anno domini ɔc. LIII°.[u]

Creacio publici notarii ab imperatore.

Karolus quartus[v] ɔc. divina favente clemencia Romanorum imperator semper augustus et Bohemie rex, dilecto sibi P. nato Mathie de P., baccalario arcium liberalium, graciam imperialem cum favore ɔc. Inspectis tue probitatis meritis et inmota fidei constancia, quibus aput nostram celsitudinem fidedignorum testimonio commendaris, tibi eorum intuitu officium thabellionatus seu notariatus publici committimus et te imperiali auctoritate et de certa nostra sciencia per [47]) pennam et calamare investimus de eodem, recepto prius a te per venerabilem C., episcopum et cancellarium nostrum,[w] vice et nomine nostris et sacri Romani imperii et pro ipso imperio fidelitatis debite corporali solito et proprio iuramento in hec verba: Ego B.[x] promitto et iuro, quod fidelis ero serenissimo ac[y] invictissimo principi et domino domino Karolo 4°, Romanorum imperatori, semper augusto et Bohemie regi illustri, domino meo graciosissimo, et omnibus successoribus eius, Romanorum imperatoribus et regibus legittime intrantibus, nec umquam ero in consilio, ubi periculum eorum tractetur, bonum et salutem eorum promovebo,[z] damna eorum pro mea possibilitate avertam fideliter et officium notariatus exercebo legaliter, non attendendo munera, odium vel amorem, sic me deus adiuvet et omnia[ž] sancta eius ewangelia. Decernentes et hoc imperiali statuto edicto, quod tu exnunc inantea possis et valeas per totum Romanum imperium et terras eidem subiectas et ubique locorum facere et conscribere instrumenta tam publica quam privata, ultimas voluntates, quecunque iudiciorum acta et omnia et singula, que tibi ex debito dicti officii fienda occurrerint vel scribenda, iuste, pure et fideliter, omni simulacione, machinacione, falsitate et dolo remotis. Scripturas illas, quas debueris in publicam formam redigere, in membranis et non in cartis abrasis neque in papireis fideliter conscribendo, nec non sentencias et dicta testium, donec publicata fuerint et approbata, sub secreto fideliter retinendo,[a] ac omnia et singula recte[b] facere debeas, que ad dictum officium pertinebunt, et huiusmodi tabellionatus officium perpetuo sine fraude exercendo, nichil addens vel minuens[c] maliciose vel fraudulenter, quod alteri contrahencium prodesse valeat vel obesse,. in causis viduarum, orphanorum, viduarum, pupillorum et pauperum patrocinari solerter debeas, pontes, hospitalia, vias

---

t) obmissuri. — u) LIII. nemá D. — v) nemá D. — w) nemá K. — x) P. K. — y) et K. — z) promovendo K. — ž) přidává K. — a) obtinendo D. — b) rectas K. — c) diminuens K.

[47]) Odtud doslovně list kr. Václava IV. v jeho formuláři. Arch. Třeb. C 3. f. 45'—46'.

publicas et omnia rei publice commoda promovere et omnia et singula, que ad tuum spectant officium, fideliter exercebis. Presencium ɔc.

Sed[d] quia hic de publico notario mencio facta est, cuius est officium publica exercere instrumenta, ideo nota differenciam inter privilegium et instrumentum, quia instrumentum est superius ad privilegium secundum quosdam; sed melius est dicendum, quod privilegium est superius, quia instrumentum solum pertinet ad spiritualia, sicut est procuratorium et processus; sed privilegium extendit se tam ad spirituales quam ad seculares et sic omne privilegium est instrumentum et non e contrario. Sed bulla est littera papalis super beneficia data vel super commissiones ɔc. Sed processus vocantur rescripta vel copie bullarum. Indulgencia vero est quedam littera papalis, in qua continetur virtus absolucionis peccatorum. De privilegiis autem habuistis sufficienter in Dibinio et in Summa cancellarie[d] ɔc.

---

dd) nemá K.

Meziřádkový český překlad.

Větší tučná čísla značí stranu, menší řádek latinského textu.

3. 19. instinctus vnuknutí. **4.** 5. investigare ztazovati. 6. pociatur požívalo by. 15. commerciorum kupectví.

5. 5. regula pravidla. 10. patet zevný jest. 16. derogat na překážku 23. consistit záleží. 24. a sentencia lata od vyřčeného ortele. **6.** 7. proscriptorum psancuov. 31. negocia běhové. **7.** 3. auctoritate mocí. 9. iudex ofmistr.

7. 18. dispositus et ordinatus zpuosoben a zřiezen. **8.** 2. deputatus per communitatem vydán jsa od obce v poselstvie. 3. proponens chtě. 3. proficisci jeti. 5. mobilium et immobilium movitých a nemovitých. 6. verum et legittimum pravého a spravedlivého (řádného). 6. sub hiis pactis pod těmito výmluvami. 7. in casu dictus v příhodě napředpsaný. 8. tutor zprávce. 9. tutelam obranu neb zprávu. 9. cum effectu skutkem. 10. prout ad tutoris spectat jakožto na zprávce slušie. 11. in habitu v stavu. 11. mater familias hospodyně, neb úřad bude držeti neb bude hospodyní. 13. quam alicui ex pueris jakož jiným dětem. 14. testantis kšaftník. 15. dospělým letem dojde. 16. iam nubilem hotova k vdání. 16. sensato rozumnému. 18. non quesita netážící se. 20. superstites zuostalé neb živé. 23. Ceterum potom. 24. infra tempus commissionis quam extra v čas poručenstvie neb bez poručenstvie. 27. essencialia bytné věci, svrchované. 31. in circulo na městském rynku.

9. 7. disbrigat zpravuje. 12. fassus est vyznal jest. 14. za dva rozdielné roky podle zápisu učiněného. 17. arralis zavdaných. 22. integraliter docela. 2[illegible]. arcium svobodného umění. 27. se vším okrslkem. 30. úplně zaplacených. **10.** 3. cum fundo s dnem. puožitkem . . . okrslkem. 9. assignat et prescribit odkazuje a zapisuje. 11. nomine dotalicii jménem věna. 15. indemniter assequatur beze škody měla. 17. vigore mocí.

18. successorem náměstkem. 19. pro sbožie po nadepsaném . . . pozuostalé. 20. byla róznice znikla, tehda. 23. za úmluvce neb ubrmany najvyššie vyvolili jim úmluvy vyrčenie . . . davše. 25. té pře spravedlivosti kořenně alias srozuměvše. 25. vypravili mocně tiemto obyčejem. **11.** 11. relictam ostaly hned 5. in bonis na sboží. 8. a tak když byly penieze nebyly zaplaceny. 11. per tempora affutura po budúcie časy. 13. successor náměstek. 15. videlicet totiž 19. aby ta strana plnila. 22. in propria k sobě. 25. shledáno

býti, aby když by mezi tiem... vladaři sbožie. 27. decenter slušně. 28. assequetur přijde. 28. napředpsané penieze. 29. notanter znamenitě. 31. odkazuje a zapisuje.

12. 7. vigoramine; virtute mocí. 9. pridem prve před tiem. 10. druhú polovici jměla, vona potom. 12. proti tomu zajisté. 15. tak z příbuznosti krve jakožto z toho, že ji prve držel. 14. právem jest stál. 15. stran svědectvie pilně slyševše a té pře... kořenně srozuměvše. 16. sentenciam ortel, súd, odsudek. 19. byl-li by bližší. 22. Sic denique Tak zajisté. 22. sentenciam odsudek. 23. appellavit odvolala. 25. impetrasset, uterini vyprosil, bratřie. **13.** 1. a ta pře byla jest k našemu rozsúzení právem spadla. 2. cause iusticia spravedlnosti té pře.... srozuměvše. 4. relicta zuostalé. 5. tunc tehdy. 6. odvolala. 9. o zeď. 9. dlúhá róznice byla vynikla. 10. intratur vcházie. 12. kteříž okolo bydlé obapolních. 14. diligentissime plně. 14. ad instantem k snažné. 16. sit communis byla obecná. 18. trabes kláda, břevno, trám, rošt.

13. 21. Vzdánie otměnné. 24. kteréž na ni kterýmkoli právem přislušie. 28. na živého. **14.** 2. připuzena, přinucena... lstí podvedena, ale dobrovolně, rozmyšleně, múdře vel opatrně. 13. lorifex řemenář. 14. linicide platenikovy. 14. pannitonsori postřihačovi. 15. obyčejem. zpósobú práva. 27. forma summaria popis svrchní.

15. 13. fatigetur staraj se. 15. pro pamět činie se. 16. authonomastice povýšenie. 17. negociorum skutkuov alias činóv. 17. acta skutky. 18. autenticum jisté knihy, stalo. 29. ješto mají zřenie k knihám. **16.** 13, veri pravého. 14. debitorie obligari dlužně dlužen. 16. nákladu tiemto zápisem zastavuji. 17. ote dne tohoto zápisu v jednom roce pořád zběhlým. 19. beze všie. bez dalšieho prodlevánie. 21. extunc tehda. 22. occupare vzieti, zdvihnúti. 23. impignerare základy bráti... až do dobytie a shledánie. 25. tento zápis nebude moci jmieti.

17. 2. autenticum jisté knihy. 5. benivole dobrovolně. 6. kteráž jest jemu spravedlivě oddána. 7. milostivého že jest dlužen. 9. v tyto knihy právem zavázanie odkázal, tak však, jestliže by prve umřel. 12. intromittendi et possidendi uvázati a držeti. 13. facultatem moc. 15. tento zápis bude všech mocí zbaven. 20. essencialia bytné seu potřebné. 23. obligacio zavázanie. 25. úmluvce a přátelští úmluvce. **18.** 3. jestliže jste o všecky pře a nesnáze... vzniklé. 5. de alto et basso pod najvyšším právem. 6. aby cožkoli skrze nás. 7. a zavazujete se držeti. 8. inviolaliter bez přerušenie. 10. davše jim ruce pravé v pravú přiezeň právě je umluviti. 12. solveret et pagaret platil a plnil. 13. singularia a každé zvláště. 14. s uobú stran vzniklé obostranně vypověděli sú, že srovnané. 17. grate... acceptantes vzácně přijemše. 15. pevně a vděčně pro všecky časy. 22. pro sbožie jemu pozuostalé tiemto obyčejem. 24. sonantem znící, znějící. 25. úroku věčného. **19.** abrenunciacio oderčenie.

3. obligacionis zavázánie v dluhu. 18. plurima... occupacio mnohá práce. 27. jdú po rozumu. 20. per tractum skrze připuzeného. 29. založenie, položenie v letech. **20.** 6. restringit stahuje. 10. jakž by toho nabyl. 13. credita

dluhové. 14. rata accio pevný skutek. **21.** 9. statečnú dobrú s dobrú pamětí a s plným rozumem. 10. kteréžto vedle obyčeje města našeho váží se zkušené. 11. v tyto knihy kázali sme vepsati. 12. namque zajisté. 13. executores dokonatelé. 14. oba spolu nerozdielně ustavil a zřiedil. 17. a kšfatu počtu nečiniece. 17. deinde potom. 18. predecessorum předkóv spasenie. 23. ložní s peřinami. 25. za věno, věnných pancíř, pláty, přilbice. 28. certamina k bojóm.

33. na kterémž koli sbožie. **22.** 2. všelikterakú moc. 4. bez odvolánie. 5. expediens et utile zapodobné a užitečné. 5. svobodné vuole. 35. starostí přirozenú sstaral a tělesnými neduhy těžkými jsa obklíčen. **23.** 2. destitutus nejsa zbaven. 3. poslednie vuole. 3. pójčeného a naděleného. 4. dispono zpósobuji. 4. forma zpósobú. 5. efficacius dostatečnějie. 5. róznie, nesnází, krykóv. 6. posteris potomním. 9. doufánie zvláštnie. 10. zprávce mám zvláštní doufánie. 11. tiemto listem volím a ustavuji. 12. okrslkem. 16. kterýmž by koli jménem jmenovány byly. 19. na rovný rozdiel. 20. před dospělými léty umřel. 24. beze všech překážek a odpor. 29. a předcích mých. 30. duše mé i jiných za spasenie. 31. aby dáno bylo. 31. robur pevnost. 37. pro okrasu pisu krasomluveného. 39. přítomnosti. posledníeho a teskliveho tohoto času. **24.** 1. nedužívé leže vyjitie duše mé očekávaje. 2. smrtedlně jakožto jsa raněn každého okamženie. 6. abych, když bych s tohoto biedného světa sšel neb aby, když bych umřel. 7. abych, když bych z tohoto biedného žaláře odšel. 8. pro to sbožie. 9. kterak koli vznikl, činím vše tiem obyčejem. 11. clausulis zavřenie. 11. bez proměněnie rozumu. 17. lanquens neduživ.

25. 15. rozum toho. 15. hlavnie kniha. 17. equivalet tak mocné. 21. negocia věci. 23. ruší se. živú konšelskú pamětí. 24. obligacio zápis. 29. formales praví, řádní, slušní. 30. z pominutie času. 42. materialis ne tak mocný.

26. 4. kteréžto znamenie nemá moci. 6. imperitorum neumělých. 10. tractando přijímaje. 15. faventes ješto přeje. 23. credit domnívá se. 24. titulum nápis neb počátek. 27. pergentibus ješto jeli. 31. quantitatem velikost. 31. perceptorum příjmu.

28. 4. distribuicionem zřčenie. 9. exemplar registri výklad pravidla. 11. reportatur vypisuje se. 17. pro puožitek obecného dobrého. 20. distributores rozdavači. 30. počtu velikosti. 31. činí rozdiel, dělí. **29.** 3. základ zprávy nebo jest zprávu svobozenie. 26. examinatur píše se. **30.** 4. to jest na přieky. 5. virtute z moci. 8. eligibilius est lépe jest. 9. excutere vytrhnúti. 9. cautelam opatrnost. 19. ohradil by, hodnými. 13. vydaného počtu. 14. přítomni.

32. commendaticum pochvalitebný neb výhoštný. **31.** 2. bez pohoršení práv všech, kteráž zřie k našemu městu. 13. ritus obyčej. 14. conversacionis chování. 15. absolutus zproštěn. 17. incorporantur vtělují se, vpisují se. 20. privilegio zvláštnosti. 22. solucionem loci vysvobozenie miesta. 29. že sobě řádně pomuož. 30. peregrini hostinného. **32.** 5. pignerum publicacio základuov okázánie. 17. zpuosob prodánie do knih súdních. 18.

Litostrato z dlaženého. 18. in Litostrato na dlažení. 20. ten trh zpravuje prodavač. 21. publicavit opověděl jest. 25. cautus opatrný. 26. annuentibus svolili by páni. **33.** 20. albicerdoni jircháři. 22. za jistú summu. 24. za právo má. 25. kdežto žádný neodepřel. **34.** 4. disbrigare vysvoboditi. 17. spósoby práva. 20. jakož město za právo má. 22. daremné a nespravedlivé. 23. když jemu rok konšelé položie. **35.** 1. zpósob odporu. 6. vynésti súd spravedlnosti. 8. že by jemu viece než dvě kopě dali. 15. gesta skutkové. 16. publicaverunt ohlásili sú. 24. beze všeho odporu. **36.** 24. když se kto škody bojí. **37.** 10. in figura iudicii v súdě. 11. humana lidští. 14. hinc inde s obú stranú. 15. řádně a rozumně pravým trhem. 17. in publico v obecném. 20. odpuščenie . . . činiti a pósobiti. 25. consuetudines obyčeje. **38.** 3. legittima řádná, vlastnie. 5. contestato zahájeném, osvědčeném. 5. plnú moc. 8. na to učiněném plnějie svědčí. 9. ibidem tudiež. 11. rite řádně a rozumně. 16. utifruendam ku požívání. 17. aneb jinak ku požitkóm jich. 22. contradiccione nároku, odporu, nařknutie. 24. svědčí (žádá) a za právo má. 26. po věčné časy. 26. bez porušenie. 27. zpěčovati ani jinak činiti. 27. některú příčinú. vtipem, právem neb skutkem. 28. ani kromě súdu. 28. odřekli sú sě. 29. na všecky věci. 31. canonico duchovnieho. 31. posterum potom. 32. mohlo kterak koli přislušeti. 33. expressum vymieněno. 34. zevně, tajně. 34. obtenta obdržáno. 35. excerpta kromě. 35. per presentes ten list. 38. pevnější moc. **39.** sentenciarum ortele. 7. přidadúc malú příčinu.

15. taká pře jest prošla. 17. aratura poplužím. 18. trh vedle řádu slavného. 20. závdavku spravedlivým rukojemstvím se zavázal. 22. propustil. a také však. 23. napřed řečený k svým požitkóm. 24. in spe v naději. 26. expetere vymoci. 27. reddat propustil. 28. nemohu tobě svoliti. **40.** 1. že by darmo prosil. 3. tu při pilným tázáním rozváživše v sobě na mysli i hlasitě rozmietavše. 5. řádu potvrzen. 5. v skutečné vladařstvie. 6. zvláště 7. dostatečný. 9. kúpil, kterýž se jest stal toho trhu. 13. s poctivostí a se ctí napřed předešlú. 15. pilně prosíme. 17. pověděných. 21. škoditi. 21. propositum úmysla.

41. 15. velmi znamenité. 16. generosis vzácným. 19. článec při pochybný. 20. račte nás naučiti. 20. enim zajisté. 22. trhem slušným a obyčejným ten plat. 23. totali na všem. 29. mansione osadil. 31. tehda podle popisu svého. 32. chtěl bráti základy obyčejné. 33. possessor hospodář. nedal základu bráti. 35. první jistec neb prodavač sedí. **42.** 1. že móž bráti základy, kdež by chtěl. 2. v té róznici . . . abychme jich právo nalezli discrepamus dvojíme se. 9. co jest v tom spravedlivosti a práva pilně a snažně. 11. platného hantfeštného. 12. evidenter zřejmě. 14. inclite velmi slavným. 17. gliscit žádá. 17. nerozomějíce temnosti. 18. cursitamus utiekáme. 22. casualiter z příhody. 22. precipicii pádu nejsa pamětliv. 26. abyste právo nám ráčili pověděti. 27. o zbavenie údu.

29. za to vám chcem snažnějie slúžiti. 33. vuoli okázanie, libost vóle napřed sielámy, předsielajíce. **43.** 3. dobrodiním zhrdal jest. 5. zachvácen 6. beze všie pomoci. 8. od nařčenie ovšem prost. 10. všeliké služebnosti ho-

tovost předsieláme, pomocníci a přietelé znamenitě přieznivi. 12. zadrženie platu. 15. takú úmluvú. 21. iuridice právem. 22. publicaciones ohlašovánie. 24. impetit nařieká. 27. zastaviti. závazek. 28. svorně súd práva. 29. a syn, ješto nynie duom nařieká a na duom . . . uveden jest. 32. zahájených zjevně. 33. okázal se jest odpórce. 34. od syna neb bez syna, ješto prve svolil. 36. providenciam opatrnost. Protož což by bylo práva, račte nás naučiti právem. **44.** 4. hotovost všeliké libosti na před sieláme, všelikakú libost předsielámy. 9. vypoviedámy a tak za právo nalezáme.

22. Pakli bude ortel odvolán. 27. familiaris čeledín. 30. maiestatis velebnosti. 32. mnoho přátelských rokuov. 35. vedle knih za právo vyřkli. **45.** 22. retractatus odvolán. **47.** 28. gliscitis žádáte. **48.** 3. učiti vás nemiením. 8. ovšem zproštěn. 9. monete mince. 10. contradixi odepřel sem. 11. mnohými prostředky. **49.** 5. slovutné opatrnosti mužóm purgmistrovi a konšelóm. 7. hotovú a služební libost předsieláme, múdří přietelé a milí. Vznesl jest na nás mistr tesařský, ješto nynie nedávno krásným dielem udělal jest. 13. v tom dosti učiníte spravedlnosti i nám. 16. službu hotového dobrovolenstvie ustavičně předsieláme, opatrní. 18. přičiňte se k tomu. 18. přinutiti, navésti, přitisknúti. 20. dlužen, dal a zaplatil bez dalšieho prodlevánie, toho vaší opatrnosti v příhodě vašie chceme odslúžiti.

23. Služebnú vóli a všelikakú líbeznost napřed předsieláme, jisté opatrnosti spoluobyvateli našemu dlužen jest, jakož se jest před naší radú seznal a netbá zaplatiti. Pročež prosímě pilně, abyste napřed řečeného dlužníka neb spoluměštěnína ku placení úplně přinutili. Žádost vaši, když tomu čas a miesto bude, abychom naplnili. **50.** 1. Jemnú přiezen předsieláme. Dáváme vám věděti, že súd obecní najbližšie středu vám oznamujem v našem městě býti, k tomu . přijíti ovšem kažte. Tu jemu práva dopomóžem neb dosti učiníme hojně, jakož práva ukáží. 6. Pozdravenie s slušnú poctivostí a s najhotovější službú. Tu prosba posielána bývá, kdež jest naděje, že bude k uslyšení skutek dobrotivý nalezen. Pro toho . . . vám posieláme, prosiece vás za něho snažně, abyste jemu spravedlnost plnú učinili. 11. v nově zastaven, vědúce, že jest toho koně od klisen. 12. a nespravedlivě jeho odporníci zamucují.

14. Pozdravenie s hodnú službú. 14. své pře. 15. perducere dovésti. 16. skutečně naplniti. 17. zavitý rok. ovšem pokládáme. 19. v našem právě přivedl. 29. poctivú všelikterakú slušnú libost napřed předsieláme, jakož slušie, slušně předsieláme. 22. abyste sboží zastavené. 25. a má-li kto z vašich s naším právem činiti, hotovi sme spěšné spravedlnosti dopomoci pro to. 26. leč by prve jeho pánu bylo odpověděno. 28. Všeliké libosti vašie skutečně sme povolni, výborný, urozený a poctivý. **51.** 1. effectum skutku. 2. protož ještě pro spravedlnost od dlúhého času dlužni neb povinni. 5. jenž sme vám větší služebnosti hotovi. Psané konečně odpovědi žádáme, aby pro tak malé penieze stavovánie a jiných nesnází se nedálo.

8. Opatrní a múdří přietelé milí všeliké služebnosti dobrovolnost předsieláme. 9. věděti dáváme, vznesla. 10. cementarii vápenníku. 11. že v svém

dětinství. 11. otcovského dielu až dosavad nevzevši. Protož s spravedlností žádáme, abyste ráčili naší k tomu sboží spěšné spravedlnosti bez prodlevánie (oddálenie). 15. to sboží dobývati a skutečně. 17. personaliter osobně. 19. hotové u větčích věcech vážiece.

21. K spravedlnosti pilně zřiece neb spravedlnost pilně vážiece. Vzneseno jest na nás. 23. chtěl jest staviti. 24. k nám obeslati, nebo sme hotovi na našeho bez prodlevánie. 28. Všelikú libost předsieláme. 30. jednostajně jsú seznali. 31. umřela jest. **52.** 1. residentes bydlécí. 3. odkázala jest. 3. abyste jeho k tomu navedli. 6. užitečné prospěchy ustavičně předsielajíce. 7. ukazatelnici listu k dobývání. 9. i taktéž i věčíe zaslúženie. 10. Přátelskú dobrovolnost předsieláme. 11. accola obyvatel. 12. v rukojemstvie zavadil. 13. přinucen jest dle spravedlnosti. 14. konečně navedli proto stavovánie anebo jiné nepokoje tudy vznikly. 19. znal se jest. 20. debitorie v dluhu. 21. prosbu jeho podobnú. 21. řád práva znamenajíce. 22. domuov k sobě zase vedl. 25. zlého skutku naříkaje. 24. occupari překáželi. **53.** 1. Všelikakú libost předsielámy, opatrní. 2. jakožto . . . zpraviti svoboditi, jakožto země . . . za právo má. 4. zastavil. 4. hodným svědomím dokázav. 5. effectualiter skutečně. 6. coarctantes přinutiece bez našeho všie škody. 10. všelikterakého miesta popravciem, súdciem . . . i jiným všem úředníkóm spravedlnosti ustanoveným. 13. dojiščené služebnosti předsieláme a také oznamujem. 14. signicafivit vznesl. 14. conventor hereditatum nájemník dědin. 15. s nájemnými, kteréž z toho platiti měl. 16. emolumentis požitky. 17. jenž až do . . . také rovnú cenu neb počtem. 18. utekl jest tajně a krytě. 19. jest opustil. 20. prosíme. 21. iusticiarii popravce. 23. připudili skutečně. 24. i větčích věcech znamenajíce. 25. Všelikaké moci lidem, buďte stavu, duostojenstvie aneb popravy kteréžkolivěk. 26. předsielajíce služebné pozdravenie prosíme. 28. mangonem konieře. 29. popravce. stavného. k zaplacení skutečně přinutili a připudili. **54.** 1. Toho proti těm, ktož to pro nás učinie, všemi služebnými odplatami odplatili.

5. Popravcóm, zemanuom. 6. služby vzkazujeme a prosíme, kteréž by. 8. pridem někdy. 8. pellicio pro kožich. 9. pro palio plášt. 10. inducere navésti. 10. compellentes držiece. 11. A to, aby učinili pro naši službu takovú i větčí. 13. Všem vuobec a každému zvláště, komuž tento list bude čten neb okázán. 15. mysl všudy s libosti předsielajíce. 16. providus opatrný. 17. túžil žalovav. 19. hotových pójčil. 19. svú čest nepomně. 21. inferens učiniv. 22. tulák neb běhlý, stálého nemaje obydlé, protož všech a každého zvláště. 24. přiezni s žádostí, aby pro spravedlnost a pro nás. 25. jeho jménem napředpsaného. 26. dostatečně a přieznivě dopomohli plné spravedlnosti neb hojné, nám zvláštní libost toho časem svým takově i mnohem viec chceme zaslúžiti. 29. buďto řádu aneb povýšenie neb bytu všelikého. **55.** 1. posielajíce, urození popravách neb v krajích nalezeného. . . neb jich jménem . . uvésti, připuditi a přinutiti. . . pro neplněnie. 6. To učiňte pro spravedlnost a pro naši službu.

8. přísežní konšelé. 9. baronibus šlechticuom. 11. Upřiemé libosti předsieláme žádost, dávajíce na vědomie. 16. stabilitam stálého. 17. aby pro spravedlnost a pro nás. 18. kdež by a kdyby toho čas byl. 19. nalezen by byl. vy nebo z vás jeden požádáni neb požádán byl, k témuž dostatečně a přieznivě ráčili dopomoci. 23. dóstojenstvie neb ti kteréžkolivěk. 25. služebnosti vzácné skutky předsielámy a také oznamujem. 26. significat opověděl žádná, vlastnie jakožto od 6 let. 28. mrzce poskvrnivši cierkve svaté. 29. na potupu. 29. Protož jimž tento list okázán bude. 31. úředníci to učinili. **56.** 1. legittimum řádného. 2. ohledatele listu tohoto. 5 popravcóm. 6. undique všudy. 7. službu svú předsielajíce známo činíme. 8. žalostivě žaloval jest nám. 10. tajně ušla jest, manželstvie porušivši. 11. narozené. z pravého. opustivši a že tak. 13. zlodějsky odnesli sú. 17. obecnú spravedlnost. 20. a zvláště povýšenie veliké múdrosti. 22. Žádostivú libost předsielajíce. 24. nám jest žalovala. 26. v nebezpečnost . . . a na pohoršenie. 27. Protož ktož tento list uzřie a znamenitě. 30. popravce miesta. 30. nepravé, neřádné ženy k napřed jmenované. 32. pro takovú i větčí odplatu. **57.** 3. requisiti požádáni, napomenuti. 4. hotovú ve všie libosti vuoli předsieláme, zjevně oznamujem. 5. listu tohoto ukaznice právě a spravedlivě. k manželství jest oddána. 7. presertim a zvláště. 8. napomínáme, abyste téhož. 9. k bytí. 10. ještě se s ní neoddav neb před oddáním. 13. hřiech s právem, řádem práva přísně. 14. a šlechetného pohlavie obého prosba byla nepředešla. 16. tiemto listem svědčíme, že stojíce před námi mnozí viery hodní zjevně jsú vyznali, kterak. řečený. se v našem městě poctivě a chvalně zachoval a my o něm neviemy jiného nežli dobré. 22. K národuom všech lidí. 23. přísežní konšelé. 24. tobolečného řemesla jednostajně a jednosvorně v pravdě jsú vyznali. 26. tobolečník, syn, schovanec. našeho z poctivých rodičuov zplozen jsa, řádně tomu řemeslu i jiným lidem v našem městě chváleným zachováním, obcováním, pravdy zachováním a ovšem, jakož na muže pořádného slušie, zachoval se a my o tom Václavovi neviemy. 31. všech, ktož tento list uzřie, prosíme. 32. signanter znamenitě. **58.** 1. kdežto nynie, jakož se praví, své obydlé zjednati mienî. 3. v svá obydlé. 4. pomáhali přieznivě a milostivě pro naši takovú odplatu. 9. všecky prospěšné libosti. 10. viery hodní a movití ne i starší mistři pargameníci . . , jimžto hodně má věřeno býti, vyznali 13. se časy, kteréž jest v našem městě obýval, poctivě, slušně i ovšem chváleně se zachoval a žádné neměl ženy oddávané neb řádné v našem kraji leč jinde, ale že Kateřinu manželku jměl, kteráž před lety několiko umřela jest, žádáme a prosíme, abyste ráčili témuž býti spomocni, milostivi pro nás a pro jeho dobré zachovánie. 20. vyznávajíce. 21. ukazatel tohoto listu. 22. někdy našeho města spoluměšťany dobré paměti, pověstí chválenú stkvúcími se řádně pošel jest. 24. chvalitebně životem slušným. 25. žádné ovšem poskvrny po sobě nezuostaviv, kteráž ohyzda pověst jeho v čem zmazati. 26. všech a každých zvláště, k nimž tento list duojde. 28. pro naše služby v jeho potřebách pósobných přátelskú a dobrovolnú ráčili okázati vóli. 31. Vzácné služby pozdravenie předsielajíce. 32. jakožto z prvních

hodnějších města našeho starších zplozen jest po vše časy, kteréž jest s námi obýval. **59.** 2. všie obci zboru našeho města se poctivě a chváleně zachoval, kterýžto nynie, jakož praví, v našem městě chce obývati, protož též přiezeň vašie se všie pilností neb žádostí prosíme. 5. do města vašeho dobrovolně. 6. a jeho abyste pomoci zprávu a obranu přieznivě chovali neb pomáhali; v tom nám okážete vděčnú libost. 8. Všeliké povahy lidem. řádu, neb bytu. a znamenitě slovútné opatrnosti. 10. a obci. 11. předsélajíce služebně vděčnosti, známo činíme a svědčíme, že osviecený muž, písař ciesařský. 15. nám i obci našie. 16. pravdy držením prosíme. 21. v uobydlé. 23. pro naši službu. 23. a pro věrnú službu. Toho na potvrzenie většie pečet města našeho k tomuto listu jest přivěšena. 26. Poněvadž, jako rozum okazuje, ti zajisté častými, kteříž v službě stkviechu, věrnostmi jmény pomocni vzácné hodně vděčnosti milostivějie mají opatřeni býti dieky a ovšem přieznivými slušnějie mají přijati býti. 30. k vědomí všech žádáme, aby věděli všem, ktož tento list uzřie. 33. a že hodně slovútně ke všem úřaduom k němu zřecím hotova se ukázal a že jest dobrého obcovánie poctivostí stkvúcieho. **60.** 13. na úřadu biřickém. 14. actenus omnino dosavad ovšem. 15. refertur praví. 16. prosímet, račte s ním dobrotivě nakládati. 18. všem lidem. 21. v neřádném činu. 22. trval jest v zatvrzení (zavrženie). 23. napomenut jsa. 26. v rozdělení. 28. nešlechetného krvavého činu. **61.** 3. všelikakých služebností. 4. v šeredném. 5. skrze jehožto ukrutenstvie. 8. mrzkého. 9. spasitedlné. 9. za jeho zlé skutky. 10. dokudž jest živ. 11. laborum diela. 12. umienil jest konati. 14. žádostivě prosiece. 15. pohrzenie a potupenie. 17. k ohavnosti navrátil by se. 20. expurgatoria očiščující. 21. cenobii kláštera. 22. hotovú dobrovolnosti. 24. zlodějstvím nařčen jsa. 25. měl jest mučen býti, tehdy mezi jinú řečí, k kteréžto hrózú připuzen jsa. 28. zlodějstvím nařekl. 28. když jest měl umřeti. 29. s podepřením šibenice. 30. odvolávaje se. 31. maliciose zlostně. pro nepřiezeň dávnú. 34. svévolného nároku. 35. pro to narčenie kterak koli nařekati. **62.** 2. kořenně uptavše. 4. pro svědectvie spravedlivě požádáni jsúce. 7. dobrovolnosti předsieláme. 9. na jeho velikú škodu. 12. ani k horšiemu kterak koli se domnievali. **64.** 1. Chválemi všude zachovalí. 3. gratum vděčný. 5. pořád sběhlých. 6. durante trvajícieho. 8. principaliter zvláště. 10. jímán i těžce vězen. 11. práva jemu přislušející. 12. s kým má činiti. 18. před mocí a před právem bez přerušenie trvající. 21. ktož pro nás chtie učiniti i nechati. 22. beze všie listi a úkladu. 26. nynie povedete. 27. bezpečný a jistý. 28. continue bez přietrže. 30. s námi pobýti. 30. na svá obydlé. **65.** 1. bez úrazu vašeho zbožie i vašich osob. 3. beze všie lsti. 6. presencium tiemto listem. 7. generosus šlechetný. 8. unionis jednoty. 8. róznici sváru ukrotí. 9. dávno trvající. 10. přátelský rok mezi námi před sebú. 12. spokojiti. 13. attendentes poslúchajíce. 14. poslúchati slušným. 15. přimiřie pevnost. 18. jistý a bezpečný. 20. pura čistú. 20. quoslibet a za všechny. 21. v tom délepsaném pokojném roku. 23. beze všie lsti. 23. A na větčí jistotu. 24. potvrzením ohradu. 25. ad placitandum aby rokoval. **66.** 14. legato poslu. 14. jeho velebnosti přítomnost, kteréž s vámi povedete.

17. tu pobýti. 18. bez úrazu jeho věci. 20. na to danými plnějie zavierá. 23. slibujem. 25. takový neporušený jeho glejt. 28. beze všie lsti a úkladu. 29. tajná pečet města našeho. **67.** 1. illustres osviecená. 2. duces vévody. 4. ducatus vévodstvie. 5. čeledi jich. uložili.

9. a bezpečíme tiemto listem. 12. na obecný sněm. 13. s námi o všech věcech potřebných rozjímati, rozmlúvati. 16. bez úrazu sboží jich i také všech osob. 18. že jistý glejt. 19. zavázání bodci. 23. božskému. 23. přidržejície. 24. po nás chtie učiniti. 25. napomínáme. 26. petitorie prosebně. 26. aby pro úmluvu. 27. přieznivě, když by sem jeli. 28. dobrotivě nakládali. 29. a bránili statečně. 30. a nám se zvláště líbiti. 33. Duchovním, hrabiem, miestohrabiem, šlechticuom, úřednikuom. 35. presidibus vladařuom, zprávcém, místodržícím boletariis cechmikuom, znamenníkuom. **68.** 2. povýšenie osob. 4. cožkolivěk mohú služby poctivosti a cti. 7. nynie obci. zakazujem. snažně. 9. intime pilně. 10. sem a tam skrze města krajin skrze země. 11. quietos pokojné. 12. pro nás dopustili byste. 13. a kdež by požádali. 13. Tohož vám a vašim všem. 14. vší kterúž budem mocí. 18. slovutné a znamenité opatrnosti. 25. distinccius úplně neb pořádně. 24. pro hac vice nynie. 26. živým hlasem. 29. metuendissimo báznivému. 33. presenciam přítomnosti. **69.** 3. od nás ústně. 4. ráčili jim v tom ovšem věřiti. 6. žádost z přirozené milosti. 8. rač ščastně dlúhověčně. 13. všelikakú poctivostí. 16. celebrem k slavnému. 18. ústně aby pravil. 18. distinccius pořádně. 20. ista vice nynie. 21. jakož bychom vám. 27. služebnú vóli. 30. attente pilně. 32. retulerit praviti bude. **70.** 5. přeužitečně budeš repetovati. 6. dosti bude. **71.** 3. najprve napomenuti budem. 5. ad instanciam k rozkázání. 6. deputato ukázané. 7. vymlúvaje. 8. máme a dlužni budem. 10. ležíme my nebo neležímy. 13. conquirere vzeti. 17. perceptis vzaté. 18. inconvulso bez zmatku. 20. umřel. 21. tak jistého. 27. evidenciam svědectvie. **73.** 20. raisas giezda. **74.** 33. ne skrze neomylné a neopatrné ale dospělým rozmyslem napřed pověděným a zdravé přátel našich poživše rady. 35. sedlskými s dědinami vornými i nevornými, pastvinami, lukami, háji, vinicemi, zahradami, chmelnicemi, štěpnicemi i s ščepy. 37. s nábytky a puožitky, kteréž nynie tu jsú aneb potom budú kterak kolivěk budúcně i se všemi právy, s zvláštnostmi a s jich přislušenstvím a se vší zvolí k nie přislušejíce. **75.** 2. kterýmž jsme ji až dosavad drželi vládnúce, tu nám nic ovšem práva nepozóstavujíce, v mezech vyměření, jakož od starodávna jest vyměřeno, spravedlivým trhem prodali jsme. i jeho dědicóm i budúcím. 6. I vyznáváme, že sme ty penieze od něho úplně vzali. 7.. kteréžto vsi i se všemi věcmi k nie, jakož svrchu psáno stojí, přislušejícími napřed psanému. sstúpili sme. 9. jemu k držení, k poživání, ke jmění, k vladařství. 11. věčně a pokojně. 12. expressum vypověděno. 14. venturis přieštie. 16. affuturis budúcie. 16. s hodnými zprávcemi. 17. od příbuzenstvie, od nároku, od ssutie. 19. impetente nařiekal. 21. inmediate ihned. 21. nevložili. 25. ad instanciam k rozkázání. 26. skrze nebytie druhého vymlúvaje. 38. medio tempore v tom času. 39. živi zóstali. **76.** 1. postaviti. 5. na potvrzenie a svědomie.

77. 9. Větčieho. 10. jimž tento list k známosti přijde, že rozmyslem rozmyšleným a dobrú mú a předešlú přátel mých volí. 12. situatam ležící. 13. rubetis chrastinami. 13. lovy, čížbami. 14. greniciis s mezemi. 15. proventibus požitky. 19. mně docela. 23. napomenuti budem. 24. do desk vloženie. 27. překážky, nároku a zadrženie. 28. podle práva. 30. k napomenutí. 33. pro pravé ležení. 35. legittimi spravedlivi. 36. slušně vzieti mohú. 37. a prvnieho jistce. **78.** 4. purgrechtní list. 5. Pomíjejí časové a v porušenie minulí času pomíje lidské člověčenstvie, tak pamět bývá v zapomenutí, leč bude zpósobena listovná pamět. To váže já tiemto listem jak nynějšieho jako potomnieho věku lidem oznamuji, že sem já mých dědictvie mé s luhy, ostrovy s vrbami, s štěpy i se všemi jich právy. tak ovšem, jakož sem sám držal, sobě nic tu nezóstavuje. dědicóm a pravým náměstkóm jeho v právo, ješto ... vobecní lidé jmenují, vysadil sem a pravým trhem prodal sem, přijav od něho závdavnie penieze hotově mně úplně zaplacené. Protož týž. též dědictvie ... připojeným napředpsaným ... vorati, kopati ... a k svým požitkóm přivézti bude moci, jakož nejhojnějie (požitečnějie) plnú moc bude mieti. **78.** 21. polovici. 22. úroka ročnieho a věčného všecky potom léta mně ... věčně platiti budú, a když ... obecně položena bude a pójde ... mají dávati všech. 26. šacunky a obtěžování všech prázni býti mají. 27. milosti zvláštní, že. všech nápadech otcovských a jiných práviech, jichžto pacholík požívá, požívala a těch, ježto bez poručenstvie bez dětí neb plodu zemřeli, všecky věci na najbližšie přátely aby spadly. V každé při súdné práva ... věčně a právě mají požívati. 32. všech svobod a požitkóv jakožto ... užívali, také té vsi řádu, zřézenie (ustanovenie) srovnávajíce. Toho na potvrzenie. 36. ješto sedí. 37. k prosbám mým k tomuto listu jsú přivěšeny. **79.** 9. rytieř známo činím. 10. podsedek a úročník. 11. zdravú opatrností napředešlú. 13. ješto přiležie k napředpsané. 13. spolupřislušejícími. 15. řádně a spravedlivým trhem prodal. 16. vzdal k dědickému vladařství. 17. úplně zaplacených. Kterýžto 18. znamenav ... a rozumné. 19. utvrdil sem mým, dědicóv a budúcích mých jmény. 20. mocno činím a spolutvrdím, toto však ... vymienuje, že on. 25. avšak rozdielně. 28. jako sprvu vypověděno. Berně královská, kolikrát by koli byla, a v jiných, a obyčejích on napředjmenovaný. 30. se s súsedy svými napředpsané vsi obyvateli srovnají. Toho na svědectvie.

80. 1. pensionis pod úrok. 3. Neb ty věci, kteréž lidmi umlúvány bývají, obyčejně listem utvrzeny býti. 8. mocné poctivý (opatrný). 9. ne skrze omyl. neopatrně. dospělým rozmyslem napřed předešlým. zdravé přátel svých uživ rady. 11. fassus vyznal. 12. condicionem založenie vydal a vysadil. 15. ostrovy, konopiště. 16. providis opatrným. 17. přijav od nich závdavku. 20. provázkem. 22. distinctis terminis rozdielné roky. 27. položena byla a šla. 29. placeno bude. 30. colere kopati. 31. obrátiti obyčejem a zpósobem. jakož najlép moci budú. 32. svobodna přiležície. 33. pecorum hovad. pecudum bravuov. **81.** 3. a kteříž posázeni budú. 3. spravedlivě. 4. pro přestúpenie pro viny. bera. 3. pokut a vin. 6. dadie kromě tří vin. 7. porušenie panen

a vdov. 9. na súd . . . přijel by. 11. ztravu a obrok. 13. přech a súdiech. 15. k snažným prosbám. 22. prosiece. 23. potvrditi. **82.** 21. capecia kopence. **83.** 3. boží milosti. 3. mocí listu tohoto. svědčíme. 5. s tvrzí, dvorem, dvěma poplužíma. 6. s překopem. 10. s ozimními a s jeří. 13. zploditi a napraviti. 14. požívati v těch 3 letech. 15. zachovati, což k potřebě dvora a rybníkuov dosti bylo k opletení. 17. grano zrnem. 17. uvázal. 18. seminare sieti. 20. postúpit. 21. každé léto . . . má. 22. počna na svátost tohoto léta. 24. plniti a platiti a což by nadělánie s oznámením. 28. sraženo býti. Také co sena. 30. vice versa zase. Také ovšem na tvrz . . . máme puščeni býti. 34. adaptari připraveno. **84.** 1. expressa vypravené. 1. v těch třech. mocně a pevně bez porušenie. 3. pro nedrženie, porušenie. 6. relevare vyzdvihnúti. osobně. 8. constituendo postavě. 12. exituri nevynikovati. 13. comprobata ujiščenie. 14. pro svrchupsaný nájem. 17. collocare přistaviti.

28. ubertandi rozploditi. 30. vrbím . . . k opletení. 33. intromisi uvázal. 34. seminare osieti. 35. se všemi svrchupsanými věcmi. 36. resignare vzdáti. 38. úročiti, plniti a platiti. **85.** 1. na opravenie. 2. s osvědčením nebo oznámením. 4. sraženo býti. 4. pabulo píce. 9. adaptari přichystaný. 10. promissor slibce. 20. máme vlehnúti, odtud nikterakž na žádné. nevynikajíce. 23. ležme my nebo neležmy. 25. dobýti a vzieti. 26. a my vždy ustavičně. 26. dokázana. 29. úplně i s náklady. 38. dominio s panstvím. **86.** 2. planis rovinami.

27. mocně, řádně a právě zahájeném. 29. na požitciech. 33. eventum příhodu. 37. povolil. **87.** 6. základy bráti. 7. hastillacione provolánie. 8. do dobytie. 10. v tom plně a v cele. 18. exempti svobodný neb vyňatý. 23. bez odpornosti všie. **88.** 10. dokud živ bude. 13. ztravu trávie. 15. slibujeme. 16. žádné moci jmieti nebude. 17. napomínánie. 22. electi voleni.

25. a zdravým rozmyšlením. 30. podle listu. **89.** 3. pomáhaje jim. 6. mechanie řemesla. 7. pilnějie. 8. obecného ustanovenie. 9. pohodlné. 10. zřejmě upevnili a potvrdili tiemto obyčejem. 14. zachovací. 16. presidentibus vládli. 21. nundinarum jarmarky. 22. A když se to stane. 25. exonerando nevytrhuje. 25. každého léta přicházejícího. 29. v slušné mieře. 30. pečeni by byli. 33. dietarii nádenníci. 34. nasyceni býti. **90.** 2. sophisticaciones faleš. 4. ruoznice. srovnati a ukrotiti. 6. bez porušenie práv. 8. excessu přestúpenie. 16. najpodobnějie se bude zdáti. 21. v jich přípravě aby byli požádáni. 24. bez odpuščenie. 25. vymluveno. 25. rozumným. 28. rei publice obecnému dobrému. 29. užitečnějšie. 35. condicionem založenie. **91.** 2. nálezuov. 4. nalezených. 5. ne skrze omyl neb neopatrně. 26. celý a neporušený. 33. zřézený požitek. 35. expressantur. vypisuje

92. 17. písařského učenie. **96.** 4. a nevýmluvná opatrnost. 5. přestúpenie. 6. chtěl jest, aby svého syna jednorozeného našie smrtedlnosti. 9. aby jsúce následovníci. 11. přeslavné. 11. rozsievali. 12. ampliorem hojnější. 14. rozvázati a svázati. 16. přenesena by byla. 16. successores náměstky. 17. representanti vyznamenávaje. 18. vicariam náměstkem. 20. zpomínánie. 20. předka. 22. až dosavad vládl. 23. in basilica v kostele. 26. in conventu, v zboru. 27. z hodných příčin. 28. příhodnými do pokoje. 30. po plném roz-

jímání. 31. hodnost jmějieše. 32. tituli jménem. 35. a nemoc. 36. confisi doufajíce. 37. žádostem našim pomáhati bude. **97.** 4. uberius hojnějie. 6. indicere pověděti. 8. prošeno by bylo. 8. přítomen by byl 9. digne hodně. 10. vyplenie. 11. utištěnie. 12. ku potvrzení. 16. votorum žádost. 23. spectabilibus znamenitým. 27. jehožto nevýmluvnú dobrotu. 31. službu mrtvému učinivše. 32. conclave pokoje. 33. uložili sme. 35. vzývali. 36. náměstka. S jeho pomocí. **98.** 5. a mnohých dvořenín radostí. 8. slíbili smy. 9. oznamujem. 19. largitus est dal jest. 19. i také vydávati. 20. incolumitate zdravie. 30. k budúcie paměti pilně tážíce . . . pozorováním. 32. milosti, vycházejí krmeni. **99.** 1. a pravé viery čest, náboženstvie rozšiřuje se. 2. štěstie pořadu rozmnožuje se lidského, prosby rádi milostivě slyšíme. 3. existencia bytnost. 4. ozdobena zdělateli. 5. sane v celosti. 8. exposita podána. 9. připojených krajin. 10. převelmi bylo užitečné. 11. ješto do nie často chodí. 11. v ztravě. 13. particulare stranné. 14. příhodna jest byla. 15. auctoritate mocí. 16. v každém slušném umění. 17. zápisuov, svobod a obdarovánie. 19. časem. 21. učiti mohli. 22. aneb jméno prosili sobě dáti. 23. toho učenie, v něm by mělo býti zkúšenie. 24. kterýž by byl toho času, byli podáni. 25. v tom umění, kteříž by skutečně upravovali. 26. ješto by v těch věcech poviedaných. 27. přislušely by sám skrze se neb skrze jiného vedle obyčeje a řádu. 31. approbati pochváleni. 33. a bez pochválenie. 35. učiněných. 35. plnějie se zavierá. 36. subiungebat zadána jest. 37. větčie moci statečně sú žádali. 39. řádně vyšli. 40. ustanovujem a moci listu tohoto potvrzujem. **100.** 1. potvrzenie. 1. ani se jemu všetečnú smělostí protivit . 4. incursurum upadl. 5. ydus rozdielku. 27. vyznamenávaje. 29. osviecenému. 30. nedávno přijaté. 31. utěšenie přinesli jsú. 31. výsosti neb povýšení dáváme. 33. do žádostnieho. 34. continuo ustavičně. 34. Poselstvie. 35. přijeti. 35. s tú velebností jeti majíc. 36. vypravené k tvé velebnosti. **101.** 1. pošlem. 2. posly. 3. činiti obyčej měla jest, měla ve všech věcech poručené. 5. výsost káže učiniti. 6. ihned dáti věděti neb poslati. 6. vedle moci chcem to učiniti. 7. prosiece. 8. oznamujíciemi. 8. zdravie. 10. přislušie. 10. posielala. 11. učiniti mieníme. 12. snížiti, sjednotiti. 12. slavného. 16. Šlechticuom a urozeným. 21. sv. písma doktorové neb vyznávači. 23. poslány byly. 24. nebyvše pro obecné věci. 25. zvláště slyševše. 25. někteří. sjeti se mají. 26. na tu věc. Protož zdálo se, abychom počkali. 28. při tom byli, tu věc v listech našich poručenú. 29. znesú neb pomocni byli, což bez porušenie viery a poctivosti mohlo by býti. **102.** 6. pozdravenie a všemohúcieho boha požehnánie. Připravili sme. 7. slavného. 7. posláno mělo býti pro ščastné skonánie. 10. měly jednány býti. 10. zašla slavného. smrt. 12. překážky. 12. vypraveno to poselstvie, však z přiezni božie. 14. znášeme (chválíme). 15. ctnosti a šlechetnosti přejasného. 18. cultor ctitel. 19. tak se prospievali, bědách (psotách). 20. množstvie lidu. 21. habundet hojno bude. 22. pro povýšenie. 24. obecné cierkve. 25. slavně dal jest. 27. humani tak přieznivosti. 27. nakládali. 28. jako potom, toho sme velmi vděčni. 31. ústavně dávati, jejiežto. 32. rozmáhá se boží přiezní. 33. bude hojná. Napomínáme zase. 34. rozmnoženími vždy

rozmáhala by se. 35. chcem. 36. ohlášenie ustanovenie. **103.** 1. peractam učiněné. 3. beneficiorum obrokuov potom. 3. hodným. 4. očekávajícieho. 4. školy. 6. rozjímáními hodně řád pokládá, aby se. 7. trápenie póhonuov neb pohaněnie. 8. nepřihodilo. trápiti. 8. suspensio přestánie. 9. administracione úřadu. 10. opravenie. 11. correccionem trestánie. 12. zbor roztrhnúti chtěl jest. 13. svobodnějie libost. 14. nejzřiezenějšie. 14. vyjitie roku. 15. pro zpurnosti. velikosti. 16. přinucen byl. 17. slušely by k navrácení. 17. potišenie. 18. spasitedlného. 19. přepilnú péči . . . ukáže. 26. cordula šnóře. 29. osviecenému pozdravenie a apoštolské požehnánie. 31. ustavičně nás ta péče stará. 32. Gallicorum vlaskými. 32. pospěšně okrášlenými. 35. conatur miení. 37. nevjel. 37. k dosáhnutí. praví. **104.** 1. dědictvie. 4. accelerandus pospěšný. 5. zklámánie. 8. suspiravit žádal jest. 9. ješto se nemuož tajiti. 10. monarchiam panstvie. 10. moc . . . sjednala. Patř. 12. přivol. 13. nedli vymlúvánie. 13. nechaje výmluv. 14. neboj. 15. menibus zdem . . . blízek. 15. vývoda rozkošný, mdlý a nestatečný. 16. po vršiech. 17. zástupem ženilým. 18. pohřiechu bez bázni. 20. připuzuje. Toto-li. 21. indicia ukázánie. 21. impetus vostrost. 25. kopinníkuov přeučeného a najsmělejšieho lidu. 33. stimulos ostrost. 35. memorate jmenovaného. 36. živého dotýče, že budeš lenivý, abychom v pravdě mluvili. 36. pusillanimem chúlostivý. 39. přežádostivý. 41. molliciem nestatečnosti. **105.** 1. Vstaniž. 2. enervis exercitus mdlý zástup. 3. mrzké služebnosti. 5. Zakazuje se a podává. 5. Převeliké zaslúženie hotovost. žádost náboženstvie. máš. 6. evidenter experti vědúce zajisté. 7. z upřemné upřemnosti z jich vysokých skutkóv. paměti jistotu držiece žádostným štěstím plodno a tak zpósobiti posluhováním pečlivosti. 11. proponimus mieníme. 13. beneplacita dobrolibostem. hodnú žádostí. k dokonání těch věcí potřebnými. posilněn. 15. Před velebností vaší královskú. mocí královských ozdobeni my, kteří jeho povýšenie vší myslí milujem, utěšenie. 17. precelsique přepovýšenie zajisté. 17. diffusa rozhlášena. 18. vstupující skutky. 19. poněvadž . . . přívětivost dobrovolnú ščedroty. milosti přimoženie vel hojnost. 21. Sane v celosti. 21. altitudo povýšenie. 21. preeminencie povýšenie. 22. multipliciter mnohým. 24. adaugeat přispořil. 25. evidencius zřezenějie. 26. procuravimus zpósobili sme. 27. expeditas vypravené. 29. innatum přirozené. 29. patris otcovské. 30. intime právě. 30. intenta plnú. **106.** 3. armario v prsiech. 7. ex rancore z zlosti. 9. alumpnus zachovanec. 11. teneamur dlužni sme. 12. conforteris posílí se. 14. complectimur že tě milujem. 15. recumbentem odpočívajícieho. 19. affectibus žádostech. 19. sospitate v zdraví. 20. degas obýval. 22. chcem, aby nám to zvěstoval. 24. impendemus učiníme. **107.** 1. Chválené zaslúženie. 2. zastkvěly, oznámeny jsú. 4. aby nebyly dány v pominutí časuov. 4. papežské přiezni v skrytě. 5. nebezpečenstvie, slyšeli věcí. škod. 6. aby raději chtěl. 7. resistendo protivě se. 8. generali obecnému. 9. representanti vyznamenávající. 9. jichžto. bezčíslný. měl by zhrzen býti. 11. duce vódci. 11. všetečně, ale toliko blúdě zachvacuje se. boží pomocí. 14. róznic, búří a búří róznic v jednotu sjednal. 16. A poněvadž . . . rodičóv. 18. nundastine nynie službám. přikázal se jest.

29. královské zaslúžil. 21. aby ty věci milostivě vážiece. 21. dobře zaslúženého. 22. naděného požitku, tak aby jemu dosti učinil za službu. 24. hodně mohli. 16. assistit přistojí. 26. stkvúcími. 27. fama pověst. 27. insignitum znamenitého, ozdobného. 28. najviec kteréž. upřiemých skutciech pravie se, v tom. 31. Euge měhoděk. 32. světlostí stkvíš se. 32. moverit nepohnul. 32. devium scestného. 33. constanter přiemně. 34. aby nesl přijal. 34. snažil se, jako skutek ukazuje, ani div jest. 35. šlechetnosti doufaje. 36. čelednostná známost dojiščuje. **108.** 2. grata gerimus za vděk máme. pamatujíc poctivosti. 3. velebnými rozmnoženími rozmoci. 4. obyčejem vděčným neustále. 5. poznal by prospěšné. 5. z té poctivosti. 7. merito hodně. 8. per consequens a ovšem dále. 8. naši milost. 9. solicite pilně. 10. pomáhati, z toho aby tobě bylo odplaceno. 13. titulus jmény. 14. skutky ukazují. 16. zaslúžil si jmieti. 18. sentimus slyšíme. 19. extollitur rozšiřuje se. 21. intendis přičinie se. 22. zelator milovník. 25. favorabiliter přieznivě. 32. sincera upřiemá. 34. Sabaoth zástupóv. 34. vepribus trnie. **109.** 1. suavitatis chutnosti. 2. rozdieluov pozuostaly by. 2. ad solitam k vyklému, obyčejnému. 3. devocionem nábožensťví. 6. concernere přislušeti. 7. přijev tak mnohými pilnými. 9. restat potřebie jest. 14. instrumenta nástroje. 22. katholicos křesťanské. 24. na hanbu a potupu. pro některých nemúdrost jest vyzdviženo. 27. sentire rozuměti. 31. in parendo poslúchajíce. 32. scismatum rozdělenie. 33. pro posse vedle moci. 34. remediis pomocmi. 36. rozumiech utvrzena. 37. amplexi sumus milovali sme. 39. concordiam svornost. **110.** 17. tak se mějte, abyste jim toho pomocni byli.

111. 6. Všem mužóm duchovním, urozeným i všemu lidu královstvie Českého. Bratr Jan Ader, převor kláštera mnichóv Basilejských, a bratr Jan z Mulnbruna zákona cisterckého, svatého sněmu Basilejského o jisté své a zvláště dole psané potřeby pokorní poslové, pokoj, kteréhož podle boha žádate. A ač tej věci, kteréž žádáme, čekáme, někakú muku nám prodleváním činí, však zvláště a najviec to, což běží při nebezpečenstvie spasenie, mnohú tesknost nám přiměšuje a protož, poněvadž již řečený svatý a duostojný zbor vzniklé mezi námi roztrženie k škodě duší Kristovú krví vykúpených obracovati sě žalostně vidí a tak velikú škodu s mnohými jinými odtud přišlými škodami jako matka milostivá želí a pláče a spasenie vašeho jako i všech jiných horlivú žádostí, jakož z listuov prstem božiem psaných znamenati muožete, očekává: i zdá sě tomu svatému zboru, že by málo učinil tiem, že všem vám již po třikrát v jedna slova listy poslal, ač již po čtvrté též listy i nás živé posly s nimi vypravil pro snadnějšie konánie toho, což se jednati má, aby se to, čehož chtivě žádá, mimo naději déle neprodlévalo. Protož vy, v Kristu budúcie najmilejší, nezamítajte pokoje cesty a milost, kteráž se vám podává, dobrotivú a pokojnú myslí ku pokoji, ale jako on angela pokoje s nebe zvěstovanú poctivě s tiemto poselstviem, prosíme, přijměte a jednánie toho, což by k jednotě a ku pokoji bylo, spěšnějie vaše zprávce pošlete rychle a my dobrú a čistú věrú, jakož nám poručeno, a podle rady, pomoci a přiezni těch, o nichžto pochybovati

nebudete, vašim poslóm plné, dostatečné a rozumné bezpečenstvie, tak aby mohli přijeti, státi, vrátiti sě a všecky věci, kteréž jim od vás rozumně vzkázány budú, jednati i konati jménem i přikázaním již řečeného zboru zjednáme, tak že hodně budete moci na tom dosti mieti a pozuostati. A svolíte-li vyslati k nám sem některé, aby to patrnějie jednáno bylo a řádně umluveno, myť s nimi o ten prostředek upokojenie se vší krotkostí a upřiemnností jednati budem a jich vašich poslóv příštie, ujistíte-li nás o to spěšnějie, dokudž otcové a páni naši z sněmu odpustie, rádi počkáme. Ale však prosíme žádostí, kterúž muožem, a napomínáme v pánu bohu, aby sě a svých bezpečtvie společného v dobré vuoli napravenie tovařstvie takové a tak podobné cesty a obyčeje vymyslily a nám podaly a též naše, což sě nám podá, abyste přijíti a dopustiti uměli, aby zjevně shledáno bylo, že těch věcí, kteréž jsú k jednotě, dobrým a slušným řádem hledáte. Nedaj toho buoh, abychom o svornost a upřiemým úmyslem **112.** 1. jednajíce, chtěli kterú chytrostí aneb smýšlenými slovy žádati toho, což spravedlivě aneb se ctí navráceno žádáno snadě býti nemuož, a abychom pokoj pokrytě ukazovali a krve vylitie svých bližních některým obyčejem žieznili, ale podobných a hodných věcí v tichosti požívajíce, abychom nalezli a zjednali odpočinutie dušem vespolek, sejdem sě. Tak čiem spieše muož býti, pošlete, kteréž poslati máte, aby přielišným prodlévániem svaté a užitečné opravenie práce, o něž mezi jiným pilněji a statečněji začavše nynie se jedná, některak nebylo obmeškáno. Neb jest lépe a bez pochybenie spasitedlněji zmužile se spolu proti hřiechóm, jimiž býváme trápeni, zdvihnúti a pokoje s bližními a s ctnostnými žádati, nežli krev vylévajíce a duše v nebezpečenstvie ukrutně dávajíce proti sobě bojovali. Povstaňme ještě a což jest minulo, jakž muožem podle boha, křivd a záštie zapomínajíce, s bohem se smířice k mieru pokojnému vší snažností tiehneme, aniž vás aniž koho rozpakuj nežádná která žádost k časným kterým věcem, aniž se lekajte minulých kterých koli záští, kteráž sě stala a ještě nejsú upokojena; neb zachováte-li vy dobrú věrú úmluvu, kterúž umluvíme mezi sebú, nebudeť nižádný, ješto by koho z vás nespravedlivě kterak kolivěk zamútil, poněvadž všichni, ktož v křesťanství jsú, bezpečtvie bez pochybenie dadíc, kteréž slovem drievěřečeného sboru slibují. Protož doufale přiďte, v boha nic nepochybujíce, doufáme, že podle zpuosobu, kterýž jest ten zbor s pravými a upřiemnými muži a řádným obyčejem začal, s vaší pomocí že přijedete-li, jakož slušie, a pustíce aneb smluvíce jiné věci, v nichžto kterakž koli zdáte sě od nás rozděleni, opravenie kázni a ctnosti přieliš pohřiechu v lidu božiem kleslých zjednáte-li s dobrým úmyslem a to s lidmi dobré vuole, budeť svět z užitku takové slavné práce vesele prospievati a žádostivě a v dařiech milosti budeť jmieti rozplozenie. A potom v pokoji dobrém srdečném i časném rozmnožitele věčného pokoje svorným a veselým hlasem chváliti bude, neb zlým trápeniem, jimž nás aby se plamen hřiechóv nerozšířil a nerozmohl, milostivě až do sé chvíle tresktal a pokúšeti dopúštěl, užitek náš, jakož jest uměl, ráčil zjednati a s pokušeniem

prospěch spasitedlný zpuosobil, abychom rozsievajíce v pláči a zaslúženie snopy nesúce odplatu slavnú u věčné vlasti zžali radostivě. Dajž to narozený a daný nám maličký Kristus Ježíš, pán náš, kterýžto, aby nás jedné vuole a oslavení v svém domu učinil, sám se až do nemocí těla našeho a až do ohavnosti kříže ponížil a svú tak velikú a neslýchanú od věkóv pokoru jména, kteréž jest nad každé jméno, v němžto i my máme spaseni býti, zaslúžil, pokořmež i my tichého přikazatele šlépějí následujíc, duší našich smýšlejíce ne vysokých věcí, ale nízkým povolujíce a těch věcí, kteréž pravé a přímé jsú, bez závisti jeden druhému udělujíce a utěšený bez pochybenie, jakož sě na zemi dává, život povedem. Kteréhožto života utěšenie nižádné časné věci kterakž koli široké zbožie nebude moci odvážiti. Nadějem sě, **113.** 1. jakož sě i modlíme i žádáme, že nové léto, nébrž nový on sám každé chválené noviny rozmnožitel nového nám ducha pro svú chválu pro naše spasenie a pro věrného lidu nové veselí, kteréž bude z vašeho k sobě u pokoji přistúpenie, milosrdně vdechne, abyste tak dobrým a dary jeho jsúce utěšeni a naplněni ochotnú nám na dřeveřečené řeči, jakož žádáme a čekáme, odpovědi pro svú aspoň poctivost, čím spieše muožete, dali.

113. 11. strenuis statečným. 13. armigeris rytieřóm. 19. pohodlé jest dáno. 22. contulerit přestěhoval. přibral. 23. regimine zprávú. zbožného rozpomínánie. 24. presidebat zpravoval jest. 30. k uobecnému lidu. 32. preeminencie povýšenie. 33. pod obdržením našie ciesařské milosti.

114. 18. Jakož z milosti božie. 18. affinis švakra. 34. k zřézenému zpravování. **115.** 1. rei publice všie obce.

8. aby tresktali zločince. 10. iuratis přísežným.

11. Aby v království Českém poddaní naši milí a jeho v království obyvatelé utěšeného pokoje v rozkošném utěšení spolu by odpočívali a takového pokoje bez oblevenie zjednati a zřediti uložili sme požívati se radovati a znamenitě k tomu, aby dobré spravedlnosti nebylo obráceno v lúpež a zlost nezuostala bez pomsty, zlodějie, lúpežníci, falešní mincíři a jiní zločinci a obecných silnic téhož královstvie našeho znamenití a škodliví násilníci pro jich viny tresktáni by byli, jakož vina hřiechu záleží, náš úmysl jest, vám tiemto listem přísně přikazujem, ovšem chtiece, abyste jednoho z rady města vašeho od vás plnú moc majícieho k přítomnosti našie velebnosti poslati nikoli neopúštěli, tak totiž, aby tam . . . najprv příštieho před námi ovšem osobně stál, úmysl náš na ty věci slyšal, žádného v tom meškánie nečiniece, jakož královského hněvu našeho chce uvarovati.

27. provisoribus hospodářuom takové poslali sme listy.

28. Proclamacio provolánie. 29. contraire zpiečiti se.

28. všem vuobec a každému zvláště . . . jichž tento list dojde a v tom budú požádáni, věrným našim milým milost královskú a všecko dobré. Věrní milí! Že ve všech městech a městeček královstvie našeho Českého rozkázali sme hlasem biřicovým provolati, aby žádný artikuluom, kteříž vám s tiemto listem **116.** 1. budú okázáni, směl se zpiečiti a poněvadž by

poslušenstvie neprospělo pokorným, ač zpurnost zpurným neškodila by: protož aby zlí skutkové nebyli bez pomsty a nepřevrácenie skutka přestupníkuom šla by, vám všem vóbec a každému zvláště přiesně přikazujíce přikazujem, aby v příhodě... a jich poslúchati nechtěl, tehdy měšťanuom Větčieho a Nového měst Pražských, našim milým, k takovému zastavení.

8. opportunum slušnú, kolikrát budete od nich požádáni, a jinak nečiniec.

10. Všěm vuobec a každému zvláště. 11. konšeluom přísežným a obciem měst královstvie našeho českého. 20. precariis požádáním, proseb a dávánie. 23. rozkázánie slušně dokonal. 24. comprobatur zkušen jest. 25. jisté doufánie. 27. comperuerimus shledali sme. 28. contentamur přijímáme. 31. renitencia omlúvánie. **117.** 1. hactenus dosavad. 3. pořád jako loni. 7. jistý plat na týden. 9. privilegiales hanfeštnie. 11. a jiné též listy. 13. s uobú stranú, popsaných v sumu shromáždiec skrze hodného. 14. propensius pilnějie 14. legalitatis opatrnosti. 15. familiaris nostri čeledína našeho. 17. kteréžto... s pomocí boží... tiemto listem dáváme. 19. opatrností, rozdielem. 21. mohl by nám to ihned vyjednati neb spěšně a užitečně. 23. častějie pilen byl. 25. instanti nastávajícieho. 27. pro zvláštnie zaslúženie. 29. continuato ustavičnú. 31. k biskupské cti. **118.** 9. z uopatrnosti a vtipnosti alias vtipóv upřiemnosti presumentes doufajíce. 17. districtuales krajené. 19. pareant poslúchali. 19. bezpečného próvodu. 30. a jemu když byste za to požádáni byli. **119.** 1. produxit vyvedl. 2. řčen, nazván a jmien. 3. prosapia rodu. 4. burgensi z městcého. 4. hofmistrem. 6. processis prošlými. 7. řádně a slušně. 9. legittimum spravedlivého. Také vyznáváme, máme. usuzujem. 10. privilegiis graciis zvláštnosti, milosti. 14. ščestie. pohodlé. 16. z přirozené nám milosti kocháme se. 16. zvláštnie žádosti zvláštnost má jasnost. 17. u věrné stálosti a neustálé věrnosti v službě dali sú se dosavad a dávají se ustavičně hotovy. V celosti (jistě). 27. velebnosti našie. pokorně prošeno. 22. privilegia zvláštnosti. 22. od zbožných. 22. pójčených, daných. užitkuov, zvyklosti (zachovávánie). 24. approbare pojistiti. 25. graciosius milostivě. 26. šlechetnosti, zaslúženie a přirozenú upřiemnosti viery, jimižto. 27. casibus příhodách. 28. horlivějie (upřiemějie) budúcně jich. přieznivě svolujíce. 31. concessa daných. 32. sentenciis, clausulis rozumiech, zavřeních, bodcích, popisu byly, jakož by řádně (rozumně) vyšly, jako by. **120.** 1. a obyčeje, zachovávánie a zvyklosti. od starodávna. s zdravú věrných našich radú... pojistili sme... potvrzujem. 6. expresse zjevně. 6. věčnú obdržely moc (pevnost). 10. bez pohoršenie. 13. Oznamujem vám. 14. ztrativ svú pověst a čest, náma našim nikoliv neodpověděv. obecné spravedlnosti. 16. útok na ně učinil a škodu učinil lupce a braním jako zrušitel viery. zředitele a pána. 19. complices šibaluov přieznitele. 24. ab occupacione od zaměstknánie. 26. dobře jezdných. 27. všemi obyčeji. **121.** 1. Próvod. do Vlach. 2. tajemníka 3. do krajin. za hory posieláme. 4. vás všech. žádáme a napomínáme. 5. ex animo z mysla. 6. dobrotivě poručeného přijieti. 7. spěšnost, pomoc a bezpečnost na jeho cestu slušejí, pomocnú a vděčnú. 9. comitiva s tovařišem

s kolesy, s tlumoky a se vším sbožím. 11. pedagii převozy. 15. reverenciam k počestnosti. 18. ustavičné rozmáhánie. 19. nobilis urozený. 20. chtě se pracnosti. 21. v rytieřských skutcíech. 22. umyslil jest osobně jeti. 23. studiose snažnějie. 25. celeritatem spěšnost. příslušejí. **122.** 6. emmunitatibus obdarovánie. 19. rozdielně a pořádně. 22. inhibentes zapoviedajíce. 25. indultum povolenie. dopustily by. 26. jinak směl učiniti. 34. inarcescibiles neporušené. 36. erogamus dáváme.

124. 16. Skutek náš výborný božie milosti s pomocí dokonali sme, ač skrze plzkost viny nemúdrost padajícím milosrdenstvie spěšného lékařstvím spomohli jsme, poněvadž rozmahá se v poddaných náboženstvie moc a viery zaslúžení, když je od vin našie výsosti dobrotivost (přívětivost) vysvobozuje a našie poctivosti jméno věrných našich náboženství rostúcí přirostuje. A ačkoli v tom naše milostivost pokorú ke všem ráda radící jest hotova, při těch však rozmáhá (rozšiřuje) se zvláštní zvláštností radějie, kteréž těla nám přiezní připojené tak věrnost vždy i potom tvrdí (pevní) se, aby pravosti meze (cíle) k dojití přišly, . . . jim někdy přestúpiti přihodilo se; protož, poněvadž přietel náš . . . našich někdy nepřátel vnuknutím jsa sveden, medvěd s ocasem od našich vóle libosti poblúdil jest, však protož ostav toho bludu nynie k vieře a přikázáním našim dobrovolně se jest obrátil a my všecka proviněnie a viny, kteréžto týž s svými následovníky proti velebnosti našie jest učinil, jim sme milostivě odpustili, přijevše je ovšem v plnost přiezni a milosti našie.

126. 19. Najvyšší ten strážný, věčný. dobroty. na všecky pokorně hledí k své stráži stáda zvláštnie. 21. najdóstojnější na svrchu stráži ráčil jest. 23. světlo srdcí tajné temnosti. 24. ač to osviecenie skrze obecnú opatrnost na všech zřejmě se ukazuje; v tom však stkvieti se móže jasnějie uměnie dojiščené věci. 28. zřenie milostivé milostivými s pomocmi potvrzeny byly. provoluti nakloněni (ponižující). 30. obec. učenie. 31. najkraší všie země. 31. skrze předešlé. potvrzenú. 33. milosti popis. 35. prosternimus zdáváme. 36. suppositis osobám (údóm). **127.** 1. aby tiem příchylni byli, jímžto tak veliké milosti dary obohacené a nasycené. 3. ve zdraví po všecky časy. 8. z svrchních. stěžejí. 8. k našeho zdravie vyjitie právě zpravila by se. 12. v pomoci měla. 14. svrchnieho duostojenstvie přístup zjeven by byl. 15. milostí. 15. zřiezenie viece příspor (rozmáhánie). 16. osoby (údové) milostivú poznaly by přiezni obezřenú a ohrazenú. 17. po dlúhé časy. 21. předešlými dobrodiními za předešlé dobroděnie nám učiněné. 23. milosti ohrazeni doufáním opět. 26. spomohl jest. 27. ad dilacionem k rozsúzení. 28. rozmnožení, ráčila. milost spomáhati. jímžto (rozmnožením) v napřed psaném. 29. obezření. 30. učením pracné práce upřiemnějie a horlivějie, pilnějie. 32. osvěcují . . . krajinách přinésti by mohly. **128.** 1. milostivé práce. 3. V příchodu. 3. Najjasnějšie knieže. 4. nepřemožených . . . dědu . . . otci. 6. pokorně podaných. 6. výsosti nynie podávají pilnějie prosiece, abyste. 8. magnanimiter velebně, mohutně. 9. na to s radú vaší . . . rozmluviece. 9. universitas obec. 10. žádostivě se raduje, tak pomoci prospěchem těšila

by se, najprv aby bylo opatřeno pro dobré pokoje a jednoty, že ode všech osob obce spolusmlúvy. 13. řádně sebraném obecnú cierkev znamenávající učiněné pevně zachovávány.

15. Opět druhé. a platové odjatí zase byli navráceni. 16. zpósobú budeť se moci rozmnožiti. 17. copiosus hojný. Opět aby zjednáno bylo, aby zvláštnostem a svobodám, jimižto jiné radují se učenie, aby, jehož bože nedaj, . . bezprávnými a násilnými utištěna jsúci, pádem nebezpečnosti roztrhla se.

22. tiemto listem . . . zjevně vyznáváme a svědčíme, rozšafného, tohoto listu okazatele. 24. pod poctivým. 25. svatého písma dóstojenstvie. 26. v umění svobodném. 26. začíti. 26. s hodnú slavností, že jest jeho pochvalebně dokonali.

129. 1. cum recommendacione s pochválením. 1. křesťanským synóm. 2. žádost spasitedlná milosti a učiněnie našich proseb vezpod psaným od rozumu spravedlnosti . . . zdálo by se. 5. pevné se přidržel bez odplaty hanebně. žádné odplaty nemaje. Poněvadž. 7. fere jako . . . pilně se učil, tak že pod časem . . . gradus stavu. 9. in artibus v umění obyčejné našie obce slavností . . . řádně jest došel a o nichžto . . . věrné svědectvie, vydáváme, a také poctivým obcováním s jinými řádně a ctnostně živ jest byl, jakož obecná pověst jemu tak chvalitebně svědčí. 14. premiis odplatu, jimižto muožem poslúžiti chtiece. 15. quibus jimž tento list bude okázán, schvalujem pokorně a prosíme, aby. 17. negociis činiech. 18. et favore a přiezni pomáhali. 19. supposita osoby jich líbiti sě žádostem zavázati.

20. z boží milosti urozenému . . . odjinud . . . pánu koruhevnímu. 22. Quamquam Ačkoli královská štědrost všem z přirozené sobě milosti některakým obecenstvím hojněji. 24. uberius hojnějie své štědrosti dary rozšířiti. 25. pro ipsius pro toho královstvie čest. 26. dissensionum po búři. 26. fama pověst slavná pilnými snažnostmi svědčí. 27. desudasse pracovati: z toho, že majíce zřenie viery k ustavičnosti k užitečným. službám. 28. divis sbožným. 29. progenitoribus předrodičuov, kteréž jsú ukázány. 30. adherens přidrže se. 31. efficaciter statečně a zmužile činíš. **130.** 1. multipliciter mnohými obyčeji k škodě rozdělené vedle zpósobu. 3. non parcendo nelituje práce ani nákladuov spojuješ. maiestati velebnosti . . . věrného se ovšem odkazuje a tiem viece a dlužen budeš okazovati, čím viece. 5. culmine výsosti. 5. dobroděnie vzieti. 6. immerito hodně. ze stajného povolenie po dvě letě volilo jest. 7. consideracione znamenajíce. 7. svrchupsané věci, pro prosbu také. 8. armigerorum panoší. 8. pro te diligencius za tě pilně našie výsosti prosících. 12. committimus porúčěmy do příjezdu našeho do tohoto královstvie i ovšem přísně rozkazujíce. 15. a všem obyvateluom téhož královstvie. 16. aby sobě . . . kteréž se cti našie dotýkají, naším jménem poslúchali pod naší královskú přiezní.

23. nesnesitelné a mnohé škody. 25. mnohé nebezpečenstvie. z sváruov o róznic pocházejí. 28. aby pro poctivost našie výsosti. 29. omagialis man

slavného. 30. alter utrum obostranně. 30. přímiřie pokoje. 33. pevně a nepřerušeně. 35. k utvrzení.

131. 3. přiezni boží. 5. Vzhledše tvé šlechetnosti. 6. nepohnuté viery stálosti. 10. recepto přijemše. 11. vice miestem. 11. imperii říše. 12. debite slušné. 12. solito obyčejné. 13. najjasnějšiemu. 16. successoribus náměstkuom. 18. budu odvracovati. 19. a úřad písařský. 19. legaliter řádně. 21. Ustavujíce tiemto . . . ustavením. 23. instrumenta listy. 25. acta pře. 27. beze všeho falše. 27. na obecné listy psáti na pargamenu. nastrúhaných. 29. súdy, ortele, svědectvie. 30. retinendo zadržuje. 32. věčně beze lsti pósobie. 33. ješto by některé straně. 34. uškoditi. 34. syrotkuov. 35. múdře pomáhaje mosty. obecné silnice. **132.** 1. obecného dobrého pomáhati.

Slovník reální latinsko-český.

Čísla značí stránku latinského textu; čísla v závorkách meziřádkový překlad český.

Slovník reální česko-latinský.

Čísla značí stránku latinského textu; čísla v závorkárh meziřádkový překlad český.

REJSTŘÍK.

Václav Schulz. Příspěvky k dějinám moru v zemích českých z let 1531-1746. Histor. Archiv Č. Akademie č. 20. . . . . . K 4·20

Ferdinand Tadra. Soudní akta konsistoře Pražské. Část VII. (1420–1424 a Dodatky.) Historický Archiv Č. Akademie č. 21. . . . . » 3·80

Emil Ott. Soustavný úvod ve studium nového řízení soudního. Díl III. (Rozebrán.)

Dr. Antonín Pavlíček. Chek ve vědě a v zákonodárství. Cena . . . . » 3·—

Čeněk Zíbrt. Bibliografie české historie. Díl II. (I. Prameny. II. Zpracování) » 14·50

Martin Kolář a August Sedláček. Heraldika českomoravská. I. . . . . » 5·—

Dr. Jan B. Novák. Formulář biskupa Tobiáše z Bechyně. Histor. Archiv Č. Akademie č. 22 . . . . . » 4·—

Ferdinand Tadra. Listy kláštera Zbraslavského. Historický Archiv Č. Akademie č. 23 . . . . . » 5·80

Gustav Friedrich. Památky umění písařského v Čechách a na Moravě. (Sešit I.) . . . . . » 4·—

Čeněk Zíbrt. Bibliografie české historie. Díl III. 1. . . . . » 4·—

Václav Schulz. Příspěvky k dějinám soudu komorního království Českého z let 1526–1627. Histor. Archiv. Č. Akademie č. 24 . . . . . » 3·30

Otakar Hejnic. Listář k dějinám školství kutnohorského. Doplňky z let 1594–1623. Histor. Archiv. Č. Akademie č. 25. . . . . » 2·60

Dr. Eduard Šebesta. Nově nalezený zlomek formuláře biskupa Tobiáše z Bechyně (1279–1296). Histor. Archiv Č. Akademie č. 26. . . . . » 1·—

Čeněk Zíbrt. Bibliografie české historie. Díl III. 2 . . . . . » 3·20

Václav Schulz. Soupis register soudu nejvyššího purkrabství Pražského. Histor. Archiv č. 27 . . . . . » 1·30

Zikmund Winter. Dějiny řemesel a obchodu v Čechách v XIV. a XV. století. . . . . . » 8·—

Dr. Antonín Pavlíček. Šek ve vědě a v zákonodárství. Dodatek . . . . » —·90

Otakar Josek. W. St. Jevonsa: Počátkové logiky. Filosofická bibliotheka II, 1. . . . . . » 1·70

Dr. Čeněk Zíbrt. Bibliografie české historie. Díl III. 3. . . . . » 3·50

Dr. Jan Kapras. Pozůstatky knih zemského práva knížetství Opavského. (Díl I.) [Histor. Archiv č. 28.] . . . . . » 3·—

Josef Truhlář. Katalog českých rukopisů c. k. veřejné a universit. knihovny pražské. . . . . . » 2·50

František Čáda. Filosofické spisy Vincence Zahradníka. Filosofická bibliothéka. Řada I. Číslo 1. . . . . . » 5·—

Dr. J. V. Šimák. Bohemica v Lipsku. (Histor. Archiv č. 29.) . . . . . » 1·40

Dr. Čeněk Zíbrt. Bibliografie české historie. Díl IV. svazek 1 . . . . . » 3·30

Dr. Julius Glücklich. Václava Budovce z Budova korrespondence z let 1579–1619. (Hist. Archiv č. 30.) . . . . . » 4·70

Dr. Jan Kapras. Pozůstatky knih zemského práva knížetství Opavského. (Díl II.) [Histor. Archiv č. 31.] . . . . . » —·—

Frant. Mareš. Prokopa písaře Nového města pražského Praxis cancellariae. (Histor. Archiv č. 32.) . . . . . » —·—

TISKEM ALOISA WIESNERA V PRAZE, KNIHTISKAŘE ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.